

Staats- und
Universitätsbibliothek
Bremen

DFG

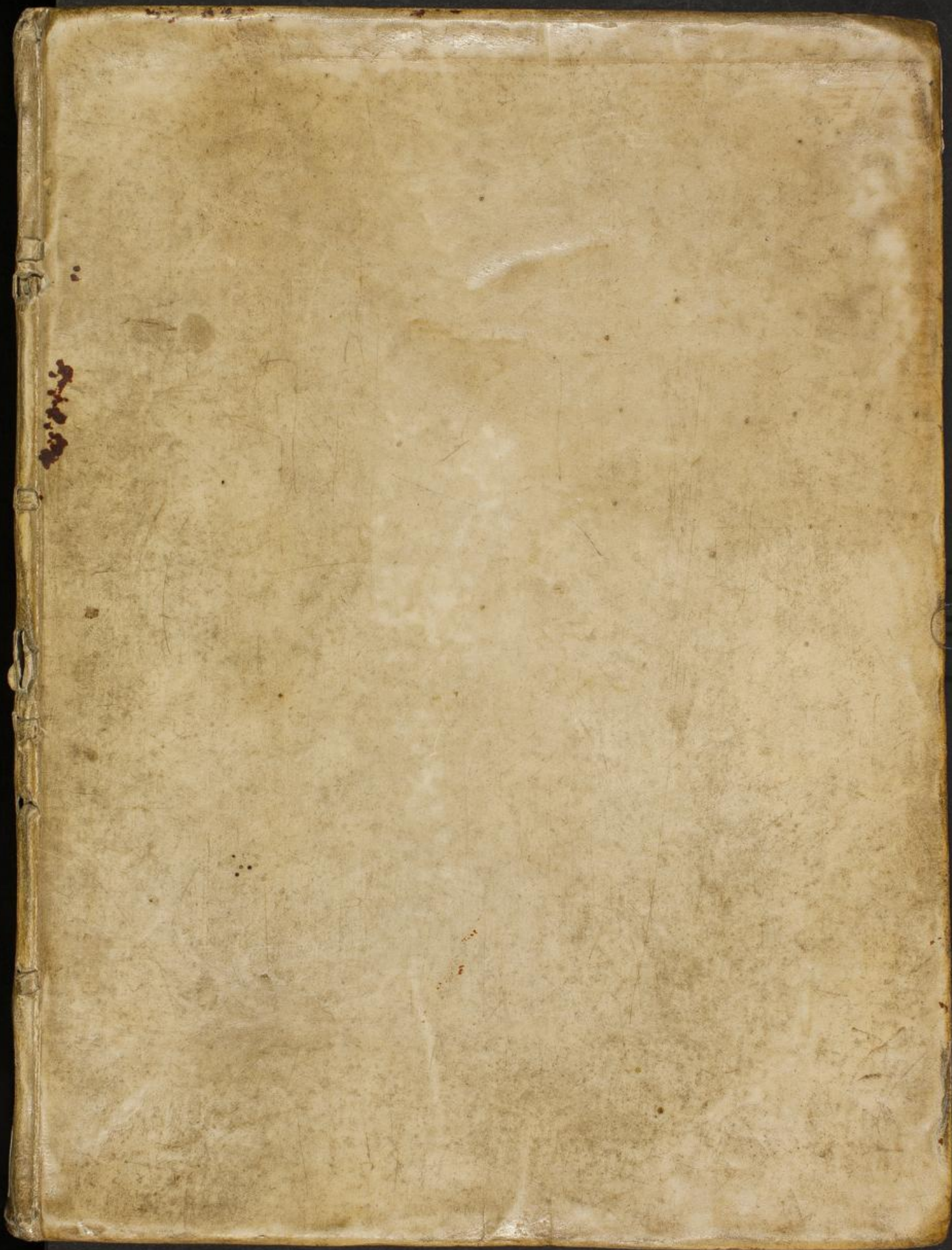
Staats- und Universitätsbibliothek Bremen

Digitale Sammlungen

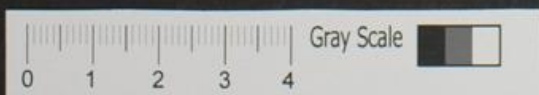
msa 0039

Bremen, 1453

[urn:nbn:de:gbv:46:1-5293](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:gbv:46:1-5293)

Ms 59 0039

Manuscript a. 39.

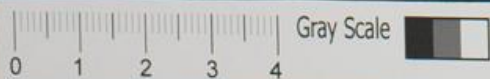

- Pliniüs In 13 boeken Beschreuen
1. Heeft vande menschen.
  2. vande 4. voete dieren en beesten.
  3. vande voglen die vliegen.
  4. vande vodden vande Zee.
  5. vande vissen in Zee en rivieren.
  6. vande serpenten en ock die met senijn.
  7. vande wormen en haer. formen.
  8. vande Bomen in het woüt.
  9. vande Boomen die speterij dragen.
  10. vande Gewas vande Kruiden.
  11. van fonteynen soeten en onreinen.
  12. vande diere Steenen grote en kleine.
  13. vanden metalen die men wt daerde halen.
- . Finis.

Libr. Bibliothecae Amplissimae Senatus
Librarium bona memoriae Sigismundi
designasset, Monachale hoc curiosum
misit et parauit

Natürliches Buch S. Theob.
in Histor. Ge. et Prof.
d. 1708. d. 10. Nov.

Hilberda scripta, anhang
Leyd. in fine
Laborum.

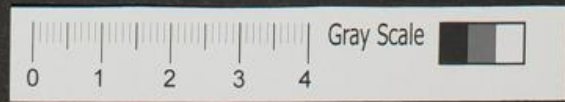
Iacob van maerlat die dit dichte
 Om te senden tot eenre ghichte
 Wil datme dit boec nome
 In dietsche & naturen blome
 Wat noch noyt i dietsche boken
 Iste gheen dichter en wilde token
 yet te dichte va naturen
 Van so menighe creaturen
 Als in desen boken staen
 Ikeniet en hebbe dies waen
 Dat ic die materie benfede
 Els dan ic die rime pensede
 Die materie vgyaderde recht
 va coelen broeder aelbrecht
 wt dese meesters die hier na come
 die ic v sal bi namen nomen

Die eerste is aristotiles
 die mit recht die eerst welles
 wat hi va alre philosophien
 va alre natuerliker clergien
 boue alte heidene die noyt ware
 draghet hi croen ind scaren
 waer datme dit teyke siet .dxx.
 Dats dat hi te segghen pluet

Pling die comt daer na
 wiens boken me hont on waer
 Soling daer na va naturen
 Soe spreect i sin figuren
 In ene boec dieme weet scituren
 die vand werelt woder heet
 omt ambrossy va melane

die va naturen doet vstane
 In sine boec epamiroen
 die noetme dichte i dit doen
 emte bazelis sekerlike
 die god sende va hemelrike
 ene boec va beeste nature
 staet oer dichte i dese scrifture
 emte yst dorg oer mede
 die dichte grote mittelichede
 theset heest i sine boken
 dien moetme dichte hier soken
 oer meest iacob va betri
 bisop va akers so was hi
 weder cardenael va rome
 sinne is recht dat ic hier nome
 een boec oer waer mene weet
 wiene makede gheret
 Is gheteelt ond hem somen
 oppelmetator hore wi en nome
 om woerde sette wi hier mede
 alst noot is te meniggh stede

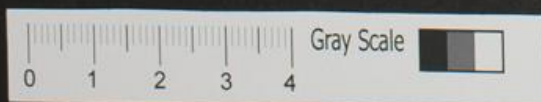
Caliennus pellidius
 platearius en philologus
 Incillus phiso theofrastus
 En die keysar claudius
 En dyogenes demofly va athene
 En dyogenes apolledim ghemene
 die vande beeste die draghe vemyn
 die noch hude ind werelt sijn
 In sine boken laet besien
 dyomilly en simichen
 cathoen vado en marchus
 Eraclides en orpheus
 pitagoras en menander

homerus en nicander
 gusianus dyagoras
 vgilij en andreas
 Cominc in da patromius
 Cominc philometor metellus
 Cominc tholomeg vmbriticus
 Cominc antigong alphens
 Cominc archelaus flammicus
 philemon en megidius
 Seneca en cyero / en matilig
 En die wise ypoctas also / higing
 dit sijn die meesters daer wi dus
 dit woert of hebben ghemaect
 daer toe die bouen smaect
 die wise sinte augustijn
 seit hier mede toe dat sijn
 oec vand bible die glose
 seit hier toe menghe zoete rose
 Wien so fauchen dāne vnoyen
 En onnutte loghen noyen
 lese hier nutscap en waer
 En vsta dat noyt een haer
 om niet en maecte nature
 hen es so onwaerde creature
 es nes tenegher sake goet
 wat god die boue al es broet
 dato te ghelouen meer no min
 dat hi yet maecte sonder sijn helue
 sijn gheen dinc en maecte haer
 sijn die duuete noch die elue
 En maecte creature nye
 dies wil ic dat elc beste
 En loue gode i allen saken
 die wonderlic is i sijn maken
 Ic heb beloest en valt ghelden

Ghewillichlic en sonder scelden
 Te dichten een bestiaris
 Rochtan weet ic wel dat waer is
 dat he willem wt den houe
 Een priest van goeden loue
 va aerde burch ene heeft ghemaect
 ger hi wasser i ontraect
 wat hi en wt de walsche dichte
 so wort hi ontleet te lichte
 En heeft dat waer begheuen
 of daer ic dit wt heb bestreue
 heb ic va broeder aelbrechte
 van coete dieme wel mit rechte
 hieten mach bloem d' clergien
 op hem dar ic caenlic hien
Teerste boec sal v bedieden
 Twond dat me bint va liede
 Tand va vieruete beesten
 Daermen veel of spreect i gieste
 die derde sal sonder lieghen
 om va voghelen die blieghen
 die vierde dats noch mee
 vande wonder vander zee
 die vifste va vifste menghertiere
 die die zee baedt en die riuere
 de sefte beloue ic te sijn
 va serpente met bemin
 die seuende sal sijn va wormen
 die sijn va misseliker vormen
 dachtende va bome die mt want
 wassen herde menchuout
 die neghende sal ghelwaghen
 va bomen die specie draghen
 die tiende sal bedieden ttrunt

Hiersijn-jn -- viii bouken beschreuen

dat mengherhade heeft bitunt
 die elste van fonteynen
 held vā zoete en onreynen
 dat tbalste vā dieren stemen
 beide vā grote en vā clemen
 die .pm. van .vii. metalen
 diene moet wt d aerde halen
 En i allen dyen boeken
 nach hi vnde dies wil roke
 medem en dachtoringhe
 come rede en leringhe
 En dit dicht ic door sine wille
 die ic an lude en an stille
 dato min heer mlaes vā cate
 om dat mi ghebrect satts
 bi dien bid ic dat he gheue si
 dat hi elche van mi
 gode bidde alle doren
 En sinne moed wruoren
 dat si minne sin verlichten
 also dat ic moet dichten
 dat vromelic si en bequame
 Ic beghin in marien name

Om dat die
 mesche nad
 scrifturen come
 is der creaturen
 Es dus van he min beghin
 Alst kint coot ter werelt in
 So ist bute allen diere cranc
 Ten heeft noch crupo noch ganc
 En daz pghet
 dat he te wassen pghet
 Ter senend maent haer tade
 En meest is haer soch sulke hande

dat d vrouwe melt si heet
 dat kint en doet noch en weet
 Altoes gheenrehande quaet
 onthier en het sprekens bestract
 dies deerste etact vande kinde
 Also als ic bescreue vnde

Dander etact
 die / gaet in
 als kinder doen
 sprekens beghin
 En men seit die ffade gaen
 dat si eerst sprekens bestaen
 luttel vintmer die wel sproken
 eer he die moude was beloken
 Int vnfte ier als daz tel
 heeft thint sine langhe die elc
 dese kintfche etas street twaren
 Al sine seghet tot .xv. iaren
 En heeft ene naem vā sulhede
 In latim mer no al heden
 So is die quaetheit also vheue
 Datter luttel suuer leuen
 Tot dat si tot dien daghe comen
 hier om heeft mescheit ghenomen

No so coomt
 die derde e
 tact die ten .xv. ia
 ren bestract Ende
 street tot .xxv. ia
 ren dan vmet
 die mesche voort
 te wansn hare late
 die meschche lede
 vlyt so i onsumerycoen
 dat die mesche he al steert

Sitten doen dat hi begheert
 Dat hi eume mach hiete man
 Sans en salich raet waer dit dan
 Datme hiler wilde sparen
 Al tot .xxxij. iaren
 dan sijn zenen en been
 beide volcomen ouer een
 En die wasde is so volcomen
 plaechmes het soud v werelt vme

Manlicheit
 is ene raet
 die ten .xxxij.
 ane gaet dan
 is die mensch
 volcomen Ende
 nature heeft
 ghenomen

haer grote en haer linge
 En die luxurie en haer dinghe
 beghint met man te gaen
 dan wil hi starke dinghe bestaen
 dese etas van deser tijt
 gaet oorloghe en strit
 En mit en houaerd die riset
 die dick te stridene wiset
 dese etact loopt elbaren
 opwaert tot .l. iaren.

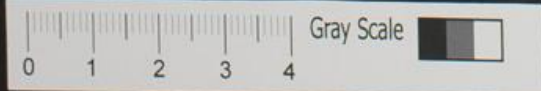

Aen vinstich
 iaren coont
 die oude die
 node mement
 hebben woude
 Rochtan wilt al
 langhe leuen
 Aristotiles heeft bescreuen

dat die oude comen moet
 als die mēsche ontgaet sijn bloet
 Al oudtet saen man en wijf
 die luttel bloets hebben mit lijf
 dese etact vallet inden seret
 dan wert hi ghenich en brec
 En dit is die redene tbi
 die mēsch merct wel dat hi
 te dale gaet en wilt sparen
 Om die na hē comen tlbaren
 te hebbe haer lijfnerre
 En oec om sijn selfs tere
 als die wtelike daer naer
 siet wine mach en seer wt zwaer
 In die oude mindert hē die man
 alle smette die hē ghinc an
 oger vrechheit en gherichede
 beghinen dan eerst te wasse mede
 al plach hire niet te voren
 sijn heeft hise vast voren
 dese etact seret te waren
 opwaert tot .lxx. iaren

Doortmeer als
 die mēsche
 luyt va .lxx.
 iaren die tijt
 Gaet hi sufflen
 en rasen hē dinct
 al die werelt dwase
 Al dat hi siet dat
 dunct hem quaet
 hi lachert al dat wel staet
 mer hi prijet datter was
 datter nu es dat dunct hē ghedwas
 om crachten die te breken

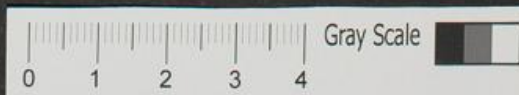

In alle dinghe sond' mit spreke
 dat and' liede breghe voort
 dact he' wesen dulle woort
 En' t' sin dact he' wylst' groot
 dese outheit loopt tott doot
 Wat al dat lijf heeft sond' waen
 goet ter doot ten eynde gaen
 of daer na comt dat lage lijf
 dus nemmeer wt gheen gheblijf
 Jof du sies dat emich man
 Ter ga doot spoet so nem dan
 een med' en maet mit oer. 1. gat
 En' ofu sies tnt en stat
 So doe he' laten die mediane
 wat t' bloet doet he' na mine wane
 Ru hoort va' wonderlike lieden
 daer ons die wise af bedieden
 of ver' vi spreke va' elte allene
 hoorter terst of mit ghemene

Om dat dat die eerste
 boec bediet
 t' wond' dat me
 ter werelt siet
 So bracht men
 of dat volc te
 samen va' adam
 onsen vader quamen Ende wi
 segghen neen si niet
 het ne' si also gheschiet
 Als ons scriuet adelm
 die segghet dat venturoene sin
 ghelouen ter werelt an
 vande beeste en vande man

die wise segghe regghen dat
 al ist gheschiet te menich' stat
 dat sulke wond' ontlaghe leuen
 Ont' ieroming heeft bescreuen
 In des goets sinte pauls vite
 die was die eerste hermitte
 daer ne' sinte antonis sochte
 Inde woude daer hi mochte
 het qua' een wond' he' te ghemoeke
 Een man staende op gheits boeke
 En' voor sin' hoest hoorne t' bees
 Als bop hoerne no min no mee
 En' seide aldy sprect die scripture
 Ic ben een sterflic creature
 En' va' mine ghesellen bode
 En' bidde id dattu bids gode
 door mi en' voot die mine
 die wond' t' dese woestane
 Wat wi kenem dat hi es comen
 de mēsche ter salich' ent' vrome
 Ru seinet an die fraye woort
 diemen va' ieroming hoort
 dat dese creature hadde in
 gheschelike reden en' sin
 of wi ne' segghe altoes mit
 dat dus beesteliken diet
 va' adam mocht sin' ghecomen
 En' al vintmē va' he' samen
 gheschelike leden een deel
 onse gheloue es gheheel
 dat si die ziel hebbe ontfan
 die nemmeer ne' mach te gaen
 En' ten es te woder' mit
 dat dus beestelike een diet
 Een deel van mere sinne si

40
Wat bi aucturen bedi
dat si in vierlike leden
Ehelike & menscheliche
Si sijn een deel van binne
salichte vā subtilen sinne. **T**we
En hebbe wi gheseyt mit ghene
soort vā elke wond allene

Lacob vā betri
segghet dat in
orientē legghet
lant vā wonderli
ken liede. In sine
boken hoorme be
dieden. En i veel
boken mede
dat daer es in een stede
vōlt vā vreemd manieren
Een lant belapē die rivieren
dat amasoma es ghenant
el met dan wine wone in lant
En sōnd gheselschap vā manne
daer sijnre meer nochtane
dan. **xv.** vrouwen
So wēt int dat si māne sculde
daer si vā ene wighe keren
daer si segge hebbe mit enen
So nighe si hē allen daer
Remer dan eenbarf mit ier
So en willen si te māne gaen
En als si hebbe kint ontfuen
Ist een knaepkē si houdet. **vij.** ier
En sendent de bad daer naer
Ist een maecht si houdent dan
Dus hōude si haer lant sōnd man
die māne wone vā hē vscuden
daere gheen gheselschap vā hē bede
Ehelike recht als met mach mechte

dat die vogele mit crōme becke
die semmelen sterker sijn
dan die maerl alst is aenschijn
Also machmē besculben
sterker bone māne die vrouwe
En oer en ist sōnd reden mit
diemen bi naturen siet
Wat so een sterk dinge wēd staet
D' oncuuscher luxurien raet
daermen veel machts bi edriuet
Comen mit recht sterker bliuet.

Doe dat begijn vā
desen vrouwen
Eerst quā machmē
bestreue scouwen
Si quame wt den
lande vā zwoeden
En het waren hem
mit mogghent hede haer mans
al of gheslegghen. **D**oe bonde si
ene raet daer wegghen
Daer doere si mit ghemene rade
op hē die hē deden die stede
En slogghent allegader doot
En voraken haren stede groot
En doeren wone in dat lant
dat amasoma es ghenant
En nēmer niet doort si en woude
dat māne haer hē bliue souden
dese wine sijn de kerstene hout
En hebbe gheuochte mit gelvout
mit ons op die sarratine
Dus is haer gheloue aen sine
Hnder liede hietē naecte broede
wone daer i hare goede
oetmoedich naect en arm mede

Die onbaert hebbe die haerhede

Daertrinc altemale
In holen wome si son
der sale haer wnf
en haer kinder die
wome mit beeste ghm
der altoes en bechte

si noch streden bi wilen qua
en oude tiden alexand i haer lant
en ale hise wns en arm vant
heeft hi ontfmelic gheset
bidt dat ghi wilt hets v bereit
doe sude si so doet onse bude

So willen wi die onsterflicheit
alexand antwoorde hem
Ic die selue sterflic ben
welker wns mocht ic v gheue
dat ghi ewelic mocht leuen
si seide segget dat dinn raet
dat di enni te sterue staet
wat iacchsten oger lande dan
de seunde aldo menighe man

O aer sijn lieden
va and manere
ouer ganp d rime
re die die lestin
hete draghmane

aan sonderlinghe lue nochtane
Wat dars woderlike dinc
Ber die goede son vleis ontfinc
So serene wselic die goone
vande vad en vande sone
en va hare abeghelbeldichede
an alexandre door sijn bede
en sijn an haer woerde opelae

Dit haerstehke gheloue waer

And liede sijn daer
nemen die om te
comen mit lant leuen
dat coont nu dit ster
nen hier te bberne ten vier

ander volc is daer
onbroeder die
haer vader en moeder
als si van oude sijn
oversluten doot slaen
ende gaonse eten dit houde si
ouer weldaet en dies niet en
doet hi hiet daer quaet.

O oc vint me daer
i somich lant
hemighe starke giga
die. pu. cubity sijn lae.

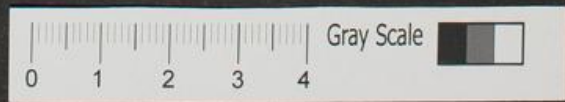
en volc is daer mede
so clym en cranc
cume also lanc wi isent
dus als drie voete of i cubity

O aer sijn bronben
hoor ic ghelbange
die als een waf sijn
der draghe en die
wande gnden gheborre
en als si out sijn als wnt horen
so wart he al zibant dat haer

ander wnf do
nen daer naer
diere vnf draghe
tot cente draecht
en si en leue d iare niet acht.

Ooc is daer een
vold gheseten
die die rauwe vissche
eten En drincke die

Ander volt so
woont daer mee
die die hande hebbe
verkeert En ander
voete als men ons leert

Uolt so isser va
ander manier
die die voete hebbe
verkeert

Als ons sinte is
roming leert
so isser eenhade volt
ghenome ghehoost
ghelic den handen get cromme
clawen en met langhen
En met beeste vellen behaghen
En voor haer spreken bassen

Ander volt is da
er ghebbassen so
dijne monde hebbe die
liede dat si mit ene cle
men riede In sike daer si in leue

Ander volt is
daer neuen
die mensche eten
als wint horen de
volghe de liede bi sporen
bider roke dats haer manure

thent dat si come tot een riviere

And lieden sin
daer bi die hiete
arimassi Jof ciclopan
i latin die maer mit
ene oghe sin En staet mit doorhoest
voren

Ander volt is
daer gheboere
die lepe vtermaten
sere get ene doet
en met mere Rodsta
is die voet so breed

dat si ieghe f die somme heet
En si besterne he daer mede
waer si ruste i enighe stede

Ander liede des
ghelooft vintme
daer al sonder hoost
haer oghe i haer scou
deren staende In haer
borst. n. gate wt gaende
voor nose en voor mont
appelic sin si als een hont

Ander lieden sin
daer neuen die
bi eens appels roke
leue sond and spise
tont faen Ist dat he
verre staet te gane

si draghere voor he ter noot
want anders so bleuen si doot
Quaem he enighe quade licht an
Ooc vintmen
daer wilde man

get ses bigere an elke hant

Ooc so vintme
daer mit lant
Wijf va ser stoon
maniere die houde
he i een warme riviere
en wat sine hebbe yper ne gheen
el wapene he al in een
oit wapene van saluer al

Ooc vintmen in
menich dal
van india wijf ghe
baert al totte man
men nederbaert
en die cleden van hude draghe
en he al ghenen i baghen
el hebbe tnghere en loene
en lapaerde te haren doure
ghetemet daer si rage mede

Noch is daer in
sominghe stede
volc beide man en
wijf die gheen cleet
draghe ant lijf.
en ru ghebaert sin
anden lichame.
waert dat he enich man toe gme
so dake si mit water danne
wat dese wijfen die mane
leue wel na haerre maniere
opt lant en i die riviere

Ooc vint
men daer
wilde liede

Groot en start en onghebede
die ru sin als een zblin na hare
en briesche oft een fier bare

In een rivier
sin daer ooc
wijf die herde
stoon hebbe thif
sonder dat si moe mot
em ghetandt als een hont.

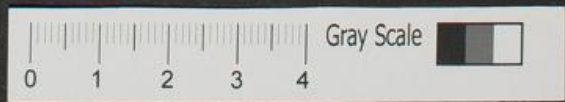
Ooc wonen
daer die
pigmene tiedekim
kim harde elene
in die montaen
ge van endi Ten
derden ier plegel
dat si winne en draghe kinder
gen en vint gheen volc minder
en pleggen ten achtende iare
oorloghe te make herde zlbare
opte crane die mit ghebbelt
he willen neme die vrucht opt wlt

Ooc heestmen
om oude stonde
eenrehande volc
mit stertte bonde

Men vint in ori
enten mede
wilde liede i wilde
stede als mensse
mit wout vanghet
mochte en mese
ond tuole brochte
gochten si dan niet ontgaren

Some wilde si gheen etc ontfaen
En dede he mit hogher dan

Wen vint oec
in india man
die die oggen
hebbe so claer
als oft een ber-
mede kaerse
waer.

Oor wonen
daer scome
lieden mede op
die zee i eenre
stede die el niet
en eten dan bluis
al ro. En mitten goet honych d toe

In een rivier
hiet beipant
die loopt tot endi
mit lant om lie-
den. pn. doese lac
die die hunt hebbe
puer blanc Ende
taen seghin ghedeel
t tbeen dit wond en menich een
dat hier boue stad ghestreue
als ons die fraye boke gheue.

Wen vint mit lant
scap van endi
roch hoort wond
meer dan in iacob
van betri segget
dat i europa leget
dat als die kind werd ingebore

Alre eerst comt een pad boren
wart oec ghe bore tot engh stede
Een kint en gheen pad mede
gen soude d moeder tyen dan
dat sint had an ene vrieden man
ghelwone en dede onlbaerde
egme hets ond die tobaerde

In boergoengen
in teen eynde
Ten berghe van
monulbe gheheynde
sin liede vtermate
vele ayt ene crap
onder die kele.

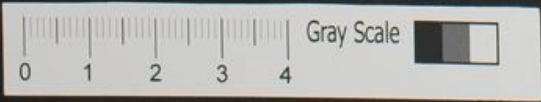
In vracryt ist
oec worde mare
carne liede heeft
ghesten die hadde
tussche hare bien
vorm va wine en
van mane

In ceilien nochtane
es een wout ten
berghe na die bernt
en hiet er na daer
sin liede mit ene age
douts alle bome hoge
oghe groot als een scilt
die sin vreselike en valt
en leue bi vleysch en bi bloede

Int westeynde
als ic gheuroede
van enrope so was bode

Een wint v'sleghe tot dien stonde
 Mit een woude mit hoest boren
 En was ghecome als wint horen
 Ghedrene mit de zeebaren
 Gen en wane t'baren
 Het purpur was s'gheclust
 Haer langde is alsme weet
 Die hystorie scrift aldus
 Ghemeten een cubitus.

Die grote noch
 tan va hercules
 daer oet niet of ble
 uen es wondert der
 werelt ghemeenlike
 sin wapen sond' ghe
 like die so groot sin
 daermeste niet won
 dert ald' werelt diest.
 Doe na dien dat hi ver-
 ban so menich lat en so menich man
 En settel telc en palc
 van sinre zeghe scoe en wale
 Int west eynd va spaenge lant
 Colupmen groot op die zee cant
 Te luteke dat hnt had u' wonen
 vande rifen vander somen
 Al die lande al tote daer
 daer na qua he een enelz waer
 dat he zwaer was en ongheliet
 En werp he selue t' een vier
 dat hi te puluer is v'sloten
 Dus is s' hns langhe v'gheten
Als alsme sine luttelkene vint
 so en t'bluedens wi niet een
 t'blint

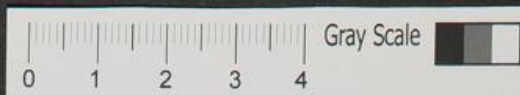

Het en was menich start g'ygant
 Wilen eer mit duutsche lant

So datter een was
 hiet tentaen daer
 duutsche of heeft
 ontfaen sine naem
 en hondt noch hede
 sin graf dat es
 tot eenre steden

bider dunaulbe sekerlike
 bide weyne t'oestrike
 Twe milen daer benenen
 In een dorp hiet sinte steuen
 dat .pc. cubitz is lant
 die daer toe doet sine ganc
 hi vint daer beenre op dese dach
 serer dan men gheloue mach
 t'herfenbecke legget daer
 broed aelbrecht sett ou' waer
 Raem een man diest pite beguerde
 Tussche appel en hilt .ii. zbaerde
 dat een op en tander neder
 hi mocht se keren voort en wed
 Ramelic mit herfenbecke binnen
 sin tande segge diese kinnen
 sin meerre dan .ii. palme breet
 dat ic va wond vant en t'weet
 als va mescheliker figuren
 In ghelofliker scrifturen
 heb ic gheset in desen boec
 gheloue die wil mi en roec
 ger seker ben ic sond' waen
 dat ic v' t'baer doe v'staen
 Ra dien dat ic bestreue kroynde

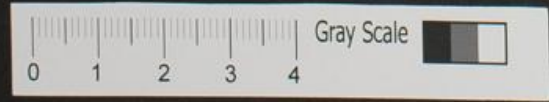
Teerste boec neemt hier eynde
Nu hoort na die dat wt can leeste
de boec vade gaende beesten

Dhemcenlic sal ic
te voren Ghe-
ne natuer v laten
hore die beesten
hebbe mit ghemā-
the daer na van
eike sonderlaghe. **A**p du seget
Wat dat boete te hebbe plegghet
Twec of .iii. of ne ghene
die diere hebbe al ghemene
Adren en bloet daer in
diere meer hebbe seit sijn sijn
dan vier ne hebbe gheen bloet
En maect dat me vstaē moet
dat hi t bloet i adren seghet
Wat die worm bloet te hebbe ple-
g' haer ne gheen heeft adre
die vissche hebbe alligader
bent oghe en stare dat vel
om dat si t wat wel
weren sullen en ghedoghen
dit machme wel mit rede toghe
bide water si v bekent
des waerlike torment
bide vissche suldi bekinnen
tiede die die werelt minnen
meret va waerliken lieden
Al hore si va god yet bediede
si hebbe so herde vsta denesse
ne gheen gheestelike lesse
en moghe si onthouden wel

So hart is he oghe en bel.
dieren die hebbe ore ne ghene
Roerde sond die mesche allene
dat meent hi dat hi onthoude lere
Al dat hi hoort va onsen he
En so menighe creatuer horen
set gaten al sonder oren
Alle vogele ghemene
Alle diere groot en elene
die roeren donderste calen
n. gaenre nege dese saken
dats cocodrillus en daer na
een dier dat hiet gentilia
die die opperste rake roeren
en dats mamer va vrennd voere

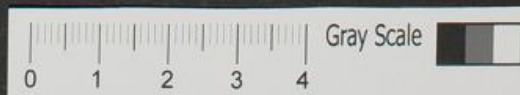
Ambrosig spreer dat god heeft
Ghemact de hals lanc dats bedi
dat sijn spise op daerde si
als de hemel enten paerde
n' de volue efften liebaerde
heeft hi de hals cort ghegeue
wat si bider proyen leuen
die lage hals meent die lage hope
elc man mert wien ic nape
die gheen die met proyen leue
hoe mach haer hope sijn v heuen
emich sijn si te gode waert
die de arme niet en spaert
en mit he houdt sijn ghile
hoe waent hi ter lester wile
an onsen he vnde ghenaden
die emet die arme sal berade.

Alre meest alre hāde diere
Die pleghe edekene mamere
Dato die vmalen hare spisen
hebbe halse vā lagher wisen
Dat meen ic die heilige woort
Die een leest ofte hoort
verbandel dick sond' ontlopen
Die behoort ter lagher hopen
en vint onder alle dieren
Tande vā in mameren
Some effen some als zaghen
En som tande die wt raghen
Effen tande heeft die man
En wat so hoorn draget nochtan
het me waer gehoort serpent
Wat so hem met proen bekent
Es ghetandt ghelinc d' saghen
Eulke meen ic als hōde draghe
En die euer en die olifant
hebbe den ragghenden tant.

Al dat bloet heeft des gelouet
dat heeft herste mit houet
sonder wormen seg ic ib
En so wat dier de stert heeft ru
heeft gte kimbacken ghemene
En dat herstebecke clemē
O wi o arme waer ist geden
In hen' d' mogghentheden
haer staerte haer meifmeden
vertere dat darne lieden
Goude hebbe te haerre noot
En hebbe die km lache groot
dat si vtere in ouerdaden

hare goet te hare scaden
Dus so wert he clyen thouet
Wat si lberde also vdoget
dat si laten varen al
Wat dat hier of comen sal
haer en wolle vā alle dieren
verbandelt nad' werelt mamere
In hen' lande karssp en s'bart
En in lasten een deel hart
In coude lande slecht en wint
aldg machme merken dit
vieruoete ghehoerde diere
houe dat is haer mamere
So en hebbe si gheen tande
also als aristotiles tande
alle creaturen vā hare ru
speten velle seg ic ib
In die maghe vā sukede dieren
vintme lib vā goed' mamere
So oud' so vā betren doene
hets slotel vande men soene
d' des herts lib entis hase mede
Es vānd' meest onachtichede
d' die diere die niet vmalen
haer spise die si in halen
En hebbe lib no groot na clemē
Gond' die hase allene
Al dat heeft oghelēde
dat luncter sin oghē mede
Alst slaept sonder die lichaert
Entis hase die blode cullgert
Al dat voete heeft sond' ghile
gach wel 3 wemen ene mile

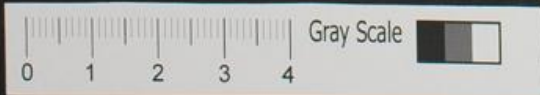
die mēsche minst oet vā hē alle
 se seit dat hē doet gheuallen
 dat hi heeft boue hē allen
 Ra sime groot alre minst galle
 wat die galle is heet en draghe
 dus heffe si opbaert int baghe
 en die zibedaltch die de wit hout
 doet vissche zibeme mit gelbont

Men draghet dus i menige lude
 die die ouer heeft sin tade
 die liebaert claue en die beren
 die stier hoerne te uweren
 diere die hasen haer snelhede
 die mēsch vā meest w diche
 noch en makede t'vlucht so snel
 a Ratuer en wapede me so wel
 dus machme antlode hier inne
 afesche die rede heeft vā sime
 heeft n. hantghelberke an
 dats raet en daet nochtan
 dies heeft hi mit sime bonden
 In oorloghe tallen stonden
 dat hi daer toe hē wapene can
 en als hi pays heeft laet hire dan
 waer hi gheboere dan daer mede
 so seen hi altoes buten brede
 waer hi oet snel als die ree
 hi en ghewachtes hē nē mēe
 hime soude vliessen daer mede
 sime edele ghestudichede
 Nu alst tūt is en stede
 Raet hē die behendichede
 ont op wage sīt op paerde

smellie te vare sime daerde
 en T scepen met torten stonde
 du liden des waters honden
 dus machme antlode dan
 hē die draghet t'bit die man
 traech en onghelbapet mede
 gheboeren is ter mēscheliche
 gheenre hāde diere segge die wise
 en hebbe vore vlie ter spise
 si en lapen mitt' tonghen in
 t water dit leert hē haer sin
 en die mit effenen tanden
 Eukē mit wat altehanden
 dat veel tande en grāse heuet
 en segget dattet laghe leuet
 Ist dier ist man dit verstaet
 dat oil die mere menichte gaet
 veat dier gheen longe en heeft
 so sond' luut als me ons secht

Niet dat leest en werpt sin zaet
 buter semelen daert toe gaet
 wakede noch slapede sond' die man
 en dits gte onsalichheit nochtan
 dat hi so zwaerlic hē besmet
 die rede vstaet en wet

Alrehande creaturen
 sime haer voedige bi nature
 In spisen die hē best ghenoesget
 en in drancke die hē vougget
 bi nature die dieren alle
 die leue en sime sond' galle
 als heerte en olifante sime
 die kemeel en dat delphim

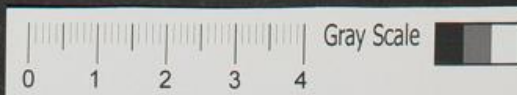
Die moghe al lage leuen
En hets recht wat het is gheset
Die goedtiere sullen ter eruen
Daer altoes niemēt en mach sterue

Diere die gēt sijn vā lichame
Wonne luttel alle te samen
En so diere oec sijn minder
So si wonne te meer kīnder
O wi waer is dit noch heden
Grote heij vā moghentheden
Goe luttel baten doe si de lieden
Die gapen al so seer ter mieden
Dat si te harer lagher blucht
En moghe wonne ghene vrucht

Vijft'hande creaturen
Die al winnen bi naturen
Ons mēsche T onse v. sinne
Imp siet clare als ict kinne
Die ghier riet vord' ene sake
T scimminkel is vā scarp smake
Die spm gaet int gheuoete vore
Die euer is subth' lre int horen
Die creature hoor ic ghebbaghe
Die die moed' lage draghen
Plinius heuet bescreuen
Dat si moge lanp te leuen
Nu hoort voort vā elke diere
Sijn sond' linge maniere
In latin sal ic haer namen
Ordineren alte samen
Om datt' menich dier i siet
Daer ic die nae niet of en weet
Eerst in & daerna T. b.

Na dordne vand' a. b. c.
Sullen haer name sijn gheset
Om dat mēse vīde mach te bet

Asinus dats
Des ezels
name Een
lelic dier en on
bequame get
grote hoofde
mit oren lanck
Traech seer an
sinen ganck. En dat niet can
worde uet op sijn stouder is geyet
Een teyken vand' passi ons here
Wat dat hi ons wilde leren
Oetmoedelic reet hi sulke paert
Daer hi voer ter passien waert
Die ezel die en can niet bechte
En hi ghedoghet oec vā knechte
Ibare steke en grote slaghen
En willmen he meer doen drage
Dan hi torssen of slepe can
hi en steectet niet weghe nochtan
Dit is sijn doghetachtichede
Nu hoort na sijn quaet hede
hi is luyurios wt uoren
Achter sterker dan boren
Onberechtet vā manieren
Dan enich vā anderen diere
Daer hi sine wech sal striken
Daer en can hi niemēt wiken
Daer toe is sijn luut so zwaer
dat hi al quetst dat he es naer

97
 Als si cleen sijn hare ionghe
 sijn si scoenst te selue spronghe
 of si lelike altoes voort
 so oud sijn arghe is haer woort
 Tot .xxx. iare noten si twaren
 of si wimen ten drien iaren
 Ezels melc is seer wit
 pling besterijst ons dit
 dat si witte huut mach gheue
 Daer om so vintme bestreuen
 dat popea keysers nottes wijf
 dibaen dede daer mede haer lijf
 Om dat si woude wesen wit
 die roomsehe geeste segge dit
 Ezels vleis maect quaet bloet
 wat het qualic u dulbe doet
 die ezel heeft t spisen beoren
 Scarpe distelen en doren
 Ezels melc warm als bloet
 Je iegel die tanzbeer goet
 wilmer die tande mede dibaen
 si doetse herde vaste staen
 wilmese daer op striken
 oec is si goet iegel fiskken
 die ezel va grot coutheden
 En wint hi niet t coude steden
 daer om en drage si noch en wimne
 In lande die cout sijn va binne
 noch si en noten t gheen stede
 Jude herffst noch t lente mede
 of in des heets somers cracht
 Een ier drage si haer dracht

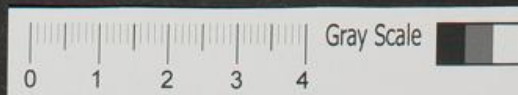
Als die ezel is opte spronc
 dat si werpe sal haer ionc
 wil si t duusterheden blien
 daerse gheen man en mach sien
 haer leuen is .xxx. ier
 Als lange wimen si dats waer
 si en spare gheen vier dat si vint
 si gaenre door te haren kinde
 gert alle liede an desen brieue
 scamenese en kinder lieue
Aper siluestris in latin
 Is in diet
 sche een wilt
 euzelwim En
 is een beest
 sterc ende
 wriet doet
 men he lief
 of leet en
 en machs t gheenre maniere
 Tot engherhade doecht bestieren
 of emer blijft hi wriet en sel
 zwart van haer is sijn vel
 gert. some de keytijf meer bit
 so he sijn hals cromer sit
 sijn sijn is ongeleert en hart
 dus is he sijn vel dan hart zwart
 Paghede tande crom en lanc
 heeft hi die sterc sijn en stranc
 En mit scarpe sinderde egghe
 gert men hoorter woder of segge
 die scarpe tande egghe die die tant
 heuet die wijl dat die beeste leuet

So bliest si die als si is doot
 Dit heeft betykenisse groot
 Al daert ons t dit lijf die selle
 hi voert mit he t die helle
 Om quaetheit altemale
 He mach de euer licht en wale
 goede make mit cleyne pime
 bestaet me eer hi maect orine
 Fidelic ind morghestont
 Anders ontgaet hi licht de hont
 En nochtal al es hi moede
 hi werpt he ter weer enter hoede
 En bint de lagher enten man
 bede camp en were nochtan
 En wacht he wie sone besaet
 Ten si dat die euer ontfaet
 Een dootwonde ter eerst seke
 hi es t bresen sekerleke
 So bliet hi inde doorne dan
 dat hi de honde enten man
 Also te bet mach ontulien
 boue alle beeste die sien
 hoort hi byt boor al die leuen
 Eppimelator heeft bestreuen
 dat sin dier versch is seer goet
 + wat hi scempt der nose bloet
 die zwinne soken haer eten
 Ind aerden daer sint weten
 En wentete gaern inde gore
 vdoomt bokenaer no hore
 waer om so setstu dine moet
 In dit neder aertsche goet
 In aertsche goet is al din sin

10
 D na naect di een zbaer gheblim
 In india wi lesent dus
 Om alse lat als een cubitus
 Euers tanden en ghehornet mede
 Dintme daer t menghet stede
 In arabia is bescreuen
 dat altoes gheen zblim mach leue.

Aper do
 mestig
 in latin es
 t dietsch een
 tam en zblim
 Een beer hie
 tet t onse tale
 wret is hi en die he te male
 In die wase gaern besmit
 En al waer hi ghedwoghe wit
 hi ghinghe weder inde gore
 onder die bere als ict hore
 hoe veel datt sin tot een partie
 Een heuet al die voghedie
 coomt ond he een starker an
 so gaet hi de voghet an
 En so wie daer wintet de seghe
 hi blift voghet alle weghe
 so welctrit dat een zblim ghellet
 alle die rote haer versellet
 of si al uwoet waren
 om dat si horen mesbaren
 En dan et vreselic tot alle tiden
 haer uwoetheit tontbeiden
 so welke tint dat die sage rinde
 so uwoede si in dien tiden

En si scoren gaern den man
 Die een wit cleet draghet an
 Dit scrift pling te waren syen
 Die beer en vint met na. m. la
 gen wil segge en wanen
 Die die saghe of smyt die manen
 dat haer luxuria coelt te bet
 En dat si dan worden bet
 Ap heuet bestreuen
 dat si .pb. ier moghen leuen
 boue veel vieruoeten beesten
 gach die beer meest rides leesten
 Es dat sake dat hi es bet
 Albin vleis is int sapsen bet
 Inde somer dan inde lenthim
 wat tot de herfft slaepet zblim
 So veel dat sin vleis d mede
 ontfae moet onreymchede.

Aly sonder waen
 Es een
 dier naden
 kemel ghedaec
 of sond knien
 sin sin been
 Als hi he rus
 ten sal al i een
 So moet hi an
 ene boe staen
 En alst die iagher sal vaen
 So ondhoulbet hi dan de boom
 dit beest en nemes ghene goom
 En vallet mitte boom ter neder
 Dan mach hi niet opstae wed
 Anders so is dat dier so snel

Dat met gheuaghe en can met wel

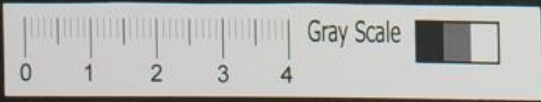

Anabula es
 I ethyapien
 Een dier dat
 me daer siet
 dape plimus
 scrift diemes
 ghelouet dat
 et heest een
 remels houet

En ghehalst als een paert
 gar so edelike ghehaert
 Ou al gader sine lede
 dat te sien is wonderliche
 Om sin scoenheit weet dat wel
 So es dien dier veel sin vel
 Om die ghenoecht vande age
 Die he met conen ghedoghen
 Noch dieme sat niet can maken
 Te sien some melbe saken
 Dat sin die veynstere dat vstaet
 daer die doot bid ziele gaet

Aliches als
 ons so li
 mus segget
 daer oot hon
 der groot m
 legget Es een
 dier dat bi
 ghet se leuet dattet die opperste
 lippe so lanc heeuet Ist dattet
 een begaert so moetet gae acht lbt
 dat doet sin lf lippe lanc

Du soustet toe doe dine ganc
 Ten leue der onnosel hede
 So dattu di behouds daer mede
 En maec reyn dine moet
 Jostu wils wesen ghenoot
 gitt' spise die nemer ghebretet
 dats mitt' spise d' god of spreket
 Dim langhe lype dim quade bec
 heest di ghebrotcht i sulc strec
 Gaestu voort du bliues doot
 In die ewelike noot.

Achme dat
 is een dier
 Als aristoteles
 spreket hier
 dat natuer in
 he verkeert
 heuet Drecht
 dat alle beeste

ghenuet wat vieruete beeste alle
 hebbe binne al haer galle
 mer dit heeftse int een ore
 die dit merct en is gheen dore
 wie heeft anders it oor die galle
 sond die gheen diese hoort alle
 dat sin die hoerscalke entie he gelo
 dick worde si so verdouet **Luet**
 En so ontbeghet bi hare rade
 dat op he moet valte die seade

Ana spreed
 aristoteles
 dat i orienten
 een dier es
 En is vtmate
 vreet

h' haer ne gheen heeft ander leet
 So ghelieue sin si ond langhe
 Coof enich dier i haer ganghe
 dat si va andren maniere
 Alle die scare van dien diere
 Come op dat dier ghelopen
 En wondent so mit hare ropen
 dat vliet of sterft te hant
 wat die ana sin wel beant
 die epemple segget de leken
 wat so clerke segghe op smeken
 si draghe ouer een so wel
 ropen sire omghe ant bel
 si hebbe op he die handen
 die clergie mit hare tanden
 die doorbiten wijf en man
 En men albine niet en can
 hier eydet vande diere in. **A**
 Ru hoort vand. b. hier na

Bubalus
 dat is
 een dier hi
 dinct te mer
 ken hier het
 meent een bu
 sel in leke woor

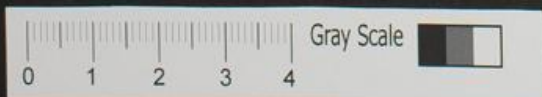
En dat is mere als sine hoort
 dat sin offen som
 die hoorne heeft hi lanc en crom
 de hals lar en zbart va hare
 Thooft groot en niet va bare
 wat sin op sien is goedertiere
 gher sin dusdamighe dieren

En si hebbe denē staert
 Als die dier vbolghe waert
 So ist vmaten sel
 Nuttelike vtmey cume yet el
 Doer des mēsche nutteligede
 Wat het heest doerstarke lede
 Ppimētator die pēghet
 Dat die melc bā bubalg plegēt
 Dat si de lichaē gheuet die baert
 En dat si versche wode belbaert
 En si den ghene staet te staden
 Die met veyn sijn vbladen
 bubalg is dinnē van hare
 En hi mach pijn doghe zware
 Eijn luut is te hore pine
 Eijn gal is medecine
 De lyfsems bā zware woden
 Het melc gemēet tallen stonde
 Die galle gheset als wyt hore
 Die mesquams vande horen
 Eijn huut is hart vtermaten
 En plegēt i sijn nese gaten
 Dat menre ene rinc doet
 Daer men hē bi lede moet
 Dat hi mit sulke bedwaghe
 In des mēsche genade ganghe
 Verleedmen oec alte sere
 Hi vwoedt so lanc so mere
 En werpt vā hē de last zaen
 Hi en wil niet gaern op staen
 Per sijn last gheminret es
 bubalg draghet ghelouet des
 Ond twater groten last

Nochtan es sijn adem so vast
 Dat sijn adem gaet al diere
 Oec vintme some scripture
 Die vā deser beeste weet
 En diene bispites heet

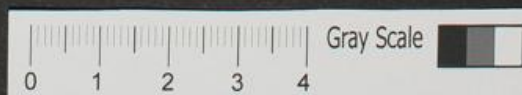
Bonacus dat es
 een dier dat
 thoest heest
 als een stier
 dat lijf en
 die manen
 mede pecht
 nad paerden
 sēde hore met menige kere
 Eine moghet vondenemere
 Als ment wil iaghe mit stier
 So werptet af hē sine dree
 Daer toe looptet so sere
 Dat sijn gherake nemmere
 Dien maect hi dat lijf vbolghe
 Dit wordt hē diene volghen
 Dat bediet die ypoctite
 Die voren seine als op si quite
 Ware vā alre mesdaet
 Her so wie dat na hē gait
 Ende ondsocet haer menighe
 Hi salre i vnde sulke doghe
 Daer hi mede wort bescont
 Ist dat hi hē daer mede hout
 Hier eynde die name vand. b.
 hoort voort die woerde vand. e.

Damelg is
des ke-
mels name.
En is en dier
onbequame
die kemelen
hebbe bulen
twee opten
rugghe ende
noch een mee. **S**effens de rugghe
i haerre borst daer si op nemen
haer erste laghe bene enten hals
lanc en traech seer i hare ganc
Soling seghet datme achter lande
kemelen vint drierhande
Deen is last te draghe goet
en dand te ridene spoet
en deen wil altoos niet draghe
meer dan he wil behaghen
en dand oec so wate ghesiet
en loopt ou sine pacl niet
Jacob seit als mēne sal laden
Clapmen an sin knien bi staden
en knietede ontfaet hi dan
den last die hi draghen en
Aldg saltu ontfaen sondare
du bist onscōn en onmare
Ghebunt en ontruynt va sonde
Oetmoedelic ontfaet talle sonde
die penitēcie va dine daden
dats die last die du moets drage
Pling seit alst coomt in tiden

112
dat si willen noten en riden
dan sin si uwoet en wroet
en hebbe alle paerde leet
vier dage sin si sond dranc
en als si ten water hebbe de gat
so drincke sijn so veel hebbe sijn stade
dat si vhalen al haren stade
en dat he is onthoude al
en dat he na ghebriken sal
bi sculden dat water clær
en dat dick is en zwaer
dat houde si ouer goet
en dat es om dat wel voet
basel seit dat die kemel laghe
ghedect v slage i sine bedwaghe
en vaert als dies niet acht mede
en als hi vint stade en stede
so wroet hi dat hi was gheslege
en seit dat die kemel pleghe
staet daer enich inden stal
Siet ond die and al
en niet en et dat dand mede
vaste door ontfermichede
en du mēsche du en achtē niet
al heeft din ewkerste vdrict
pling sefuet ouer waer
dat een kemel leeft. **C**. i aer
ist dat hi i sine aert bliuet
en ist dat mēse vdrinet
dat si en noten noch en riden
bi sin te starker tallen tiden
Gerehande kemele cursarus

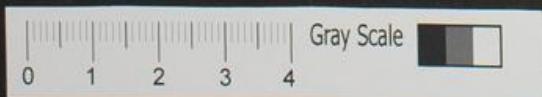

Diene hiet dromedarus
 Die vtmaten seer sijn snel
 Die kemel draghet mē weet wel
 En maende sijn noten
 Gaen si en langhe stoten
 En dan sijn si i hēmelicheden
 Staem di mēsche vā dine seden
 Als du souste soken dīn ghenoot
 Dattu di laets sien al bloet
 Rechte kemelen diene draghe
 Gaet een buul hoor ic ghebage
 Die dromedarusse hebbere tvee
 Hoer boete doe hem so we
 Als si zware wech sullen doen
 Dat mē hē doet maken scoen
 pling die meest hi togget
 die eens hemels hersen draghet
 En dan drinct met asine
 dat si sacht die grote pīne
 vande euele daer mē of ballet
 In hebic vā de camete ghetallet

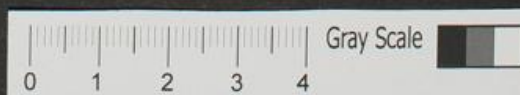
Qans dats
 i diet sch
 een hont Ja
 cob van betri
 maect ons cot
 dat beeste sijn
 diene mach
 wel. Iere me
 ingherhade spel En al slapen
 si gaern mede Rachtā is haer pde
 dat si thūus wachtē voerde diep
 hare hez hebbe si so lief
 dat si dicke doot sijn bleuen

Rachte en al met hare ghebele
 oec es dat die ghesproken
 dat hontē haer hez wroken
 Sint ambrosiū scriuet mede
 Belue ouer een waerhede
 pling en soling leren
 doe alexander soude keren
 Clant van india te bestane
 dat hē die cominc vā albane
 ene hont sende so groot
 dat mē noyt vant sijn ghenoot
 Alexandren wonderts sere
 En dede euere en bere
 voor ghene hont ghind toghe
 come keerd hi om sijn ogghen
 En bleef leggedē al stille
 als die sulke proy niet en wilde
 doe gheboot hi en te vslane
 dit vna die cominc vā albane
 En hi sende noch ene tien doene
 En gheboot dat hien an hoene
 proefde wat hi waer waert
 alexand liet gae ene liebaert
 En die hont stoorde thant
 daer na ene olifant
 Jacob die spreket van betri
 dat somighe manier d hode si
 die mordenaers richte en diene
 als ons segge somige brūnen
 sijn si mit vrouwe melt gheuoet
 En ghetramt i smans bloet
 drie maniere sijn van bonden

7
Als ons die boke ontconden
Dedelste sijn hoghe en lanc
En snel t'lope en t'ganc
En dese sijn goet ter iacht
En te bassen en hebbe si gree macht
Om die honde die niet en bassen
He si alle daghe wassen
Dese edel honde vander iacht
Die so hebbe nu alden macht
Om dat gheestelike goet
Daer ihesg om stort sijn bloet
Dit boude noch hebbe ons her liede
Nu heuet al die edelhede
Dese honde hebben niet
Dat bassen p'diken bediet
Wat edelghe niet en leren
Daer si volc mede bekeren
En si ghenere he mitt' proye
Een edelmg heuet's proye
Als hi vrouwe bedrieghe mach
Dus sijn proye en sijn beiach
And maniere hiete bracken
aget langhe oren die he bache
Ra die diere so rieke si wel
Al en sijn si niet so snel
En make die beesten moede
Oec bintme riekede so vroede
Die al dieren inde wonden
Om haer eerste spor behoude
Hun honde dat's die derde maniere
En al en reke mase niet so diere

13
Rochta sijn si inde wachte
Stuttelic bi daghe en bi nachte
pling bescrijft ons dit
Als een man ter-aerde sit
Datten die honde sparen
Hets recht die he oetmoedicht t'dare
Voor die gheen die he fellic vmeten
Dat si ontgaen haer beten
Die hont wort gheborpe blent
En .lp. dage so ist bekent
So draecht die teue alsme waet
Die hont rint t'simre acht' maet
En die teef als sijnre heeft seueve
70. iaer pleecht si te leuene
Eulc macher oec .xx. iaer leue
Dat si after te gader cleue
Comt he van heter luxurien
Dat welp hietme best bi nature
Datter spaets si ghehmet
Jof welc die moeder meest minnet
Vn. weken sijn si blent
En sulc drie maende omtrent
ge sal gheue u'boede honden
In haer spise tot allen stonden
Capoens dree dat es he goet +
En bint di een hont u'boet
Die wortel vand' wilder rose
Sal di ghenesen vand' nose +
Als een ghequetst hont begint gelle
lope op he sijn ghesellen
En biten he al ghemene
Pissende heffen si op die bene
Eulc tyt so si iarich sijn

Wat si hebbe die roke sijn
 En int riecke die ghenoechheit
 En riecke elke bacht anden bloot
 Die iach hot leest mer. p. iaer
 Die twee. ij. iaer daer naer
 In al dat leuet sonder T desen
 Leue lagher als wi lesen
 Die hie dan die sie ghemene
 Bond in iach honde of allene
 Aristotiles die segghet
 Als de hont siecht an legghet
 So et hi gras of ander mit
 En spulbet dan dat enel vot
 Culke segghet oer hier an
 Egeen hot mach leue sond man
 Des honts tonghe is goet te wode
 Es hi ghelbont tot enge stonde
 En hnt belecte niet mach bloot
 So leet hi sijn selfs poet
 En salster sijn wonde mede
 Natuer leert he dese seide
 D'ouder philosopphen boet
 Beit een breemde onderfoet
 Reemt een welckin datme segghet
 En ene sicke die ghedoghet
 Ormai dat enel groot
 Legghet he op die borst al bloet
 Dick het is des step mas helpe
 En hets die doot vande wolpe
 Honde en bite niet die teuen
 Si en sijnre toe v'dreuen
 Dus is wel na va alle dieren

Scaemdi man va selre mameren
 hi en es mans nae niet waert
 an die vrouwe niet en spaert
 hets meest alre honde seide
 dat si ontreyne die reyne stede
 Hondme scoen sijn sekerlike
 Goet ieghe die aertlike
 of rigoe die hont draghe den man
 hi heft op sijn been en pister an

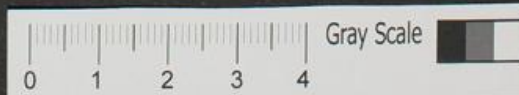

Castor dit
 woort
 latijn iach
 t duitsch een
 beuer sijn.
 Castoria heet
 har hoden die
 sijn veel te nut

ten noden En dat is daerme om
 iaghet En als de beu dan wa haget
 So bnt hise self of t baren
 dan laten die iaghers baren
 Ist datme ander werp iaghet
 hi togghet dat hi niet en dragghet
 En vallet voor de iagher neder
 Die pollane segge dan weder
 hare beuere hebbe die hode binne
 Pecht als vint merke en kinne
 hoe mochtst dan he selue vieren
 Die beue pleghe bi naturen
 Als een gans te smelte daer
 pling segghet ouer waer
 dat hi sijn galle wt spulbet

Die misselic euel verdulbet
Een lud is mittelic dat hi draghet
Daer men he oer om iaghet
Wat het ghemest als me ons callet
+ Tenel daer men of vallet
Dit dier en mach niet laghe leue
het en si de watre neuen
En hi es gemaect als een biske staert
Expietator seit het is sin aert
Dat sin staert smaect nade vissche
bedi etene sond wisseche
Die kerstene alsme vaste sal
Ezerzblim hiet si en en niet el
Een hif is vlesch al ou waer
En stert. m. voete lac wel naet
En die es vtermaten bet
Subtiler nochtan bet
gaect ghene beeste ond daerde
husekin na sinre waerde
Som op en som neder
wastet wat op dilet weder
So dad hi dale ofte clue
So dat die staert mit wat bliue
bute scuertsen en bladen
Et hi daer hie heuet staden
boue alte dighe diene weet
In biten is hi harde vreet
Wat so hi mach mit tande slaen
Of laet hi altoes niet ontgaen
Eer hi genoelt de tant al duere
Expietator scrift sin nature

En segget dat si mit scaren
Te woude gaen t same tbaeren
En als si bome hebbe gheuelt
Sut hare tande mit ghelbelt
En of ghebete dat he genoeghet
Neme sine ene die he vogget
En werpe dan op tbat zoete
En latene tussche sin vier voete
En slepe also te hole
Dit doen si ghemeyn wt hare stole
of vreemde ten vreemde lande
dien doen si dus damighe scande
Wat sise ten menghe doene houe
And segghe si doent den ouden
die haer tande sin so vseten
dat si niet en doeghe ter beten
Dese beure kene die iagers wel
Wat he is opte rug dat vel
vande slepen al bloet
Ei latense lopen wt der noot
Thout minne si doer n. saken
Om dat sine of haer huse make
En die scuertsen die si eten
Op dachterse voet es hi ghesete
En hout boren t die voete
Een spise mit goed moete
Alle die scuertsen so et hi dan
Die sin poot gheliken can
dachterse voete sin min no mee
Als der gansen voete twee
ger meere enie clawe ront
Die voorste recht als een hont

74
 Die prinst die nature goet
 om dat hi uoren es ghuoet
 Als een hont opt lant te gane
 En aster mede te bestane
 Dattet zwemt alst heeft noot
 Eijns tants cracht is so groot
 Sulcht dat hi slaet ene boom
 Dat hi vliet en neemt goem
 Iof die boom yet vallet noch
 En so dicke doet hnt doch
 Dat die boom dan valle moet
 Vier tude heeft hi scarp en goet
 Twee benede en .ii. bouen
 En salms oude boke geloue
 So es die tont en dat cakebeen
 Bede massints en alleen
 Ein sin is edel en goet
 So wat soot me te psene doet
 Volmg seit die dit haer hont
 boue allen hare gont
 En es een dinc dat seer es diere
 Ond der heydere manere
 dien die cramp pine doet
 Thaeer vade beu is he goet
 En he dien die leden beuen
 gachet goede bate gheuen
 vande balghe es goet dat smout
 daer me sin hoden in hout
 Win mit beuers cul ghesden
 En die roke vade hoden
 Es he doet goede medecine

die vander lucht heeft pine.

Qhama es
 een beeste
 daer plim of
 spreckt sin
 geeste dat si
 de wolf gheli
 ken wel ger
 spekelde is haer

Wel et hope sin si comen
 dese beesten die wi noemen
 Al vintme in ander lant
 pompeus iulij vrant
 was eerste diese door woddliche
 te romē brocht in die stede

Capelus dus
 een dier
 vreet en stout
 en ongheliet
 so vreselic
 allen saken
 dat he gheen
 ragher en dar
 ghenaken

Wat langhe hoornē sietme he doghe
 En ghetandt ghelnt der saghen
 So dattet daer mede velt
 hoghe bomen mit gheldelt
 Wat het can wel saghe d mede
 op die effrate es sin stede
 Nu wasse daer cenre hade haghe

Die elyn lichte roede draghe
 En alst dan ghedroete henet
 Endt met seeste heest gheleuet
 Satet spelen weghe die roeden
 En met sin hoorne uwoeden
 En speelt so veel inde wedaulbe
 dat sin hoorne ghetat nauwe
 verware t ghene welghen
 dan alre eerst so moetet belghen
 En gheest een vreselic geluut
 Van coomt die iaghet wot
 En slatet sond p m doot
 Ru neemt hier an epipel groot
 Ghi starke die niemet en ontsiet
 die de crancke niet en bliet
 En niet en acht die noch desen
 hi en mach nerghet paker wesen

Dit dier was ooc te romē mede
 wilen ghebrocht door woelichede

Apra datst
 dietsch die
 gheet die
 hoorne he
 net scarp
 en wreet
 En onder

den kin enen daert
 haer weghe leut ten dale waert
 En t bossche en t hughen
 Aldaer sise can beaghen
 haer melle is dier en goet
 mer alsmer lib m doet

Pardalis
 leestime dat
 een ~~paer~~ is
 In ethiope
 en is dus
 ghedaen
 Als ons
 die gloude
 doet vstaen

so corrupceert wat dats case
 ofe seit ten is niet waert. t blase
 vnf maende draecht die gheet
 Also alsmet van scarp wheet
 Inde voorwint is best haer ride
 Also als si t lenten tiden
 hoghe bringhe hare draecht
 Wat he is quact des winter cracht
 vridorg die spreet ooc hier
 die buc is een lupurios dier
 En dat altoes bi na wil riden
 emm oghe lopen en ghiden
 veel nad lupurien cracht
 ene wel siet hi dach en nacht
 die saumonts niet siet gherect
 set die leuer band gheet

thoost nade kemel de hals nade
 puerde vakte en been na des her
 tes aerde dat ghespeckelt is
 haer entare ~~en~~ ene stome dare ha
 In.

Hi siet sauonts veel te bet
 Aristotiles heeft gheset
 dat die buc dick opte dach
 herde lettel ghesien mach
 s' sauonts siet hi claer
 Eppimētator seget on waer
 dat vande bucke die galle
 Die Wynnbralle doet valle d'
 Vita melap boec die seghet
 Daer doude philosophie
 dat wt de bucke dat bloet
 Alre hede haer vallen doet
 oer seit hi bup bloet ghebrat
 doet ontwaken alte hant
 die leggen T litaergien
 of T zibarar epilecien
 Oer maerte donck' oze claer
 bup galle seit hi on waer
 Es si T emgh' stede ghelege
 datt' pude toe vsamene plege
 bup haer te pulu' ghebrant
 otopp dat bloet althant
 En vande lichaem die bloet
 Jeghe vemin drinc sin bloet
 hebstunt ghedroche of gheten
 sin haer es goet ieghe beten
 En ieghe d' quetsinghe dere
 sin dret is goet ieghe tafzibere
 gact' of een place' op sere
 Gheerts hoorn dits wodd' mere
 Ghebernt en ghebonde dan
 voor die niesgate va de man
 die waerhe heeft tenel zibarar
 Thant moet hi vallen daer

Serpente die vlien oer mede
 dien roke dats die waerhede
 die buc die es herde fier
 En start en een moyle dier
 In hoorn T houede is sin cracht
 sin bloet is oer va sulk' macht
 dattet stoort de dynam
 die noit anders meest vant
 Gheerts beten is de bome quaet
 Wat si vliefe vrucht en zaet

Qapreola
 dats een
 ree deaen
 pimlic emmer
 mee Rochtan
 ieghe ander
 dieren oer
 bloet en goetire

Als die ree in triten lant
 Ghesote wort soect hi te hant
 pullegin om dattet verdriue
 daer mede tiser wt hare linc
 die bucke vechte ome die ree
 herde seer wolnaer T een
 En dits meer als si riden dan
 alsint he gaet met honde an
 ontulien si wat si seer sin snel
 s' aldy vangmese wel
 Wat althant si dane vliet
 daer si die hoghe berghe siet
 daer volge die iaghers naer
 En als si wort ghehuur aldaer
 datse die iaghers wacht d' neder

En si en mach noch vort no weder
 Si siet de iagher ente spiet
 Dan screit si dats om met
 Wat hi en soect el niet dan hare
 En doctse ned ballen zware
 Ja somwyl clemt die iagh' daer
 daer hi socht moet valle naer
 Die ree gaet op motagen hage
 En laet verre om gae haer aghe
 En siet si liede va verre gaen
 Alhat heeft si verstaen
 oft iaghers sin die si siet dan
 dit doet natuer diet al wel can

Qucus es
 een dier
 een wonder
 In die moren
 ne besonder
 En is ghe
 berstelt als
 een zwin

En so ons scrijft adelim
 Alst gram es en onghewer
 So werptet wt de buke vier
 Dit wond houdt he vstolen
 In haghedoecte en in helen
 En is vret en fel
 Een os ghenoghet he niet wel
 of het neemter drie of vier
 bide sterten sterke stiere
 set cracht trecketse affbaert
 In sin hol dan mitter baert
 datmese niet en vindet wel

En al ist den beesten fel
 Roctā de mēsche het seer ont
 Roctā en latet sin laghe niet
 het en vacht vro en spade
 Geer om des mēsche seade

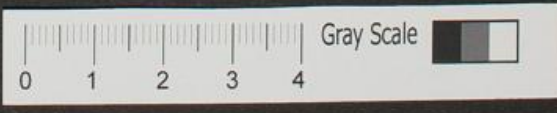
Qeffusa
 es een
 wonderlike
 beeste daer
 of spreet
 solig geeste
 datmense
 vilt te rone

brochte En mēse te wonder sien
 mochte haer achterste doctē en dwin
 En des mēsche steen alleen
 En haer voerste docten twee
 Als smēsche hand no min no mee

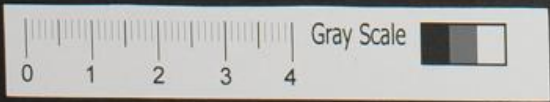
Qerius
 dats
 die hert
 vbeetmen
 wel Een
 beest dat
 seer is snel
 En ghehoor
 net met tel
 ge langhe

Als hi twee iaer heeft omelaghe
 beghine he die hoornē wt te gāen
 En elp iaers wort sūd waen
 achter een tot ses iaeren
 vast he een telch voort twaren

16^v
 Nimmer telghe en wassen he dan
 of si meeren emer voort an
 Aristotiles die segghet
 dat gheen dier els te wasse pless
 om hoornē vā iaer te iare
 als si sicheit besessen zware
 Jof als he die oude gaet an
 volke si serpentes dan
 En gaen ter fonteyne drücken
 dus doen si haer euel smcken
 En vioghen alle daer
 Augustin scrift ou waer
 als si te bette weder tiden
 en si twater sullen liden
 die starste ziweme bore dan
 En die and' volghen hem an
 als hoeft leggede op sande siet
 dus helpt elc anden inde vliet
 hier bi si elc mēsche beraden
 dat elc and' staet t staden
 als die herte wilken riden
 verboede si wel na tien tiden
 als seer worde si verhit
 Rade oochst ghesiet he dit
 Soling seit dat sire. n. draghe
 die si t bossche en t baghen
 dectē herde naerfelike
 En leerte legge heymelike **de**
 En als si stare sin leert si he me
 springhe lase dapperhede
 herte calf dat ind' moed sterft
 om vleisch vdrift en vderft

Remin en hets tot alle stonden +
 Goet iegens serpents wonden
 blasen pipe bassen van honde
 hore si gaern te menigh' stonde
 En men seit dat si best horen
 als si staen op trechter oren
 Ambrosij doet te vstane
 dat si trruut dat hiet tptane
 Eerst de mēsch makede cont
 wat als die hert es gheblont +
 met een gheuenint strale
 Et hi dit cruut en geneest he wale
 herte vleis vro en diek gheten
 vdrift de coortsvolme weten +
 Der perre istorie segghet
 dat die hert te leue plegghet
 C. uer en daer toe meer
 Remin seultet hi door seer
 als hi sin hornē heuet niet
 Gaet hi daermē mist en siet
 En et t die doncker nacht
 Dus seultet hi u' volue cracht
 als die pelue weet te voren
 dat sin wapene sin vloren
 En als haer hoornē niet en sin
 volke si dat somē seyn
 Om dat si droghe soude en stide
 so dat si daer ap moghe tiden
 dan gaen sise iegē die bone slaen
 En proue of si vaste staen
 hare rechten hoorn droech si waerde
 vht opt water sht ap daerde

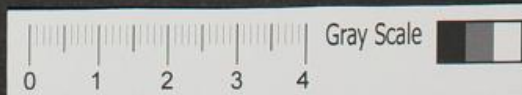
En scijnt van mede liden
 hi is seer goet als wi liden
 dat sin roke die vdrinet
 die serpēten alomē ons fruct
 Als hi is mit vter ghelegghet
 plater die seghet **m**
 wt sinre herte machmē hale
 ven been dat machmē sticke make
 dat pulu gheuet verganc
 Jese de zware hertuanc
 Esculapij die seghet **m**
 datmē de hoorn te binē pleget
 En puluert dat te handen
 Es goet onnaesten tanden
 op datmē se daer mede vruuet
 gyt wijn ghedrocke dits datmen
 Jo wge groot emel goet **seuet**
 per stoptet wine tbloet
 En stapt des lichamē onbrede
 plat lusen doottet mede
 die een belbint T een herts bel
 Serpēten en sin hē met fel
 In die matrice vand hnden
 machmē ene steen vnden
 die vrouwe kint draghe doet
 Tmrech vandē hert is so goet
 Dattet vdrift wt den leden
 die noet vā mengher sicheiden
 Jyghers sege onē hē somen
 mach die hert te water comen
 dat hē vand moetheit wort los
 die hert onstiet elmt vādē bos

die herte bechte onē hē seer
 En wie dat behout die ene
 vand al houdē hem drede
 gyt grot oetmoedichede
 herts vlers is te verdulbe zwaer
 die caluere daer of dats waer
 vīm ghesond en waer d dan
 Si sin alre best den man

Quiera is een vande diere
 diemē vā mengher maniere
 In woeste babilomen vint

welpenre co
 tume iet
 een tbin
 vore hoghe
 En med bachte
 Jacob seit
 dat die beide
 vachten
 Kanbe te vaen dese beeste
 En maker mede grote feeste
 velotyt dat sise hebbe ghesaen
 get diere cleden aen ghedaen
 spentiēre sise anden heren
 om hē te doe sonclighe ere
 Quiera mach die ziele bedieden
 die naerst vandē heidene lieden
 dats d vande engien **m**
 die vtmate seer plien
 hoe si breghe die zuel te flente
 hare heren ten tormēte **m**
 daer si hē mede diere lieue
 Et wacht hē vā desen diere.

Quogilly
is een
dier gnet
dat moyses
in die wet
verboot en
al ist cranc
en cleve

Nochtan ist nosel al ghemene
En vreselic tallen dieren
So fel ist van sin mameren

Quniculus
dats een
comin dier ve
le Tmench lat
sin In daerde
wonen si ende
i hoken

En doen scade int coren
Rachte so come si wt ghestolen
beid Tbingaerd en in coren
Dan keren si ter morghe stont
En sluten ibed des guets mot
dat mense s daghes niet vnde daer
waer so comen wone een ier
daer dien si seer i corte tiden
vut si dick draghen en riden
Afstoomt he yet i een stede
en lope wech en dand mede
die dan haren kiese sin
langhe noot dat comin

Quisetecus is
een cleyn dier
kin dier veel
int lunt va poel
gen sin Also gft
als een eencoorn
is dit sin hoest
is zwart en wit

Sin haer seit men de so vast sit
men moet he eer seure die huut
sermet mach ghelwinnen wt
dit beteykent wel den vrecken
het bede ne can so va he trecken
altoes menie wien soet dare
he ne dmet oft sin lijf ware
so vast hout hi dat hi heuet
dese beest also leuet
en woent in daerde alst comin
siet licht mach si vdenne sin
wt hoken daer si in gheet
men ghietet i water al scoutheit
aldus heeft die vrecke rike
ghesettet hier i aertrike
also vast sinen sin
dat hi blijft totter doot daer in

Quocrotas
es een
beeste also
seghet soling
geeste ende
iacob va be
tri nochtan
die huut heuet als die man

Ein oghe ondae talne stant
 Regheen tantuleisch inde mont
 En tant heestet stave en groot
 Va crachte es gheen sin genoot
 So breselic is hi sond waen
 Dor dien tant en mach niet stae
 Dit dier is come dats bestreue
 Vande wolf en vand teuen

Qathapelaba
 es een dier
 breselic en on-
 ghehietende
 es op mly die
 rinere vander
 breselik maniere
 Trach ist en
 niet dier groot

Den last heestet zbaer ter noot
 At sine hoofde dat he u begbet
 Va deser beest ist dat me segbet
 Comt yemet op he onboersien
 En thwiske de oghe siet mit dien
 hi is thant quit vande luue
 Dit dier slacht een deel de wine
 Die thoest draecht ghehoort so se
 Dattet stmet voor onsen he
 En scynt offet haer u boeghe
 Dan comt i rics die toghe noeghe
 Op haer stet en wort gheuaen
 Van herte en als ondaen
 Dat hi ziel en hif verliest
 En die doot daer om kiest
 Vander. C. so neemt hier eynde

hoort wat ic vand. d. voort vinde.

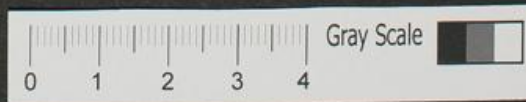
Oamma dats
 een dier dat
 also hiet En is
 vander groot dat
 is een gheet.
 En stave na sin
 re groot voren
 het heest seet
 stave de hoen

stauwe rictet en es snel
 En can sin leuen houden wel
 Ein hoorne sin n. boeten lanc
 Opwaert recht es haer ganc
 En ghestape aldaer si staen
 Als mit mesche hande ondaen

Oammula
 ouer dat
 niet hilt es m
 dietsche een
 dauvilt Ende
 es een bloet
 dier en cranc

Daer een poete dus of sanc
 Die euer weert he mitte tanden
 Die hert mitte hoorne sin byande
 of dit dauvilt en es niet el
 Dane proue de dieren sel
 dese beeste dit bedieden
 Die ghemeente vande luden
 Die proue sin der hogher heren
 waer so si he heren keren

48^v
Alle die heren op hem gapen
beide ridders en papen

Durā Aristoteli
les dat een
wriet beest
es vmaten
stare en snel
Als hem die
laghers sim
te fel en sht mede hebbe geiaecht
so dat he sine selvs wa haecht
penstet dus tontgaen haer stre
en werpt wt sinen dret
Jeghe die honde die he volghet
en maecte also verbolghen
mit gheen onreynre lucht
dattet ontgaet mitter vlucht

Dapus
waen
it dats i
das die
luttel meer
re ghesien
was dan
die vos en
corte been
en alle vier met ouer een
wat cort sim si ter lucht side
en daer om soect hi vlucht side
en in die waghe slaghen
culctint als hi he hoort laghen

so set hi die rechte benemnt dal
en die lucht bouen al
en dat vel heeft hi dick ghehaert
en een deel te gantben waert
sim haer dat wast en waent
gitter maen t elke maent
Ja plaetme als die maen es niet
dat mer gheen smeer t en siet
se maect salue va sim smeer
Jeghe quetsinge groot en seer
en dit is dat te wonderen schint
dat sim bete is gheuenint +
en sim smeer is gans mede
Jeghe misselike sechede
die rede diemer toe gheuet
dats dat hi bi worme leuet
die vernint sim en bi slaghen
daer of moete sim tande of fughe
Esculapig die broet was
die stryft aldus vanden das
bestriect den ghenen sim lede
gutte smeer die hebbe de rede
he wort te bet t allen noden +
sim herffen mit oly ghesden
die doet al enel ghenesen +
dat mach an sine seche staete wese
sim bloet en sicut daer mede
bestreke an sine seche lede
bestermt drie daghe den man +
dat he gheen plaghe en comt an
daer toe mede sim hoden

In homighe wel ghesoden
 En nochten ghegheten dan
 Ghene macht de conde man
 Dat hi drie dage daer na wel
 Pleghe mach d' vrouwe spel
 Dand. d. seg ic neme
 Voort suldi hore vander. e

Elephas
 dat
 een oliphat
 In dietich ist
 een elpe dier
 ghenat een
 dier ist groot
 en stranc Ter
 mule hanet he
 en smauel lue

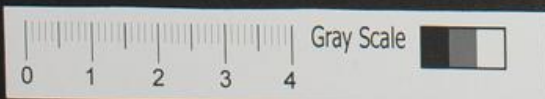
Die groot is en daer hi mede
 Doet al sin besichede
 En des smaels heuet hi noot
 Want hi is hoghe en groot
 En hi en mach he niet ter aerden
 boghe. **A**nds en mocht hi niet va ho
 ghe. **H**e geuode i gheenre wise
 hi neemter mede dranc en spise
 En docter mede i sine mont
 Jacob va betri maect ons cont
 Dat sire mede i wighe slaen
 haer vanden en vaen
 Wat si sin goet i wighe en stont
 En haerre partren hout
 Coochme he root vinn of bloet

So ulvast he die moet
 die persone en die va inden
 In die he bechtes ondbinden
 het dien beeste en daer ap dan
 In ene castael vinstich man
 En doerbrekere mede die scate
 D en mach niet iege sine tharen
 haer ghelint dat es so zwaer
 pattet elke man gheuet daer
 tage tande heeft dat elpe dier
~~Wat~~ **W**at ~~h~~ ragede lesen va hier
 Crom boue lanc. ij. cubitus
 va dese tande maectme dus
 gedeem groot en diere
 Te puluer berntmese mt vier
 dat bloet slopt ter nesen t bloet
 Tmense en sloptet mitt' spoet
 genstrua en emerojde
 En sloptme nouber mede me
 Dan moetme drincke en reden
 gulle sape va weghebreden
 Dese tande dat yvoor sin
 Dand bene die en sin
 Niet so goet noch so diere
 Der hie tant dat sin mamere
 Et sin cro boue en ond recht
 Die troste sin die waerdste acht
 En men leest i oude boken
 datmese dus can vage en soke
 Twaer maechde gae i die woestine
 Raect daer si pleghe te sine
 Deen draecht een keler an die vaert

En dan d' druecht een zibaert
 Jude singhede gaen si voort
 Als dolifant dat hoort
 Comt hre toe ghelapen dan
 En als hi ziet die maghede an
 Natuerlike mimmet hi suihede
 Dan leet hi die suere lede
 An die borste en ant lijf bloet
 D' heeft hi t' ghenoecht so groot
 Dat hi wort slapede mitt' baert
 Deen ioncfrou die heeftet zibaert
 En strecte mit lijf mitt' spoet
 En dan so comt wt dat bloet
 En dat dier blijft dus doot
 Men verbet mitte bloede root
 Purp. dat die conghc draghe
 Dus hoor ic de bokc ghelbaghe
 Dit bloet bediet dat zoete bloet
 Dat wt ihesus side woet
 Die ioncfroube die bediede
 T'wie wette. n. manere va liede
 Dats doude en die melbe wet
 D' iode en kerste t' sin gheset
 Synagoge d' iude ioncfroube
 Die boos was en onghetroube
 Dat es si die ihesu side ondoet
 Ecclesia ontfact dat bloet
 Inde kelt opte outaer
 Dat zoete vel purp. en claer
 Va g' gedeon was geulbet d' mede
 Mit wtmeneder sterghede

Dies sighet die brunt t' hare sanc
 sin lijf is wit en roet ghemat
 Van .xj. hitte voren
 Voort suldi die materie horen
 Hoeme temet dat elpen dier
 Dat vnde wi bescreue hier
 Also als die glose segghet
 Die t' die fraye bible legghet
 Als dolifant is gheuaen
 Met engien dier toegaan
 So bloutme seer ene hof en slact
 Die gheen t' lbes bedbat hi staet
 So comtt' toe een and' zaen
 Dat dier wil he wesen onderdaen
 En vstrect de ghene bande diere
 Dan es dolifant so goestiere
 Dat si de ghene doet grote ere
 Dien quitede vande sere
 En dolifant blijft he onderdaen
 Dit soude ele meste vstaen
 En gode dancke diene ontbant
 Vande eweliken vyant
 Tussche de olyfant en de drake
 So es va mde ene sake
 Die nemmeer en staet t' brede
 Die druer is stare en of va lede
 En hi laghet die diere t' baren
 Daer si te gad gaen in scaren
 En knope om de voet de staert
 En dat ondoet dan mitt' baert
 Met sin shaucle die olifant
 So baert die drake te hant

In doghe en t die nuewe gate
 Wat daer en mach hi ghene bate
 he selue mitte snauere doen
 So sughet vte die dragoen
 vande elpedier dat bloet
 plij seghet die was broet
 Die draec is so grote dier
 dat alt bloet vande elpedier
 he luttel ghenoech is teurre toghe
 vade drie wort die dke an hoghe
 En wort drocke an sine danc
 En die oliphant wort cranc
 En moet valle doer de noot
 En valt socht de draec al doot
 Nu hoort mit welkerhade sake
 Dolifant beket de drake
 hi meret seer nauwe die stede
 Waer die drake slape mede
 Ist ond' rootsse ist onder boom
 En dan neemt hi goede goom
 dat hi op he doet valle de last
 desen strit is elbelic vast
 D' dolifant tserpet mach begaen
 Si v'tredense en v'sluen
 Azp bescriuet tlvaren
 Als die sven sin van .x. iaren
 En va vñf iaren die hien
 dat si dan notens plien
 Twie ier noten si achter een
 En elp iers t daghe tlvien
 En and' iaren nemermeer
 genstij staem di doer die oneer

Wat du notes elbelic tlvaren
 Roeh en kere niet ten staen
 der si ghedueghe na haer maniere
 En t lapede riuieren
 Si en stride niet om hare soen
 Wat si gheen onspul en doen
 gesche no meret hoefche maniere
 An dese domen stome dieren
 Als si note teen rñt de andere
 En die maed die moet wadren
 Twie ier om mit haer dracht
 Ger haer daer of wort ghesacht
 En dan gaet si t broeken
 hare brucht te worpene soeken
 Wat velt op daerde sond waen
 Remermeer en mochtet op staen
 En some doen si alle te hande
 En calueren t eylanden
 En dat es al die zake
 Om dat si ontsien den drake
 En emer als si caluen sal
 So es die hie bi haer al
 coling die meest ghebbaghet
 dat dolifant mer een en dghet
 of ist benonde dat ic strine
 Si drage driewne ofte vñe
 niet hi die muus hi es v'saghet
 En vliet of hi waer gheciaghet
 En dit is te wonderen sere
 Woderlic so bistu god here
 In al dñm werke ghemene
 weder si sin groot of clene

Die olifant ontfiet dat paert
 En hi is vader minus vnaert
 Si leue wel. cc. ier
 Tonde dat es he te zbaer
 Tam olifant mghet de cominc
 En dit es waerlike dinc
 Als telpē dier ruste sal
 Buttet hi op sin eynde al
 Die voorste boete staede recht
 En an ene boom lenede echt
 En als hi breeet so valle si ned
 Den es gheen opstae weder
 En so wyl neme iaghers goom
 Die ooc ontbee saghe de boom
 Dan briescht hi seer en misbaert
 Dan come dander darbaert
 En mesbare en onthoeghen
 Als die he helpe niet en moghe
 So wyl helpe he die clere **T**ne
 Met snaele en met lute ghene
 So dat hi op comt en bliet
 En als he dat merre ghesiet
 So blijft hi vande man ghenae
 Alle vier sin boeten staen
 Als posten sond knien
 Bi dien en macht he niet gescie
 Valt hi dat hi op come mach
 Die wint is he een zbaer slach
 En alle elpe dieren die sin
 Die dricke duer gaern wim
 Si wassen tot .xl. iaren
 Ximere minne si tbaeren

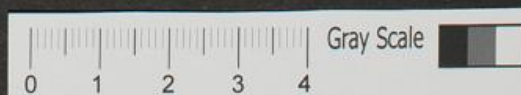
Equis
 hiet
 latm een
 paert en
 is een beest
 waert.
 Datme i
 menich lat
 scap mint

Maer die beste diemen vint
 Die sin va capadosia
 En mt lant van Siria
 Die thoost diepste mt wat steke
 Die sin best dat hoor ic spreke
 De welige paerde wilmē wane
 Ist datme of smit die manen
 Dat he die lypurle ontuaert
 Om datse dat haer vbonaert
 Dit selue vintme an die wnf
 Die he vheffen i haer lijf
 Om hoer haer scoon en lanc
 In lant va sūe en oec ghemanē
 En t capadosia sond waen
 Epreectme dat die merren ontfac
 Vande wnde met on waer
 So en leue si mer drie ier
 Als tpaert is out. iii. ier of tbee
 So notet mer nēmermeer
 En dietet dat si tilike wimmen
 Tot .xxp. iare wilmē knien
 Dat haer noten is weli die tyt
 Dat paert notet ende tijt
 Al tot sinen .xxxp. iaren

En die merien tot .xl. iaren
xxxv. iær is des paerts liff
En .xl. iær so leeft haer wif
mer men seit dat t'ceyllien
Een paert .lxxx. iær leeft bi wilen
Noch segme dat die paerde daer
leue also menich iær
Op dat paert vā danen si
al tselue segme vā perci
die spāische paerde entie vā galle
leue onlaghe mit allen
In paerde meest boue alle diere
gachme merke haer manieren
En hoedaen wils si sijn ghesmet
dats an die ore dat met konnet
hoet hē vā moede mach staen
Sijn si vmoet ~~laet~~ laetse gaen
Sijn si gram si legghese an thoest
En hebbe si daer dies gheloeft
so rechtse doorbaert weder
En sijn si siet si legghese neder
ysidorg seit dattet paert
sier pūte sal hebbe selt sijn waert
scapmesse doecht en scoehede
die verbe vande haer mede
dats die scapmesse is mere
dat sijn liff sal hart sijn en stert
wel ghesoncke laghe siden
hoghe gherigghet recht int viden
Ront en clouede ou' de striet
En thoest an die voete met

hol en vast en droghe die boue
ou' al sijn liff salmen louen
dat ront sijnede si sijn vel
sijn doecht hoert also wel
dat snel en stout si en niet en smeue
En het mitte lede bene
dat es teken van crachte
En alst staet stil en sichte
dattet si te porren goet
En als hē yet vhit die moet
dattet goet te houden si
En saen moet sijn ghesach d' bi
die scoehet sijn sijn mit gemene
En dat hē si thouet elene
Grote oghe muese gaten wint
de hals opbaert talre tīt
dicke mane en staert
die voete ter rontede waert
Rout en appel graen of wit
And verben dan da
En is niet vand' bester waerde
ge vint oec drierhade paerde
Een dat es te oorloghe goet
Een and dat me viden moet
elkes daghes na ghenoech
Een derde dat mit is ter ploech
ge vint paerde t'oude tiden
die hē niet en lieten viden
dan die teerst haer hēt wārt
Alsule was ulig cesars paert
En des connes paert vā siken
En t'alexanders viken

Wie sulc busfal sin paert
 doct starf had hnt so waert
 dat hnt eerliken gracie dede
 En maecte T sin eer een stede
 oot ware sulke paerde hnt te ^{voore}
 Als si hare hē hadde vloren
 dat si weende vsmaten
 En oer nemmeer en aten
 En heeft ghelote dat tpaert
 daer die he vslighe of waert
 Isidorus sprecht En meent
 dat sond de mensch el niet en weent
 oer sin paerde daer liede an sien
 wat T wighe sal ghesien
 En si drone ofte vro
 dat daerna die dinc comt als
 dit vintme an sondighe paerde
 getien hebbe sulke waerde
 die een vand and sterfer een
 In al haer scaren ghemeeen
 dat dand op houde haer uelen
 so ghelieue es haer stole

Quiterig dat es een dier in orient sprecht soling hnt dat ghemact is als een paert En onder den kinne een hert Die hē heeft hoarne en die se gheen

split uoet sin si al ghemeeen
 En sin nade hert ghemact
 En hebbe vlesch dat vol smaect.

Alse dus een beeste de paerde ghelinc sprecht die ges te als telpen dier ist ghe staert Ghekin bart na dat en zblin

En heeft hoornen die langher sin
 dan tlic voete daert mede doct
 genich vreselic ghemact
 dit sprecht soling en iacob segget
 Alst wil dattet achter legget
 de ene hoorn en oorbaert
 de anden te stride waert
 En als die blone es en moede
 Recht het op de anden met spoede
 En laet die legghē bi sinre mamere
 dit dier is gaern bi ruieren

Antires dat es een dier bekent In dat lant van orient dat de stier ghelinc es es als ont scrift aris totiles

ware dat manen heeft als 7 paert

Cort en socht nederbaert
 haghede bi sine stonden daer
 brunn root so heeft dat haer
 om and haer na wolue manere
 En sin ghelint is ghelint de siere
 om hoornen crom al om gaende
 En mede te stride wel staende
 om doot hoost ru en thaer ghesede
 boue sin oghe leden
 Recht ghetandt als een coe
 die voete en staert daer toe
 oer cortter es hi en sin bel
 sich veel slighe ghedoghe wel
 So ~~die~~ daer zoet bleis het dghet
 dat met daer om baet en iaghet
 En als met iaghet ou sine wille
 vlystet sotrit staende stille
 En rust he en vecht
 En werpt dan wt sine dret recht
 oer roede vette of mee
 als of he worde va calue wee
 So comen diere elkerhe
 En make va dret ene dret
 ontret dit dret om die saken
 dat me he met en mach ghenaken

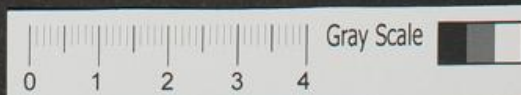

Antira es
 een dier
 hem dier
 veel taclma
 gen sin die
 hien en die
 sien doe al die
 wise

En vsamene haer spise
 Ond daerde T somer tint
 om teten als die somer lilt
 die sie is ghierich ter spise
 die hie is va brecker lise
 So dat hi cume he selue gheuet
 Daer hi nauwelike bi leuet
 Als hi vneemt dat sin foe
 Gulpelic gaet d spisen toe
 So vstopt hi haer dat gat
 En als die sie wort nikedede dat
 dat verfloten es die spise
 So doet si na des scalp wise
 En maect een and heymelic gat
 Ter spise waert en gaet t dit
 En steelt d spisen haer ghenoech
 En laet die hie wachte ghenoech
 Als somer comt gheualtet wel
 dat die sie heeft een soon vel
 als si ront es en vet
 die hier he ter brecht set
 En heuet een vshongert luf
 Et mensch die wil wachte sin luf

Arinarus
 es een dier
 En men waent
 die waerheit
 hier dattet
 carogilla mede
 hiet dat ghe
 root hier bore
 steet
 Een eghel hietment t duit sch tale

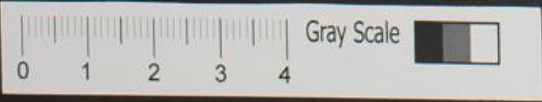
In blaes .i. heerte dat weet ic wale
 Ra een verken ist ghedaen
 En is mit doorne al beuaen
 Rond ande buuc allene
 besestet vrees groot of elene
 het wmdt he te gad als .i. bal
 En dect he i sin wape al
 So ist te taste herde quaet
 Doch doemer toe dese raet
 Alsmet i warme wat doet
 So ist te sien en te taste goet
 Ambrosig ons te vstaen doet
 dattet is bi nature broet
 het maect i sin hol .ij. wtgange
 En voorsiet te vore langhe
 welesins dat die wmt sal gaen
 sal hi noort so staptet zaen
 dat gat dat int noorde staet
 En als die wmt i sude gaet
 so staptet fsiuudeynd en ondoet
 tnoorde. Dit si s' a b s i g w o o r d e .
 Sin vleis is draghe en ontbit thijf
 En es d maghe confortijf
 het doet wel orim maken
 Nuttelic ist ten anders saken
 Die gheset is lazers te sin
 In point datme hiet elephantin
 dat gans is dat moet vet sin
 ghenlege ist ghemaect alst zwin
 Dit dier en anders nemee
 heeft benede gaten tbee

daert de uoghete legge dats waer
 En sin hoede legghe daer
 ysidorig seit dattet clemt ter baert
 Inde herfft tnt opte wingaert
 En vellet die wmdruue neder
 dan lesitse tflame weder
 En venteltet op en draghetse also
 Sin roghen sin daer of vro
 Dassen bert te pulu verbrant
 En mit per ghemeghet thant
 doet i luxemen wassen haer
 dat spreet plim ou waer
 Ap seghet oot al bloot
 Als teen ieghe tand moot
 dat si staende he ghenoeghen
 Nature mach elke ghenoeghen
 Die elker creature gheuet
 Daert bi sin ghenoechte leuet

Ermining dats
 een herme
 lin Een herde
 scoon dierkin
 En es va wese
 len gheslachte

Roch segghe meer dan si achte
 dat al een is dat en dit
 Inde wmt so ist sine wit
 Rond ande stert ant ende
 Als somertnt he comt ghehende
 So ist opte rug bruun en root
 musen bitet gaern doot
 wat met hare vleysch het leuet.

Als mē sijn vel sijn wit heuet
 So ist waert en diere
 Anders en doeghet i gheen maniere
 Vand e hebdi ghehoort
 Nu vstaet vand f voort

Helena dat
 es een
 dier vreselic
 en ongeheer
 vete her
 de woesten
 lande en
 es ghemaect

des menschen scande.
 Om te matten sijn houerde
 Wat met so groter onbaerde
 bestatet den fieren man
 En verblinte mede dan
 En scoorte bi wile an sticken
 En oer ist ghenalle dicken
 dattet ghemoete vand licht
 Enē man come mit gē blucht
 En alsten oetmoedich vstaet
 En deedt he quact noch goet

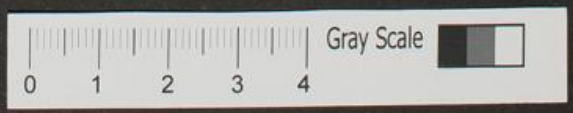

Huruncalg
 dats een
 foret om
 haer na ghe
 lu een deel
 gheset heer
 re dan die we
 sel een deel.

En quader herde veel
 stouter en bredere nochtan
 dan sijn craft volleesten can
 Si sijn als gheset ter stelen
 dat si mder comne hoken
 Gaen en bitense dan doot
 of si moete rumen door de noot
 Alleen en hate si niet dese beeste
 of al dat weest minst en meeste
 bestae si moghe sijn u wimen
 Riet dat si dat vleis so minnen
 Wat si en mitten el met dan bloet
 of ter quaetheit so staet haer moet
 veel iaghen heuet tforet
 .viij. of .viij. aldy ist gheset
 legghede seitme dat si riden
 Alse willen te notene tiden
 heuet si dan met haer ghenoot
 Si te derrent en bliuet doot
 .xij. daghe draecht si omtrent
 En .xij. daghe sijn si blent
 En daer na binne de .xij. daghe
 verghinne si te bite en te iaghen

Hunions
 spreect
 aristotiles.
 Dat een lypu
 rioss dier es
 En guls van
 eten nochtan
 En dick moetet vanghen an

Waer auctor om sin eten
 Onlac leeftet wildnt weten
 Waer bi dat dit es mede
 Dats bi sinre onsuuerhede
 Wat alst die wille doet
 Ghebaerttet oft waer onbroet
 Ein wil is meerte dan sin macht
 Om dat dier nature cracht
 Allen creaturen ontferghet
 Lupurie die es ontbeghet
 boue der nature ganc
 So en mach haer lijf niet wese lit
 Die so nade rusten stille
 Al es dat vleisch anders wille
 Furion dat notet mede
 Percht na des mensche seide
 Wat si legghet onder en hi bouen
 In desen so machme louen
 Dit dier dat seer is onghelert
 Dattet sin natuer niet en vkeert
 Die quade mensche plien en plaghe
 Dat ic lese niet dar ghelbaghen

In daerde wonē dese diere gheme
 Si decke hare dier T daerde

En ghinghe emch dier sinre baerde
 Dat sin dier daer apebaerde
 En feles dat dier daer liure
 Alset dan die dieren siet
 Wat het en mach den lase niet
 Gatet zwaerlic en stille
 En alster ene siet te sine wille
 Hoordadelic vaerttet op he te hade
 beide mit clawen en mit tanden
 So gatet scoren en biten
 Dit dier slacht menighe ppoeriten
 Die maect een heymelic der
 ou sin sonde die hi dect
 aget buchte die si spreken
 En al om lose treken
 om datmese sal hiete goet
 et come he daer meer mit ghemoet
 dien seure si en neme thare
 hoe soot emer vort gheuare

Hinges dat
 dier siet
 men lopen
 In dat lant
 va ethyopen
 En een deel
 brunn va haer
 plim seghet
 openbaer
 dat die sie in die borst boren
 Twee spene draghet als wit hore
 So pleghens luttel diere dan dit
 Int lant daert woont ende sit

So en ist te socht noch te voret
 mer doet he yemet dan leet
 dat en cant niet licht vdraghe
 die sine pays wil beaghen
 mit desen diere t haer stede
 sie dat hi he houde drede
 hier comt vander letter g.
 vand f vandt ic niet mee

Gali spre
 ket ap
 dat een
 seer stont
 diere es
 want het
 hout te
 meniggher
 tint

Jeghen den serpente strit
 En als hetse heeft verbeten
 So gatetse te hant eten
 En daer na eten rute
 daer mede iaecht tfermin die
 En daer is toe een rede groot
 En het bnt die serpeten doot
 Wat gali bide musen leuet
 En om dattet vstaen heuet
 dat si die musen verteren
 hier bi so willet he deren
 om dat si crancke haer beuich
 hier bi ist datme segge mach
 onder stompers was opt mit

Want elc om sin winnen tint

Geneta dat
 es een beest
 te seerre dan
 die vos die
 meeste valu
 root en daer
 in bont.

Warte stinckem al vont
 Een beest goedtiere ghenoech
 Ist dat si heeft haer ghenoech
 si en es fier noch clemet hoghe
 ghemate en ghedoghe
 en bi rinere is haer ganc
 daer soesse spise na haer belat.

Gresselus
 dats een
 diere noch
 voret noch
 fel noch on
 ghehier.

si water ist te meniggher stont
 seerre ist dan die muushont
 En minre dan een eentoren
 Foot vael ist als whit horen
 al die wame die es wit
 En sin haer dat he ubel sit
 En dree runct als musscheliaet
 En menich dies he niet vstaet
 heestet on musscheliaet gheacht
 het en heeft ghene cracht
 En dies woder dies het plegghet

Dattene opbaer legghet
 Sme dret als of het woude
 Datme aldaer vnde soude
 Alle den lieden te baten
 Rochten vlietet vsmaten
 Waer soot mach wijs en man
 Dat met qualic ghesien tan
 In desen doen leert ons hier
 Dit onghelerde wilde dier
 Dat elc wel doe Talre wijs
 En nem meer en soke prijs
 Ter werelt hoe soet gaet d of
 D werelt prijs en is mer stof
 Hier neemt gnde vand er.
 Vand. 1. so hoort boort mee

Liep is een
 dierkin
 wel elene
 op rootsen
 wandelen si
 en op stene
 Als ons sinte
 ggoig segghet

Dattet daer sin meghet pleget
 Daer noch serpeten noch man
 Noth quaet dier toe come can
 Pling segghet si sin snel
 En ghehoort peer wel
 Snemen si yet vresen mit allen
 Si late he vand rootsen vallen
 En behoude he weghe den val
 Op haer hoorn ongequetst al.

oullie boken wamen des
 dattet van heerten come es

Lida dat
 es een dier
 Ghemat en
 een deel on
 ghehier da
 enen eure
 die es wilt

en vand suege diene tan hilt
 Al ist dat si selsene sin
 Rohta sin beter die huus zblin
 Jof die wilt sin inde woude
 Wat si en ete met alse houde
 En haer vleis es met ghesont
 dat es naturienen cont

Lstrip als
 ons scrift
 solin es een
 dier datme
 hiet portaf
 pim dit dier
 wadelt bidzee

En t hollen van berghen mee
 Alst haultet met en vmt
 Te lustene bid'zee ne vmt
 Te somer comtet selde doort
 Al sine de vmtter heart
 Va coude maectet groot ghedinge
 Dan es sin wandelinge
 Int water en opt lant mede
 houttet sin leggher stede.

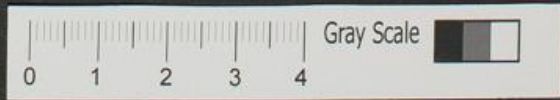
mit berstelen zwart en wit
 So ist gheanghet dit
 Die scarp sin groot en stide
 En daer toe mede vreet i stride
 Ghendect he yemet cort stont
 Teerst dat met iughe begont
 So scietet n. ofte ene
 Die in vlieghe totte bene
 En hier mede ist altoes belbaert
 Haer soot bene gaet of baert
 Va dese berstele is ghesiet
 Datmer hechte va messen of siet

Lena dats
 Een berste
 In dode gae
 is haer weef
 te daer die
 dode ghedol
 uen sin

pling sernst en selim
 dat he t hie dnghe behore toe
 wat het is hie en soe
 beide sin hals en sin been
 om he ene styt ouer een
 so dattet met om sien en can
 het en keer he altermael dan
 daer heerde sin in woestine
 Satet nachts al stillekme
 En vstaet nauwbe en hoort
 hoe va haer name es dat woort
 En leert ghene naem nommen

Dan es dicke bi nachte comen
 Popede ter aerde keten
 En nomede hoe si heten
 En alsetse dan vte brochte
 Dodelse op dattet mochte
 Dicken dat dier ghebare leert
 Als een die wee heeft en keert
 dat hi heeft in sin maghe
 En alst dan vant i sin laghe
 wed dat man was ofte hont
 dien vbetet daer ter stont
 Jachhode come si daer het gaet
 En dat si sine stede beslaet
 So hebbe si haer lassen vloere
 Alle diere dwale wt haer spore
 Ist datse man mach ome gae
 Alst wil verkeertet saen
 sin verlix i alre maniere
 En dits wond vande diere
 dese lena draecht ene steen
 om ghelne en es me gheen
 voren opt hoost of int oghe
 hier na als ic vade stene toghe
 dal ic vghelbaghe des
 va des volues groot so es
 En es ghemaect na spaerte ge
 veel vintmer i affrike l. l. l.
 vand i gact wt dat spel
 In hoort hier voort vand l.

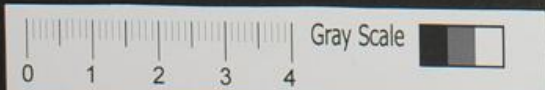

Leen is hi i duitſch ghemant
 En liebaert hietme hier mit lat
 Men vint dat hoor ic viſſeren
 Va liebaerde drie manieren
 Cort vintmeſe als en als
 Ru ghehaert carſt inde hals
 En die en ſim no ſtare noch ſel
 And vintme alſo wel
 Die paerdg vint dat felle dier
 Die en ſim edel noch fier
 Noeh inde hals oec ghemaent
 En edele hore alſme waent
 Om lanc en ſlecht ghehaert
 Enel en ſtare en onderuert
 Et en wete altoes gheen ſcalchede
 Gheen drieghe en ontfie ſi mede
 Vimpel es dat dier van deſen
 En ſi willen beſien voerſt doet
 Haer voorhoof en haer ſtert die
 Verſtae hoe ſi ſim ghemoet
 In berſte en i voete voren
 Leghet ſim tracht als vint horen
 So heet ſim ſi dat ſi riden
 Haer ghemoet willen tallen tiden

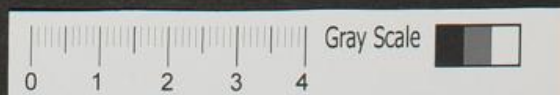
Die leeuwom brengt eerſt. v. ioghe
 Dan. iiii. ten anden ſpronghe
 Dan drie dan. ii. dan een
 En daer na nemermeer gheen
 Twe ſpenē heeft die ſie en die clene
 Gidden an haren buuc alkene
 Augustin die heilighe man ſeghet
 Als die leeuwom haer ioghet legget
 Dat ſi i drie daghe niet ontbaken
 Dan comt die vad' claghe maken
 En grongiere en meſbaren
 En dan ontbake ſi te waren
 En deſen ſlaep gheliet d' doot
 Dits va beeste wond' groot
 Solms ſpreect i ſim ghedichte
 Ghequetſen hi en belghet niet lichte
 En maectme erre ſo iſt vloren
 De ghene die he legghē voren
 Dien ſpaert hi dats her doen
 Tu draege ſi inde ſalt de lioen
 En ſi en mit hert niet en draghe
 Vnde ſi weer ſi late he iaghen
 En de arme en de u wōnen
 Dats dien ſi ſpare niet en comen
 Vint die lioen oec ſonder baen
 Ontlope ene die was ghemēden
 Die en comt hi altoes niet an
 Rode vint hi den man
 Het en dade he haer groot
 Houd' oec hi den man doot
 Dan magheden onbeſmet

Als hi ſlaept

Als hi slaecht sin oghelet
 En wort gheloke nem mee
 Gaet hi T sande of T snee
 hi dect met sine sterte dan
 om sporen om datten die man
 Riet en vnde also ghereet
 In haer gheselschap sin si wreet
 of elc ander vrede draghet
 volmg spreet alsme iaghet
 En he die iaghers volge an
 onwaerdelic bliet hi dan
 so staet hi stil een stit daer naer
 als of hi hadde ghens vaer
 dat hi yemet wike soude
 of als hi comt inde woude
 En hi meret dat niemet en siet
 dat hi voor die honde bliet
 dan bliet hi mit alre macht
 voor de iaghet en voor die iacht
 hi sprmet als hi sin proie vaet
 of als hi voor die honde ontgaet
 so en can hi spinghen niet
 als hi gaet daert hard es en hiet
 so trect hi sin elcken in
 dat si plompē soude te min
 En des selues pleghet die cat
 En als hi loopt tuingher stat
 so loopt hi vorder dan hi acht
 En dat doet sin grote cracht
 als he hoghet den liebaert
 trect hi op die aerde sin staert

dan maect hier .i. wisk part mede
 En toont daer grote vreselicheide
 met grongierne onghehied
 so en es dan so stout gheen dier
 dat dar lide ouer den trec
 dus sin die diere T sin strec
 dit scrift a brosch ouer wonder
 wat dat menich dier bespnder
 ontgaet mocht mit suelheide
 dat staende bliet daer ter stede
 so vaert oft waer ghebonden
 die leeu en wil tot ghene stonde
 met ander diere he gheminghe
 mer als een comne T alle dinge
 so en wil hi he gheselle niet
 Ond die meente die hi siet
 dat he bliuet of oude spise
 dies en wil hi T gheene wise
 alle vieruoete ontstien de hcen
 Rochtane ontstiet dat scorpion
 En waer hnt siet hi vliet te hant
 eme gheuenijnde byant
 als die lewe he gheuaghe siet
 so hi vnaert voordē spiet
 vier ontstiet hi alre meest
 wa waghelude es hi gheureest
 En hi ontstiet ene witten hane
 alsme he gaet mit bedwaghe ane
 so staetme voor he ene hont
 so waent hi dan ter selu stont
 datme he also mach dbinghen

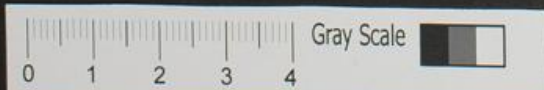
Als de hant dien hi haort stige
 Die leeu en is nimmer bet
 Te vaste heeft hi he gheset
 En aet hi dan yet te vele
 hi scoot dan wed' wt der kele
 Als he siechheit ont gaet an
 En hi die sminne siet hi meest dan
 Of hi drinet des honts bloet
 Selde is hi saft ghenoot
 En dan legghet he die stert stil
 Of dan als hi belghen wil
 Slaet hi he mitte stert dan
 Man en wel kent hi den man
 Die he grauws emghe woude
 En saghe hi en tot emgh' stande
 Ond' emghe grote scare
 hi soude bestaen apedare
 En had een wt eenre roten
 Ghemst en na he had ghesote
 Dien souden hi ter ned' lopen
 Ande deed hiet he niet becope
 Em vleisch is heet wtuoren
 Em hert alre heets te voren
 Daer om gheefment he i spise
 Die sijn va seer conder wise
 Em been so hart dat met gemeen
 Vier slaet wt als wt steen
 Luttel heel en merck ne gheen
 Sond' T die ribbe alleen
 Em smout is goet neghe venin
 Die sijn smout neemt en voim
 En he daer mede besmeert

Alle beesten hi veruact
 Em smout is va heter manere
 Dan gheen d' viernoeter dieren
 Em smout va oly van rosen
 Die gheneest va alre nosen
 Des mesche aenschijn en maect claer
 En ghesont dit weet on' waer
 Em hals is va enen bene
 Des en keert hi om g' noch clere
 Ghetant is hi na shonts manere
 Of meerre als betaemt dien diere

Lepardus
 dinctet
 in dat
 T dietsch
 die lu-
 puerit si

Die leeu en paerdus mede
 Vonnese mit hare ghemanchede
 Die sien sijn sterker dan die bien
 Pling spreect van dien
 Die dit dier wil weder staen
 Vorine tussche sijn hande saen
 Loet te sicken het wiket dan
 Wattet die lucht vdraghe en en
 Elwart spoet ist en valu root
 Of niet als die liebaert groot
 Veer fel ist tot allen stonden
 Rochtan heeft mese tam bonden
 So dat met beesten mede vme
 Of fel ist bouen alle dinc.

mer alsment ontbint ter iacht
 macht niet mit sinre cracht
 Ten vichte sprage begae sin dier
 So sittet stil erre en fier
 En gheuet he die iagher niet
 Een dier als hnt erre siet
 Daert an mach coelen sine tant
 So worttet op sine meest thant
 Wat het en sacht niet sine moet
 Het en si alleen mit bloet
 Dier so moet hi he voersien
 Diere te iaghe mede plien

Lansam
 als li-
 ng weet
 So een dier
 als weet
 dat alle
 beeste die
 sin va hare

beraecht en doet t vare
 Ja die hoen moet he blien
 Die nochtā alle dieren ontsien
 Allen diere ist onfachte
 Gond va sine gheslachte
 Het heuet sinen mit verheuen
 Op beeste die bi proyen leuen
 Doch bliffet t sine gheloue
 En leuet bi proie en bi roue
 Noch pleghets memch groot baroen
 Die die rouere willen verdoen
 Om hlant te sueren van vresen
 Selue rouen si nochtan weesen
 Lansam dat haet nochtan
 boue allen beeste den man
 En dats recht wat bi naturen
 Gonde boue allen creatures
 Die mēsche sachte sin va maniere
 Pru is felse bouen allen dieren
 Dat machime sien alle daghe
 Si dode malcaid vriend en maghe.

Lamia
 es een
 groot dier
 vreselic
 en onghe
 hier wt
 de bossche
 cotet bi nach

In d lieder houen mit crachte
 te
 get armen die het heuet tbee
 En breeet d liede boue ontbee
 Comt hemet he toe vande liede
 Die he dat willen v bieden
 het bntse mitte tanden dan
 En groot wond leget hier an
 wat asp. doet ons weten
 Die vande lamia is ghebeten
 hi en gheueest t gheente maniere
 gien hoor dat dier grongieren

Dat dit dier siet so eler
 dattet doorsiet ene masiere
 dit dier en draecht teghen manie
 gare een dracht alsme bekent
 Ghetoghet ist als een serpent
 Ene doete steket lanc
 Eim hals maect menige omegate
 Van clalbe ist scarp en sel
 die dit die bekenen wel
 scriue dat van sin orine
 Een ghime wort dier en sine
 togurig hiet hi dats waer
 daer ic of spreke sal hier naer
 In india vintme dese dieren
 En and ba veel manieren.

an sin hals mit laghe manieren

Limp se
 ghet
 pling is een
 dier Jacob
 tot betri vol
 ghet hier
 En lapi
 darig ouer
 waer

so misselic ghedaer alsme spreect
 dat he gheen verbe en ghebreect
 laghet dan die wolf ghemene
 ger corter an die bene
 Van spronghe es hi seer snel
 bi proyen keft hi en niet el
 De mesche is hi goetieren
 dese beest heeft een maniere
 Felic ist en seer ru
 Inde vint dat seg ic v
 En inde somer scoon en slecht
 dat is sinre naturen recht

Lups is
 T duut
 seker tale
 Een wolf
 men weet
 die vuergh
 wale en
 es een dier
 salren vreet
 Guls en te roue ghereet
 Gulle bokon cont
 dat hi es een u bildert hont
 si hute mer si en bassen niet
 dat die hont bi naturen pliet
 alsme mit ene scape raghet
 so sacht hnt mitter wolle dghet
 om dattet sal leghe sal
 als vloer hi die vlucht al
 Ambrosig seit die de wolf siet

Dat hi te vliessen plet
 Om kint. siet hme mit aen styn
 Dat doe sine siene demin
 Sietene die man boren
 So heeft die wolf de mort bloren
 Wort die wolf ghelbare des
 Dat die mesth so heeft es
 Dat hi rope niet en can
 So wil hi en bestaen dan
 Omte a brosig vast en heet
 Dat die man of werpe sin cleet
 Reem ene steen t elke hant
 Die wolf sal tbinelen te hant
 Wat hi ter were siet den man
 Eist dat hi di na volghet an
 So maect een teike tussee v tbee
 Of legghet tussege v ene steen
 hi sal worde suuert saen **T**u
 Wat hi mit stricke waet sin ge
 Exprimetator spreet die wise
 Dat die wolf neemt vulghense
 Ghelouert t sine mont
 En deet he mede somige stof
 Om dat hi die ghete wil braden
 Die gaern come totte bladen
 En als die wolf t louere tert
 Die dreghe sin en een deel bert
 vrucht hi dat si sulke craken
 dan can hi sin voete nat make
 met sin toghe dits groot sin
 Om dat si crake soude te min

Wat hi vrucht v honde laghe
 bet siet hi bi nacht dan bi daghe
 Tualef dage rint hi binne de laye
 En dan gaere veel teure scare
 En dan huult deen door en daid naer
 En dan ist bi he wesen zbaer
 In hongher et hi daerde wel
 En oec es sin natuer fel
 Als hi een offe of een paert
 bestaen wil dat hi begaert
 So et hi teerst aerde daer
 Om dat hi wil wesen zbaer
 En ont dat hi heeft die macht
 En worpt neder met sinre cracht
 dan doot hnt en worpt wt daerde
 dat et hi dat hi begaerde
 pling seit hets sin gheloue
 dat et deelt anden bande roue
 In des wolfs blase laghet
 suertes een steen alsme seghet
 daerme som liede mach mede
 doen grote pinlechede
 Altoes es hi va magher wise
 wat hi en macht met sin spise
 gan atich worde si te menige stode
 daer si ene doden man vonden
 En si sin vleysch dan ane beten
 So en comen si niet vgheten
 die soetheit bande vleysche gft
 come vruchte si daer om die doot

Vdrift mēse vā emghe stede
 Et draghe haer laghe mede
 Daer si make haer melbe gāghe
 Die wolf leeft vtmate laghe
 Ont mit clalbe sint met tanden
 Die woude sijn gheuenmt te hadē
 Dien die wolf doet emghe dēre
 Dan salre toe die maniere
 Daer mē mede gheueest die woude
 Die come vā uilboede honden
 Die woude die cortē sijn vā leden
 Die sijn vā meest stoutheden
 Men machē tēmen als de hont
 4' Emer sal hi tot alre stont
 bi nature iaggers blien
 En mach hi elene beesten sien
 Als lāmeren scape dats om niet
 hi vbtse wat sijn ghesiet
 Oulc segghet daer die wolf gaet
 Tscap stēle als hi vstact
 Dat sijn boet een rns doet crake
 Et betene om sulke saken
 Dat hi leer treden stille
 hi deluet proien die hi met wille
 En daer hi hōde oet begaet
 Ghenallet he dat hise vaet
 hi bntse doot en deluet die proie
 Comt die wof mē scaepkoye
 hi bnt alle die scape doot
 Per hīre of oet cleyne of groot
 + Wolfs hert te pulu verbrant

En ghedroncke althant
 Doet gheue men waent des
 Die t'epylencien es
 Op dat hi he wacht eenre sake
 Dat hi nimmer vro en ghenake
 Oer segghet een quemcom
 En licht het mach wel waer sijn som
 Bmit een rīem t' des wolfs vel
 En gortter di mede wel
 Het sal di quite wesen doen
 Sant lancuel vā torsloen +
 Siet en seg ic dat es waer
 4' dat te prouē en is niet zbaer
 Des wolfs hert draghe ghehout
 Gheuet roke menchuout

Lmasig dat es
 een dier
 Wret en
 fel en on
 ghehiet
 vande hot
 en bāder
 wolfinne
 So en was noyt pays nach mīre
 Tussche haer gheslacht t' gheentre stede
 gar lypurie maect dien brede
 Dit dier heuet bede te gader
 vānd' moed' en vānde vader
 beide manier en haer
 En mach bediede on' waer
 Rade hont die frochpape

Die hont wacht boerde wolf ^{die} scape
 En die paep moet met crachten
 Ein volc boerde duuel wachten
 En nade wolf die leeft bi roue
 So proef ic wel en gheloue
 Datme sulke pape kinnet
 Die sijn volcs ziel luttel minnet
 D' hede goet d' hede wint
 Houet hi die onsalighe kerst
 Dies ghesiede weet ou waer
 Ten is met leden menich ier
 Dat sinte pieter he vbaerde
 Ene priester gohaerde
 En seide du hebste vlesghen
 Die ziele die niet te stue en pleghe
 Welcht saltuse wed bringhen
 Die bi di ter hellen ghinghen
 Va stande en spe hi niet een woort
 Die paep. wat hi belide d' moort
 En heeft ghebetert sin leuen
 En die werelt oec begheuen
 En so ghebetert dattet he misqua
 So dat hi een salich ende nam

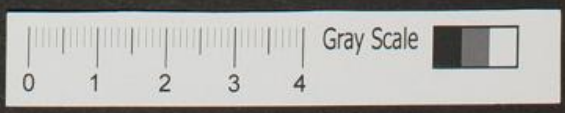
Alle beesten diemen vint

Rade herte ist ghesiet
 Ghebult recht alsme ezels siet
 Gheborst ghelinc den lyoen
 Ghehouet na des kemels doen
 Ghemondt van ore te ore
 Epletuoet ist als ict hore
 Sond tandt ist niet een been
 Vast en scarp en elme gheen
 Staet he daer tande soude staen
 Ra smans kint rooptet sond waen

Lecorophena
 scrift so
 lin es een
 luttel beeste
 kann dat he
 ter asseghen v
 one plegghet.

En die assehe dan so legghet
 In die pade daer die liebaerde
 wandelen soude haerre vaerde
 Wat die kelbe bliuet doot
 Comt hwe an cleyn of groot
 Daer die kelbe dit dier oec vint
 hi en spaers niet een tlbint
 hi en bitet doot dan moet hi mede
 selue sterue daer ter stede
 oec dotet niet sinen erine
 de liebaert sond and pine
 ont siet die clene ghi grote heh
 die misselic hoe die sake keren
 aert du wel en wacht v boer die hel

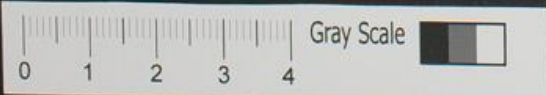

Lacta als
die glose
segghet die op
moyses boke
legghet es
een dier me
bure groot
En dat wilen die wet verboot
daer dode legge gaket die gwe
En voor alrehande hano
Es sijn ghenoecht hoor ic bediede
dat vleesch vande dode lieden.

Lepus dats
des hasen
naem sijn
vleis is veel
liede bequaer
over bloet en
snel ter vlucht
Edages et hi selde door die vrucht
die wesele giet mit he spelen
of als si he comt ter kelen
bint si en moerdadelike doot
Eke laers dics wondergroot
verwadelt hi sprect die sefture
sijn beestelike nature
ene eten si door den noot
Ambrosij scrift die he groot
dat sulc lant es nu meret dit
daer si sijn te winter wint
en als die conde vallet meder
so wast he tand haer weder

des hasen legghet alsme segghet
es op die eghe goet ghelegghet
Iegghet menigherhande sake
die an die voute es tonghemake
verine die longhen ontbee
so ghemest al sijn we
lib datme vint i sijn maghe
suuert de lieche va sijnre plaghe
het mach v te laghe gheduren
ge die sijn va natter naturen
es sijn vleis goet en ghesont
Enelre es hi vonden hont
opbaert dan nederbaert
he beneemt sijn vaert
doren sijn corte bene
hi entie lichaert allene
Clape entie oge wide ondain
en baselis doet ons vstaen
daer si dien en he ghemeren
siet licht machmese alderen
dat si dien en winnen
geer dan mesche mach bekinne
dit doet he natuer gheleesten
dat hi es proye meest alle beesten
ere patro laghe werpt hi nu
so heeft hi t een and ru
en een ander al sond haer
en t sade een paer
Esculapig die segghet
dat des hasen herte plegghet
al versch an eens hals ghehaghen

De vierde rede doet vnganghen
 + Dor helpt de ghene die vallen
 + Dor spreectmen vā sinre gallen
 + Dat si maect donck oghe claer
 + Om mere ghedroche dats waer
 + En ghepuluert sin ouer een
 + Goet reghen der blasen steen
 + So es met warme born sin bloet
 + Om matrice ghedroche is goet
 + Dat si knapelken of slonghe doet
 Ghepuluert en ghenut te hant
 Dus ist bescreue dier ict vant

Uter dats
 Na dat ic
 weet een
 dier datme
 een otter
 heet hi bro
 ke woontet
 En bi riuere

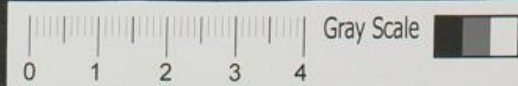
Om vel is bruun seon en diere
 holen maken si dats haer maniere
 daer si i broede haer ionghe
 op vissche sin si gheleer te spro
 En daer i doe si grote scade **l**ghe
 lighe en met goede stade
 So mach hi ond' Alwater gaen
 doch moet hi die lucht ontfaen
 of hi en mach anders leue niet
 daer bi is somwyl gheset
 daer hi vissche i vint gheuaen
 In corue dat hi se et zaen

En can hi dan noot wt gheraken
 So moet hi daer om de doot smaken
 Wat hi der lucht niet en heuet
 hets een dat ghewichste dier dat le
 Wat het legget i sin holen **L**ust
 Deel vissche tot eenre scolen
 So dat al die lucht wort quaet
 vande stancke diere of gaet
 diese vanghe worden zibare
 dicke deser lucht ghebare
 visschers plegghen erer saken
 dat si den otter wel tam maken
 En leren omte te visschen bet
 En die vissche te iaghe i haer net

Locusta seit
 iacob van
 vetri dat een
 vieruoete dier
 si heeft thoost
 bet en groot

En es goet ghyeten ter noot
 Also als sinte augustijn wiste
 So at dit dier iohan baptiste
 Ander segghe dat hi en dede
 En segghe dat een cruint is mede
 heet locusta dat hi at **m**
 ger lieu volghe iro teler stat
 D'glosen en sint augustine
 dier noot sin dese dier kine
 Also groot oft een comin ware.

En wandelē te samen bi scare
 Aristoteles die telt
 dat een wif een locusta helt
 om dat si ionc was en clene
 En daer na omeganē allene
 wort si draghende sand genoot
 En die was een wond groot
 vand l. hebdi ghehoort
 hoort vand. g. nb bet voort

Dulc wil
 len wi
 kinne dat
 deselen an
 die meren
 winnen

Ende sin in pinen goet
 als die ezē es hi gheuoet
 ghebaert en daer toe ghetruust
 Eselike sin steme truuft
 gagher es hi naden vader
 anders na een paert algader
 Remermeer t haren daghen
 En moghe si winne noch draghe
 In roomsche boke vintme gheuoet
 dat wilen mulinnen droech
 dat es wōd groot en stranc
 En met d naturenganc
 si draghen saecht en wel
 ger haren pas en met el

dat paert en oer die ezellinne
 als si spanene t haerte minne
 Daer conrehande muul of coomt
 dien dat latin barduly noomt
 ger bande muul es desel vader
 dus heeft die scripture algader

Denoche
 roe v
 staet in
 wale tuut
 een hoorn
 t duutscher
 tale. pling
 spreect en
 de solijn

Curme mach vreselike dier sin
 sin ghelint elken man vnaert
 ghescepen ist als een paert
 gheuoet ghelinc den elpen dier
 ghehoost na des herte maner
 Ra t winn ghesert als wi horen
 gidden tot den bouede voren **clae**
 Raghēt he een hoorn so doet **lanc**
 vieruoete es hi lanc dats waer
 so scarp daer en mach met wedstaen
 gen mach et bi engiene vaen
 met ghetemen hoe soot si
 oot scrinet iacob van betrie
 dat leuede gheen man en daet
 wat ist also dat ment begaet

En het he siet i des mans goede
 Het blift doot van ouermoede
 Dit en is tuenhoorn met dat vstaet
 Dat die reyne maghet baet

Dulofus
 scrinet
 adeling hier
 Is een seer
 ontsienlic
 dier en
 vinfte i me
 nich wilt lat

Dits alder iherelt vrant
 En scynt te wesen ene sake
 Ghesaepen ter iherelt wrake
 Syn tande sin starc en lanc
 Syn beten vint en stranc
 Bere verchtet opten man
 En doet he grote vrese an
 Mar der kinder onnoselhedē
 Ontsiet hi i menigher stede
 Dit sprecht men sond saghe
 En vliet seer door haer slaghe
 Dus meret men i dese manere
 dat die wrethet vande diere
 God maekede om sulke sake
 Dattet doen soude ghene wrake
 Siet om scade noch oer om lette
 D'gheene die sin sond smette

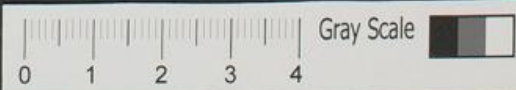

Maurico
 morion
 es bekent
 Een beest
 in orient
 Na des lette
 groot des sijn
 ghebes

Als ons scrinet aristotiles
 Beer vreet van hare root
 Drie paer tande starc en groot
 Oggen oren en aenschijn
 Recht als eens mensche mochte sin
 Die oghe sin va doctich doene
 Sin stert ghelinc de scapioene
 Gheclaut als een liebaert nochtā
 Syn luut recht als sprake een man
 Si brussehe als een boesme
 Des herte snelhe en die sine
 Die es herde euen snel
 Het es alle menschen sel
 En waer soot ene mach benaen
 Verbiten en eten saen

Danticho
 ra mach
 Wel vander
 sin Als pli
 mg sicut
 en solijn
 Ghevensicht ist naden man

En die oghe ghelu nochtan
 Root va haer ghelinc de lioen
 Es hi bi na ghemaect na al sin doe
 So scarp ghestort dat wonder es
 Goet ghelint heestet gheloft m des
 Dattet scijnt die waerheit das
 Dattet can al pipen gheblas
 Vor des mensche vleesch allene
 So en mintet groot noch clene
 Enel ist in sine vlucht
 Als die vogelen sin ind lucht
 Drie rekende stae he mt bouet
 Enne tande dwe ghelouet

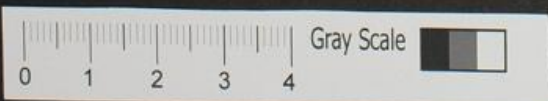
Dusque
 Du bet
 dat es be
 kent Is
 een best
 i orient
 Als ons
 plij seget
 Had groot dat die he te sin pleget
 Een zbeer wast he an sine seucht
 Als si ripe is dat dier wacht
 Dattetse an ene boom breeet
 En als platearig spreect
 Dattet verhart aldawer het staet
 En dir es sin musscheliaet
 En best oft ist dat die zbere genet
 Alse musscheliaet vloren heuet
 Om cracht me houdt i g' stanc

Het wort stark ale wast cranc
 Hets goet ieghe die cranke herte
 En ieghe d' sin copin smerte
 Cranke herffen leu maghe
 Ist goet en te menggh plaghe.

Damone
 tus is
 een beeste
 Epreeet
 liber reru
 i sin geeste
 Na die sin
 me een deel
 ghedaen

ger minte een deel sond' waen
 Ru en lanc es he die staert
 Om hals se grof ten hoefde waert
 Datmet qualike als en als
 sach ghebunden om den hals
 het en slupet ou' thoost lichte
 Dat dier heuet sin aensichte
 Geer ghelinc na den man
 Al isser meer sbartheden an
 Rese mont v samen hem niet
 Al sine ant sin minkel stiet
 En daer is een lippe tusschen
 In woestime en i bussechen
 Daer si wonen talrijc tuit
 Is altoos een staende strit
 Tussche t sin minkel en mamonet
 Al mach die sine va crachte bet

get stoutheit en mit snelheden
verbit dit dier te menighe stede
Dese beeste hout inden moet
langhe datme doer hem doet

Digale
Als die
glose
segghet die
op moyses
boke leget
Is een
quaet dier
alst is ior

Een deel stare inden spronc
En emmer toe dach en nacht
Reemt of an sine cracht
So oud so versubder mede
Altoes wast sin onsalichede
Int eynde om sin vduuenhede
Wort bedwoghe dattet brede
buten togghet mit ghelaet
Nochtan es sin natuer so quaet
Van buten maectet sion ghelaet
En eist dattet wort ghestaet
So togghet mit grot smerte
Dat bemin van sine herte
Dit dier slacht de midighen best
Wie so den mit int herte best
hijelt van daghe te daghe
En es sine valsche laghe
onghehoort is talre stede
so beynset hi sinre goedtichede

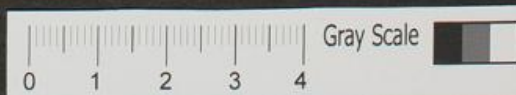
eriet hi nochtan sinen slach
die sins te doe heeft so he wach

Miso dats
Een cat
Jacob van
vetri seget
dat dat si
nachts in
donke holen

Musen vint die haer sin ontsote.
Nachts sietme haer ogghen clær
Als oft een carbonkel waer
Onreyn sin si si musen en ratten
En dit sin alle proie der catten
Als sise vaen so speelser mede
En na menighe onsalichede
die si he hebben ghedaen
Eten sise dan saen
oer verchten si dus hoor ic gelbage
get padde die bemin draghen
of drinet si niet thant daer naer
si steruet van dorste daer
de serpentes doen si pine
onghesaet va haren beminne
Als die catten willen riden
warde si wilt en willen tiden
verre om hare ghenoot
haer bechte ondinghe es groot
dats bedi dat waet men wale
dat elc wil houden sine pale
daer hi in musen pal
al sine struet vheffen si al.

Ad. S. 1. 1. 1.

Waarme stede minne si so wel
 Dat he dick vbernt tsel
 Cortme haer an hare baert
 So worde si bloede en vnaert
 Die ghere die te verre ontgaen
 Men corte he die oren saen
 Si sullen he te bet temen laten
 Wat si ontsien vtermaten
 Datme t die oren reine sal
 Dats dat si ontsien door al

Dustela
 hieten
 wi de muus
 hont En
 dier dat de
 menige is wt

het leuet bi prophen van dieren
 En es van sulker manieren
 Dattet draghet van stede te stede
 En ionghe om dattet he onbreden
 Ontsiet datmese binden sal
 In hoken es sin wonen al
 Verpeten musse pleecht te daen
 En als tserpent pyn te bestaen
 So draghet boer he walde rute
 Daer mede drij set tfermin bte
 Oet ist van naturen aenstijne
 Goet boue alle medicijne
 Smdet sin ionghe doot men seget
 Dattet crunt te hale plegget

Daert sin ionghe mede ulbeet
 Die muushont plegget En meet
 Ont serpent en musen te daen
 In proselana doctme te vstaen
 Es een eylant daer gheen en leuet
 Soling die bescreue heuet
 Dattet de basiliscus verbijt
 En sterfter na t cortertint
 Dat met sien doot den man
 En cle dier mitten adem nochtan
 S daer na sterue si gaern alle
 Men seghet dat bande muushont die

Is goet wege aspis vermene **Vergalle**
 Eght' iser an dese medecine
 Kiramidarin boer die seghet
 D' doudes philosophie t legget
 Datme den muushont sal ontliuen
 En siede mit olye va oliuen
 So dat hi vertuert si al
 Die oly men dulben sal
 Door een cleet dese salue rike
 Es goet wege die artitike
 En es de senelben seer goet
 En gheueest den sieken voet

Dus die
 mus een
 dier niet groot
 dat herde gaern
 etet broot.

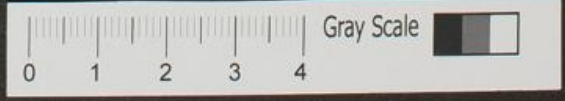

haer roke seultet telpen dier
 om haer spise sin si ongehier
 Drincke si water si bliue doot
 spreect asp die meest groot
 Ja die musen van labia
 als plimig selue volghet na
 Riet alre hade musse manere
 basilig spreect die meest diere
 Teteben dat Talepandrien staet
 als een warm som rijn an gaet
 Althant wort flant vol musse
 Ware. C. casen T enen huse
 De besten ontghinen si mer dit
 In somich lant sin musen wit
 Som sin si root mer int ghemene
 En si flbart baleu root en clene
 va musen es een and manere
 En hiete ratte mer die diere
 om so quet als si ontfaken
 sit lupurien horen wi spreken
 valt haer orim op yemets hant
 Alt vleisch moet rotten wt
 so wile segmen dat si dien
 caen T herde grote partien
 En saen vderuen si ghemene
 Rochtan vintme groot noch clene
 waer die dode henen baren
 In west doorne te waren
 En mach gheen ratte leuen

dat weet hi die dit heeft bestue.
 die musen sin T orient
 Also groot als die vos bekent
 die die beesten biten doot
 En de liede doen pine groot
 In arabia als wit horen
 En gte musen haer voete voere
 Enn wel een palme breet
 die afterste sin smal alsme weet
 g. gaet wt en. n. comt in
 Dies es mer een no meer no min

Ncomon
 dats een
 dier als sin
 te ysidorus
 spreket hier
 dat beset na sinre wise
 dat beset van alre spise
 weder foot draghet vemin
 Jos gans den mesthe mach sin
 Geborselt es sin haer
 Ra des zlyns maner dats waer
 dit dier heeft serpentes leet
 En iaghetse daer hetse weet
 En becht op aspis dat serpent
 om dattet seer ghememint kent
 Aspis legbet al sinen aert
 om hem te wachte voorde staert
 En alst he daer legghen wacht
 Reomon met sinre cracht

En met sinre scaltheit groot
bedriecht dan en slaet doot
dit dier waer elke mēsche goet
die he doot vēmīn vermoet

Onager
dat es
een dier
En es een
ezel fier
Groot vmt
mese t affke

En onghetemmet sekerlike
Int wout lidende haer entare
van sine sien elc sine stare
En als si dan ioghe door bringhe
so poghet die vader talle dige
dat hi die hien valle wuere
die moed na haerre nature
deet die ionge boerden vader
wat die sien sin allegader
lupuriose vtermaten

En dats daer si die hien om late
Onager is wijs vā naturen
alsine nergent laet gheduren
die hode werpt hi sine dier wt
die seet riet dan k menich eruit
Daer gaen die honte rieken an
En die wile ontvliet hi dan
boue alle diere die wi bedieden
daet hi die wadeltighe bade liede

Clær water minnen si sece
gen machē tūen nēmermere
vitalis scrift dat t pollane
wilde ezete sin vā fiere ghedane
ei sin groot en seer vort
En hebbe hoornē cort en breet
En langhe baerde ond den kon
Jaghe die honte salt is haer sin
so seppe si t water t mēsegate
En makent dan heet vtermaten
En broyen daer mede die honden
Als oft oū tuer vallende stonde
In india sin die ezels vort
Dieme onager daer heet
een sonder langhe hore
heest hi int hooft voren
scarp en stark en seer lanc
dese sin groot en strant
dese scauen vande rootsen stene
geneghe ne bure dene

Onoren
ten
rus scri
uet adelin
En yfido
rus die
meest sin
Es bet en
wond dā .i. be
Eens ezels hooft gues he die guspe lēte

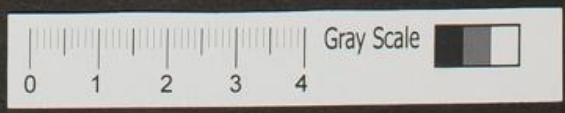
En alt and na tsmetche leden
 Adelm spreect wondlicheden
 hi spreect dat come es ghetan
 vanden ezel en vanden man
 of veel redene gaente ieghen
 die and meeste te segge pleghe
 dat dier es paert beneden
 en boue na smenstchen leden
 houet aenschijn ru va hare
 ghelinc oft van borsculen ware
 armen en hande nade man
 En als hi spreken wil nochtan
 Voert hi lippen als die spreect
 her die tale hem ghebreect
 Sint ieromius scriuet dat
 dat sinte anthonis Ten stat
 dit dier sach Ten forest
 her hi hbiueldes alre meest
 weder dat nature vant
 boet selue maecte die vrant
 of men spreect dat Ten orient
 dus daen dier es bekent
 En menich and bisponder
 dat natuer maect door wond
 als hier an te tonen mede
 ons her almachtichede.
 En sin grote moghentheit
 daer noch meer of wort gesuit
 hier en tot anden steden

God set mijn hert in breiden.

Orep es
 een dier
 noch min
 noch mee
 dan nader
 grote ban
 den ree.

En dach ghelichte vele
 ene baert heeft ond die kele
 In woestine wandelt sekerlike
 En daer moet met baen mit seke
 Ein haer staet he ieghe mamete
 va al meest alrehande diere
 Dats doortwt ghekeert vreedelike
 Dit dier vintmen in affrike
 Int lant datmen ghetulia heet
 Dats hlant daerme gheen wat wort
 En om datt Ten waters berste
 smart va elbeliken darste
 die diene die om roue pine
 En legge Ten die woestinen
 die bonde bi desey beeste
 One vremedie alre meeste
 om dat daer es waters berste
 Jeghe die pnn vande derste
 wat haer orn is vand mamete
 dat es in die blase van dese diere
 So wie soos mit ene cleime traen
 dat hi de dorst mach wedstaen
 Riet lichtelike bi naturen

En can dit dier woghe ont gebure
 Wat ghebet ons te verstante
 bi desen sinen edelen trane
 bet dan die rike armoede
 doe die edele ihesus die goede
 ons t deser werelt toggede
 en die van hitten noyt vroggede
 Water hiet ic arm bedi
 om dattet der armer dranc si
 Rinc hiet ic oec. wat al dat lenet
 Waters emer ghenoech heuet
 dus ic arm rinc en bi
 wie es die ter werelt so he si
 of hi ihesus armoede
 altoes hont t sin hoede
 sin onbaerde en sin smerte
 hem ne sal t sin ghierighe hte
 al die ghewighe dorst vgaen
 die te aertsehe goede mach gaen

Van sinre verben is so rike
 op die borderse boeten boren

So ic so hoghe als ibi hōten
 dat. xl. boeten opbaert staet
 sitten hoofde daer het staet
 dchter so en ic hogher niet
 dan die hert over den stiet
 Raden hert ghenoech en ghesaert
 en ghehoost als een paert
 lanc opbaert den hale gherecht
 en vel so misselic ne gheen echt
 en so menighe verbe daer an
 dat hem om niet elc man
 sint te scrinen dies ghelike
 dit dier verheft he sekerlike
 als he die lieden sijn ane
 het togget he allen sin ghedane
 en keert hem omc met den
 om dattet wil wesen besten
 die sondaen van babilone
 beynde dese beeste stone
 wilen staet bā stonsen vredeke
 In dat qua noyt haer ghelike

Om dat
 een staep
 bi namen
 and alle
 dieren te
 samen
 so ic dat
 sachtste dat
 men vint

An hem en es niet een hont
 dat onnut is of quaet
 Gelfe die dret die vā he gaet
 Ja dat sijn daert oer t legghet
 vande lame oer men segghet
 Alre eerst alt comt ter werelt wt
 so kentet der moeder lunt
 En si kemet bider roke
 Ambrosij seit t sijn sproke
 die herde verliest sine conde
 In die scapē te menigher stonde
 der die moeder en wiffelt niet
 haer lam riet sijn ofte siet
 Is dory sprecht dat die ram
 ene warm heeft diene maect gram
 als hi en porret wast sijn toorn
 op sijn hoest heeft hi hoornen
 daer mede hort hi sijn ghenoot
 om vleysch heeft hartheit groot
 en vsmelt noch also zware
 als oft van ene scapē ware
 op deen sde legghet hi thalf iacr
 op dander dand helpē daer naer
 lams vleysch heb ic verstaen
 versmelt t die maghe herde zaen
 Nochtan gaket node diene
 of ons comt of die gde humoe
 best sijn si van enen iare
 niet tlam de wolf het wt t bare
 en vliet als he nature ghebiet

Bietet stier of paert ten sculbet niet
 lammeren die bi winter comen
 om gheprist best voor he somen
 die vreden ram salmen doorboren
 om hoorne bi sijnen oren
 so sal hi worden goedertiere
 In ytalien is die maniere
 En t mesopotamia segghet ware
 dat scapē lameren. n. berf ten iare
 best is vā zwarte scapē die mēlc
 En meest oer so gheester etc
 In droghe weiden leue si lanpt
 Gaen si t natten dats een anst
 eten si na meye t homech daulbe
 so staet he vande linc naulbe
 verbiten si bomen ofte rise
 si en dyen in gheente wise
 vand. o. sprecht ic neme
 Ru hoort die name doort t. p.

Panthera
 als ons
 scruct sijn
 Is tswonste
 dier een dat
 mach sijn

Spekde als ront appelkine
 en van verben also sine
 blaen ghehu root zibant wit
 dat hem so ste stome sit
 dit dier mes met herde vreet

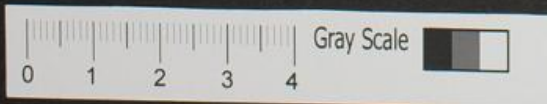

Alleen den drake heuet leet
 Physiologus die segghet
 Dattet saet te eten plegghet
 Van specien herde menghertiere
 In sin hol gaet dats sin mam
 En slaep in dage en verpjet wt
 Een soderlighe vreemde gheluum
 Alle die beeste volge he naer
 Die sin gheluum bhoren daer
 Om sin duer zoete lucht
 Ware va sine honede hebbet
 Om dattet so eyelic si
 Va achter volghen si hem bi
 Die drake alleen die es vnaert
 En pliet te sine hole waert
 Als panthera dat versiet
 Datme sinen hoofde vliet
 Steectet sin hoofte die hagh
 En liet tander lijf wt raghen
 Om dattet so scone si
 En als die dieren hem sin bi
 Worde si bid lucht bedroggen
 En biden opsien van hare oghe
 Wat het saet daer inden hoop
 En neemt sin proye sond loop
 Op sin scoudeh draecht mede
 Een spocke teenre saede
 Die nad maen in elke maent
 Hare scept en waest en waent

dit dier en draght mer een buen
 Wat die ionghe doen verderne
 En stiere haer moed binnen
 So dat si niet meer mach wimen

Pirander
 tallet
 ons solim
 Is gheuoet
 als i zibim
 Ghehoort
 en gheho
 uet mede
 herde veel na des herte se
 Tu ghehaert oft waer i bare
 Van he scrift hi openbare
 Dat sin haer die verbe ontfaet
 Gult als die stede is daert gaet
 Ist cruut boem aerde of gras
 het ontfaet die ghelike das
 hier bi ist goet te vstane
 Dattet pynlic is te vare
 Dit dier slacht de smekers wel
 Die sin haren heren fel
 Si stokene ter felhest mede
 Eien si he doen onsunghede
 Si breghe oer te sulke dinghen
 Es hi vro si willen singhen
 Wat hi doet si volghen mede
 En dus der hen onsalichede
 het engene met gheere aert
 En dese sin te houe waert

Die hare haer aldy vlieten
Om te bedrieghen die heren

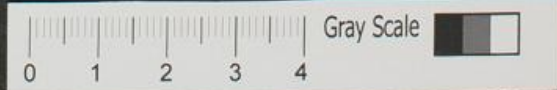

Pegaly
sprekz
plim' gees
te es een
eyfelike
beeste Int
lant van
ethyopen
Groot als paerd die hier lopen
En gheuoghelt als een aren
Mer herde veel mere te waren
Dan aerns vloghete des gelauet
Grote hoornē an sijn houet
En eyfelic dat al verhaert
Wat so toomt te hem waert
Mer bederen en met bene mede
Ist so snel dits wonderlicheide
Daer si lopen si ghebaren
Als oft vint plaghen waren
Veel spisen bedarf hem wel
Allen dieren sijn si fel
En den mensche vele te boren
Voor alle dieren wtuercoren

Pilosus
dats
een wilt
man Ende
om dat ma
ment en hbi
uel daer an
So spreck die
heiliche ysais

36
Daer of T sijnre prophete
Die glose spreckt wt de woerde dan
dattet bouen si een man
En beneden een ander dier
broed aelbrecht seghet hier
dat T sijnen tiden sekerlike
Die comt van vranorike
En dier qua in ene stont
Vander grote dat es een hont
Een hoest dat was harde naer
Ghelinc den honts hoefde dats waer
Altemael sijn ander lede
Gheliken v menschelicheide
blote hande armen en been
En den hals oec ouer een
opten rugge so haddet haer
Saern drancet wijn dats waer
Suter hant namt sijn spise
Gheuoghelic na sijnsechen wise
Vpwaert stont na sijnseche maniere
Jonefrouwe wasset goedtieren
Oec onderkendet sonder blif
Wet man was ofte wijf
Een scacht was onghenoght maniere
Na die grote va dien diere
Alme maecte dat dier gram
So wast lanc eert bequam
Mer ast was goedertieren
So wast van gheuoghet maniere
Mer als he yemet quaet dede
Die creuch sijn daer of onbrede.

Dapilio
datis
een beeste
In capado
sia seget
die gaste
Sintmen
sulkerha
de diere

En hulen na des wolfs manere
heerre sijn si dan die vos es
deen huult vorē si pleghe des
En dander volgen alle naer
Iu is haer bel van haer
daer si yemet weten ofleghe
versamene si he als si pleggen
set hulen en en daer ane
si gaen inder doden grane
toeghet he si etense mede
alsme se waent sijn bid stede
daer si ropen so sijn si dame
verre buten des mensche wane

Pithio
is een
creature
as dunct
datse maer
te nature
de siene
om wond
groot.

Enn bel is al bloet root

En schijnt weghen die sone clare
gen can volprisen met oil waer
En hier of is wonder ghescreue
Al is dit dier stoon in sijn leuen
Talpe eerst dattet is doot
verliest dese stoonheit groot
Mer emmer bliuete he een deel
Mer nerghet na die helst gheheel
Et stretchet sine bene
Daster senelben vintme ghene
Sulker heyden vāghen dese diere
En houdese na goed manere
En aenbedense en erense mede
En houdense in grot waerdichide
En wachtte herde nauwe te wāren
dat si wt den lande niet en baren
diese ontuoert of diese rouet
die wet ontloiset he sijn houet
Also groot maectme ons cont
dat si sijn als een hont

Puthori
no dat
genet die
name ba
stanc sijn
root is on
bequame

En dat is meest alstet is gram
En dt dies tfitan als ict vnam
een bon sine hietet i sijnighe stat
In die husen maectet een gat

daert i gaet en hoene steelt
En immer maectet ghetwelt
dattetse biden hoopde grijpt
so dattet en crist noch en prijpt
men prijst an dit dier met el
dan alleen sin vel.

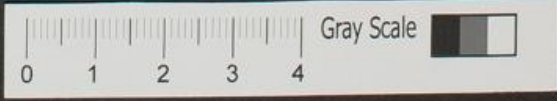
Prolo
dats en
dier dat
ibi vervoorn
hiete hier
Aot opten
rug. Wit
ande buke

In bosschen wadeltet op die struke
En bruedt in hoken bomen
Te somer cant he wel begomen
dattet heuet te winter spise
so seale ist ba shire wise
daer staet he die wille toe
Altoes so ist ongheroe
Alst wil in een and wout
daren om sin behout
En alst comt ter riuere
Reemtet een spaen dats sin ma
En sitter op oft i een stip ware
En mitte stert seultet ou dare
Hier gaet tot vand p.
Doart van eenre r. en met mee.

Rangin
us en
dier met
holene ba
herten co
men of ba
dene dat
men i noort
weghe vint

stare en snel als die vint
dit heest drie paer hoorn dat is
dan wonderlike ghestepensse
Twee hoorn daer si de hert staen
het langher veel sond waen
Twee voeten lanc sin die twee
daer an. pop. telghen of mee
Twee ander hoorn als vint hore
so staen he i sin voorhoest voren
siet so lanc mer breet en blat
En daer an so niemighe elene tar
Noch ist mit. ii. hoorn gheladen
die sin gheht. ii. scouder bladen
Aldus is ghelapent dit dier
Ieghen sin tyanden fier
En elken mensch diet siet an
Ten groten wond mede nochtan
dat dit natuer maken dar
hier volghet een s. na r
Die sal hier om staen
vintse dese elenht als n staen

Dimea
 mach
 m latm
 In onser
 tael een
 scimminc
 kel sim
 Nu van haer en van leden
 veel nader menschelicheden
 In haer borst draeghet si t'kent
 dat si boue den anden mint
 En tand sit op haren hals
 hier ghenalt als en als
 Alsmese iaghet dat si t'licke
 vallen laet ond die diene
 En moet t'leedste behoude dan
 wat sine ghelosen met en can
 En dan moet dat sim voren
 om dattet lieffe es vloren
 .ij. ioghe draecht teentre vaert
 Teen haetsi en tand heests waert
 Een deel sim si va sine broet
 dat si sien dat me voor he doet
 dan vallen si doen en bestaen
 En hier bi werde si ghenaw
 dat iaggers pleghe te gomen
 daer scimminkelen sim op lome
 Jof op berghe dat si scoen
 Ghemaect hebben die si an doen
 En vmdense an haren been
 daer die scimminkel al t'een
 wat die man doet mach sien
 daer ^{na} comt si en wil des plien
 En bint die scoen so vaste dan
 dat sine ghelosen met en can
 pling toghet ander maniere
 die datme vaet dese diere
 hi segget dat si te nemen plien
 die lieden him aldaer si sim
 dat die scimminkelen sien moghe
 oghebaren si of si haer oghe
 vercht mit ghene him bestrecken
 En die doen si in losen streken
 door die beesten al opbare
 si gaen wech en laten thym dare
 dan comt dat dier ter stede
 En wil voerhimen mede
 sin oghe en wort ghenaw
 scimminkel en can met stille staen
 bet sinake si dan enich dier dat leuet
 sine ghene staert en heket
 al sim si ghetemet wel
 Nochtan sim si van beten fel
 si spelen gaern mit kinden
 appelen noten dat si vmden
 eten si gaern ten waer bedi
 dat sijn stellen bitter si
 En si dan duldt datme sulbet t'sure
 En die bittere anonture
 so ist onrecht datme moete
 verhecht wesen mitte soete
 langhe leitet he inden moet

Imachen die

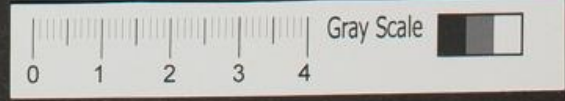

Dinghe diene hem doet
 den semminckel volget hi an
 de mēsche niet de selue man
 die byghene niet en mach
 als he sin brief gheeft een slach
 hi bidt sond sine bate
 datme he sin sonde blate
 Beiminckele bitme som ghestaert
 om scoen die sin ghebaert
 met elene staerte ghelie die elene
 Na die ander ghemene
 om si ghetandt ghemot ghegghet
 Beiminckele als haer aēsicht togghet
 en ghelbimbraeut naden man
 ghearmt en ghehandt nochtan
 en ghemāmet nide wīue
 Aldus ist als ic serine
 de mēsche ghelie niet en tīmt
 Ja min dan emich dier datme vmt
 In india vmtmēse wit
 en elc mēsche merke dit
 Beiminckele en hebbe nauete ghan
 Rade mēschen ghemeen
 hier is vand. e. nēme
 Nu hoert voort vand. t.

Tigris
 als ons
 soling se
 ghet es
 tsmelste dat
 te lofe plegat.

blont va hare ghespectelt ront
 Breet hiet met in alre stont
 De gheen dinc en es soberre
 het en volghet wēttet erre
 dit weten si wel al sond braghe
 die he haer ionghe ont draghen
 si en hebbe water ofte zee
 si en ontfaren nēmer mee
 her ons seghet plinius
 datmēse bedrieghet aldus
 als die ionghe heuet die man
 en die moed ydet vmt den dan
 so volghet si den man naer
 als hise bi he hoort heest hi vaer
 dan werpt hi d ionghe een mt gras
 die moeder wort ghelbaer das
 en draghet weder inden dan
 en volghet ander werf den man
 hoort hise he dan volghe weder
 so werpt hi noch een ionc neder
 dat legghet si weder in haer nest
 en volghet ocht so si mach best
 dit doet die rouere so dicke dan
 so dat hi tscip ghelbinnen can
 dus pijnit hi he tontfaren ghinder
 wat die tigre heeft veel kinder
 Ambrosij telt een ander manere
 hoeme rouet dese diere
 rouere hebbe glase ballen
 die ommen sin ghestrene alle
 als offer tigris ioghe t wāren

Dit draghe si daer si mit wout vare
 En roue den tigrin dan
 Als he die beeste volghet an
 Werpe si inde weghe ghint
 Die moed waent te sie haer kint
 So bliuen si daer bede staen
 Ant glas treden en slaen
 En vnde met alst is ontbee
 Dan lofe si na uwoet noch mee
 So vnden si noch een inde par
 En als si hebbe ghebroke dat
 volghet si al dat si moghen
 So dicke worde si bedraghen
 dat si kinder en wrake
 verliesen al bi sulker sake
 En die rouer die ontuaert
 Te sinen behaude waert
 Ra die snelheit va dese diere
 So is gheuoemt een ruere
 die comt wt de parase
 Wat si es snelle wise
 Die tigris hiet namme waen
 der beeste sin veel t hirtaen

Taurus
 in dietsch
 een stier
 En is voor
 een sterc
 dier

Een derring hiet met of .j. verre
 Een wriet dier ist en erre
 allen dieren wil hi deren
 die hem met proyen gheueren
 al haer meeste cracht is voren
 In dat voorhoest en in die horen
 get biten doen si memet quaet
 mer in die hoorne is al die daet
 En si sin goet ten mesche gheuoet
 als t draghe en in ploech
 op dat si ghebueret waren
 En so si onder sin va iaren
 wilmepe dan vet maken
 so sin si mern ind smaken
 T wie offen die t ene ploech
 Te same trecke die sin gheuoet
 als deen den ander met en slet
 dat hi daer om te loyen pliet
 so lief hebbe si haer ghebuere
 dit is hoesther beeste nature
 om dat si alre stercst sin voren
 draghe si dat wt op die horen
 In menich lant en t menige stede
 Trecke si mitten halse mede
 Offen vleisch pleecht droegh te sin
 van bande buck of vade zibin
 daer om comter of zilt bloet
 doch gheestet craft en weluoet
 en gets te uduelbe pime
 get en si mit loot of met voime

bapelus sprecht al bloet
 stiers bloet ghedroocke dats die
 om bloet warm is ouer een
 Coet daer te brocke is een been
 In india vintme striere
 spreect pling va brune maniere
 dien eyfelinc die borstelen staen
 die mont va oor te oreguen
 Al wedkeert so staet he thae
 En seer dapper dat es waer
 Wil si kygge horen meder
 En wil si op staen rechtse weder
 Ei lanpse si cortse t hare tnt
 Als si willen t haren stryft
 Alsinpe laghet werpe si haer
 terre na met ghebbelt
 daer si die laghers en die bonde
 gude letten langhe stonde
 so hart ghehuut datme daer dure
 en comt met gheente aucture
 om moet is stare en so groot
 wort hi gheuaen hi bliuet doot
 ooc sin daer sulc die ene horen
 alle hebbe mt houet voren
 en sulke diere hebbe drie
 als paerde voete sin si die krot

Aranet is een
 cleyne dierkin
 vand groot
 dat .i. conijn

als pling doet te ver stane
 en al ist cleyne t hinc ghedane
 hets nochtan va moede groot
 stare en stout t alre noot
 ooc heuet he gheggene nature
 ene helm desen creature
 die he thoost bescerme mach
 leghe bete en wyghen slach
 dus machme mercke wel t dien
 dat die scapper heuet voersien
 elke creaturen thare
 als werlic en nuttelic ware
 dit dier is va verben root
 en stoon onder sin ghenoot
 In dat lant van orient
 oeghet pling so ist bekent

Arage
 Alafus
 es gheset
 Een dier
 t doude
 wet en
 was ver
 boden te
 tepe

sidorig doet ons te wetene
 dat naden hert es ghedaen
 en ru als een buc pond waen
 en heorns ghetelghet lant
 start en snel m sinen gant
 En stout m sine were

Jeghen der byanden dere
 en vintse omtrent falsidia
 En ande mielb verre noch na

Tra-
 drice
 dat sin
 diene
 van
 peer
 woder
 lik ma
 mere

Van .iiii. voeten so en ist niet
 Dat also et als die pliet
 Wat ouer rigge als en als
 Wort si hare langhe hals
 En eten also dat gras
 En waer bi dat comt meret das
 Si hebbe hoornē peer langhe
 die hē beneme die liet waghe
 Toter aerde neder slach
 Dus en come si niet ontfaen
 haer spise als and beeste eten
 Nature die niet en wil vghete
 gaf hē de taghe hals bedi
 om hem te ghenere daer bi

Talpa dats
 At duutseh
 een mol die
 onder daerde
 maect sin hol

En is een blint beeste **T**re
 vand' aerde vast hi spreect die gues
 daer om ist dat hi daerde mint
 En heeft bide warme die hure m
 den liede doet hi diek toorn **V**int
 wat hi et die wortel ond' toorn
 Combyl et hi daerde wel
 die is sin haer pic zbt is sin vel
 En mol te pulu verbrant
 yet wit wat en gheminet te hat
 En taensicht daer mede ghebreue
 heeft diek die lazerie voren
 sin bloet segge si doet wasse haer
 op een kael hoest dats waer
 Aristotiles die segget
 wat diere dat te notene plegget
 heuet sond' die mol oghe
 mer hi wil daer toe toghe
 die sin vel keert sond' waer
 daer sin oghe sonden slach
 dat hure ghesiepe oghe vint
 Al is hi bi naturen blint
 mer hier an machme mertae mede
 van onsen sepper die houeschede
 die elker creaturen gheuet
 dattet mit recht te hebbe plegget
 die mol en heeft gheen siens noot
 pling die segget al bloet **T**mol
 dat niet so nau en hoert als die
 daer hi is i sin duust hol
 En dats wonder gheopebaert

Wat al lunt slact opbaert
Remer vant icker in t.
Vand .v. hoort hoort nu mee

Unice
mus
lunt een
hoorn
Effen
tym hie
tet als
wi hore

Amochos hietet griepk wort
om dattet heest als men hoort
Den hoorn stanc te sinre baten
Tussche sin tiber nusegaten
Ra sinre cracht so ist elene
Ra sinre groot corte bene
Dus scrift ysidorus die he
Enel en wortet ist herde sere
Remermeer oer pond waen
En tant iagher ghenach
Ghela so ist ghebaert
Hier doete lanc weet ou waer
En die hoorn stanc als een been
Dien wettet an ene steen
So en mach he die olifant
Riet ghelderen boorde vyant
Gheen spiet en macht suaren
Op hoghe berghe wadelt hware
En i woestinen nochtan
Die onghelbaldet sin den man

ens scrinet iacob van betri
En ysidorus die meest vri
doement baet en niet en iaghet
men neemt een onbesmitte maget
En sette alleen i ghint wout
Daer die eenhoorn hem hout
Daer comt dat dier en siet ame
Dat reyne vleisch die scoen ghedane
En maect daer wech en of doet
Allen sellen ouer moet
En aen beedt die siner lede
Een hoost mit grot goetuerche
leitet ind ionefrouwen scoot
En slaect mit ghenoechte groot
So comen die iaghers binden
En vanghent al onboersien
Si slaent doot ist haer ghenoech
Of si bindent vast ghenoech
En bringhent ten pallase dan
hoghe hen te stouwen an
Dit wrede dier dit effentim
dunct mi een bedieden sin
En daer onse vleisch ame nam
Wat eer hi vand maghet quam
Was hi i hemelrike wortet
En verstat die enghelen leet
St den hemel onder daerde
Om haer dorperlike houerde
In aertne baltch hi mede
Om haer ouer horichede
Op onser alre vader adame

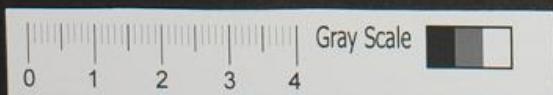

Oer toechde hi te sine grame
 De quade sodomiten mede
 Om haer onsuurbede
 En om haer gulsich^t also wel
 Den kindren van israhel
 Dit eenhore desen enighe soon
 En leefde in die werelt me ghoon
 Die enichsins hadde gheslaghet
 Gond' maer die zoete maghet
 Die alleen alst is aenschijne
 Sat in d' werelt woestine
 Alleen was si wat haer ghelike
 Ghebreekt nu taertrike
 Haer oetmoet haer suurbede
 Dade de soon der ewelicheide
 Vergheten sine wreetheit groot
 En daelde ned' i haer scoot
 Dats i hare lichaem rene
 Daer hi sond' mans ghemene
 De menscheliken vor aen dede
 Tot onser alre salichede
 In desen rock sonder waen
 Hebbe die iaggers ghenaden
 Als in d' reyne maghet scoot
 Dat sin die wode diene doet
 Sloeghe als si en daer bonden
 Die daer na i corte stonden
 Vand' doot te linc op was gellreect
 En inde hoghe pallaise ghetreect
 Met sine eweliken vader
 Daer he die enghete sien algader

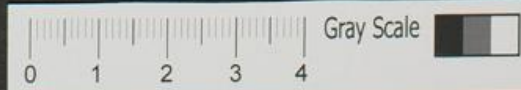
Arsus dits
 Een bre
 Relic diet
 Spelic ende
 ongheliet
 Een beer
 hietet i dunt
 scher tale

Treectmen he tsel of altemale
 So ist nade mensche ghedaen
 Om cracht legget sonder waen
 In sin arme en lende ghemanc
 Int hoeft is hi weer en cranc
 En segget ons als die barmne
 Die ionghe werpt die si heeft inne
 Dat si dan sin door clene
 Geerte ~~in~~ luttel dan musen ghemene
 En als een sticke vleisch oer mede
 Om si ghescrepen sonder lede
 Sonder clawen so nesser an
 Let datme bekemen van
 Daer die moeder scept die ionghe
 Leckende mit haer tonghe
 En noten als pling segget
 Recht als die mensche pleghet
 Voling segget dat die hien
 Haer sien te eren plien
 Als si draghe nu mert des
 En met so selpen nes
 Als yemet comet ten spronghe
 Daer die barmne werpt haer ionghe
 Geret op dese beeste darne

Onscamel wine en marme
 hebben si gheen hol si maken dan
 nesten verdoet in haren dan
 In stede daer si hebbe onomen
 datme he toe mach comen
 die sien sin starker dan die hien
 also als die lupaeerde plien
 die beer et hoer ic ghelbaghen
 brucht die aerd en bome dragge
 En bleef en daer toe so pleggen
 begme ons t noert beggen
 En die lande daer omtrent
 daermen die witte beren kent
 dat si tjs breken ontbree
 En gaen onder die zee
 En daen die vissche en eten die
 oer segge somme boke me
 als si siet sin va mameren
 eten si caruitsen en raieren
 lattel bloets hebbe si ghemene
 sonder t dat hert allone
 sin aden is quaet alffet stunt
 Ongans en ghemint
 herte eure dats sin mamere
 daet hi en wilde stiere
 die stieren can hi wel bestri den
 En gaen he opten rugghe riden
 En werpe mitte hoorne neder
 En biten doot oer hi rit weder
 wil hi yemet gaen te ghemoete
 so gaet hi op sin afterste voete

En bercht mitten armen boren
 en segget dat si niet en storen
 se gheue man noch en bestaen
 si en hebbe smert va mane ontfae
 alle slagge sond doert vel
 Enghe si wt den poten wel
 als die beer den buffel bestaet
 so besiet hi emer den raet
 dat hi en ghelbime te sinre bate
 tusse sin n. nose gaten
 om dat hi en daer best vmach
 lattel beesten onder den dach
 wassen al diere haet leuen
 sonder die beer dus ist bestreue
 En daer om vintme grote en late
 elbart vintme mt ghemane
 En wit vintme somighe bare
 so groot dat wond te segge ware
 Een boer van onder wissede
 segget van beren wonderliche
 hi spreect dat cle d leden sin
 so des menschen medem
 die clawe van sinre recht hant +
 verdulbet den rede als ut vant
 van he diese mit he draghet
 die lichter clau die viaghet +
 Quade gheeste also wel
 En die bloen die blien sin vel. +
 he nichil deficit

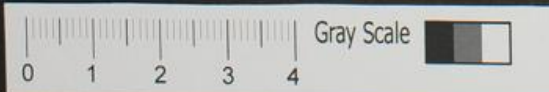

Urm
 spre
 ket iacob
 en solm
 dat bi na
 sulke die
 ren sin
 als is ne
 sin ende
 men vint
 dese.

In garmama als ic lepe
 data tlant sap va over rim
 In behem leefme datter sin
 So groot heeft daer sulc de ho
 diene bregt hen te boren **L**ren
 En men op tafelen d' of drinet
 om dat liede wond' drinet
 So scare vintme se hoor ic wage
 dat si op haer hoerne draghen
 Een ghebapit ridder wel
 dit wilde dier is seer snel

Wpes
 en bos
 i latin
 scalker
 beest en
 mach met
 sin **als**
 als die bos bliet vor die honde
 slaet hi dan door haren monde
 vime rughe bepisten staert
 en loopt ten woude waert
 Ambrosig sprecht als die bos siet
 dat he naect die doot vdruet
 Olet hi dat hi den pin boe gheblimet
 En dat sap dat daer wt rimmet
 dat mit hi en gheueest al daer
 En leeft dan menich ider
 Eppi metatoe die seghet
 dat die das te maken plegghet
 helen daer hi in rusten sal
 dan comt die bo's en neems he al
 wat die bos hi smelter in
 En dan en wils meer noch min
 die das en loopt sinre vaerde
 Aldg bliuet dat hol reinarde
 dus beprunt een menich goet
 dat en and al verdoet
 get sbos smeet bestruc den oge
 en macht sond' smerte doghen
 dats ven sake daerme mede
 bekeert d' oghe deemster hede
 en seit oec dat die bos is wils
 sal hi gaen ouer een ijs
 dat hi dat oer de yse leit bi
 om te horen oft dicke si
 en ist dat hi tye ontsiet
 hi en comt dan opte yse niet
 en als he gaet de hongh' an
 so can hi he doot maken dan
 en strect die taghe wt sine mode
 so wane voghelen dan ten stonde
 dattet ene crenghe si

En vallen hem so bi
 Waer bi dat hinc ene begaet
 Daer hi de hongh an verflaet
 Als die bossen note en riden
 Legghe si ouer haerre siden
 En vsmenen hem also
 An andeh helpende en sin bro
 Die bossen galle gheuet raet
 He die heuet dat hore quaet
 En es ten oghen goet
 Om sin eer meed wel hore doet
 Legghen podagre helptet wel
 Ten selue eucl is goet sin bel
 Op datmer meed belbinde de vaet
 En men die vleyschside i waert doet
 Braet sin leul en drmeft wine
 Dats goet ieghe 8 lanken pime
 Leuer en hert beide is goet
 Gede te stampe die seer bloet
 He gheef sin herste dicke teten
 Vndre men wil die waerff. weten
 Dat si eweliken sullen wesen
 Van epylencien ghesesen
 Beide sin smeet en sin roet
 Jo allen sieke lieden goet
 Om longhe ghedrocken ontbint
 Ieden diene verompe bint

Varius dat
 is .i. dier
 oer scoen en
 niet alte fier

An die wamme ist wit
 En opte rugghe is gden dit
 Da een coorn ist een mamare
 op bone wandete dese diere
 En in woude mit hare ghesellen
 Van dusdaen diere vande vellen
 pleghe vroulbe en manen mede.
 Te meerren haer houerdichede
 En vheffen hem daer in
 Al en bestacts he meer noch min
 Rochtan en achts dit dier niet
 Dattet he selue so seone siet
 Vaemt v arme naecte worme
 Ghi deet v scamelike vorme
 Gyt breender huut mit breed wolle
 Die he vheffen dat sin die dollie.

Vro
 dats
 een bre
 selue dier
 Een een
 reghede
 wilt
 Hier en
 is wel

dertich voeten lanc. Inmanck
 Sin haer is bruun nazib ghe
 oes voeten lanc sin sin boorne
 En reet snel i sinen toorne
 Al sine raghet ten selue stonden
 Werpt hi sin dreck voor die honde
 En maecte blint ter seluer stont

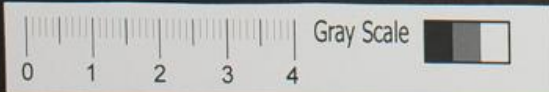

Nach hi gheerighe man of hont
 Met sine hoornē werpt hi en opbt
 En baten wou mitter vaert
 So dieck en daer toe so vele
 Dat hi en doot mit sulke spele
 Met een ding baten die broede
 Men iaghen met honden moede
 So gaet die iagher saen
 Onder enen boom staen
 Met sine speer so wil dat dier
 Dier lope daer het is so fier
 En vaert tussche sine hoornē bede
 Ghene boom al om gherede
 Als die opten iagher meet
 Die he mitten boom doet
 Dan velt hi mitte spiete dat dier
 Om en broetsap doet hier
 Dat cracht en doet met bi hem
 Die meeste vintme in behem
 En oet mede vintme T pollane
 Enre en snelre als ic wane
 V gaet wt en voort meed
 Suldi horen vander. 3.

u bo is
 va fel
 re ma
 mere
 beide
 de me
 sche
 en de
 dieren

Vand grote dat die wolf es
 Ghemaet als een pastt sijt ghelbes
 Na smesche gheluit leertet ghebare
 Daer mede hoent hi liede twaren
 Die wane dattet si een man
 Als sin horen ghebaren can
 Oet gaet hi mid doder grane
 En heeft sinen valle daer ane
 Want hi mintet bleis vande man
 Sonde bedrieghet hi nochtan
 Met sine lude en seertse mede
 Veel heeft hi nade dief die seide
 En schijnt vande slachte te wesen
 Rader mumer dat wi lesen **T**en
 hier gaet wt die woerde vande gees
 Vande vieruoeten beesten
 Dondip meer ic soude sende meer
 Gaen mine lieuen heer
 Ghedicht heb icker hooert en achte
 Vieruoete dieren T haer gheslachte
 Nu comt hier vande voghen voort
 Gemich sonder linge woert
 Daer spel an is en dach cortinghe
 Medecijn ende leringhe
 Gheluffet v he dit suldi lesen
 Die wyl dat ghi ledich sijn wesen
 Mer eer ic seg va elken allene
 Hoort voren spreken mit ghemene
 Ic seg en meen des dattet dus best beg
 sine es.

Gul-
voghel die
T bliēge
is snel
die en
mach te
voete
mēt wel

Al sine mach an die zbalutbe sien
Cleyne voghelkime die plien
meer te singhe dan die grote
bitende voglen en haer ghenote
Sijn stare vā berste en vā dien
Streghade voglen plien
Clawen te hebbe als vint veten
Som hebbe die voete ghespleten
En sōme vsament T een vel
Reghen voghel en es snel
die sporen draghet als die hane
henen en ganffen als ic wame
breghē operen als wi sien
dat si gheens ghenoots en plien
mer si sijn vā argher smake
dan dand dit es ware sake
Crobecte voglen hebbe meest macht
en hi leuet oec bid iacht
Snder voglen dat verstaet
leue bi worme en bi zaet
Water voglen vstaet mī wel
die on die clawē hebbe dat vel

43
vlieghe te samen T staren
En die bi vleesche leue twaren
En vanghe haer ghenote mēt
Also als die visch oec pliet
mer die sparwaer oec iēge wet
die baet dicke sijn musschet
het sijn veel vogelen crane
die bruchten de winter strand
die T warme steden baren
veel voghelen sijn te waren
die des winters T hōlen slupen
en T die warme aerde crupen
daer elc andron vldarmt ter noot
en legghen daer als doot
en sonder eten langhe gheduren
mer goeds cracht bet dan bi nature
bitende voglen al ghemene
plieten te vliegghen allene
dat doet haer vrecke manieren
voglen minne clare riuieren
als si late die vloghelen haeghe
sijn si met sweten beuagghen
voghelen vā proie ghemene
bitten node op die stene
en dat vint he nature
wat elc sine clawen dure
oec heuet he nature oī waer
dat sien gheghene clare
om dat si verre sullen sien
proie die si te vane plien
busch voghels die sijn ghesont

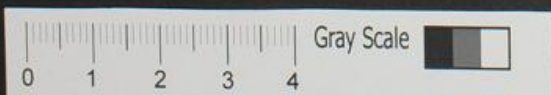
Wat me u dulbete i cort stont
 bitende vogete vsamen niet
 Gond als me notens pliet
 Duwen ganse sibel. De spreke
 Poken caulden vincte melben
 En haer ghehe vlieghe bi scolen
 Van lande te lande dolen
 En gheueren he ghemene
 Wat sulke dieren sin node allene
 Som hebbe si leders te hare weghe
 Als wilde ganse en crane pleghe
 Som vlieghe si trop maelde ghene
 Als spreke en and vogte clene **Line**
 Som als mossehe bliue int lant
 Som vlieghe si doer sbinters pant
 Als sbalewe en odenaren
 Som willen si i bossehe varen
 En daer haer feeste driuen
 Som wille si i busen bliuen
 Dat si and vogten hant leren
 Bulke sin die he bekeren
 En voed make des meste tale
 Als me an daexter siet wale
 An papegagen an and mede
 Als menich is d vogete seide
 Als si sin misselic i ghedane
 Natuer heester i ontpane
 En i wmnene ghegheuen **T** blute
 Voordeel de clene vogete en hets he
 Nu hoort va elke sonderlinghe
 Sin nature en sine dinghe
 En elc na anderen min no mee

Ha dordme vand. a. b. c.

Hquila
 dat
 een areh
 Omte au
 gustin
 seit te wa
 ren dat
 hi come is
 wtucoren

door alle voghelen te voren
 Dies vintme ghecroont ghestue
 An proien legget al sin leuen
 So scarp siet hi dat hi ghedoghe
 gach. dat hi tlien va sine oggen
 Int somme seijn gheueste mach
 Dies sietme op d memighe dach
 Dat hi gaerne om dit
 gyt die oghe i die son sit
 Die aern pleecht seit sint augustin
 Als sin ionghe een deel groot sin
 Dat hise mit sin claben op recht
 En siet wie die somme besest
 Die dan hebbe so starke oggen
 Dat si die somme conen ghedaghen
 Raerstelic te scoulene ghinder
 hout hi om sin edele kinder
 En die he vand somme vnaert
 hout hi ouer ene bastaert
 Ambrosij seit dat sulc speect
 dat hi sine bastaert vspeect
 om dat he vernoyt ghinder
 te voedere so veel kinder

En dat wes niet altoos sin sede
 het doet sin gherechtichede
 Om dat hi niet en wil onturien
 Die edeheit va sinre partyen
 Ambrosij spreect daer na
 dat een voghel hiet fulica
 Reemt mit he dat iene vbreue
 En voedet de sine benenen
 Adeling die meest spreect
 Als die aern va ouden breect
 Goet hi een fonteyne cout
 En vliegghet opbaert mit gelbout
 boue alle zbercke segghet hi
 Daer hi der somme vier comt bi
 En he die donckergh. vande oghe
 Die somme doet verdroghen
 Dan valt hi weder mit gelbout
 In die fonteyn diep en cout
 drieberue ter seluer baert
 dan vliegghet hi ten neste waert
 Ten sine ionghe die sin so out
 dat si te proien hebbe gelbout
 veruert is hi mder ghebare
 als of hi m ene rede ware
 hi wort ontpluimt dan moete voede
 Om ionghen en broeden
 Onthier of verioecht ghinder
 op dit meret ghi quade kinder
 wat v stome beesten leren
 vad en moed soudt ghi eren
 Der segghet sinte augustijn
 Als die derven seer out ~~sin~~

Dat he die ber wordet lanc
 so doen si ten stene ganc
 En make wed en slipen
 hare ber so dat si gripen
 hare spise also daer mede
 dat si eten na haerre sede
 Die aern maect hoghe sin nest
 In sine neste vintmen best
 de steen die enchites heet ^{nota}
 Om dat hi bi naturen weet
 dat si sine ionghe sin goet
 die aern die is so wel ghemoet
 al heeft hi seer laghe gheust
 dat hi en ontfent gheue gast
 ser eten mede dies begheren
 En ghebreect he yet an sin teren
 Om naeste gast moet betalen
 al dat he die and onthalen
 Aristoteles die segghet
 dat hi .ii. ionghe te hebbe plegghet
 Rochtan dat hi .iii. eyeren heuet
 ser dat hi dat ene beghuet
 En werptet wt sinen neste
 Doch so segghe ons die beste
 dat me heeft T somighe stonde
 In sin nest .iii. ionghen vonden
 ser aristoteles die segghet
 dat hi bi naturen plegghet
 wt ene eye ionghe tber
 Te bregghe en dits wond mee
 In pling boken staet

Dat he blipen noch domre en scaet
 En de recht boet is he meest
 Als hi sin ionghe stant besceft
 So wil hise van hem weren
 Om dat si he selte neren leren
 Dus soude bad en moed gheteme
 En sin proie hem met nemen
 haer kind va he te iaghere
 En hem leren te bedraghere
 met haers selfs pin te waren
 Tussche den hert en den aren
 So is een srijt tallen tiden
 Die aern tan mitten vloghete stede
 En vdructen so int slaen
 Dat hi acht waert moet gaen
 Tot dat hien vand rootse driuet
 En hi en also onthuet
 mer die hert werpt he mul
 En maect de aern doghe vul
 En tussche de aern ente drake
 So en is va vrede ghene sake
 Daern platen en vliet
 En mach die draet vcouren jet
 get sine staert sin vlerke dan
 So vreeet hi he dan daer an
 V hi an die rootse maect sin nest
 of op bone daert he dūct best
 Comter draet toe of man
 of and dier so vecht hi dan
 En autuert sin leue ghinder
 om te behoeden sin kinder

En hi en beghefte noch noch dach
 Tot dat he elke berechte mach
 Op sin stouren hise oer set
 En leertse vlieghe na sijne wet
 Al edele voghete te waren
 Ontsien ghemeenlic de aren
 En des daghes dat si en sien
 Wilte si qualic der proien plien
 vande gheerualc seut die glose
 dat hi die de aern doet nose **Thy**
 En hime vaet. meret dese gheerual
 bediet wel die dorp scalken
 die he niet en willen keren
 onderdaen te sin den heh
 En haer heerscap quetsen en iage
 des false god daerom plaghen
 pling spr en bekende
 dat ind verelt noort ende
 Eenre hade aerne sin groot sere
 Tibie eyeren brinet hi en neme
 En leggetse in sin nest
 So vaert hi daer hi toe comt best
 Ist de hase ist den boe
 dien maect hi tuel al los
 En wint die eyere i dat haer
 En leitse voor die sonne daer
 Ande so en broet hise niet
 En als hi sin ionghe stet
 helpt he he voort tot die daghe
 dat si he selue moghe beiaeghen

0 1 2 3 4

Gray Scale

Pyramidarū doet die segghet
 dat die aern te hebbe pleghet
 In sin wibrabbe stene tbee
 die de steen breken ontbee
 die me in die blase draghet
 des aerne bec als hi ghebaghet
 die en leit ond sin hoest stille
 Enachte sal he drome dat hi wille

Arpia
 adelinus
 segghet te
 handen
 Is een
 voghel
 va verre
 landen

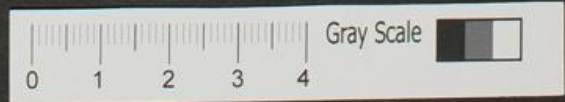
In strapides in die woestine
 pleghet arpien te sine
 met hongher altoes verladen
 En cume machmese vsaden
 met clawe trom stant en wroet
 En te gripen wel gheret
 Taenschim hebbe si nade man
 mer ne gheen doecht daer an
 Wien bediet bet die arpie
 dan die god vmaledye
 dien woken die nacht en dach
 Gaept en met vsade en mach
 Al is hi ghehyc den man
 daer en is gheen mescheit an

Arpiane pleghens tbinels met
 de eerste meste die si siet
 wadelen t die woestine groot
 smach si he si slaten doot
 als si te water comt na dien
 daer si haer selue t mach sien
 en si siet dat si heeft ghedoot
 van aenschim haer ghenoot
 wort si drouede ia lanc so mure
 En is beuden mit groten pere
 En oer somwyl doot bliuet
 altoes voort si reulbe driuet
 somwyl valt et hoor ic hien
 dat me vint ghetemet arpien
 die oer spraken naden man
 en gheen bestet so en isser an

Agotile dat
 is bekent
 En is een vo
 ghel t orient
 In arabia alsme
 segghet.

die n. eyeren ofte drie pleghet
 te bringhe en is groot mede
 dese pleghet ene breemde sede
 en suken die gheten inde ghebae
 als oft een gheetken ware
 En hets wonder dat mer an toget
 dat die gheten daer op vdroghet
 alle suket agotile
 pling segghet oer me

Dat gheproeft is en bekent
dat die ghele worde daer of blent

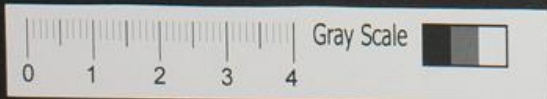

Ardea in
onse la-
tijn mach
T duntstij
een reygh
sijn
Ardea hiet hi als men segghet
om dat hi hoghe te vlien pleget
En ia dieke bouen sberken
daer ne gheen te peest mach wken
Int water es sijn liffiere
Ene scharpe bec heeft hi te wero
sijn ionghe bruet hi T bouen
dat hi naer selike can gomen
Exprimetator die segghet
dat hi de hanc te hanc pleghet
Want hi besmet al sine dan
So rotten sine vedren dan
So wort en som siere wise
En die siere sijn best ter spise
En smake best en ghesont
sen vint oec dat es ons cont
In onse lande T mengte maers
segghet die hiete lepelaers
die haer lijfne soken me
Dattet sout smaect vand zee
die laghe becke hebbe en breet
daer me se lepelaers om heet
En dato va nyghers een manier
die sijn de vissche onghere
haer vleis is arghet da d siere

omout vade reigh is specie diere
alsme selt reghen tflader sijn
daert ande men is en sijn

Anser dats
die gans
in latijn die
som tam ende
wilt sijn dan
wilden gans
dat meeste deel
Die sijn siere welnaer gheheel
Som zwart en som bont
En die vlien meest T alre stont
En make vliende hare scaren
Als oft ghestreue letteren waren
En vlieghe nu oest nu west
Als als he die vint es best
So dat si vlieghes selde vgheten
Eond alleen als si eten
So pleghet he des vlieghes te luste
dat si selde slape of rusten
En huns gansen die sijn zware
Si vlieghe selde hier of dare
Eten slape dats haer leuen
dat is dat si node begheuen
Isidorus spreect dat gheen dier can
So nauwe ghericken den man
hier bi segme T veel brienen
dat si bi nachte ricken dieuen
In roomsche goeste is bestuen
dat wilen die va sans voren
die romeyne T salke plachten

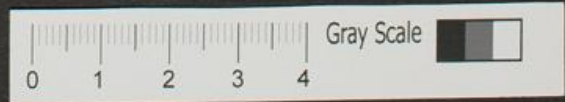

dat si se i capitolien belaghen
 En als die wachters sliepe bi nacht
 hadde sint gheborne mit cracht
 dat die gansen verhoerden
 die die wachters mit rape stoerde
 die de vyande worde ghelbare
 dies belt die stede vele iare
 haer ghedenemisse daer naer
 En beleiden den tor i vaer
 wat elce iaers op ghens dach
 dat roomse volc te aebede plach
 bi suluer ghemaect een gans
 En maecte daer voor een dans
 Dies spotter mede ambrosius
 En die grote baselius
 En segghe rome dies es vdiect
 dat bist der gans dus vrient
 Alle din goden sliepen
 din gansen waecten en riepen
 Des offers du die gans op die tide
 En laets iupiter liden
 want en hadde die gans ghedaer
 Gheslaghen ware si en ghedaen
 die goden vande vyanden
 dus sin gode wel waert scande
 Al sine der gans kent ghemaect
 So wispelt si en maect
 Gheblas om die ionghe clere
 onder die scare wacht ene
 Altoes om des aerns vlucht
 wat si daer of sin beducht

En si kenen i hare fisieren
 des aerns vlucht en manere
 bet dan emich meste mach
 die gans mach leue menighe dach
 Witte gansen winne meest
 And' minst heb ic gheureest
 So node is die gans allene
 sluitme die gans dat si clere
 so duer dranc no duer ate
 lichtelike haer niet keert ter bate
 haer vleisch is te idulle quaet
 En als reghe te comen staet
 So haet haer die gans daer ieye
 Dies sietme dick dat si pleghe
 en vint gansen also groot
 dat si bi na sin ghenoot
 Des voghels struus dat seg ic b
 dats mede berch va monn
 En i die noortside va ethyopen
 soghe si va zwaerheit lopen

Aras alsinen
 die waerheit
 waent dats m
 onsen dietsehe
 die aent
 die hie heuet blogel en hals
 scoenre dan die sie heuet als
 En om den hals de witten rinc
 Pinere mint hi voor alle dinc
 En oec en mach hi niet leuen
 hi en si de water beneuen

Wilde aende hebbe wi vstaen
 Teerst dat si wt de dop valle si
 Die sin so leude en so snel **L**gac
 Dat si he ghemeren wel
 Al ist dat he die moed ontfuert
 Ghesond is ten linc waert
 Tulcesch vand wild aent
 Dan vand tamer en me waent
 Dan inde wint is beter ditte
 dant is in des somers hitte
 Doch ist te verdulben zbaer
 Lichter dan die gans daer waer

Ancipiter
 hiet i la
 tijt dat in
 duutsch mach
 een hantek
 sin i spele

Een edel voghel ten waerden
 Tragher dan die valc is hi vele
 ger stalker in sin vanghen
 laet hi sin veden hanghen
 So is hi siet hout hise recht
 So heeft hi ghesonde echt
 Als hi sin ionghen siet
 Dat si he pine te blieghen yet
 Steect hise vte neste te waren
 En wil dat si he ghemere waren
 Reden wil dat me gheloue
 Dat so wie he ghemert bi roue
 Dat hi sette sinen sede
 Inte alre ghenadiche

dies moet hi hore ten ionpste daghe
 Gond ghenade ons hen claghe
 pling spreect die i leden
 Euel draecht i zbaerheden
 Dat hi he te siedene raedt
 Ene hantek i olien rofiet
 En teten hi sal he helpen
 En sin siechheit stelpen

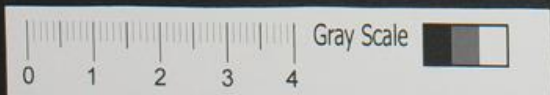

Abramham is
 bekent.
 Een voghel in
 orient daer
 aristotiles of
 segghet

dat hi op berghe broedes pleget
 So hoghe dat altoes gheen man
 Emen nest gheminden en can
 Om ionghe sin selden vonden
 Wat hi en viaghetse te ghem stonde
 Va hoghe nederwaert te dale
 Eer si moghe blieghen wale
 Saer volghe si enen here
 Om dat si haer lijfnere
 An erenghe an beesten an man
 Die opten velde bliuen dan

Antis als ons
 pling segghet
 Is een voghel die
 des pleghet
 Dat sin spijc niet
 mt gras dus haet hi paerde duer das

En als hi siet dat te he waert
Coomt al etende een paert
So bliet hi en wreect he dan
get sulke dinghe als hi can
dats dat hi niet gelijct de paerde
En bespottet te sinre onbaerde
hien mach he ghedoen and stade
dit bediet die felle quade
Die altoes quaet en scande
En spot make op haer brande
En els niet en moghe scaden
Ene houwische hoor ic raden
Eprec emmer dine viat wel
En wes he t iercken sel
behoude trouwe en waerhede
dit is edelre lieden rede

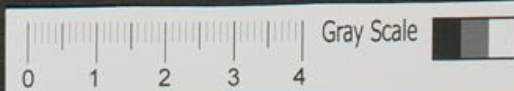

Absalon seget
pling mede
Es een voghel
vand rede dat
hi des rocs
eyere breec
die bos pimt he dat hi wreect
de rooc en iaecht absalos ioghe
En absalon weder talte spronghe
poecht en bit des bos kinder
So comt he te hulpe ghinder
die rooc en bocht ap he mede
Dus oorloghe sonder vrede
In doornegheneert he absaloen

Dus haet hi des ezels doen
Wat hi distel en doorn vteert
Daer he die vogel bi gheneert

Alanda dats die
lelberke die
soet singhet als ict
merke t springhet
En groet de dach als hi ont-
In dien tide dat si singhet
Selden is in alt ier
si en singhet seint die son claer
dan alleen als si muut
haer sanc is groot bedunt
waer sijn te milde niet
so seer si bitende voglen ontsiet
dat si hare heerden man laet vaen
Eer si he word onderdaen
Wat bi auonturen te waren
die man mochtse laten baren
die sparebaer lieter niet
so hoe si claghede haer vdrict
Alsen is een
voghelkin
seerre dan die
musschen sin
In der zee is veel sin ganc
den hals heeft een deel lanc
En is ghenedert seer en wit
en purpuren dat he wel sit
an dissehe es sin beiach

Seldē ist datment sion mach
 Pond mit laneste vande iare
 Inde voorvint dat opēbare
 broede si haer ionghen al
 haer nesten sijn ront als .i. bal
 diemē mit gheue yser nochtā
 Nemermeer ghebrekē en can
 se gheen wilt voghel pond dit
 leesmen dat te winter sit
 sijn eyerē als ic bescreue bāt
 sijn nest maect hi opt zee cant
 Als die zee meest risen begomet
 om dat merctmē dat god ionet
 dese voghelkin allene
 doordeel pond langhe begheue
 wat waer die zee grā als si pleget
 En alciēen sijn eyeren legget
 En wort al wel ghemoet
 Tot dat sijn eyeren sijn ghebroet
 En dats binne .vij. daghen
 Roch .vij. daer na hoor ic vraghe
 Rust die zee en daer binnen
 sijn ionghē si dan beghinnen
 hem te gheueren self voort an
 merct wat god desen vogel ian
 Ja die sepluede in dat lant
 merke deser daghe te hant
 En stoken raunlike die zee
 Pond sraghe min noch mee
 Emte ambrosij bescrijft ons dit

Die vā loghen is onbesmit

Anroflen
 sijn sek
 van des.
 Een edel vo-
 ghel so dat
 hi es daer-
 men mede
 die reyn vact

wat hise teert i doghen slaet
 En bintē dan int hoost doot
 Dese is gheuedert bruun root
 Lanc is sijn stert ber en bene
 heerte dan and bogele ghemene
 Een deel meerre dan die aren
 Stare en snel seer te waren
 Bone hoghe t clare licht
 daer is altoes meest sijn vlucht
 So hoghe hi te vliene pliet
 datmē herde selden siet
 luttel rust hi op die aerde
 Bone tflbere vliet hi sinre baerde
 En beet wt der lucht hier ned
 En preiet en keert hē op lbt lbed
 Comt hē vogel daer te ghemoete
 Dien gruet mit selre gructe
 dat hi en werpt ter neder doot
 En men en can sien deyn noch of
 wie die dng heuet ghedaen
 so sien ont bliet hi pond waen

Beldē sietmēne seghet tware
 eond die sien herde clare
 Alsmēse wt de neste neemt
 worde si mitten man gheteeempt
 En gheleert proyen te ware
 Anders niet na minne wane
 So en gheduerst ond den man
 En ghetroube worde si dan
 dat si sitten onghedonden
 op een rack te menighe stonde

Hues paradisi
 sijn voghele
 scoe vā plumē
 en vā vloghele
 En so scoe alsme

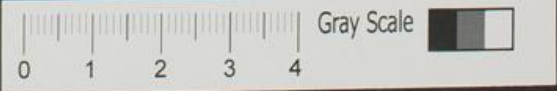
spreet dat he gheen berbe gebreect
 Om dese dier scone wise
 hietmēse vande paradise
 haer gheleut is also zoete
 die hore mocht mit goed moete
 dat die mēsch daer bi mach keren
 bert en sijn ten loue ons heren
 worder oec enich gheuaen
 het streit altoes sonder waen
 onthier en het mach oneflien
 In egypten sijnse ghesien
 op mius die grote plumē
 En elst gheenne dighe cume
 oec sijn daer voglen and wise
 diemē hiet vande padise
 Om datmē niet en can vstaen

wane si comen ofte gaen
 als he haer tijt comt te waren
 lide si dier dat lant bi scaren
 bruun sijn si en blenckede clare
 En minre dan caulben dato waer
 also g groot als gansen sijn
 dand van berben sijn
 hier gaet wt die vogele m. a.
 Nu comt vand. b. hier na

Bubo dato een
 vle of scunfuut
 die scaghes rust
 en snachts cot wt
 en baet and vogte
 niet dien.

want si en secke daer si en sien
 opprimetator wille voeten
 dat si der diue gheren eten
 Ratten eten si en muse
 In kerke wone si en T steenhuse
 dolie wt de lampe si drincken
 en smelter in en dooise stincke
 als and vogten op haer bechten
 can si haer voete opbaert niche
 En uerpt diese mesgroeten
 opbaert legghede mitte voeten
 get plumē es hi seer vladen
 Tracch is hi en crac vā daden
 In dat licht comt hi node
 En wandelt gaern end die dade
 vande vle hebdi ghehoort
 van butens hoort nb voort

Butens leesme
 Bā he somen
 Es vā saep ghe
 slacht ghecome
 vā plumen zlt
 al sōnd lueghen
 Craech en zwaer t sin vlieghen
 Mit proyen onthout hi he sin lijf
 Die vaert recht als een keyntif
 Glupende en selde temgh stont
 Daet hi voghelkame ghesont
 En segghet t waerliken saken
 Re gheen voghel is vā bes smake

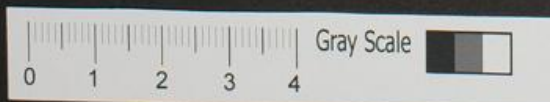

Butorig als ick
 hoor lesen.
 Craech butor in
 ditsche wesen.
 Als en beere heuet hi lanc
 De bec scarp en seer stranc
 Sta daerde sin sin plume gedien
 In marassche wil hi gaen
 Daer staet hi stil mid ghebare
 Als of hi so doot als een steen wae
 En heeft ghestrect t sine hals
 Als een dief fel en valsch
 En al om vissche te begane
 Daer hi veel pleghet te vane
 Als hi he beuoelt mit strec
 Staet hi stil en hout de bec
 Die scarp is ter steke dan
 En alssen nemo waet die man

steect hi en daer hi en can raken
 Die hanc die moet oer smaken
 So wil sin zware seke
 Als hi en vaet onbissseleke
 En gheuenynde diere
 Et hi wel dits sin manere
 In lente maect hi een ghelut
 In broeke daer hi staet int erunt
 Met sine beck int water claer
 Als oft een donre ware
 Geer wel riet hi te viere
 Hēs spye ist wat hi es diere
 Medem is al sin smout
 Bedi ist dat die meinghe hout

Bistarda is een
 voghel twaren
 Also groot als een
 aren drielberuch
 Sprinct hi na sin
 re wisen
 Eer hi mach vand aerde risen
 Crombeet es hi te waren
 Gheclacut bi na als een aren
 Vlesch et hi mer hi en pliet
 Vlieghens ter proyen niet
 En daer hi comt en sin ghesellen
 Dat si vmoghe si niet vellen
 En eten althant ter rede
 Crieghe eten si gaern mede
 En gheen voghel die bi vissche leuet
 Sonder hi die gras lief heuet
 Wat si eten gras ghemene

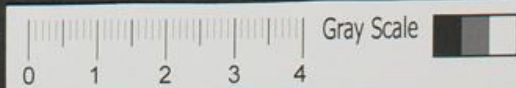
En arbete als si sijn cleme
Et hi seer gaern dese voghel
Wit es hi op sine vloghel
En opten staert anders te wahren
Es hi gheplumet als die aren
Alst coern staet opt velt groene
broet hire T sinen doene
Om zwaerheit die doet
dat hi op bome met en broet

Botiosa dats .j.
vogels name
die T aelmagen
quame In bejeh
of in elsatien .
Hi bond ghenoech te maten
als si sullen noten dese
So loopt die hie als ict lese
Capende een langhe stont
Outhier en he seumt de mont
So comt die sie die dat ontfaet
en dit is haer naturen fact
Dan legghen si eyeren .vi. of acht
En dus wine si haer gheslacht
Vand' groot dat sijn fisane
So sijn si na minen wane
bute bruun en binnen wit
Es haer vleesch en smaket dit
harde naer mder ghebare
als oft va eenre partrise wae
die die hen plegghen teten
dit machme mid waerlyt. weten

49
Bartiaes als
ons segghet
Aristoteles daert
waer in legghet
Een vloghete die
va honte comen
En diemen coom ganse hoort no
ge seit dat neue d'zee strome men
Wassen eenre hā de bome
Die die zee bellet an hare dam
En dan rotten si omme lanc
En vand' verheit bi naturen
come dese leuede creaturen
bide becke hanghe si ant hout
Outhier datsi mit gheibout
he selue vande honte breken
Dus hore vi some bolte sproke
Oet bintme liede hoor ic gelbige
Ghenoech die segghen datsi saghe
dese vloghete ant hout hanghen
hare plumekme manghen
Graen en zwart ghemene
Ghemact sijn si als ganse cleme
zwart gheuoet als eende sijn si
ons segghet iacob van betri
dat bome neue der zee staen
daer si wassen sonder waen
En si en hāghe an die telghe met
alsine an dānd' bomen siet
ger mitten becken ande tronck
en als si ned' vallen ionck

En en come ten watre saen
 haer leue is ghedaen
 Die dou en tsap vade dome
 daer of wasse si als icti gome
 water en gras is haer leuen
 Teerst dat si de baem begou
 en plachse teten hier te bore
 In vaste tiden als wint horen
 die derde innocent
 verbaet der werelt ontrent
 In die consilie va latrane
 dus isment sculdich af te stane
 Remer vant icker vand. b.
 hoort die name vand. c.

Daladery
 is een
 voghel wit
 sidory be
 scrift ons
 dit
 Ein vlesch bime dat es vaer
 maket donck oghe claer
 Ein natuer is dus ghedaen
 doeme tenen sieken graen
 en mach bi he wete al bloet
 sal hi ontgaen of bliue doot
 wil hi opte sieke niet sien
 so en is d' doot gheen ontflie
 En keert hi doghe opte man
 so mach hi wel gheuesen dan

get sine opsien neemt hi mede
 den misthe al sin slechede
 En blieter mede i die lucht sin
 En brense mt sonen schijn
 dese vogten hier te boren
 hielde comnghe als wint horen
 en leest dat dese voghel vant
 Alexander in perffen lant

Amanuelgus
 spreet sbin
 is .i. voghel die
 wille sin In ara
 bien die alre best

Op hoghe bome maect hi sin nest
 Pont en naube en een deel vast
 va telghe daer cameel an wast
 die neste mach niemet gbelanghe
 die liede vande lande ganghen
 En scietter i gbelode seichte
 Dus doen si gheuaghe lichte
 dats om die spere daer dat nest
 of ghemact is en gheuest
 luttel meerre dan die mussche
 Es die vogel en broet i bussche
 die sin aerdinghe en sin leuen
 Is he ande bissche gheueuen
 die mach hi eten of hi can
 dit en verbiedt he gheen man
 hier of so laet ic dese woort
 Icu hoort vaden ziban woort

Qigmo
dats in
dietsch een
3 wane al
wit is hi na
mine wane
En was noyt
ma ond den
dach

die ye 3 warte 3 wane sach
Eijn bleisch is 3 wit die plumen
Ratuerlic pleyghet hi dit
dat hi voor sin doot onlanghe
ke inghet met heiten panghe
si hebbe lieflike ghedaet hare
Als die tyt comt bande iare
dat si noten sulken na recht
wat elc om anden sine hals bleicht
En nade note als sine mach miche
Purgiere si mit water dicken
In sin vloghe is sin cracht
Gaern broedt bid cracht

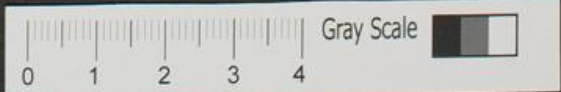
Qariste segghet
ons solm dat
eenre hede voglen
sin die vlien mo
ghe door .i. vier
dat he die vlam ongheliet
Noch an die bedre no. an die plume
Ghesade mach niet een seume
die dact mi wond wesen

Rochten ist aldy ghelesen

Qicoma dats
die oude
naer die mit
ten beek ma
ken maer
Anders en heest
hi luut noch far

van dat hi daer meed maeket clac
egen seut dat hi ioghe vommet
Ra dien dat mit lant kinnet
dat beiach is groot of cleme
Wed' vone sin si al ghemene
En als hi quast weder seut
hi en bescheest die ioghe met
hi keert sin hoost inden vromt
En bescermse als diese mint
Als si ouer zee varen
So leden die crane die staren
En si vechten te samen bede
Jeghe he alle die he doet lede
dit is gheproeft bi he somen
die ghequetst ten neste comen
Ambrosig en bazelis mede
Segghe dit ouer waer hede
So lief sin si in cessalen
hi moetet mitten halse betalen
Wie so doot de onderuare
Wat si serpeten vteren dare
pling die wil bekinnen
dat si door seer haer ioghe mine
oor sin die ioghe haer moed goet

Wat also laghe als sise boet
 Also laghe voerde sise weder
 Te haren neste bete si meder
 Da ier te iare alst wel scijnt
 Al ete si worme gheuenijnt
 Si en bliuer niet of doot
 Radde sculle si en doet he moet
 Die crop vande odenare
 En die maghel seghet opbare
 pling dato medeine
 Jeghe die cracht da venne
 In wat lande dat si baren
 Es mēsche onbuket te waren
 Als si wech willen seit solm
 In elke veghe note dat si sin
 Vsamē si op een belt ghemene
 En si en latenre af ne gheme
 Eer si haer baert bestaen
 Ten waer dat si ware gheuaen
 Een belt is in asia

daert al vsmet verre en na
 die aysterst comt sietme dicke
 die so store si te ricken

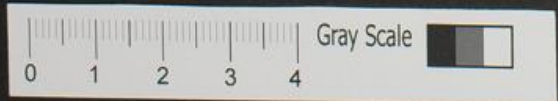
Qoreas als
 ons pling
 seghet es een
 voghel die ple
 ghet opte ra
 ue altoes te beh
 die raue phint he te brechte

Jeghe hem nacht en dach
 en so waer elc op ander mach
 poost elc and eyen of ionghe
 hier toe is gheret te spronghe
 Tussche dese n. en is gheen brede
 En het dunct mi wese die sece
 Tussche de leken en de papen
 Rojt man en sacht so ghesapen
 dat si wel draghen ouer een
 Ic sacht dat die pape gree
 daer die .iiii. droghe de bñsten
 Ter kert waert doot teenre giste
 Dor sacht ic lachen den leyen
 Als die pape moste sreyen

Qalendris dato
 een caladre
 boep singt cuum
 em ch andre En
 dato die sake tlin
 si staen

In gabelen vaste gheuaen
 Rohta dinct si vergbeten al
 hare kerker en haer misual
 En singhet altoes ind ghebare
 als of haer daghenis weelde waer
 En gterfeit d vogelken sane
 altoes mit haerre kelen clant
 bi dese voghete machme vstaen
 he die mit minne is beuaen
 dat .i. zwart kerke is en zoete

Cume heeft hi enoghe moete
 Om yet te peynse dan om sanc
 En om feest en om spel ghemac
 D mine kerk' gheuet hi prijs
 En het dunct he wise .i. padis.

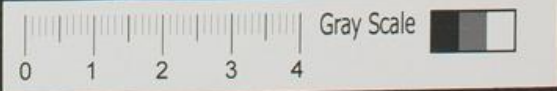
Qorvus dals
 een rauen
 ic wane al
 zwart ist dat
 hi heuet ame
 die sie broet
 da bruct he etc

Altoes die he sond vgheten
 ons scrift sint augustin
 Als sin ioghe wt ghecome sin
 dat hise niet en wil bekinnen
 ont hier siet zwarte beghinne
 di. daghe segghe die wise
 dat si leue sonder spise
 Tot dat die plumme wt gaen
 dan wil hise ouer sin ontfuen
 En gheeft he dat he bedacrf
 dit is gheprooft menich werf
 Een anetuer segghe liede
 die i tyberig tide ghestiede
 die een roomse keyf was tien tide
 dat god die doot wilde ou liden
 Een rauens ionc qua gheualte
 wt ene toorn hore wi callen
 op sin hof dat met op helt

en leerdet spreke mit ghelbelt
 So dattet telke morghe stonde
 Tyberius te groete begonde
 Keyserlike en bi namen
 Daer na dand hef te samen
 dran amcuse en drususe mede
 dit was altoes des raues seude
 En daer na tuole datter leet
 hier na voorttet een va mde leet
 die de rauen thene nam
 Als dit dus voerde liede qua
 deden si den man ontliuen
 En die mane mitten winen
 dede frauens wtuaert
 Als oft waer een phae waert
 die rauen brmet wt
 semgherhade gheluit
 des seunfuinte eyen eet hi bi dage
 bi nacht doet he dand plaghe
 En neemt de rauen sin eyen dan
 dus stryt die niet vsteide en can
 den vos mint hi bi naturen
 Als ons segghe die scrifturen

Qorvus als ons
 toe es comen
 dals dat wi der
 rauen nomen
 En sin vades ra
 uens gheslachte
 edeli vasete haren si onfachte

En bite te sticken en trecken
 Als voghete mit crōmen becken
 Mer si kēmen haer vyande
 En somwyl comter he of stande
 Wat als si he te veel volghen
 Wortter som om vstbolghen
 Si volghē hare ionghe naer
 En dogher om groten vaer
 En wimē he dat he bedaerf
 Langhe stont en menich werf
 En als die sie die eyen wacht
 Doet se die hie dach en de nacht
 Leert ghi liede vā manieren
 Julbe kinden hier bestieren
 Leert ghi māne en vrouwen
 Et te helpe mit goed trouwen

Qormel ser
 uet pling
 Is een groot vo
 ghel diēme dus
 Roet mt lat vā
 orient.

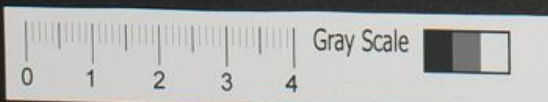
Egeen grāt vogel men en kent
 Alsd alsme die vyerht weet
 Wers met sine plumē ghecleet
 Sin longhe die is groot
 Det en van bloede root
 Groot als die laghe vand' coe
 En goet tot medicijn daer toe
 Dit mach elc wel ghelouen

Die ter medicinen poghen

Quculq dats
 die cucuut
 En hiet aldy om
 sin ghelunt
 Wat cuckuc is
 altoes sin sanc

En daer an en is gheen vgar
 Die traghe voghel en onghelade
 Vogelkme doet hi stade
 Wat sin lesse is he so gheuest
 dat hi sin eyen legghet i haer nest
 Dus broet die bedraghene vogel
 die eyere ond sinen vloghel
 En waent dat he toe behoort
 So dat die cucuut comt voort
 die de vogelkme is onbekent
 gaer die ding daert he om mint
 dats om dat hi wast so sere
 En so ~~het~~^{et} die cucuut mere
 dan enighe drie bande clemen
 die moet die moed somwyl belbenē
 Wat so laghe volcht si he achter
 dat al die scade en lachter
 op die moed moet betraken
 dits dat loen vā sulken saken
 Wacht he die de scalc vdraghet
 Wat die scalc merct en iaghet
 Talre stont om sin' voordeel
 socht hie an wimē gheheel
 Een appelkōm het waer verloren

Al datme he dede te voren
 men leest dat die cuciat plegget
 dat hi aldso vome' legghet
 In sine plumme i hollen bomen
 Of in daerde en he gomen
 So inde somer can
 Regheen hogher en gaet an
 wa sine spulbe als wi vstaen
 dat te u'wonden es saen
 vassen crekelen als wi sien
 Die mt gras te sprighe plien

Coredulz als
 ysdorij se
 ghet dat is een
 voghel die plegz
 dat hi bid' proy
 en leeft

En hi minnet als me ons secht
 Thert vand' proien sere
 Coredulz minnet onse here
 Die wilen tude heilige man
 Aldg de mesch spreket an
 lieue kint ghes in din herte
 En daer om doghedi smerte
 En hi gaf sin herte bloet als die
 Wat onse ht hi hebbe wilde milde
 ons allen raed ic al ghemene
 dat elc he gheef sin hert te leue

Coluda date der
 duuen name
 Een saft bogel en
 beqme

Daerom seitme si is sond' galle
 Aristoteles wedseitse alle
 die segghe dat sine sond' leuet
 En hi selt datse galle heuet
 In een darmken en met ter stede
 daert is andren vogete sede
 dus ontsuldicht bede wort
 die segge dat ghemegal en behort
 der duue toe id mider stat
 daerse and' vogten hebbe ghat
 met cussen toghe si haer minne
 Re gheen creghe als ict kinne
 Eten si door ghemene noot
 si vlieghe gaern mit scare groot
 bi pure sade lude si haer leuen
 duer sanc hoortme he wt gheue
 Fennehade vsuchte en claghen
 en siet he dicke teten draghe
 Ricken die he met en bestaen
 Re gheen vaer hebbe wi vstaen
 So vermelbe si hare sien
 Ein si vlogghe macht he ghesien
 So make si hoghe haer nest
 So dat alle worme is ontuest
 die he scade willen doen
 op elke punt vintme wel smoen
 die hier vore staen bescreuen
 die duue neemt haer leuen
 harde gaern de watre naer
 En date bedi seitme opbaer
 Om dat si natuerlike in dien
 des hanip scade willen sien

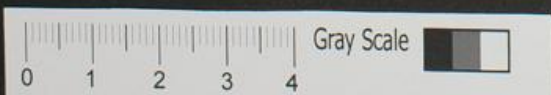

Wā vā nature sijn hantke tbeue
 Deen en prelet neimer mee
 Dand wat dat bliegghens pliet
 Die duue die dit wel voersiet
 Plet sie en mit water die suters baet
 Si dan wel vande wat gact
 En neemt hare opuaert
 Ist een die bliegghede begaert
 So en portet si vand' stede niet
 Dits dat si gaern mit wat siet
 Plumbe hietē duue eenrehande
 Die sijn i somighe lande
 Ist dat si haer ghenoot bliusen
 Si and neimer meer en kiesē
 Alleen bliegghē si wat dats ghesiet
 Waer si rustē en weetne niet
 Aen vnt duuen cleyn en groot
 Die neimer meer en kiese ghenoot
 Die wone nauwe i hoghe gaten
 Om dat si die duuers haten
 En daer si in ghenote sijn
 Is haer trouwe groot en sijn
 En sijn nauernst i hare dinghe
 Hee si groot gheslachte brighen
 Enne doe mesual si brighere tbeue
 En seldē min en mit mee
 Eien si vruemde duue varen
 Si gheledense mit hare scaren
 Kesen eten si na haerre manien
 Om dat si hē daer mede figieren
 Wat haer maghe die sijn heet
 Tbloet vā duue alsme weet
 Vā tortelduue vā stalulle mede
 Het ghelaten teenre prede
 Onder de rechten vloghel allene
 Gaket donck' oghe rene

Duuen drinckē tot eenre toggen
 Al dat si ghedrincē moeghen
 Ghelic oft waer een oer
 It waen dats gheen voghel en doe
 .xv. ier dats haer leuen
 Duuen ionc dus ist bescreuen
 Sijn best in herst en inde lemm
 Wat si mit grans ghenoot sijn
 An die duue men besest
 Dat si haer somtijts verhest
 Om haer plumē te maken scoen
 En daerof comt haer hoen
 Wat als die hanc dat voersiet
 Dat si haer min wacht dan si pliet
 Grijpt hise al onbaersien
 Dies die duuelen noch plien
 Dat si i houerde belaghen
 Aenighe die si mit hē draghen

Qarchates als asp.
 Reghet Is een vo
 ghel die te sijn plegghet
 End zee wat hie hem
 bi gheencert
 Dan visschen die hi verteert
 Aenre dan die hanc is hi
 Int water is hi also vri
 dat hie in gheduren een
 Also langhe als enich min
 Wandere mach een mile
 Doch moet hi weder nad wile
 Ter lucht en sijn atem ontfuen
 Of sijn leue waer ghedaen
 Ay mi meret op dese woort
 Ghi die i sonden sijn esmoort
 Al is vdroncke laghe v moet

In dit neder aertsche goet
 Ghi bliuet vloer daer in
 Ghi en kaart an gode ulben sin
 En ghi ve gode die lucht ontfaet
 Ay vgame god diet also staet
 Dien die aertsche sonde bedecken
 Dat hi voer die doot mest vstrecken
 Opbaert sin hert en gode volghen
 Ver he die zeebaren uizbolghen

Qoturnis dese nae
 i latin mach in
 duitsch een quat-
 tel sin In onse lat
 baren si en comen

So dat selden es vernomen
 Welcht si comen ofte baren
 an in die and lande te waren
 hebbe si haer tint al openbare
 Als die zivalu en doudenare
 beide te baren en te keren
 Die oude pleghe die ionghete lore
 Als si enen lande ghenaken
 daer si he te broedene maken
 Dat si behouden hare stare
 Jeghe den dremde sparebare
 Die haere nauwe wacht opt lant
 dese sparbaer dats die vyant
 dat lant ist eynde vande leuen
 Int eynde plegghet he te gheuen
 Die vyant naerfelic daer toe
 hoe hi dese selchheit doe
 daer hi die ziele mede va
 Ru pinn he elc dat hi ontger
 4e segghet dat gheen dier en leuet

Bekerlike diet grote eucl heuet
 sond die mesthe en die quattel daer bi
 seitme dat haer volcisch quet si.

Qarduellg is een cleyn
 dinc En het beduut
 een distel vme om dat
 distel na sinre wise

Guern soot sine spise
 Dits va plume menghertiere
 va verbbe so dier dier
 Datmet te wond an mach sien
 doch en is sin prijs met dien
 em sanc is oer te prisen bet
 hiet om dinc mase gheset
 In gaviolen te mengher stude
 om de meste te mighere mede
 Al heeftse natuer cleyn ghemaect
 haer sanc die wel zoete smaect
 En haer plume scoen en sin
 doense lief en waert sin
 dand dorper seuhunt
 hi is leuc en dorp sin hant

Qorchilos als pli-
 mus ontbint
 Is tminste voghel-
 kin datmen bint

En is tuoghelkin datmen weest
 dat ald voghelen cominc heet
 So groot ghemoet ist alsme segget
 dattet opten aern te sitte p legghet
 En alst de aern gram dan doet
 En hiet waent houde inde voet
 ontflumptet tussche de clalbe dan
 En blegghet he om die ogben an

So dat hē die aern v'stamet
 Wat hi hē om niet v'gramet
 En vliegghet heen sijnre straten
 Al is dit cloen v'ermaten
 Nochtā heeftet vā naturen
 meer ionghen dā and creaturen
 Worme etet in die haghen
 hets quaet te v'aghe mit laghen
 In .c. ginde hē v'ogete woort
 woort die name in .d. woort

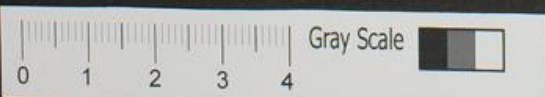
Dionedite Thare
 dinc sijn vogete
 die naden comne
 Diomodes sijn ghete
 die menighe ridd daden beten
 v'iken te troyen voor die stede
 uit sijnre grot vromichede
 faulen die hebben sijnre
 dat beng maecte die godinne
 dese vogete van sijn ghesellen
 dus hoormet boken tellen
 pling die segghet dit
 dat si sijn als zibane wit
 En vand groot dat is die zibane
 oec doet hi ons te v'stane
 haer oghen sijn root als v'ier
 Ghetande becken scarp en fier
 daer si die rootsen hol mede maken
 En nestre make tot hare saken
 men segghet als si seer misbaren
 dat dat laut sal veruaren
 of dat oen comne sterue sal
 die griete minne si noch al
 En and volc wille si seuerē
 Aldg vintme in scrifturen

Oariata als aristoti
 kes kent Je een vo
 ghel i orient die met
 vloghete en met berke
 almmen can en hē voort trecken
 wat hi voeten en heeft ghene
 oec so vintmer sijnich ene
 die men en siet meer noch min
 bond omtrent de herffst begijn
 En dan ist alet reghene moet
 dese voghel hout en broet
 sijn ionghen thent dat si doegghen
 En si hē gheneren moegghen
 En dan sterft hi selue ghinder
 En laet leuende sijn kinder
 die moete pleghen des selues sode
 die te boren haer vader dede
 hier gaet nu wt vander d.
 En volghet als een i.e.

Arodus als die
 glose segghet
 die op die fraye bi
 ble wghet Je een
 voghel als wt woort
 die met ons gheerualke heet
 En es onder edele voghelen
 dedelste die vliet met vloghelen
 so stanc is hi en also groot
 dat hi den aern slact ter doot
 siet hi oec i eenre searen
 daer .v. cranen henen varen
 of ander voghelen also vele
 En men wt voert in spele
 hi velse al mit sijnre macht
 deen nade anden i sine iacht

Eer hi ombeert sine vloghe
 Dan isser een hont diere toe doghe
 Die die voghelen als si vallen
 Inde hals dijt met allen
 Sin aese moet sin verfeh en leuede
 Als hi seint een deel beuende
 So neemt hi proye die hi beughet
 En daer he die moet toe drughet
 Wisset hi hi wort so erre
 Dat hi op bliet hoghe en verre
 En cume wil hi keren weder
 Tot sine loeder hier neder
 Ghesters segghe mit comune
 Dat alre best sin die brune
 Vand. e. gaet wt die wort
 Vander. f. haet no wort

Hemp als ons
 seit ysidorus
 Jacob. solm. en a
 brosius Is een vo
 ghel sekerlike.
 Tot arabie is rike

Dese en heeft gheen ghenot
 Rade aern so is hi groot
 Driehindert en .xl. ier
 Plegget hi te leuen dats waer
 Ghehoofft ghehalst is hi mede
 Eer scoen na des pacus seide
 Sin hals op hi gulde ware
 Mit purpure plumē haer entae
 Sin stert gheel en blaen mede
 Mit rode vedren mit grot scoehede
 Als semp dande gaet an

so kiest hi ene stonē boom dan
 hoghe staende op een fonteyne
 Die scoon is en reyne
 Een nest maect hi inde ghebare
 Als een vorm vā ene outare
 Vā wieroor bome en vā merre
 En vā caneel en vā verre
 Van desen telghe maect hi sin nest
 En vā and die rieke best
 Als die son heet seinet
 So waiet hi dan en finet
 Dat hi also ontstert dat hout
 Dat zoet ricket menichuout
 Dan valt hi i dat zoete vlet
 En wort asch dus vintme hier
 In harde corter tijt daer naer
 Waest een worm i dassche daer
 Die cortelic te voghle diet
 Dus wort semp daer vmet
 Semp die enighe soen bediet
 Ihm ppm die wel siet
 Semp en heeft vad noch moed
 En ihesus onse zoete broeder
 Is nad' menschelich' sond' vader
 En nad' godlicheit algader
 Sond' moed' i hemelrike
 Dese semp sekerlike
 Gakede en nam wel goom
 Om den hoghe stonē boom
 Die op die fonteyne staet
 Die boom is teruus onse toelact
 Bid fonteyne so vstaet
 Dooppel dat onse sonde of dlbact
 Dat hout vā specien meret wel hier
 Daer semp of maecte sin vier.

meent dat ihesu hinc T dat hout
 dat hi bndiede menichuout
 En ontstart mit vier vā caritaten
 Ten bad sende hi om onse vlaten
 Die zoete roke voor sine bad
 Dan d werelt specie algader
 Dus bernde inder minen viere
 Onse femp T dier manier
 Onthier T tot asche bequam
 Dat is dat hi eynde nam
 Ten derde daghe is hi vresen
 En voer ten hemel na desen
 En dit volghet d eerste vorme
 Wat femp asche worde te worme
 En daer na come plume en vlogete
 En vliegget als doe and voghelen
 Dat femp leeft. ccc. iaer
 En. xl. eer hi wort zwaer
 meent dat ihesu T aertrike
 xxxiii. iaer leefde sekerlike
 vā dat hi ghebootsapt was
 Tot dat hi starf sijn sekerdas
 ouer een iaer slact elke tiene
 So vintme waer mede bestene
 vande femp so tult ons dus
 Een wond sine ysidorus
 Een poorte T egypten is
 Die hiet cliopolis
 Dats T dietsch d sōmen stat
 In doude wet was ghemact T dat
 Een tempel T ons heff ere
 Ra salomos tempel min no mere
 Een femp qua gheuloghe daer
 Totten vier opte outaer
 Op sijn vloghete ghelade ooc
 met dieren hout dat wel raoc

En vbernde he opte outaer
 Des anden daghes qua die paep daer
 En vant in dassche een wormkin ooc
 Dat vtermate soete rooc
 Des anden daghes haddet vloghele
 In die ghelie ene voghele
 Ten derde daghe wast al volcomen
 En heeft ande pape ghenomen
 Verlof en is danen gheuloghen
 Dit scrift ysidorus onbeloghen
 Haymo spreect een wise clere mede
 Dat onse vrouwe in dese stede
 Als herodes die kinder sloech
 Ontfloech en wonderde die ghenoech
 En femp bi auenturen
 Toghede daer bi sinre naturen
 Dat die warachtighe femp mede
 Wandelen soude daer T die stede

Fulica spreect
 Ysidory es een
 voghel die hiet aldy
 sijn vleesch smaect
 of waer een hase.

Op marassche leeft hi bi ase
 En emmer maect hi sijn nest
 dat mitten watre es gheuef
 Dit heet d broedster voghel een
 wt sine lande vaeter ne gheen
 mer int lantschap daer hi broet
 leesme dat hi he selue voct
 En en vliegget haer noch dare
 Alle cronghen heeft hi onmare
 Ambrosly spreecter of te waren
 datme vint eenrehande aren
 die sijn ionghe vngopt te voedene
 En werpse wt sine brodene
 So comt dan fulica ghinder

En voedt des arens kinder
 met sine ionghe T sine nest
 dit exempel waer goet gheueft
 elke mēsche die wel doe woude
 En merke dat he ontfine soude
 deser aren en goets ionnen
 die he ghehelpe niet en conen

Fatator is een
 voghel bekend
 In dat lant vā ori-
 ent die haestich
 seer is om sin bro-
 den hi en can he
 selue so uhoeden
 hi en legget sin eyer so bro it iaer
 dat he die asor wint zwaer
 Alle dicke vrieset te doot
 exempel gheuet hi harde groot
 he die eer tijt willen climmen
 dat si weder moeten emen
 onthier en si worde so waert
 dat mēse ter eren beguert
 he waer beter dat si ombeden
 Ser si om die ere strecken
 dat si met stunde moeten doeten
 Als die tijt begint zoete
 So broet fatator ander lbarf
 En ou dat he tander starf
 So comt he dan mielwe broet
 Des luttel and voghel doet **T**men
 Die sin nest maect T die woesti-
 wat alle welnaer waer ons te pi-
 Int iaer om haer ioc ghemene **L**ne
 sond fatator allene
 Dit heb ic wel vstaen
 men machs gheloue sond iwaen.

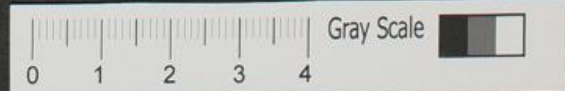

Hetip is een
 vogel mede
 die oer na fata-
 tors seide om
 dat hi gaern et
 bighen so waer
 dat hise mach ege

Libelwarf int iaer hi broet
 des luttel and voghel doet
 En al vintme luttel vogele minder
 Rochte wint hi veel kinder
 om eyer en buriesen niet
 wat eer het heeft de somer tijt
 so en wilt noten noch broeden
 des wort he gheloent mitte broede
 dattet wint dattet bescheert
 die wil sin broet en waert
 leer te tijd doen sin saken
 so mach hi grot eren ghenaken

Huedula seghet
 yssidorus is een
 voghel die hiet aldg
 om dat hi gaern
 mint bighen waer
 dat hise mach crighe
 Soete boem brucht dats sin spise
 gert hier op ghi grote wise
 wat dat dit beduden can
 die boem bediedt wel elc man
 men vint mēschelike boem
 In aertrijc als ict grome **T**re
 die brucht bringhe na haerre natu-
 som zoet som sure
 die bruchte dat sin onse wercke.
 dat wil ic dat elc wise merke
 En hi de goede mēsche mime

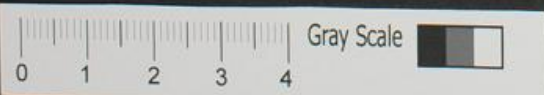

Om die doecht die hi heeft inne
 En laten de quade hene varen
 Wat alse die wel recht te waren
 hi bor gode .i. dachuaert tellen
 Die he maect quint vande sellen
 omt die vrucht zoet en goet
 Ghelinc als ficedula doet

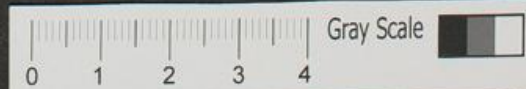
Alco hiet een valc
 in latijn daer
 achte maniere an sijn
 Also alst bescrede cler-
 ke dwe luttel behoort
 te minen werke
 Want hets ont ghenoech den leken
 diese houde en ~~straken~~ straken
 En daer rope en buken
 daer om laet ic he ghebruken
 doch wil ic thierhande manieren
 vande valke in fiseren
 Als die onedele valke bescreet
 den reygher en hi en neder slaet
 laet die reygher ene ael wt varen
 donedel valt grip dien te waren
 en laet de reygher hene vlieggen
 dus so laet hi hem bedrieggen
 mer edele valken en doch des niet
 mer als hi die scalcheit siet
 soe doet hi te merre pme
 den reygher om die scalcheit sine
 En en laten niet ontgaen *Nota*
 voer hi de reygher heeft ghenaden
 donedel valt dat verstraet
 bediet d' her onedele daet
 Als hi wettelike heeft vstaen
 dat sijn liede hebbe misdaen
 so laet hise quijt omt ghelt
 dus wert hi vand eer ghequelt

Want tonreyne quade goet
 voort trect en mint i sine moet
 mer dit en doot met dedele valke
 hi daet hi slaet hi uelt die scalke
 En doet elken na die wt
 die i sijn lant sijn gheset
 f. guet wt nu hoort mee
 mer ic dicke vand .g.
 hoort d' edelre voghelen sijn
 haer eucl en haer medecijn
 Tholomeus dit nes gheen ghilen
 hiet al die coninghen wilen
 die i egypte draghe crone
 Een tholomey regneerde stonc
 In dien tiden wi lesent dus
 dat aquila en chinnacus
 En theodoen meesters ware hiere
 In die werelt va grot maniere
 dese drie bi sijnen versoke
 die serene i enen boke
 der edelre voghelen medecine
 Also alstet in latine
 va broeder aelbrecht is bescreue
 salt iacob i dietsche voort gheue
 die name va crude diere i sijn
 sal ic v nomen in latijn
 die kernisse also alst waer es is
 sal kenen elc apotecaris
 Anden hoefde dat wint comen
 sullen wi .leren dit begonnen
 wort een voghel siet in doghen
 men fallen te ghenesen poghen
 met sinen oly van olyuen
 diemer he bi sal vte driuen
 En men sal doen dicke ditte
 wast he oec in doghen witte
 men puluer va benecolen sade

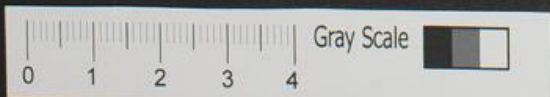
En vrouwe milt doe dat ic rade
 Warm daer of comt hem bate
 heeft hi bestopt die niusegate
 Stafisagria en peper daer toe
 met puluer en tegader dit doe
 En blast he wiltu en ghenesen
 mit cenre fup inder nesen
 En wrijf hem daer na
 mit puluer va stafisagria
 heeft hi die reuma mit hoest mede
 Doe he dats die behedigede
 Pute omtrent die niusegate
 Sim aes met mede dats die bate
 In ruten sap dat hi sal eten
 Noch een bate suldi weten
 Reemt oec loec ghestampt mit wine
 doet i die niusegaten sine
 En setten daert is sonder lecht
 En laten ene dach daste echt
 heeft hi lippede hoort hier na
 Reemt pulu van stafisagria
 En mit honighe wel ghenoech
 En wrijf sim tonghe dits die ganc
 En ghif he botter eten dan
 En ghenoech hi mit daer van
 Witte colen salme draghen
 dat pulu sal sim macht toggen
 Koopt hi oec te veel mit huus
 So nem een vledermus
 En ghestampt peper daer inne
 dat aze hi zwincht te beghinne
 vintme die vledermus oec mit
 so is best datmen siet
 Om el emich vogelkin dan
 Ten minste daer en is gheen vlies an
 En murre ghemalen pep in doe
 Iffer lichte eppen daer toe
 die veel rope men wil dat kernen

dat si eyeren heeft binnen
 Gheneest hi qualic du selste he gheuen
 Teten musen dwleuen
 of een honts welpē dat siet
 of hi sim aes te werpe plic
 dicke segget dit ghedichte
 Rem een vrietendeel gallimp gelbichte
 Stamoma en daer toe camm
 goet oec also veel sim
 dat salme pulueren en menghen
 En daer mede sim aes besprimgen
 Sim aes moet sim det sline vleesch
 gaesten va g'ghelbichte sim aesch
 Apotecaten suldi wel
 dat recht wisen sond fel
 En mach hi oec mit eten ditte
 Rem va ene eye dat witte
 werpt opt pulu daer ter stude
 dan i sine oec daer mede
 noch wes cenre sake vroot
 die ter seluer dinc es goet
 gaec he eyere mit melc va gheten
 Ghiffe he teten doch dat ic heten
 als si opt vier ghetomen sim
 hi wort ghesont en sim
 De hanc en sinen gheslachte
 helpt hi herde wel mit cracht
 beghint he oec mittens lusten
 Doene va alre pine rusten
 Gheneest he aes ghenoech
 alle weghe na sim ghenoech
 also dick als hi heeft breke
 also dicke sekerleke
 factuert hi i die vuden mede
 dits d' naturen heymeliche
 Groene saden onder die boete
 sim he mitte te simre boete

En daer die sonne sanet heet
 Is best dat hete stame stect
 heeft hi den rede hoort hier na
 Rem tsap vā artimesia
 Dat waen ic dat binot si
 Eshet he sim aes en noech daer bi
 apote emmn aes lbesen daer toe
 Dierbarf of vnf dit doe
 Jof doe dit ouer een
 omt he bast dat rechter been
 Ande middel dit been soutsu sien
 Een ader en mettien
 eelstu harde wisselken laten
 En dat sal he come te baten
 hier bi moechstu kenen mede
 of een voghel heeft den rede
 So volchtijt dat hage die vlogele
 emm hoost en sim vloghele
 En hi beset en hi dan toghet
 In plume of hi cout ghedoghet
 En hi bi na en aset niet
 of ghire ghelike daer an siet
 En hiet qualic i mach breggen
 bi aldusdamighe dinghen
 machme sien dies ware heeft
 dat hi ene rede besect
 Dan help he als alst die raet
 die hier te bore bestreue staet
 of he seer durst so doe he dus
 So nem pulu van colen leuiticus
 Dato sim toenaem in latin
 Amis stelen sulre toe sim
 En beneuel stelen siet dit i wine
 oer ufer mitte mede te sine
 Alst is ghesede recht ghenoech
 Te pas en mt gheuoech
 Dit salmen ouer coelen doch dan
 Ghif he dit of hi drmete can

En can hie niet so salmet ide bet ghete
 of doch he eens daech ghemeten
 aes mit homich bestreken
 daer naest sdaghes i die weke
 bestrijet sim aes hoe set gait
 get centre olien hiet roset
 Is hi oer siet vander galle
 So bespaere sim aes mit alle
 get pulu vā wulghelblomen
 Als he die vloghete hanghe he some
 So nem dan gans bloet
 En smout vā gansen is d' toe goet
 En salue sim vloghelen same
 En laten ter somen stame
 En ghif he vleis vā gansen bet
 hoot noch meer and en bet
 Rem oly die men hiet laurim
 En dwa eerst die vloghelen sim
 En onder die vloghete seltu mede
 emm appelen salueter selu stede
 Echt nem van gallen zibine
 En saluet mede die vlogete sine
 En ghif he sim aes mede ghemene
 ghenat i sape van verbene
 of i sap van saclien crude
 heeft hi an die vloghete rude
 Rem crunt dat gheheten is
 In latin edria terrestris
 Is in dietsch als ic weet
 datme ganden of alsen heet
 owt dat i water en die blade
 omtrent sim vloghelen begade
 daer si der siden ghenaken
 Sim aes seltu nat maken
 Int water daer teruut i soot
 Dit selue is oer ten doeten noot
 Eten sim vloghelen die steren

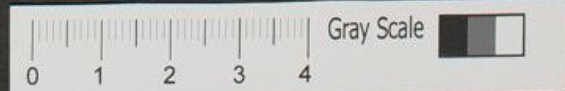

So behouten inder manieren
 Elyf he bure vleis nat i asme
 En bestriker mede die vedren simpe
 ou warme asim dies gome
 En met oly van laubers bome
 En dit so doe menichwarf
 breeet he vedre en dat vdarf
 Dattu socht wt doen wilt datte
 Rem dat bloet vand ratte
 En bestric det vedren stuet
 Soud pui si dan wt gaet
 En siet homich mit radicke
 Ale dat wort seer dicke
 Rem dan een roede va sulker mate
 Ra die groot vande gate
 Daer die veder i was ghestaen
 En docter i homich mede sien
 Daer sal corteliken weder
 wassen een mielbe veder
 Es hem smickel of vloghel ontbee
 So nem warme aloë
 En bindt daer op dat bliue mach
 Een nacht en enen dach
 Echter hane dret i ader ghesoden
 Es daer op goet i noden
 Es een voghel ongheroe
 Opt reck of op die hant daer toe
 Siedt mine i water en d mede
 So bestricke sine lede
 En wt dien water. ix. warf
 Assene als hem budarf
 haest hi tenel dat hiet rampe
 Ic waent i dietich es die crampe
 In artimesia dat binoet heet
 seltn sim aes siede gheret
 In lams bloet warm wrinf sim boete
 Dit is oec een ander boete
 of du selfte nemē warm wrin

Daer netete i ghesoden sim
 En daer mede sim boeten dluen
 En bten water sim aes ontfaen
 Ist dat hi smelte met en can
 Eens hanch galle gheeft he dan
 of witte slackē ghesode ghegheten
 Smelt hi te seer seltn weten
 hoe dat hi te stoppen si
 Lettel saeps va usquiam
 Gheeft he drincke en metter i al
 Sim aes dat hi eten sal
 heest hi lusen so neme dan
 va alssen sape of nochtan
 Water daer men i siet dit
 En als hi ter somen sit
 bespulben en maken nat
 ouer waer sal he helpe dat
 Dus der voghelen medecine
 Jeshe misselike pine
 Den latene ghedicht wel na
 Also alst wiken aquila
 Simachus en theodoric
 Screue de cominc thelomon
 Jacob die en vants neme
 hoort hier voghete namen i. g.

Gris se
 ghēt iā
 cob vā betri
 dat een vre
 pelic voghel
 si so groot
 dat si so man
 bestaen che
 wapent en
 si en vplaen
 waer clawen sim so groot
 datmer wt drinct ter noot

Als oft wt ene hoorn ware
 In scia dies hoor ic mare
 Dat biden lande is van endi
 leestme dat daer sulke voglen si
 In ene lande houde si he daer
 Daer die toeganc is te zware
 Dat gout en die diere stene
 Emensche come is daer clene
 Wat teerst dat si sien de man
 bestaen si en en doden dan
 Als of si ware ghemacēt vā gode
 Die wreethē tene wed bode
 Alst wel die waerhē mach wesen
 Daer woont een volc als wi lesen
 get ene oghe dat hiet arimassī
 Jeghe die voglen verchten si
 Om die mirande die si wachten
 En wimpe he of mit crachten
 Die mirande sijn bereoren
 boue allen andren als wint horen
 gen vint die staende wilmet saken
 In die glose vā moyses boken
 Vieruoet sō sijn dese voghele
 En elc ghemacēt hoost en vlaghele
 Rade aern mer mierre sō vele
 Dattet gaet al wt den spele
 Echter liken si den hoene
 Voghelen van desen doene
 Segme dat herde menich si
 In de berghe van iherborei
 Dat paert haten si en den man
 Eppi metator seghet nochtan
 Dat hi gagates heeft de steen
 In sijn nest ouer een
 En dat es te vstane
 Omme enighe bate tontfane

So ist dan mit rechte ontfact
 God heeft die steen ghemacēt
 En ghegheue cracht mede
 Om des mēsche salichede

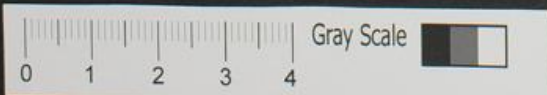

Gracocendriou
 die es een vo
 ghel van oest sijn
 ghelbes diemen
 siet ghetimpert
 mede vā wtne
 der scoenheede.

Van al dat leeft datme kinnet
 So ist een voghel die wimmet
 get minst te notene sijn broet
 eens int laer dat sijn voet
 Roet hi om te wimmen kinder
 Egeen dier en is vā luxurien mē
 Staendi mēsche waer du gaes
 Die rede en bestet vstaes
 Du biste altoes sonder bestet
 Totter onsuuerheit bereet
 En en comes gheen mate doen
 Als als gracocendriou
 of du verteerste dinn crancke vlesch
 Inder onsuuerheden eesch
 En haest v seluen ter doot
 ont cranckheit en mit qualen groot

Gostrudis is .j.
 voghel clene
 Ghelinc d aerde
 gheplummt allene
 Opt hoost is hem
 als ict vernam
 van plumen ghemacēt een ram
 Si vliegghen inder ghebaren
 Op en neder als zebaren

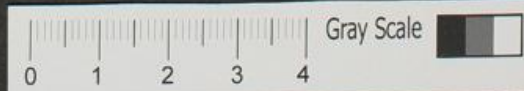
Ghemene liede maken ons broet
 Dat die pad haer eyeren broet
 En als die ionghe wt come algad
 Dan eerst voedsse moed en vader
 Om dat si he ghehe dincen
 Enke die voor gode stincken
 Slachten den gostruden wel
 Si sm van herten als fel
 Eien si dat haer kinder keren
 Ter doecht en ter eren ons hen
 So en doen si he gheen goet
 ger petten si haren moet
 Ter quaetheit of tot dulle dinghe
 En die oncuusche voort bringhe
 So dunct he dat si he slachten
 So wille si dan die kind achten
 En hebbens glorie i haer herte
 haer loon wort eldelike smerte

Drus dats
 i dwtsh
 die crane
 elcs uers
 pleecht hi te
 bestame en
 vaert van
 oest te wof
 te en wege
 vint wt si
 ne niste

En scept dan sine scare
 Alset ene lettre ware
 Als si sceppe hare wechuaert
 So hebbe si ene diese belbaert
 Als hi roept volghhe si naar.
 En kehen sm ghehuut al claar
 wort hi heesth so comter mede

Een ander ropende i sm stede
 En daer si beten bi nachte
 Sceden si haer seilt wachte
 So dat die tiende wake moet
 Die wachters houde i hare boot
 Een kepelkim of he wec doet
 Die vaer dat he die voet ondoet
 En he die kepel dan ontuulle
 So roopt hi dat sht horen alle
 En als si verre doen willen vluicht
 vlieghe si hoghe i die lucht
 Om dat si van verren sien
 Plant daer si henon tien
 Experimentator die seghet
 Dat die crane te ropen pleghet
 Als hi een nat zibere siet heffen
 hi wil dat alle dander beseffen
 En si asen na sm heten
 En als si om haer dinghe beten
 hare leit saghe staet als die broede
 Als te sien om die doorhoede
 So roept hi lude siet hi der man
 En bestut die ander dan
 Als si van ander lande comen
 So heestmen dicke vnomen
 dat si steen rot worpen dan
 daerme gont wt purgiere can
 wat als si verre sullen vliegghen
 weet wel al sonder lieghen
 Dat si in zibelghe aerd en stene
 En in haer boeten somich ene
 hebbe si kepelon dits haer sm
 om zwaer te wesen mit beghin
 dat niet te vaerdich mer bi stede
 haer vlieghe es dus ghestede

Om dat si stene voeren i voeten
 weten scrijuede diese ghemecten
 Wat daer si ouer die scapen liden
 So ghesiet te menighen tiden
 Dat sijn so vele vallen lieten
 Dat sijn rume mochte ghemeten
 Die gheruste helpe de moeden
 An die oude wil ic in vroeden
 Die zibarte hebbe moest iare
 Wi lesen dat ouer ware
 Datme vint liede clene
 Die bi namen hieten pigmene
 Die woghe die crane sciden
 Pays en hebbe si te ghene tiden
 En vleisch is zibart en zibaer
 Daer om raetmen ouerbaer
 Inde somertijt. ii. daghe
 So cetment voer die plaghe
 En inde wint daghe drie
 Wat aldq so muerbet hie

Olutis als ons
 pling sprecht
 So die een laghe
 tonghe wt strect
 Een voghel. en als
 hi wort ghebare
 Dat die voghelen
 mit grote scare
 Jeghen die wintet hene varen
 Die zibarte mitten odenaren
 So vliegget hi duer gheselcap mede
 mer als he die pijnlicheide
 vande vlieghe gaet in hant
 blijft hi after i menich lant
 doch blieter somwyl menich enen
 In corte dachuaerde en i clenen
 So datten die wint begaet
 Diene mitter conden slaet

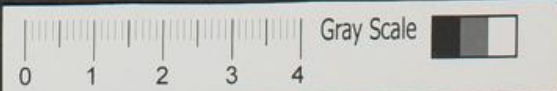
Een and' voghel is dan aldus
 In ansien hietet sicramus
 Die al duere mede vaert
 En trecter omch achterbaert
 Ist nachts ist daerch so roept hi dan
 En troostse datse volghen an
 Dese ii. voglen daer ic of rime
 Enn tbiervhande pelgrime
 Die wi mitten cruceen sien varen
 Te heilighe lande te varen
 Om dat heilighe graf te vinnen
 Die heet sijn mede beghinnen
 Als si gheselcap groot ter curen
 sien varen van hare gheburen
 mer eerst dat si werde ghebare
 Dat die vaert een deel wert zibare
 Soet si of laet en willen keren
 En fiseren en willen leren
 varen bi achterst i sulke aert
 dat si ghemene doghen ter vaert
 hets waer mene can ghebrinne
 van he dat si doen bekinnen
 En ghemoeft si dat si spreken
 Rome laetse met ghebreken
 sime sent vte ghenoech legate
 Die de traghe duer ghelts bate
 Absolueert va allen misdaden
 En sendse van sonde ontfaden
 Tot haren pape te lande weder
 O wi die dat vdiert hiet neder
 dat al sijn sonde sijn verlaten
 Dats al salicheit van grot baten
 En dies vdiert voor sime doot
 gyt recht maect hi bliscap groot
 mer wach hoe menich heremite
 hoe menich momt va scarpe abite
 vintme die laghe heeft gheleuet
 en die luttel solacs heuet.

silencie en discipline
 behoude heeft en zware pine
 lesen singhe en waken
 Een crancke mere teler saken
 En noch en qua he mit te bate
 Va rome lettre op va oflate
 Sente paulbels ic gheloue di
 En alden pausen daer bi
 Die dinen stoel hebbe beseten
 Din fraye mont die laet ons wete
 Dat god elken lonen sal
 Recht na sinre pinen al
 Dit wil ic spreken ic man come
 behoude der ere van rome
 Pelegrin nu merke dies
 blaestu de vogel gluties
 bewestu die cruce ontfuyn
 God eyecht sin beloft voldoen
 beker of ne gheen oflaet
 Ten si oft sonder loos so staet
 So dattu duers door gode ghen
 wies kemisse niemet mach ontullen

Gallus is in
 duitsch een
 haen gemench
 kenet sin ghe
 dane wilen bi
 nacht en bi
 daghe wilst
 hi mit sanghe sonder saghe
 En slact sin bedren dan
 Als die hem te sanghe wort an
 kint is sin sanc ter midd' nacht
 En bid' daghe singt hi sacht
 witen wande hoortme verre

paerde sachte al ware si erre
 Als si hore sinen sanc
 Remete stoude daer of inde ganc
 Elfo ghedrocht sculbet sin geluut
 Die haen et menich crunt
 Dies niet ghenasen ond diere
 bider sonne es sin maniere
 dat hi wil rusten gaen
 Die leeu ontsuten sond waen
 sekerlic den witten hanc
 oude boken doen te v'stanc
 dat die oude haen .i. ey legget
 daerme ouer waer of segget
 daer dat basiliseus of coomt
 Een dier dat die werelt bdoomt
 gare tote desen creaturen
 goet vele ghenoghele bi nature
 In warmen dreck legget hilt
 daer broet nature te sine tijt
 dan comt dat dier wt na sin aert
 En heeft eens serpents staert
 En anders ist ghelinc de hanc
 die ghesien hebbe sin ghedanc
 segge dattet ey es sond scale
 In een velgheloken altemale
 dreck en starc en voel behoet
 sulke wane dat dit broet
 Een padde of een serpent
 oer dat es boerte bekent
 Als een haen vucht de segge
 gact hi he fier alle wegge
 En singt en gact de hoghe ganc
 die hi alwint crumpt ond .i. banc
 En als sijn henen blinc doot

laet hi sin sanc vā rouwe groot

Gallina dat is
die naem
der hēnen au-
gusting doet be-
kēme dat se
haer kicken be-
waert.

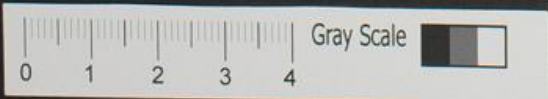
Naerstelc en niet en spaert
haer lijf ieghe die wulben
om dat si die kicken verduiben
somighe kicken onbehoet
wullen node sin ghebroet
En wandelen buten hare vleerke
als die voghelen dan die merken
so moete si ter proyen gaen
hier an machmen sin verstaen
pling die meest ontbint
dat me eenrehande netelen vint
daer die kicken of bliuen doot
eten sire of cleyn of groot
die hēnen kēme wel dit cruint
daer sīt vint si trectet tot
werpme spise de kicke ter noot
en si he es te groot
die moed breket he te sticken
dit sletme an goede meesters dieke
als hare clerken comt te boren
grote woorden die si horen
so doense he die meesters vstaen
waer die woorde ane gaen
eyt ey scarp ten middel ende
screef die gheen die tbaet kende
bringhe hanen als wīt kēnen
en die bloncke bringhe die hēnen
die scarpste sin vā bester smake
In egypte es een sake

Daer broede si mē sande gherect
kicke daer goene hēnen weet
pling spreect sonder saghe
dat die hēne in dien daghe
dat si een ey voort bringhe mach
dat hare van assis die slach
dat een serpent is vande quade
altoes niet en mach ghesaden
Ja haer vleesch es medecine
Jeghen des serpents venne
dies raed ic elken man daer toe
dat hi elcs dages yet goets doe
dat hi he mach mē daghe
lossen van des vyants plaghe
die beste hēnen dies ghelouet
dat sin die root sin ont houet
Een ey done die volle man
heeft dit in doctme verstaen
Op dat een deel uwarmet si
den viere ghelegghen bi
dat alle smetten of dhaet
die een wullen cleet ontfaet

Gallinacin dat is
een capoen
en is een on-
mit hoen sond'
ter koeken alle-
ne hi et mit he-
nen ghemene

Mer hi en voghelse noch hi en becht
altoes niet om hare recht
eyt vedren en slact hi noch mit sage
besaet hi niet die wiken langhe
sin vleesch leestme dat wel doet
en maect overmate goet bloet
wien bediede die capoen

bet dan der heren doene
 Si en winne noch en voeden
 niemēt gheestelic noch en hoeden
 vergaue die hē vander somen
 dat si gheen vreselike kind wonen
 noch si en segghe haer ghetiden
 Te recht niet als die wilen liden
 of metten en voort tott noene
 segghe si te samen haren doene
 die beste sint daer wi of couden
 wat dand haer ghetide souden
 dese en doghe groot noch cleme
 sond des dnuels koken allene
 wat si en bringhe vrucht no vme
 In die werelt hoe soot come
 lapidaris en iacob segget
 datme de haen te vuerē pleghet
 Ra dar hi is. iii. iaren out
 en nēmeer dan. v. iaer hout
 of. vi. en dan voort an
 So wast hē in die leuer dan
 een steyn hiet allectorius
 Ra dat hi dien ontfaet aldus
 en drinct hi nēmermeer daer na
 dus weetmēt of hi en heeft ou waer

Gallus siluester
 dato .j. fisaen
 Een busch haen ist
 stout ghedane
 soe ghepluunt
 en menightiere
 Een deel vā stou-
 ter manere

In stonen weder so ist blide
 In anden heeftet droue ghetide
 En dert hē dan inder haghe

des morgheus alst gaet te daghe
 en des auonts spade mede
 Gaet hi ter weide na sinre sede
 En vleisch is licht al ghemene
 sond ieghe pstrisen allene

Garrulus is een
 voghels name
 die t bysche en in
 brame voor alle
 voglen die leuen

gwest crissen meest luuts wt geue
 Dies es hi garrulg ghenant
 Een gay huetet t walsthe lant
 vā boom te boom vliet hi en springt
 En crisset meer dan smgt
 noch en gheduct t gheenne stede
 wat so bi hē lūt oer mede
 Ist man ist voghel ist enich dier
 bespot dit voghelkin al huer
 En conterfuit alre hude luut
 vande voghelen daer wt
 En sembiyl ist selue so sot
 Dattet maect so veel t sin spot
 Dattet hē selue niet en hoet
 So nemtet die spartber inde doet
 Shepluunt ist vā menighe ghedaet
 Expimetator doctet verstaen
 Dattet dicke uiboedens pliet
 En ment hē selue shanghe siet
 Garrulg die dunct in vele
 bediede some menestrelē
 Die altoes sin onghestude
 En fallende vro en spade
 vele boerte vele loeghen
 En confyten dien si moghen
 bede riddere en papen

60^v
 Poorters vrouwe en knapen
 D' si soon om sin gheplumet
 op diek ghenaltet dat salc cumet
 Als hi sijne selfe niet neemt ware
 witten helschen sparebare
 Diene mitten clawen laulbet
 Als hi dus piypt en maulbet
 Wat selde heeftme enighe vname
 die ten goede eynde sin comen
 Also veel sinre heilich na mine wae
 Alsmen bint zwarter zwaen

Draculy dat
 is een rooc
 Als ons taghet
 aelbrechts boec
 Wat hi emmer
 meer roept tra
 Der crapen is hi ghemaeet na
 En braet op bomen inde tappe
 Grote menichte tenē trappe
 Ouer een draghen si wel
 haer ne gheen es ander fel
 Also als elc soot sin ghenoot
 So is haer ropen herde groot
 Die hie aset en doet
 Sine sie weletyt si broet
 Die die ionghen teten plegghen
 Segghen si sin best gheuleghen
 G. gaet wt doort suldi
 Voghete namen horen in .i.

Ibis als ons
 soling segget
 Es een voghel
 die te wande
 len plegghet
 Reuens den
 ouer dats sin
 maniere.
 Van in luis der grot riuere
 Serpente eyeren can hi vonden
 En die draecht hi sine kinden
 Wat sise lief hebben sere
 hi en cesseret nemermere
 Te verteren dat quade zaet
 Een warf int iaer dat vstaet
 Vsamenen he vliegghende serpete
 In arabien tenen couente
 Als om te vliegghen inde landen
 Alder werelt te sin vanden
 En eer si vten lande baren
 Comen die iben mit hare scaren
 En ghemoeten se in die lucht
 stiet enen van alder brucht
 Die der werelt wille plagghen
 En laten si dat luf ondragghen
 En tferin van desen dieren
 Es va so felre manieren
 dat een is sijne leuens quite
 Ser hi ghenoeft datmen bite
 Rochtan sterft ibis niet
 vsidory te segghen pliet

Als ibis niet smelten en can
 Dat hi in sine becke dan
 Water neemt na sijne zeden
 En purgiert he so beneden
 Reue marassche neuen d'zee
 Of bi riuieren als hi emmee
 Om troongen of om disse doot
 Die hi et te smre noot
 Waer si sin .sij sin al wit
 Sonder ^{te} pelensen ibi lesen dit
 Sin si zibart dits openbare
 Sult waent dat is dodenare
 of dans met hōne ware dan
 Al salop men ghemerke can
 Dats van odenare manieren
 Dieme niet en can fisteren
 Dat mese noyt i europe sach
 pling die doet ghelbach
 dat ibis es cram ghebeet
 En hier meret en meet
 Wat dodenart heeft de ber recht
 Josephus scrift ons echt
 Van groten heren va ethiopen
 In egypten quame ghelopen
 Doe moyses was een ioghene
 En dat hi die iben veel vme
 En stierde voor sinen here
 mer hi was massale mde lere
 En voer mids door die woestine
 die vol worme es va bemne
 die voghelen aetse en vdrue :
 So dat die hede onghescent bleue

En quame al onboetsien
 In ethiopen en mit dien
 Wan moyses lant en stede
 die saba hiet en daer toe mede
 Wan hi al dat was daer mne
 En na des lants coninghe
 Ibis is een voghel bekenet
 In dat lant van orient
 Een stave voghel ist en stout
 die opt paert elbelic int wout
 Eras eet hi als die gans doet
 Sin gheluit is of hi waer ilboet
 En an te horen harde wroet
 dat paert heeft hi seer leet
 om dattet om sin luit vnaert
 En ibis heeft dat paert onbaert
 wanttene vten belde driuet
 Dits niet die niet after en bliuet

Incendula es
 die men kent
 Een voghel in
 orient En es
 van des rauens
 gheslachte
 beide bi daghe ende bi nachte
 Es tusse he en der vlen scrift
 wat incendula sdaghes tnt
 om dat he deert sin luit
 sin eyeren te supen wt
 En die ble en lates niet
 weder haer eyer te roue pliet
 Nachts als die ble piet best
 So rouet hi des anders nest

Dus gheelt elc and' quaet mit gode
En bliuen beid in die scade

Lrundo dats d'
zibalu be nae
S'wart ba plumme
en bequaem Alst
comt an die daghe

So maect si .i. groot baract **I**riet
En groet den dach mit sanghe
En en laet de slaper niet ruste la-
st si vmaent he dat hi waect | ghe
En loue gode diert al maect
Ond de recht vloghel bloet
Vand zibalu nem dats goet
Den eghe, die sin tonghemake
Soling die seft een sake
Dat haer natuer doet weten al
Of een huus zaen vallen sal
Wat daert en make si gheen nest
boue alle vogele pine si best
Om haer ionghen te boedere
En hare nest te behoedere
Oec so vintmer menich ene
Die in die leuer draghe stene
Diemen celidomig noomt
Als hier na tale of coont
Tot wat dinghe si sin goet
En hoe datmese vnde moet
In onde filosofhen boeken
Nachmen vnde dies wil roeken
Dat die thulsche vier ontsteect

Et hi die zibalu dat of breect
Eplencie vergader mede
Aristorus scrift wondliche
Datse gheen voghel hoe soet gaet
In proyen nemermeer en daet
Haer come haer baren is wel ghebaecht
Si daert wech boor des wits cracht
In warmen lande daer bi naturen
Gheen winter en can ghedueren
Aldaer vintmese plumeloes
Haer comt bootstap altoes
De inganc vanden lentine
Seldē roostme haer ionghime
En men doet he scade node
Dese privilegien hebbe si va gode
Aristotiles en adelim

Twee wtuore meesters sin
Segghe en dit is bekint
Wie so haer ionghen blint
Dat he die eghe wed' comen
Het ene crude dat lbi nomen
Wat het hiet celidoma
En dit is lboud hoe soet ga

Lsida na dat ict
weet dats dat
men isvogte heet
Ba plumen van
scoone manere
Groen gheel root menghtiere
Sietme tot d' sonne bliken
het dunct de sappieren ghelike
Elc boet en heest niet mee

dan alleen

Dan alleen crōme clalben tbee
 om betskim is ~~aan~~ cort en recht
 An viskelkim gheuertet he echt
 Dies ist gaern de water bi
 In aerde so broeden si
 Daer si hōlen mitten becken
 maken en die aerde ontrecke
 Va desen voglen segghe liede
 Dat ic ou waer niet en bediede
 En ic en weet of is gheloghen
 Es he sim bel of ghetoghen
 En an ene werch gheslegghen
 Dattet alle iaer sal plegghen
 Te vnielben inder ghebare
 Als oft al leuende ware

Lopigis is een
 voghel mede
 die oet mere i si
 ne stede seent
 bi lopende water

Om te daen viskelkine **L**kine
 Een deel zibant adit opte staert
 dat dick op en neder vaert
 het sine staert slaet daert sit
 Al pipende so vliegghet dit
 En meent die ghene wel
 die in dese werelt sel
 onghestade es als die beke
 En he ghemeren sondeleke
 En vnaert sim i haren sim
 want si niet ter werelt in

Gheuinde dat gheduerich si
 dies beuen si dicke bedi
 Roctan daermen lijfner
 Daer si aen legghe hare ghene
 Doetse minne die lapede beke
 Daer si in leue sorgheleke
 Vand .i. gaet wt. hoort hier na
 Voghelen namen die sim T. k.

Rilodromos lesen
 m endi Teerst dat
 hi ter werelt daert
 so bliet hi ter sone

In oost daer si op daert
 dat doet dit vogel onghespaert
 En alst keert ten westen neder
 so keert he tuoghel mede weder
 Ein leuen en es mer een iaer
 eegghen ons lieden ouer waer
 bin den iaer eer hi steruet
 wint hire tbeie dat het vderuet
 Ein gheslachte niet al dan
 Ein vleis is ghesont elken man
 hets ieghe t groot cuel goet gheten
 wat het vdrift wilmen weten
 En ieghe menich cuel groot
 so ist doer goet ter noet

Bim sprecht
 Aristoteles
 dat en groot
 sterc voghel es
 En die gheen
 felheit heeft.

Als dan hi bi proyen leeft
 Ghedoechlic is hi hoor ic spreke
 De voghelen die op hē steken
 Maerstelic is hi en vroet
 Om te voeden sijn broet
 En and voglen ionghen mede
 Wat een aern es vā quad sede
 Die tidelike als men spreect
 Sijn ionghē wt de neste steect
 Wat si hē vnoyen te voeden
 En te bewaren en te broeden
 Rijn ontfmets als hise siet cranc
 En voedsē sond sine danc
 Ay ghi edel ridders en heren
 An desen voghel soudt ghi leren
 Ghi leuet bid proye mede
 Dats bid armer liede lede
 En siet niet onhoesch ind proye
 En vliest niet die laghe ioye
 Om dese werelt die es cranc
 Vdruecht dit arme volc ghemac
 Als kin doet daer wi of spreken
 Den voglen die op hē steken
 Voedt oer na des voghels sede
 Vdrene aerns ionghē mede
 Dat sijn helpelosinghe
 Helpt datmese daer toe bringhe
 Dat si niet en come te valle
 Dit sijn doechden daer ghi alle
 bi soudt regneren emmermere
 Voor gode onsen lieue here

Barkolas dat is
 bekent En es
 een vogel in orient
 scalt als aristotiles
 segghet die gaern
 ledichede pleghet

En gaern en winnet ionghet niet
 doch om dat natuer ghebiet
 so noot hi ter sonnghe stont
 En als der sien dan wort cont
 dat si mit eye es beuest
 so leit sise in wild diuen nest
 dus moet die duue voeden daer
 dat haer befract niet een haer

Romor spreect a
 ristotiles dat
 een voghel tarabi
 en es En is een vo
 ghel die meest winnet

van allen busch voglen diene kinet
 wat vnsilverne of. bi. mit laer
 vint hi ionghē dat is waer
 En dit en doet gheen and el
 mer dits te wonderē als wel
 dat hi gheen vrucht en winnet
 Ser hi mde hemel kinnet
 sterren risen die die macht
 hebbe van te gheuen cracht
 En als hi die sterre siet risen
 so noot hi na sijnre wisen
 dit dunct mi groot woder sijn
 dat wi dus lese vā dit voghelkin.

Bithes sprecht a
ristotiles dat
oec mede een vogel
es die menigher
hade soen gheest wt

Eles iaers wandelt sin luut
van haer va wolke es sin nest
boue op bomen gheueft
En daer hont hi sin broet
Als die ekelen sin ryp en goet
So gadert hi spisen gheuoech
Te eten na sin gheuoech
Als sin ionghe op sin comen
So dat si he selue vromen
houde si wedich en boeden
vad en moeder en broeden
die he selue dan va ouden
boede en moghe noch houden
dorp mesth merc hier op wel
huer gaet wt. k. hoort band .1.

Larus die glose
segghet die op
moyses boke legghet
Es vboede i donde
wet Teten die va
he es gheset

dat hi prohet i sine vlucht
beide mit wat en ind lucht
En beduet de duuel wel
die he allen altoes es fel
Wed si leden een heilichlic leue
daer si mit gode om sin vbeuen

Als voglen in die lucht vliegghen
Jof weder si he laten bedrieghe
In dit wandele aertsche goet
dat bediet es bider bloet
om he allen groot en cleme
set hi sin proppe ghemene
die helseche larus als diel al
brenghen wil i sinen bal.

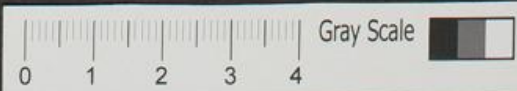
Lucidius segghet
solim es de to
gel die name sin
die is ghemact va
den lechte.

sin vedren die si sin oec rechte
In doncker nacht ghelie de viere
dies eist d' gansen maniere
die bi nacht willen pipen pinen
Te lide doer die doncker woestine
dat si des voghels vedren draghe
En die nacht daer mede viagghen
plimig sprecht i die boken sine
dat i germania i die woestine
dat almaengen nu heet
oule voghel togghet gherwet

Lucina als ons doet
verstaen sinte
ambrosig va milien
es een voghelkin
dat broet.

sin ey snachts en vaste hoet
En smeghet die nacht al doer en dore
sond slapen dats sin nature
En die als sinte ambrosie sprake

Dattet singhet om die sake
 Om dat met sine zotten sanghe
 Sijn broet leue of ontfanghe
 En dit is te wonderen sere
 En niet te tbiuelen min noch nie
 Wat menich meest en sint augtijn
 Egghe ou waerheit sijn
 Dat selue wille vande hoen
 Dus wille v naturen doen

Cinacos sprecht a-
 ristotiles Es een
 voghel des sijn ghelbes
 Beer scarp i sijn sien
 deser manieren vo-
 glen plien

Der haer ioghe plumen begone
 dat sise ter clareheit vanden sonen
 keren om te sien daer in
 En sulc haer die meer of min
 Sijn eggen tranen cleijn of groot
 die maect daer ontsaen die doot
 dand voedt hi so hi mach best
 bid zee is des voghels nest
 want hi he bide voglen gheneert
 die vissche inder zee verteert
 En als hi boue haghel i die lucht
 die voglen ond' he hebbe vrucht
 Nisen si dat mese vanghe
 En duken mit water so langhe
 dat si vdrencke en vdriven
 die et hi dus hore wi scriuen
 dit schijnt een deel opebare
 als oft eerhande ware

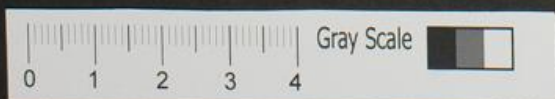
Lagepus macht
 latin In onsen
 dietsch haseuoet sijn
 wat daer si in die
 plumen staen
 Sijn si als hase voe-
 ten ghedaen

des voghels voete en sekerlike
 dit is die scoufibt properlike
 beudet haghel en in hoken
 leet hi sijn droue lijf verstolen
 En oec sijn proye allene
 gen vintse wel na al ghemene
 Als groot bi na als die aern
 met plumen gheladen te waren
 Sijn op sien is wonderliche
 wat hire enen vnaert mede
 Sijn egge root oft waer een brat
 hi is alder voglen vyant
 wat si he na streken plien
 om dat si en bi daghe selden sien
 hier gaen wt die namen in .l.
 vand .ay. vstaet die namen wel

Dilius als wi
 vane wale
 dats een bulbe
 i onser tale
 Cromme becken
 en voeten

Niet start daer si ghemoeten
 henen kicken voghelkine
 daer na setten si haer pine

Dinc die niet mach come te bate
 dieme wt lberpt opt' straten
 daer of maken si haer spise
 pling spreect die wise
 dat haer leuer draecht medicine
 die wulbe plegghet bout te sine
 teghe die voghelkme clene
 en blode op die grote ghemere
 hi bliet de clene sparelbare
 dit is een wonder van bare
 aristotiles die segghet
 die eerhande voghel plegghet
 In die iaghet va smre ioye
 dat hi voghen vaet i plo proye
 daer na creghen d na vlegghen
 Int eynde sterft hi sond lieghe
 van hogher die he graet an
 wat hi he ghemeren niet en can

Dagnales spre-
 ket aristoti-
 les dat eenreha-
 de voghel es
 groot als die ghi-
 er ofte aren

die hem ghemeren te waren
 gitten vissche i riuieren
 si sin van roder manieren
 In hare plumen als voi merken
 swart ba doeten en ba becken
 sin si na min verstaen
 dit is .i. wonderlic vogel sond ibac.

Delancorifus als
 ons segghet
 pling daer dit in
 legghet so een vogel-
 kin niet groot
 dat seer waet in sin ghenoot
 wat boue .xx. binnen si al
 en altoes onessen mit ghetal
 so naernst en is voghelkin
 om te boeden die kinder sin
 dat machme ande menighe sien
 rochtan als si te vlegghen plien
 en si volghen wt den nesten
 der moeder sin si bet ten besten
 en volghen na haerre wise
 vader en moeder om spise
 aget eente herde grote scare
 als oft een scool voghen ware
 dese sin ter proyen ghegheue
 den starke die hier leuen

Dorpey is een
 wt zwart do-
 esgel an plume an
 bet en an vlogghel
 va clalbe scarp en
 van becke.

Een scolfaern ist als ic mecke
 die gheueert he i riuieren
 aget visschen na smre manieren
 Al gheueert hi he mit water best
 rochtan maect hi op .i. boom sin nest
 en boedt mit vissche sin ionghe.

En als si come tot hare eerste spise
 Om te vlien sin si verladen **Le**
 So ontflen si hare staden
 Dat si wt werpen haer spise
 Om te blieghe i lichter wise
 Dies niet en doen si bliue so zib
 Dat mēse dick vangt aldaer
 Sule vintme alsme weet
 Van naturen also heet
 Dat si i coude winter tūt
 Ontdoen haer vloghelen wūt
 En voelen he mēde wint
 haer dree is so heet alsme vint
 Dat groene bome daer of vdroge
 Dit machme merken en toghe

Denomides als
 Als ic beuat
 Sin boghete in
 egypte lant.
 Als ysidorus
 doet verstaen

Die die namen hebbe ontfaen
 Van menon den he groot
 Die wite eer vōr troye bleef doot
 Wat dat si comen gheuaren
 Wt egypte mit grote scaren
 Daer troyen stof alsme seghet
 Aldaer menon begūe legghet
 Ten. v. iare dit en is gheen saghe
 En blieghe dan t hie daghe

Omtrent sin graf en opte derde
 Gaet haer spul al wt d' verden
 Wat elc gaet daer anden scoeren
 En stride sond' emich dueren
 So datter veel bliue doot
 Dits vā voglen wonder groot

Dcauta dato d
 melwen name
 Een boghel ist en
 onbegme al is
 si gheplumet wt
 ant vel

Ja haer macht so ist so sel
 bi vissche lenet si in die zee
 w' si en begheert gheen dinc mee
 Teten dan van vdroncke man
 So ontghint si he i doghe dan
 Als een storm naken sal
 Ropē si en maken ghesal
 En dat comt he vā ioye
 Om dat si hopen der proye
 Wel slachte si de rike brecken
 Die in diere tiden mecken
 Dato d armer liede tempeest
 dan wane si emer wine meest
 dan sin vro en hebben ioye
 Dus worde si des vrients proye

Derulus dato
 eens maerls
 name Een boghel
 scoon en bequame

Stout dapper en seer snel
 Cleme voghelkine fel
 het dar meerre ding bestaen
 dan sin cracht mach beuaen
 En verblint bi snelheden
 En bi sinre dromicheden
 Dick onghelike dreck
 gert hier op edel ionghelme
 Staet di thert t' daghet waert
 Wes sond waen onberuaert
 God mach di noch va hogh sake
 mit sinre cracht verblinre make

Dusapia dats
 een voghel
 En heeft plumen
 en vloghel Rade
 laerne berde naer
 sinre es hi weet voor waer
 meerre dan die duue oer es
 Ehenoot ghebeet sijn seker des
 Alsd alsme die zbalu siet
 En oer veel meerre niet
 Traech es hi t sin vloghe
 sin vloghe en is niet hoghe
 Al heeft he die natuer onthoude
 Anders so heeft si he ghehouden
 Tot sinre lijfneer ghegheuen
 Wat ond alle voglen die leuen
 so en is d strifuren cont
 dat enich heeft so widen mont

Raden te sien dat hi es groot
 En dies heeft die voghel noot
 Wat hi al bi vliegghen leuet
 En graept wide op dat hise heuet
 So datter he m die kele
 Te samen dick vlieghe vele
 Dus hietme he muscipia
 dats vlichuagh t duutsch wel na

Derops als ons
 plimig seghet
 Es een voghel die
 plegghet In daerde te
 broden m holen
 Es boeken diep dat hi berstolen
 sin ionghe daer onder voert
 Tot dat si sin te vlieghe voert
 In plumen es hi som schoon gadeu
 Opte rig kerende mit blaen
 Door die borst een luttel root
 Wit an die manne en niet groot

Derila dats dats der
 maerlen name die
 seer soet singt en bequa
 me Als die leten co
 men wille
 Want den vint slighet si stille
 Eppimetator die seghet
 dat die maerl diemen plegghet
 In die gayole te houden stille
 dat si iegghen naturen wille
 vleysch eten en te bet singhen

En dit selue sietme volbringhen
 der leiberke en d'alandre
 En so menich boghel andre
 Al es si zwart gaern si baet
 haer plumē trect si en begaet
 Als of si woude wesen wit
 mer om niet so doet si dit
 Wat sond in desen sanc allene
 So es haer ghenoecht clene
 In asia es si wit bonden
 Dats die moreue nu ter stonden
 Die maerl en can niet mīten
 Sond anden bec buten
 pluet si telken iare dit
 dat si wert bā ghelulbe wit

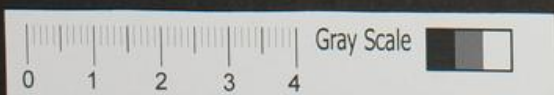

Donedula es d'
 caulbe name
 Libert bā plumē
 seer beqme sulid
 mit si en gout
 En dats bider nature ghelbont
 Nochtan en weet si wat haer sal
 Sond dat sīt decket al
 In steden daert blonen bliuet
 Wel si dē vrecken man berliuet
 Die zwart is bā viken sonden
 En sīm rīcheit tallen stonden
 So deet dat hi berliuet daer mede
 sīm ghemac sīm salichede
 Die werelt eer die min ons hen
 gen mach die caulbe spreke leren
 Wilmens pīne en ionc bestaen

Aulbe wacht si d' sonen op gaen
 En groetse mit haerre sprake
 Expimētatoe seir vromde sake
 dat caulbe vleisch en is niet goet
 Wat het thoost crancken doet

Dergus is een
 boghel god weet
 diemē T diefch de
 duket heet In ma
 raffe en T rīuere
 Wandelt hi bi sīnre manieren
 om dat hi die visschen baet
 langhe hi onder tlbater gaet
 doch moet hi weder T die licht
 Wat dan comt he dadem tucht
 haer ionghe sīm alsd ghedaen
 Teerst dat si wt de dop valle si gaen
 Al verliesen si vad en moeder
 datsi he sond behoeder
 bedraghe conen en gheneren
 Ambrosig spreect sond sceren
 dat als die duiker die zee bliet
 En ropende te lande tict
 dat si boec weten en boor sīen
 Tempeest die zaen sal ghesien
 Ten wint wat hi stille legghet
 Ist dat hi betst te sīm pleghet
 om dat hi minst dan bliegghet
 En si dat ons nature lieghet
 Elc boghel bliet meer int claer
 dan T die lucht dick en zwaer
 voglen name gaen wt T. m.

An hoort hier voort vander .n.

Alsus dato een sparelbare ondel volc een bogel mare wat hi met proyen hegheneert

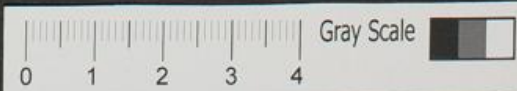
hi en plegghet noch en begheert
ghene ghesel an sine side
sulke wanen dat es van inde
en sulc dat he doet houaerde
wat hi den seghe alleen begaerde
al dato ghelouelicht dat ic telle
wat hi en wil ghene gheselle
hebbe an sine selfs beiach
hi seultbet gheselschap nacht en dach
schotha ist ouer waer gheset
dat die sparw' vangt sin musselt
en dit seit aristoteles
dat teghen die nature es
va allen voglen ghemene
die he met proyen groot of clene
gheneert dat ne gheen en vaert
gheslacht dat he besaet
mer die sparw' is van seden
onsculdich deser edelheden
wat hi proyt op sin ghenoot
staem dit meste va stade groot
dat elc meste si so fier
es het wriet of ongher
ist dat hi bi proyen leuet
dat hi de sinen brede gheuet
mer du en die sparelbare

hebbe dese edelheit onmare
die wilde sparelbaer plegghet
an wint' tuit alsme ons segghet
dat hi nauonts een bogel vaet
en ondel he hout daer hi staet
om te uilbermen sin voete
des morgghens met goed moete
laet hnt quyt varen en vri
een scoon exempel durt dit mi
en houesch en herde goet
dat elc danck va datme he doet
en elc sine waert vdraghe
die edel sparlbaer broot in die haghe
die dorper die luttel daghe
broedt opte boom hoghe
mer elc meste wese des broet
die edelre bare die meer omaet

Nicticorap mach
T latin In duetsch
een nachtrauen sin
en es een mamer
van olen die men
hoort bi nacht hulen

en dunct mi na min verstaen
dattet mach sin een ulbe raen
een busch vlc ist al lot en lot
ghenedert nade scunfuit
sachts vliet hi int velt en i husen
en leest bi proyen van musen
en daer toe mint hi des meste drec
drom heeft hi clawen en ber
edaghes sletme selden of niet
wat hi die clare somme ontsiet.

Die swip we-
sen die nau
hoort als wi lese
als in scrifturen
is gheseghet
dat si thoor an daerde legghet
En hoort herde wel daer bi
of daer wormen in daerde si
dan steect si hare bec die es lanc
In daerd en haelse wt wege h' danc
Edaghes es si bi daerde bedect
Jeghe de auont si wt trect
En ind morghe stont vro
hier bi wort si ghenaghe also
Tulcesch band swip is ghesont
Wat hets u'dulbet i cort stont
band .n. so synden die woort
band .o. scrif ic v doort

Dnoctotallus
is bekent
Een voghel in
orient En is v-
bode i doude wet
So datte gheen
ode en et
Ene sterke beck heeft hi en laghe
daer hi mede can vissche baghen
En roopt lude naden butore
Also dat met verre hore
Ene crop heeft hi als een sac
An sinen hals dats sin ghemat

Daer i gadert hi te sinre noot
van vissche ene hoop so groot
Nochta dat he die buuc es vol
En dan en is hi niet so dol
als he die buuc gheydelt is
die vissche dies sint ghebbis
wt de crop werpt hise dan
En bolt sine buuc daer an
om dese vulheit waetmen te bet
Vbootme teten i doude wet

Oma dats .j.
voghel wit
Groot als een
Zwan die gaern
sit bi wat daer
vissche i sin
bele.
Lanp den hals an sin kele
hangt he een sac wt en groot
die he natuer gaf ter noot
om veel vissche daer i tontfaen
sin natuer bi te blinen staen
Wat he veel teten bedarf
ege vntse melber menichwerf
dan i grote watren landen
Wat mate wat hebbe si te hande
da' vissche ghemact al bloet
Ene bec heeft hi lanc en groot

Oriolus is een vo-
ghenoemt Rade
saghe die van
hem coomt

En es vā plumē openbare
 scoon of hi gulden ware
 In bomen broedt hi en singhet
 sulc ghelunt als sin ade brighet
 It ware dat met die wedelbale
 Al es oriolus gheplumet wale
 sin drec heeft so zibare lucht
 dat hnt selue so zibare brucht
 dat hi seer seubet sine smelt
 waf begact he die ghelbelt
 vande stanc hi is so groot
 hi mochter licht of bliue doot
 verheft v niet sterflike keitine
 op die stoehet vā alben liue
 wildi in leue wel bekinnen
 ghi vint al in v herte binnen
 ghenoech des ghi v moghe stame
 wi sin al aerde te samen
 In o. vant icker nēmee
 Nu hoort voglen namen in p.

mer als hise pijnlic kinnet
 waf si gherich sin om haer aes
 so doodse die arme dwaes
 drie daghe belbeent hise onblide
 Ende ondoet sines selues side
 En met sines bloede root
 verbert hise wed band doot
 oet is mede vā he bekend
 als menich gheuenint serpent
 om ionghe neemt dat leuen
 dat hnt he weder aldy mach gheue
 Tusschen he en tserpent
 Is altoes onbrede bekend
 En dats altoes dat pellicane
 serpente he pine te vslane
 Eppimetator die bescriuet
 dat hi cortelic doot bliuet
 Na dat bloeden dat hi bloet
 op sin dus voren broet
 so dat hi in gheente wise
 blien en mach om sin spise
 soe moeten sin ionghen dan
 doer die noot die he gaet an
 soken haer .ii. beuach
 sulc es so traech opten dach
 dattet vā quad herten bliuet
 Int nest doot en wert onliuet
 sulc bliet wt en doedt he selue
 En beueelt sin ouders den eluen
 sulc sin houesch en droet
 En dencken om dat goet

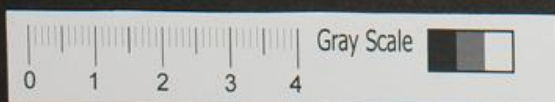
Pellicang seit
 sint augus-
 tinus En ystido-
 rus die maest
 sin dattet een
 graeu vogel si
 In egypte so wa-
 delt hi

Op inlus die grote riuere
 pellicang heeft een maniere
 dat hi sin ionghe seer minnet

Dat he moed en bad dede
 En neren he en die haer mede
 Als dan die moed en die bader
 Dus ghelbaer wort algader
 En vand' crancheit sin ghenesen
 Die he houesch hebbe ghebesen
 Die houde si en voede waerde
 Die and' iaghe si haerre vaerde
 Twierhande sin pellicane
 Die een leest i foreest ic wane
 Dats die serpente verteert
 Die and' he mt wat gheuert
 Men seit die nes gheen pellican
 Wat he es een daren ghegaen
 Vande zwelghe totten wtganghe
 Dus en mach gheen spise langhe
 In sine lichaem gheduren
 hien bliuet magher bi naturen
 der oud' philosophen boec
 Dies wonders doct onse soet
 segget dat i libia ghesiet
 wond' datmen ter werelt siet
 Elos iders comen daer ter stede
 bitende voglen en and' mede
 In een maent op een riviere
 daer verchiese i felre maniere
 so datter memich wort ghelbont
 En ontplumet daer ter stont
 vande plume maectme daer na
 bedden danne in libia
 En veel van desen sin pellicane
 die de strint plegghen te bestene
 Elos mesche p'm he te verstaen

Die natuer vande pellican
 die sin ionghe slaet ter doot
 om haer dorpe gulsich' groot
 En dan uibeetse met sine bloede
 dit can wel doen god die goede
 Adam onse vader die laghe stoet
 hadde ghesin i groter noot
 Onthier ons de he verdochte
 die ons mt sine bloede cochte
 En ons thif daer mede deed ontfac
 dit was die fraye pellican
 wie sin si die no ontfermen
 Ihesus lede die no carmen
 In die werelt va armoeden
 In sin lede machme voeden
 Gode als ene verancten man
 die door ons sin bloet ontran
 seu vintme traghe dorpe kinder
 die he selue meer noch minder
 voede conen noch gode mede
 En dancke va sinre houeschede
 dese bedoruen inden neste
 dit sin die ioden die mt leste
 om dat si traghelic ghelouen
 In die helle bliuen verstrouen
 Oor sin daer ionghe dwer wt bliuge
 En vad' en moed' bedriegghen
 En he seluen allene asen
 dat sin die heyden die vdwafen
 En gode laten en aenbeden
 afgode mit groter dulheden
 g' die goede kinderkinne
 pensen om die doecht en pine
 die ihesus xps degghede

Daer hi ant cruce draghede
 En ons mit sinen bloede ghenade
 En dancke sinen leden das
 Den armen va aertrike
 Duse boeden oetmoedelike
 Wel he die dies sin ghedachte
 Wat als hi comt i sin macht
 hi als he dancke mde thron
 En voede mit elveliken bone
 En den dorper enten traghet
 Sal hi meder in die helle iaghen

Dans dats in
 dietsch die
 palbe die va be
 dere is roet en
 blawe en die
 scoonste voghel
 diemen kent

Ghehoost is hi na tserpent
 Ele man kent sin ghedane
 Des keer ic mi te min daer ane
 mer een meest spreect dese sake
 hi is ghehoost ghelinc den drake
 sin luut is oft die duuel ware
 sin ganc stil inder ghebare
 alle die dief. sin plumen mede
 eer na des hemels scoonhede
 sin luut viaghet waer so si sin
 alle beesten van bemin
 Noch haerre gheven en bliuet lanc
 daer si horen sinen sanc
 Augusting spreect openbare
 dat spacus vleysch binne ene iare
 Riet en stinct noch en rot
 die paen is een hondich sot
 oietmen om sin scoonheit an
 hi ondoet sine staert dan
 Jeghen die sonne datme bi dien
 Te bet sal sin scoonheit sien
 mer als hi sin voeten slet
 velt hi de staert en bliet
 .xpb. i aer mach hi leuen
 In oude boken is ghestreue
 dat de oude paen wast mit houet

Porphiro als
 die letter p
 ghelc heeft dies
 gheen voghel
 en plegghet En
 boct heeft hi
 als die aren
 hi can hoghe in die lucht baren
 die and als die gans te waren
 desen hieten wi den broec aren
 hi meret en slet i sin clemen
 waer die vissche mit wat sbeemen
 dan sciet hi ned mit bluchte groot
 En grupt de visch i sine poet
 die ghemaect is na des aerns vo
 gitte ander hi dan royet
 En he selue seer dan moyet
 Op dat hi mach op risen
 En blien wech mitter spisen
 ghen bint se groot en te mate clow
 veel in d werelt ghemene.

Een p[er]oes stien des ghelouet
 Die paen werpt als die loure val
 Sin stert bedren mit allen **L**en
 En dan laet hi he node kinnen
 Onthier en si he wasse beghine
 Als hi ontlbaer wort bi nachte
 Poept hi lude en onfachte
 Want hi heeft baer en toren
 Dat hi sin scoenh^e heeft vloren
 Eyeren legghē si eens mt ier
 En die palwme pmt haer
 Dat si se de paen ontstrect
 Om dat vmt hise dat hise breect
 Sin ionghe wil hi vslaen
 Tot dien dat he die cappe ontghe
 bone niet te seer ghebraden
 Doen de paen seer ghegaden
 Als die paen ctemet hoghe
 betyket reghe wast te bore droghe
 Wilde palwe vintme mede
 In veel lande tot somgher stede
 Die va bedren niet so sin
 Als die huuspalben en sin

Perdix hiet die
 pertrise bi na-
 men iacob en ysa-
 dorus te samen
 En sinte abrosij
 segghen mi

Dattet een loes voghel si
 wat elc andere eyeren steelt
 mer als die ionghe sin ghetveelt

kent hi der moeder diese wan
 bide lude en volghe haer dan
 haer nest maect si hoor ic gelbage
 Saern i die dicke haghen
 En comt yemet de nest naer
 Die moed comt he ieghe daer
 En ghebaert of si cranc waer
 Om dat si en wil doe volge haer
 En verre of lede anders waer
 Als haer ionghen hebbe waer
 vallen si opbaert en decke he mede
 get risen dato haer sede
 Die si houde i haer voete
 haer luxurie is so onzoete
 Dat si noten ieghen nature
 plimig spreect i sin scripture
 dat die hanekine betide
 striden om die hene onblide
 En diet wint dat hi onzoete
 de anden tret ond die voete
 Gheen wilt bleis en is so ghesont
 Als die pertrise tot alre stont
 haer galle als plimig segghet
 op datmer effen ieghe wegghet
 homich en ment meghe dan
 dattet die oghe belaren can

Platia als pli-
 mus segghet
 Es een voghel
 die des plegghet
 dat hi die dukers
 wacht i die zee

En doet he dan so we
 dat hi he haer proye ontraghet
 oer leesmen dat hi he bedraget
 oet mossete die hi zibelcht heel
 als hise heeft idulbet een deel
 werpt hi wt die stellen weder
 En laet tand vallen neder

Pluuiales dat
 sin maniere
 eenre hāde van
 pluuiere dieme
 seit dat bid lucht
 leue sond ander
 vrucht.

Roctan vint mēse wel gheuoet
 waer bi mens wil wesen broet
 datse doet die lucht allene
 dats om datmē groot noch clene
 In haren darm met en vint
 des waetmē datse doet die vint

Pika dats een
 aepsters na
 me vā plumen
 stoe en beqme
 Es si en die veel
 scalcheit can

haer nest ontfet si gaern de man
 si maectet saerp vā doorn buten
 boue can sht decke en sluten
 En maect .ii. gate meer noch min
 daer si gaet wt ende in

oet aerde maect sht sachte binne.
 pling doet ons bekinnen
 dat d aepst ionghe ou waer
 gheghete make die oghe claer
 En dan sin si gheuleghe best
 wat daepst in een sterc nest
 Al thif hout si stil ghemene
 sond mitten beek allene
 daer toe doet si al haer macht
 hoe sht ondoet mit hare cracht
 Jonghe op ghehoude leertmē wale
 spreke memgherhāde tale
 En hore nauwe na die woort
 En pine hoe sise breghe woort
 die die tonghe hebbe breet
 spreke best en ghereet

Picus dats een
 voghel echt
 Ra mine waen
 so ist die specht
 Also sterc is hi ghe
 beet.

Dat hi die boom door peet
 ond die staertse na sinre wise
 soect hi worme te sinre spise
 In hote bomen maect hi sin nest
 daer broedt hi sin ionghen best
 vloghe oer yemet yser of hout
 In die bome mit ghebbont
 En picus niet in en mochte
 hi vloghe heen en sachte
 daer mede wt vloghe dat

69 v
 hoe vast dattet stuke mit gat
 Onde boken segghe dit
 van desen crude teente stat
 datmer mede mach ontsluten
 alrehande sloten van buten
 als die woorde daer toe en segghe
 diere mede aen legghen
 se gheen mensch en kenet echt
 sonder bi naturen die specht
 scarp so heeft hi die teene
 des set hise node op die stene
 sulc ghelijc den maerl wale
 sulc een deel der wedelwale
 en sulc sijn opt goost al root
 en die sijn scoonst en groot

Passer dats d
 mussche na
 me an huse broe
 den es he bequa
 me dick omke
 si mi utwoeden.

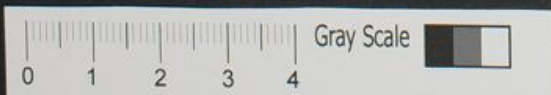
als si noten en broeden
 die heetste voghel ist va nature
 diemen vint ind scrifturen
 die sijn leue langh dan die hien
 wilmen segghen en lien
 aristoteles die segghet
 dat die hie allene plegghet
 niet meer te leue dan een iaer
 dat mach sijn inde lande daer
 mer hiet en ist niet des sijn broet
 te waent onse hete lant doet

In somgher stede wilmen callen
 dat si vande enel ballen
 aristoteles die segghet
 dat die mossche plegghet
 te eten dat beelden saet
 daer of comt he dat quaet
 als die ionghe wt vliegghen
 donde en wilse niet bedrieghe
 si en blien mede en haer ghebure
 en hondese dits honsche nature
 dus soude die sterke en die vrede
 die crancke neme in haer hoede
 en bewaren en beraden
 beide van stande en va scaden

Passer arundinay
 es die niet
 mossche en comt
 aldus dat die mos
 sche en die nachtegale

te samen noten i menighe dale
 entie vrucht die daer of coont
 al ist datmeze die mossche noont
 watmeze also gheplumet siet
 si en broet niet daer die mossche pliet
 of bute vrede en inde bosschen
 de sanc so hebbe dese mosschen
 een deel vande nachtegale
 al en singhe si niet so wale
 an plumē sietme en an sanc
 dat si va thrier sijn ghemant
 aldus so dunct mi dattet gheen nachtegale si.

Phlomena Tonse
 Indet wel
 die nachtegale
 heeft vā sanghe de
 prijs bouc alle bo-
 gten in alre wns

Inden winter en vint
 sonder dat sulc openbaert
 datmese dan hiet robaert
 en dit seynt al opebare
 dat onduis hout voor ware
 Als si broeden en noten
 So is he haer sanc vstoten

Broc lert si in die dagheraet
 En louet v sonen eer si op gaet
 Inde lente en in somers beghin
 singhet si en els meer noch min
 In lenten tijt so ghenoeftse so
 hanc sanc en wort so vro
 dat si selden wiken et
 En singhet te naerueliker bet
 Ja daer si te prieghe singhet
 daer si vromghet ghebinghet
 haer naernst is so groot
 si sal eer singhede bliue doot
 sulc meese seit als si vstaet
 dat mit haer ten eynde gaet
 dat si beghint mitten daghe
 En vhest haer vā slaghe te slaghe
 Totter noene dattit es groot
 En dan vallese vade boom doot
 alle noten van mussken
 Conen si singhe en striken
 Ja die oude lere die ionghe
 Te formeren hare tonghe
 op en neder tot alre note
 Dus leert elc hare rote
 als die daghe ten lanpste come
 Wert he die sanc benomen
 So datme vā haer niet een tbinst

Picatus dunct in
 sin die paperey
 Daer of solijn en
 iacob serue t haren
 poene Een voghel ist vā plu-
 men groene Om den hals .j.
 rme van plumen cheur-
 lvet ghelinc gout stemmen

Een tonghe groot en breet
 Daer hi mede formeert gheret
 Woorden als oft een mēsche ware
 Int eerst of mit ander iare
 So sin si te leren best
 En onthoude datme he best
 Den beek heeft hi crom en sterc
 vel hi vā hoghe op ene sanc
 hi soude he opten bec ontfuen
 haer hooft is so hert sond waen
 datmese mit ene yser slaet
 Alsmese dlbmghe dat si vstaet
 Te spreken na smēschen wise
 getten pote strect si die spise
 Inde bec dits wonder mee
 Int ghebercht van gelboe
 oietmen dat si te broeden pluet
 daert selde reghet of niet
 wat die reghe is haer doot.

Den stert wachts mit hoede groot
 En stryden diek en maecten sijn
 Seer gaern drinet si wijn
 He leest in somincs kaerle tiden
 Dat hi wiken soude liden
 Door thout va grieke en sijn heer
 Om te varen ouer meer
 Papeguyen quamē te dier stant
 En sude keyser vaer ghesont
 Doe was hi cominc ghemeenlike
 Vand' craon va' brancrike
 En hi wert roomsch come daer naer
 Aldus worde haer woerde waer
 De palbes lewe lesen hi mede
 Saf een man door houeschede
 Ene papeguy en spē ghenoech
 Doemese heen ten palbes droech
 Sciet si hene op hare vaert
 En spē ic vaer ten palbes waert
 En twerst dat si de palbes sach
 ombaeste he wel goeden dach
 Achter een. ij. werf te samen
 Dat was die paus wel beqme
 So dat hi diec sonderlinghe
 Daer wighē spē om dach cortinghe
 Vand' p. ynde hier die woort
 vander. s. hoort nu voort

T rucio dats
 een voghel
 groot va' boete
 des kemels ghe
 noot Als dese vo
 ghel braede pliet

Om dat. vii. sterre hi dan siet
 Wat hi altoes gheen ey en legbet
 Ser hnt siet alsme ons seghet
 En dat es om dat an gaet
 Die hetten die de oercht bestaet
 Dan legbet sijn eyeren opt lant
 En bedeeft onder dat sant
 Dat dan gaet hi werch en legbet al
 Daer hise legbet of vinden sal
 Dan moet die tnt en die nature
 Doen dat he werde soude te sure
 En bringhe sijn ionghe voort
 Aristotiles seghet dat woort
 Qualic of niet mach hi vlieghe
 yser et hi sonder lieghen
 Vand' aerde mach hi niet risen
 mer hi loopt in beste beester wisen
 En sijn vloghete make hem vaert
 Dat hi snelre is dan een paert
 Die paerde haet hi emmermeer
 En die paerd ontsien he seer
 So dat si he niet en dorren sien
 Als hi voerde man sal vlien
 Grupt hi i sijn splette voete
 steun en werpt after he onzoete
 op die gheen diene iaghen
 so dul hi es als hi mē haghē
 sijn hoost wel bedect es yet
 so waent hi datmens niet en siet
 sijn eyeren sijn alsme seghet
 dieme i kerke te haghē plegget
 Also groot is hi herde naer

Als oft een melleer eyel waer

Scrio is een
Vdoomt bo-
ghel **G**hene-
dert es hi un-
de vloghel als
oft een scarp
doorn ware.

Om ionghe es hi rare

En pleghet nachts te blien allene
Jeghe andren voghelen ghemene
So gheeft hi eenrehande melc
Te sugghen sin ionghen elc

Sturmis dunct mi
die sprelbe lbesen
Als wi Tplimig boke
lesen wat hi scrijft
se va spocke bruun

En gaern loefende mt conuun
En dropmaelde blieghede i stare
Dax si he sellen ghenaren
Des auots vradere si gaern al
En make herde groot ghesal
Als of si hadden ghedinghe
Nacht snghe si onderlinghe
Mer als die dach openbaert
So snghet elc en ghepaert
Als of si feest maecten en spel
En dan vsamenen si wel
En blieghe met ghemene here
Te samen om haer lijf nere
haer gaet wt vander. s.

71
Nu hoort wat in t. bescreuen es.

Turtur is d' tor-
telduuen name
Een reyn boghel
en bequame dat
seer mit sin ghenoot

Alst se is dat hi bliuet doot
Dat si dan niet meer en krieset
Gheen ghenoot na dat si en bliuset
Alleen blien si alsme togghet
En op telghe die sin vdroghet
Sit si mit roulbe seer benaen
basilis doet ons verstaen
En seghet dat hier an soude scoulbe
Wedulbe en hoesseche vroulben
En dat wedulbesteepe bekinnen
Dat die stome voglen minnen
Carme claghe es haren sanc
Ghene boghel en is haer lbrunc
G'goedtieren si verdraghel
Al datme op haer iaghet
haer nest maect si va luttel roede
En si cone haer lbel behoeden
Jeghen gheen minder scade
wat si neemt va chilla die blade
Op datse gheueninde diere
scrullen i alre manere
An bruchte is haer lijf ghemanc
En si bliet des sulfurs stanc
Expimetator die seghet
dat si in winter tiden legghet
In haer plummen i hoken bomen
aldaer snt suerliche mach gomen
In lenten tiden en nemee

broeden si drielberue en niet mee
 En .ii. te samen creaturen
 die heet en nat sin va naturen
 mer als si vlieghe op en onder
 so haer vleisch die meer ghesond
 vande recht vloghel dat bloet
 dat is de eyghen seer goet
 In lenten tiden machmen sien
 dat si den wint seer ontsien
 In bossche machmese broede sien
 Der lieden husen si blien

Tragopalas
 vreghet solim
 sietme i ethyo
 pen sin
 merre es hi dan
 die aern ^{ij} ghe
 hoornet es hi
 te waren.

Als een ram en des ne pliet
 se gheen verghel diemen siet
 hi verdrift met deser saken
 alle voghen die he ghenaken
 als femp is he thonet
 met hoorne en dwe ghelouet
 dat hi va plume es bruun root
 stert vmoeghede en bruun root

Turdus is een
 voghel cleue
 va voersiemicheden
 groot ghemene

Op hoghen bome maect hi sin nest

va some en wel gheuef
 daer si i broede haer ionghen
 en dat i herde corte spronghe
 wat haer eyeten die si draghe
 die sin ruy omne .x. daghen
 daer wt come op die stede
 althant haer ionghen mede
 .Teguet wt dat seg ic is
 hier come voort namen in .v.

Tespertilio dat dinc
 het mi dattet
 die vledermuus si
 die en vlieghe al
 toes niet . . .

Dan auonts spade alsme siet
 inde wint en sietme gheue
 siet en eten si of cleue
 an wunde vintme daer si cleuen
 of i holen al sond leuen
^{ij} bregtmese daer die lucht is claer
 wert si leuede en roerende daer
 en haer macht comt hem an
 dan vlien si weder slapen dan
 si en hebbe vedre noch plume gheen
 recht ghedaer nad muus cleue
 wat si draghet en soghet
 als nature i musen toghet
 dat en doet gheen and verghel
 stert heeft si en vloghel
 en dat en is anders niet dan bel
 die moed can met hare wel
 daer si vlieghe .ii. kinder draghen

Den boken hoor is ghelbaghen
 Dattet bloet vand vlederminus
 Het ene crude hiet craduis
 Es goet wghen serpents beten
 En boken doen ons weten
 Dat daer wt ghetrect es haer
 op een ailen hoost dats waer
 het wast weder des ghelouet
 lech dat oer ond dings wisse houet
 dat si daer of met en weet
 si sal kint ontsaen ghetrect
 dit vintme ind onder soot
 D onder philosophen boec
 gesien hiet si en anders met
 haer leue en haer boete me siet
 In vloghete en i sterte ghetrect
 Ghetandt is si en met ghebeet
 En des en plughet els voghel gheen
 In india esset menich een
 meerre dan die duue nochtan
 Een crunt kernen si dan
 daer si of biten mede
 En nesen oren en ander lede

Danellus dats
 die vaneel
 Een voghel wel be-
 kent een deel
 Een kint hietet i
 onse lant
 Dese voghel als hi siet te hant
 ene man va sine neste verre
 so bliet hi te he waert erre

En roopt of hi waer vdonet
 En steect dan na sin houet
 om dat hi en bande neste
 waent vdrine ouer sin beste
 En hier bi wert ten selue stonde
 sin broet en sin nest gheuden
 Wel betekent vaneels dite
 dat leuen vande ypocrite
 die room hout en seer vuegghet
 Ghesiet he emgherhade doeghet
 En makets voor die werelt tale
 so comt die vphant die meret wale
 hi deser kemisse sine neste
 En neemt al sin loen int leste

Pipa alst es ghe-
 set es v boden
 in doude wet dats
 om sin onreymichede
 Jnden dreck of so
 nestelt hi mede
 Gaern hout hi he ghemanc
 In steden daer es quat stanc
 Des hietme den linge voghel
 soon heeft hi plumme en vloghel
 En op sin hoost een crone
 van plumen ghelbassen schone
 Jnde winter en sietme noch en hoort
 In lente tiden comt hi voort
 vande onde daetme verstaen
 dat si he ontplumen saen
 en gaen inden neste ghinder

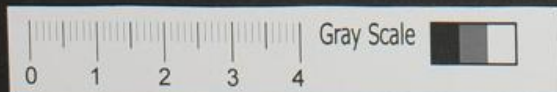

Bitten ond haer kinder
 Die ghelassen sijn ond de houder
 Die asen vad en moeder
 Tote dat si gheplummt wesen
 En va cranchede ghenesen
 Meerre doecht iser an bekent
 Als doude sijn blent va soud blent
 So halen die ionghe dan een crunt
 Daer die blentheit mede gaet wt
 Jacob seghet van betri
 En and meestich menich daer bi
 Wie so limgheis voghels bloet
 In sine slaep stryct en doet
 Als hi te bedde wil gaen
 Slachts als he die slaep sal bestaen
 Sal he dromen eer die morggen
 Dat he vyande willen uborghen
 Coueraren doen besonder
 aget sijnre herte alte groot wad
 of hoe en t welker manieren
 So en willens meesters niet fisere

Wetur waen
 die ghier en
 stare voghel
 en fier ager
 t sijn blughe
 es hi zbaer
 Die spraghe of meer dats waer
 So doet hi t derre wisen
 Ger hi mach va daerde risen
 pling seit dats sijn maniere

dat sijn plumen inden viereff
 gitter roke tserpent viaghet
 En die sijn herte met he draghet
 Is vrekert va allen dieren
 Vier roopt hi na sijnre manieren
 Gheen dier is els so clac
 onder die maen dat es waer
 Daer men oarlooct en strit
 derwaert tide si tot alre tint
 Als die he wullen versaden
 In stride mitter lieder scaden
 Als die ionghe ghier es groot
 slaet hi sijnre oude moed doot
 Als si haer niet en mach ghenere
 pling spreect sond scaren
 dat nye man vant haer nest
 wat op rootsen hebbe sise genest
 datse va volke sijn behoet
 die ghier sijn ionghe doet
 Tot dat comt die wint tint
 En dan wast tussche he die nijt
 So laghet hise van hem dan
 wat die proye nauwet he doort an
 wat ere pare ghiersteerte
 vele. wat hi he wide ghenect
 bi beste pleghe si niet te bare
 ger si proyen verre dane
 Een tint leert he dat bekinnen
 nature die die broede minnen
 te houde ondt die ghebur
 Ambrosio spreect hets sulcs nature

Die sond note segghet sine waen
 Jonghe draghe en ontfaen
 En die ghierre come danne
 Al sond ghenoot va manne
 Leue mach hi wel te waen
 Ghemeenlic tote. **C**aren
 Oec segghet ambrosie dat si bloot
 vor teken der liden doot
 Mit eene sondlingher lere
 Die he comt van onsen here
 Als thorie lants hen he ghereden
 Wynch te verchte ond he beden
 Ist dat veel ghierre baren
 Ghind' bider lieder scaren
 So macht wel ou waer bediede
 Dat vande paerde en vande liede
 Een grote menichte mit ghelbelt
 Daer doot bliue sal op dat velt
 pling sprecet oec vande ghierre
 Dat hi proiet na sinre maniere
 vande middaghe totter nacht
 En hie vordē middach wacht
 Eijn bec cromt he t sin ouden
 So dat hi gheen proye mach houde
 dan moet hi daer de noot
 van hongher bliuen doot
 hi en can niet ande steen te waen
 Eme bec cotten ghelie de anen
 dies heeft hi groot verdriet
 op daerde hi gheen bete en siet
 dat daet he een deel den noot
 want hi 3 waer is en groot

Expi metator die segghet
 dat die voghel traech te sin plegghet
 En met vleesch verladen
 die ghier doet grote onghenaden
 om ionghe wil hi niet saden
 Roch t gheen water baden
 hi bntse en slaet om die saken
 dat hise maghet wil maken
 siet hi een croonge vliegghede mede
 hi beet te hant ned ter stede
 waer soot is. hoe dattet vgaet
 dats daermen dick ome vaet
 met stricke tot menigher tyt
 Tussche he is menich strit
 En de gheerualc voetme wel
 die gheerualc is he te snel
 En vdrmeten so met platten
 Al is hi stanc hi canen matten
 dat hi te mael niet en steert
 daer mede voet hi he en ghenert
 Emen ionghe t sinen neste
 hier is vand. v. dat leste

Belentides spre
 ket plimus
 em boglen en
 hieten aldus.
 En waont eene
 hande ghediect

Als ons pling bediet
 bi ene berghe die caym haet
 dien die crekehen doen groot leet
 wat si de corne doen groot sere

So roept dat volc an onsen here
 En bringhe mit beden des
 Dat hi hem sendt zelentides
 En alsme waent bidē ghebode
 Alleen bi onsen hē gode
 Noch waen si comen ofte baren
 En beet mēmet t̄baren
 Sonder datse die liede allene
 bidden van gode mit wene
 Si vteren die crekelen dan
 Datter gheen ontgaen en can
 hier eyndt der voglen boert .i. 3.
 Vond ics meer ic seids v mee
 hier s̄mre. C. p. en. m.
 In dietsch also ghedicht vā mie
 So ict soonste vant T latijn
 Daer bispeel of ontbonden s̄m
 Som en niet thonderste deel
 In elc te dicke gheheel
 Waer te lanc en te zbaer
 In dicke corte dms en waer
 Wat ic en begheer niet
 Dats den leser yet vdr̄iet
 hier suldi hore voorbaert mee
 Wat wonder men vindt T die zee
 En in watre en in rivieren
 Also als die meesters fisieren
 die dat waer bringhe voort
 Scriue ic v̄ dietsche woort
 of eer ic dicke vā elke allene
 hoortter eerst of spreke int ghemene

onstrū segget dat latijn
 dat T dietsch mach
 wond s̄m Ende om
 datmet togget ende
 siet voor wonder
 En dat selsen es en
 ghesonder.

Wonder vintmen in die zee
 En groot deel en veel mee
 dan die werelt van fisieren
 wond vintmen T die rivieren
 En T verssche water mede
 boue alre ghelomichede
 Som wond s̄m bescreuen
 En dats ni es in boken bliuen
 Wil ic bringhe in dietsche voort
 En om te corten die woort
 En seg ic op elc gheen bissel
 Wat ic en quaems niet v̄ te eynde
 die rede soude s̄m te lanc **libel**
 In begym ic minen ganc
 In die .a. en voort an mee
 begym ict naden. d. b. c.
 hier eyndt die tale int ghemene
 hoort voort vā elke allene.

Hides doet ons
 verstaen Aristo-
 tiles sonder waen
 dat es int water
 een wonder
 want het teerste al besonder

Om wasdom neemt en hout
 Int water dat es cout
 Daer na vkeertet sin ghedane
 En sin natuer daer ane
 So dat op daerde al buten es
 En het heet fastioes
 En dits wonder dat of en ane
 Dus doet tbiueghede ghedane
 Nu opt water nu opt lant
 En sin nature he alre hant
 Vande natten mt droghe keert
 En dus rilsen en onghelert

Herime spruect a
 ristotiles dat.
 wonder in die zee es
 dat gulste dier dat
 men vint En datmen
 mt water kmt

bi proyen leestet en al dat et
 wart al smeer en vet
 bi proyen ist dattet he ghemert
 En wat dattet i spisen vtuert
 wart al vet en smere
 Dus wast he die buuc so sere
 dat na die grote vande diere
 En buuc is al tenghehiere
 Wele tint dat dit dier vstaet
 dat he onghel vrese an gaet
 Cromtet sin hoost in sin lede
 Een deel na des herts zede
 So dat gheen dier mach vraden
 En dit comt he som wyl te staden

Wat alst vneemt die felle gaste
 In die laghe bliue vaste
 So en trectett houet voort nemme
 En als he die hogher doet wee
 So vteertet sijn selvs smere
 En heeft lieh hoe soot bare
 he selue te vteren een deel
 dan vloten te sin gheheel
 dit dier dat bediet opbare
 de onghenallighe sondare
 die wel gheuroet en siet
 dat he naket dat laghe vdrict
 vande vyant diene belaghet
 Ist dat hien in sin net laghet
 En niet en kieset voor sin sonde
 pentetic va corte stonden
 voor die ewelike doot
 beter waer he door de noot
 te maghere sin vleisch een deel
 dan te vliessen al gheheel
 Ziel en hif beide te samen
 Etc mere hi sal he stamen
 A. gaet lot en b. comt in
 Ic en vantter of meer noch min

Belua hetet
 T latim dier
 die groot en wo
 derlic sin En
 va vreseliker ma
 niere

properst sint zee vissche dieren
 pling spruect die meester sin

Dat i die zee bā india sijn
 belnen vā linc so groot
 dat si d' zee doen sulken stoot
 Also oft grote ze storme waren
 En vlieghe mitten zebaren
 Opbaert mit grot moghet hede
 En vreselic sijn haer zeden
 So dat hi segghet dat alepand
 Die wonderliker was dan .j. ander
 D' ieghe voer mit sine scip here
 En bachter ieghe mit grot were

Barcora als
 Aristotiles
 segghet Is een
 dier dat te eten
 pleghet

Cleyne vissche tot alre stont
 So hert benich is he sijn mont
 Dattet de freen bint ontloee
 Dit dier gaet somwyl vter zee
 En bwert dat gras opt wete
 Dan moetet te water mit ghetvelt
 En ond duke also wel
 Of he worde te hert sijn velt
 So en macht he bughe en niet ont
 En wert also gheuaen **I**vissche
 Oer baghent visschere mit clene
 En asent daert niet ontbisschen
 In ene nauwe diepe nochtan
 So volghet he dat dier so an
 Also dattet die visschere bestaen
 Daert niet en mach onegaen

Niet meer vant icker dan dese tbee
 Te wonder namen in .b.

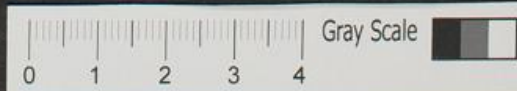
Ocodrillg dats
 een dier Ja
 cob en solim seg
 ghe hier dattet
 machtich is en
 daer toe snel.

Opt lant en int water bele wel
 Edaghes ist meest opt lant
 So stil so es die byant
 Dat ele man hout ouer doot
 hi en ken sijn scalcheit groot
 En leit en gaept talre stont
 En vaet die baglen i sine mont
 Nachts ist gaern i die riviere
 het heeft eyer na gransc maniere
 die leit het opten lande dan
 Daer gheen wat comen en ran
 En als dit dus is come sine toe
 So wyl die hve somtijts die soe
 Jacob bā betri segghet aldg
 het wast tote .xx. cubitus
 En hem is so hert dat bel
 aen en doorflacts niet wel
 Sond tonghe ist als ict hore
 Sijn mont gaet vā ore te ore
 Dopperste cake roertet allene
 Sijn tande sijn vreselic ghemene
 Die clalbe heeftet scarp en groot
 Te wint hetet niet ter noot
 hets wreet i alre manieren

Beide den man en de dieren
Roctan oppimelator die segghet
Dattet de mēsche te fleibe plegghet
Alst he doot heeft ghebeten
Vā he wilmen die waerh^t wete
Dat die satrasine vteren^t deren
Sijn vleschen het he niet mach
Vā sine dreck make oude wine
Salve goet te haren line
Daer he die ropelen mede vgaet
En die hant mede sine staet
En si scoen sine en claer
Onlaghe so duertet daer
A^t als si zibeten so gaet wt
En dan opbaert die ghele hant
In milus die door egypte vliet
Ist datt' menich te wesen pliet
Oec vintme cocodrille maniere
In surien t een riviere
Daer iacob op segghet van betri
Dat daer dit dier dus come si
Twee edel broederen ware mit lant
Dat rijk hadde si in haer hant
So dat deen benide seer
Dat dand wel was mitten heer
En dede cocodrillg toghe bringhe
Om dat hi mit sulke dinghen
De broeder wilde onthine seiere
Die gheven deerde t die riviere
Die beeste wiessen die tijt ghinc
Die indighe broed die d dinc
Altemael had vergheten
Hi is op die rivier ghezeten

75
En dat dier qua ondoersien
Wt de wat gapende op dien
En heesten thant ghescoert
Dus heeft hi die doot besuert
Daer hi mede waende onthuen
Sine broed al moest bliuen
En in deser mamoren
Vintme noch t die rivieren
Pling seit dat dat dier plegghet
Dattet ghelinc oft doot waer legghet
En heeft de mont outdaen
So comt dat cleyne creuyske gae
En soect an sin tanden blieghen
Dan zibelghet hiet t sonde lueghe
Wat sal also grote diere
Proie vā so cleenre maniere
Het dunct in wel mamoren leren
Vande quade valsche here
Als arme dorpers an he comen
Om yet baten of om yet bromē
So ghelate si of si sliepen dan
En latense come he bet an
Wat si he dick tone mamieren
Als of si waren goedtieren
A^t als si comen binde tunden
So zibelghe si te handen
En nemen of alt hant bloet
Wed' th' cleyne of groot
Aen vint volc vā eenre maniere
Wonde op milus die riviere
Stout en coen op een eplant
Die sentirien sin ghenant

Cleyn sijn si en va stout manie
 Wonide op mlg die riviere
 Stout en coen op een plant
 Die sentrien sijn ghenant
 Si sijn oec va stout maniere
 En haren seer dese diere
 Si dorren alken T mylus zibeme
 En op des diers rug si ckenen
 En ride daer op oft waer .j. paet
 Als dat die gaect opbaert
 Werpe si he T corter stont
 Een yserre colue inden mont
 En ridense alsd opt lant
 En dwinghete alte hant
 Met rope op he verbolghen
 Te pulbe dat si hebbe uswolge

Les dats een vreet
 die Aristotiles
 segghet hier dattet
 ene doet heuet die he
 die natuer gheuet
 Daert mede doet ind ghebare
 Pecht als oft een hant ware
 Wat them daer selue mede spiset
 Also als he nature wiset
 Eine adem haeltet T die lucht
 oer mt water wast haer brucht

Ques spreet aristo
 tiles dat een wond
 in die zee es en
 heeft .ii. voete en
 claelben drie.

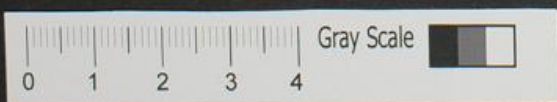
Qeruus ma
 ring dats
 min noch mee
 dan die hert
 vand zee kynd
 midarm se boer
 die segghet

an elken doet dus scriuet he
 Cleyn heepest den rechten doet
 oer de lichte stert en goet
 so dat he selue daer op draghet
 weletyt die wint so viaghet
 die zee baren gaet al in een
 he boude an enen steen T steken
 dat he gheen wint daer of can
 En als die strome dan ghebreke
 so wandeltet dan en gaet
 om die dig die he bestact

Dat sijn hoorn te secke pleget
 die hi an sijn hoest heeft groot
 boue de zeebaren al bloet
 om die boghete die sijn moede
 Te ruste ou die zee vloede
 op sijn telghe sulke si rusten
 om dat he va moetheit lusten
 En als si sitte wane mit vreden
 laet hi he smcke daer ter steden
 En laet die voglen mt wat balke

Qelethi is een won
 derlic diert als ons
 aristotiles seit al hier
 dat gadert noch inder
 ghebaren

In he als oft eyeren waren
 Als si ruyp sin werde si open
 So come daer worme wt ghelape
 En werde i orter achte
 Ghescepe na hare gheslachte

Qhilon es een wond
 mede spreect
 aristotiles hier ter
 stede dat ne gheen
 spise en ontfaet
 dan die van hem seluen gaet
 wt he selue gaet een bethede
 En die ontfaet weder mede
 En anders i gheenre wise
 So en ontfaet gheen spise

Qams maring
 das is mede
 vand zee een wa
 derlichehe die
 wi hute den zee
 hont pling die
 maect ons cont

Dat si menighe visch udbasen
 En als si bussen soude si blasen
 Ontsenlic sin si vaat si vmoeghe
 veel vissehe i he beeghen
 Ghenoeet sin si voorwaert
 Ater als een bisth ghesuert
 Groot ghesnauelt ente mot wnt
 En tande starp i allen strit
 sin vel dat is ru ghehaert
 dat and boden seer veruert

vussehe iaghe si in die zee
 Als iach honde noch min noch mee
 beeste iaghe in dat wout
 En vplindese menichfont
 Al ist dat mese mach beuden
 Piet lichtelic mach mese vplaen

Verilig als scriuet
 solm Es een
 diert datme siet
 sin int vaat datme
 ganges noomt.

Dat wt den padysse coomt
 Ja hets va verben ghelu blaen
 Een deel ghedaen na tbat graen
 En heeft voor .ii. arme stranc
 die de sin drie boeten lanc
 Dit wond dat wi v somen
 Als sterke dieren comen
 Ghyptetse daer i orter stont
 En trefse ind riuieren gront
 Dus etet die beesten dan
 C. gaet wt. d. comt an

Quico diemen
 vint in die zee
 Es met tonstien
 min noch mee
 dan die drake is
 opt lant

Als groot es die vyant
 Als die drake die opt lant leuet
 dat hi gheen vloghete en heuet
 sin hoost is cleyn sin stert is lac
 ger sin tande sin so stranc

En seer wint is he die mont
 Om stellen hert tot alre stont
 Alle vissche vander zee
 Es hi breselic emmermee
 Wat al dat hi want en bnt
 Dat is doot in cort tnt
 Ist man ist visch ist and dier
 fel is hi en ongheluer
 pling die dmecket menen
 dat pulu van sine beuen
 den tanz loer doet ghenesen
 dus is emghe doecht i desen

Delfin sprecht
 iacob en solm
 Dats wond vande
 meerflijn Re
 gheen dier dat
 weetmen wel En
 is i die ze so snel
 dien maende draghe si haer dracht
 En ware datse die moed wacht
 En deese met listen groot
 die vad beeste alle doot
 die moed mintse als haer ionc
 mer als si come op hare spronc
 Willense d moed oer vteren
 si en ontflien of he ghelberen
 si wassen tot .xx. iaren
 En si noten oer te waren
 als si .p. maende hebbe of bet
 En werde bi naturen bet
 Te somer draghe si en winnen
 Te wint en willen sio niet beghe

si suken nad soeghe manier
 haer mont staet niet als and dier
 of ande buuc staet he den mont
 scerpe vinnē nsen he tot alre stof
 als si gram sin dan vallen si ned
 als he die moet sattet weder
 Eenre hāde luut hebbe si ghelbeent
 Recht oft waer een mēsch die steent
 si halen wt en in mit gaten
 En ruken nauwbe vtermiten
 opt wat te slape hebbe si vore
 Also als wt die waerheit horen
 .c. en .pl. iaer es bestreuen
 te ghenonde dat p leuen
 si horen gaern blasen en sanc
 En volghenre na mit scare lanc
 So dat wiken een herpere was
 die aaron hiet als ict las
 En was i een scip met liden
 diene te doden verrieden
 doe verreech hi snelle borste
 dat hi een deel herpe dorste
 als hi dit dede een wilekim
 Qua ghind menich groot delfin
 En men werpe in die zee
 Een groot delfin ontfincte pond wee
 En boerde opt lant onghesraet
 Dits een wonderlike daet
 Delfin en heeft ghene galle
 die clene ionghe delfine alle
 om veel te gad i grote scaren
 Die grote bi he diese belbaren

77
Sterft een delfin dand comen
En hebber op hare rug gherome
En draghe tot dat risen die wagghe.
En die storme te lande draghen
haers dode en wils niet vghete
Si en laten ghene vissche eten
Wat elc andeh heeft seer lief
Dit scrift pling i sinen brief
dat een cominc hadde ghenaden
ene delfin en deden binde saen
In een haen mit centre hyn
Mit dien quame daer veel delfin
Si suchte seer en misdaerden
als of si ghenade begaerden
So dats de cominc vdochte. **Te**
En hiet datme dat dier onkenoch
Experimentator die segghet
dat die delfin teten plegghet
Comt hi int water ist wylf of na
hi seerte en eten dan
En ist dat hire niet of en at
Si ruken bi naturen dat
En draghe op hare snauel dan
Te lande ist wylf of man
En en laten ghene vissch eten
hoe sht richte men ex cans niet
Ten si of si hebbe die sece **libete**
bid naturen heymelichede
En in des keysers angustus dage
Was een kint hoor ic ghebbage
Int lant va caeps dat i. delfin

Ghelbent had ten handen sin
Met brodekim dattet he graf
dat kint des niet en begaf
daer na doe die knecht wert groot
Vcoende hi he en ghinc al bloet
opt dier ride in die zee
des wonderde int eerste de liede mee
En wordes daer na al gheborne
daer na vstarf die goene
En die delfin qua ten ou dicken
als oft om de knecht docht te michte
En doe hi thint niet en coste scoulbe
bleef hi legghet doot va roulben
geteamis en sabahaen
En solim doen ons vstaen
Tote yponen i afrike
Was een delfin dies ghelike
dat die liede hadde opgheloude
het liet he tasten als si wonden
der perciene hystorie heuet in
dat een delfin sinen sin
bi babilomien als men vint
Gheset had an een kint
En plach daer dick te spete legghet
Eens en wilds dat kint niet plege
doe volghde he die delfin al opt lat
En bleef doot also te hant
Doe was daer een kint alsme weet
dat een delfin dicken reet
so dat of stat een storm groot
En dat kint bleef dus doot
En t delfin brocht dat kint opt lat
En dode he selue mede te hant.

127
 Vā delfin is een maniere
 Als Tmilus die riviere
 Die hebbe scarpe vinnē bouen
 Daer si mede scoere en clouen
 hare den cocodrillen
 Int water als si zibemen willen

Aquis mari-
 nus is min
 noch mee In
 dietsch .i. paert
 vand zee dit
 wond is sterk
 ende groot

En bnt menighe visch ter doot
 Aristotiles doet gheleech
 dat bute water niet en vmach
 of teerst dattet comt opt lant
 so blyfset doot althant
 Een deel ghelinctet de paerde bore
 of achterwaert als wint horen
 Ist nade visch ghestaert
 En gheen voete acht waert
 vissche vteren dats sin recht
 vreselic ist int gheuecht
 Jeghe de man stritet gaern met
 wat ten alre meest ontsiet

Aquomilus scriuet
 michael Is een
 wond sterk ende fel
 ghebeent gheuoet
 ghetlawet mede so
 vreselic dats woddlicheit

het en soet niet voor mensche bloet
 Comt he yet mit ghemoot
 het scoert een sap mit sin voeten
 so dat si al vorencke moeten
 of het werpt om te sine spele
 Des pleghe si gaern vele
 men en cant vaen noch letten
 dan mit yseren netten
 Vā vasten ketene gheleue
 Te damas maectmer is besue
 men en cant els niet al ist gheuaen
 dan mit grote hamere vsluen
 Een halue ellen seg ic wel
 datme dick vint sin vel

Aquis fluming
 is een maniere
 Vā wat paerde der
 riviere En segt
 Aristotiles dat m
 endi dit wond es

het mach he wel belbant
 In dat wat en opt lant
 splituoet ist. als een paert
 so ist min noch meer ghehaert
 het is met lude al opbare
 ghelic als oft een paert ware
 ghestaert ist als een zblim
 En vand grote dat die ezete sin

Axposita dats
 een wouder
 sondlinge swer
 bisonder hier
 of vintme som
 ghe pertyen

In die zee van surien
 Jeghe iaphat die vaste poort
 pling scrift dese woort
 Dat scurne die veel wode sachte
 Dit wond wile te romē brochte
 En was vnf ellen die ghespect
 Om tande ware als hi sprect
 langhet en meerre mede
 Dan draghet ghelouelic hede
 Dit sach doe te wond an
 Die rike roomsche vrecke man

Diseus als ict be-
 screue sach is dat
 men zee calf hiete mach
 Nu ghehaert ende sin
 bel hart Ghesporkelt
 wit ende zwart
 Men segget wond vā deser diere
 Sin bel gheuleghe hets die manne
 Als die zee de storm vmlbet
 dat he sin haer opwaert rultet
 En welctyt dat die zee is slecht
 So leitet sin haer neder echt
 haer dracht werpe si min no mee
 Dan opt lant als ander bee
 En tlie en tlie daer toe
 En skense als die coe
 Si moete sin vā .xii. daghe
 eer sise in die zee oer iughen
 Si sin doot te slaen quaet
 Ton si dat mēse opt hoeft raect

Si briesche als .i. calp dats waer
 haer slaep die is vast en zbaer
 hier om hebbe die recht binnen
 vā slape macht als wi kunnen
 Men legse ond sin hoof dan
 die niet wel slapen en can
 .f. die volghet nader .e.
 Daer of hoort vā namen tbee

Cota dats een
 stier bender
 zee Eppimeta
 tor segget mee
 dat hi sterc is
 en bliuet gaern
 In die iughe hede

Daert plegget te waerne
 Een stout dier ist en onfachte
 En dat al op sin gheslachte
 Waf aristotiles die segget
 Dattet elbelic te bechte plegget
 Op sin sie op sin ghenoeft
 Went hise te mael heeft ghedoot
 So neemt hi een and daer ter stede
 En doet haer dat selue mede
 Dit doet hi vā dat hie beghinet
 Thent dat he sin sie ulbimmet
 Dit dier mit water he ghenert
 En prout al dattet verteert

Fastaleon is een
 water dier
 En en is vreselic
 noch fier

134
Als ons aristotiles seghet
Wat het bi gherst leues plegghet
het en proiet altoes nimmerme
Nochtā ist groot en sterc sere
het leeft opt lant en inder zee
hier comt nad f. die. 5.

Galasta sprecht
aristotiles dat
een wonder in die
zee es vā sondlin-
ghe wonderlichede

want het is vā sulken sere
alst sin dracht heuet beseken
binne in sine buke leuen
Trectetse wt en en ontbeit
altoes niet die volle tūt
Sietetse sterc het laetse buten
Sietetse traē het canse sluten
In sine buke na sin gheuoech
Ont hier enst sterc gheuoech

Dananes is een
water dier
aristotiles seghet
hier datment in
versche wat vint

die sie en acht niet een tloint
haer ionghe mer die vader
draghet die sorghe alte gader
Si daert speley en hise wacht
Tote dat si hebben cracht
en eer en begheeft hise niet
recht ist dat elc vader siet
de kinden haer natrost te wimen

Ont hier enst hem bekinnen

Gladig dats een
zee zbaert
Een wond dat de
menighe vnaert
als ysidory ons
seghet

Es een visch die te sin plegghet
Ind zee en sin bec voren
Ghescepe na tflbaert als ibi hore
En scerp dat die scepe door boort
En die liede aldy vmoort
hier gaen wt namen m.g.
Vand. 1. volghet een en nemeē

Lphotang hoor
ic fischeren
Eenrehande wo-
der Truieren
In egypte en
in endi

Begmen datter menich si
op tlant ierpe si haer dracht
herde groot is haer cracht
beide int water en opt lant
also groot sin si als 1. olifant
en he gaet die snauel opbaert
Crom ghelbode is he die staert
en spietuoet en die tande mede
Vaghende na des euers sere
Gherugghet ist na dat paert
en Tgaen het also ghebaert
Rachte doctet Tcoorn scade

En alsulc ist van rade
 Dattet afterbaert can gaen
 Dat met te wens sal vstaen
 Welc sine dattet mach wesen
 Alst te vet is cant he ghesen
 het gact daer riet is ghesnede
 Of i doerne en daer ter steden
 Wetelt so die after een
 Dattet raet een ader ant been
 Daer he tbloet of sint neder
 En aldg werttet magh weder
 Raerlich seer ist in desen
 hoet die wonde mach ghesen
 gen cant opte rug sond waen
 Riet doer steke noch doer slaen
 het en si nat alsd wacke
 get sinre hant palleert me sake
 pling spreect dat ic hier scriue
 dat dit dier enter cocodrille wiue
 Scavery wilen te romē brochte
 Om dat mēse daer bescolle machte
 Nu suldi hore voort hier na
 Die wond' diene vint m. k.

Roli spreect aristo
 tiles. dat in die
 zee een wonder. es
 En opt lant ist me
 nich werf En slaep
 alst hem bedaerf.

Doc werpt si haer ionghe daer
 Jof. n. of. m. dats waer
 Ten .xxij. daghe en niet mee

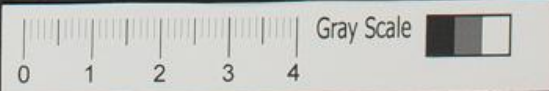
Volghense d moeder i die zee
 En dats dick inden dach
 Om dat mēse aldg wenen mach
 En suken als die coe pleghet
 yēne conse dode alsme segghet
 Riet lichte mēne slase doot
 get hameren zbaer en groot
 En si ghebaren als die stier
 vier doete hebbe dese dier

Rilion spreect
 Aristotiles
 Dat een wonder
 i die zee es
 want nature dunet in desen
 Een groot deel t d'wale wesen
 En dat en mach niet wesen echt
 wat natuer gheest elke sin recht
 mer doch ist gheleert mede
 Jeghe alle creaturen rede
 Der lester side is he gheslegghen
 die leuer an dier side der ieghe
 die milte es dat weetmen wel
 dat es vkeert naturen spel

Arabo als aris
 totiles segghet
 Es een wond' dat
 men te sien pleghet
 Dicke in die grote zee
 Ele doet ander mit vechte wee
 En gaden he an beide siden
 Dat siet me te menighe tiden
 vier sake doen creaturen stride
 Als si ondlanghe inden
 Teerst is fierheit diese vhest

79 v
 In al dat leuen besest
 Tand is d' luffneren gheblim
 Daer wat so leue an staet die sin
 Die derde daer of comt die stede
 Dat elken om sin gade **T**ey
 Die vierde om haer vrucht rech
 Dus siet me hene om kieke dechte
 Karabo neemt dan t' brede sin aert
 En heeft ene brede staert

Ruligo seget
 adelin mach
 Wel een ze won
 der sin In desen
 dinctet wel ter
 cure dat ghespelt
 heuet nature

Wat si haer te dele plegghet
 Dat sijn alle vissche ontfegghet
 Dit wond heeft scelle en vinen
 Als he vnoyt te sin d' zee bine
 So cotet boue en heeft vloglen
 En bliet ond' and' voghlen
 q' waytet yet so moet hi weder
 valle in dat wat neder
 .k. neemt oorlof. m. comt an
 .R. hoort wat ick of segghe can

Donocheros
 Na onse hor
 ne Is een visch
 mit ene hoerne

Also als liber rezu seghet
 Die scepe te scoere plegghet
 mitten hoorn stave en lanc

q' dies heb onse he danc
 dit wond is te seuerne goet
 Daer met vint inde bloet
 Die hore staet hem voorint houet
 Daert mede die scepe clouet

Donachus maring
 est die zee

En momt en es
 te wondch mee

In die verssche zee
 vintmen dese

hoort wat wond icker of lese
 boue is hi veel ghedaen
 Rade mensche sonder waen
 Een brede crun op sin houet
 Een ring va hare dies ghelouet
 Also als me nb pliet
 Die opperste lip en heeft hi niet
 Tand en nese es he al een
 benede en heeft hi gheen been
 Daer is hi als een visch ghemaect
 Als dit emghe man ghenaeet
 So sprinctet op en speelt
 Also p langhe dattet de raet teelt
 Dattet he mach mit water slepen
 En als het de man heeft so begpen
 So eet hi de man ondattet mimet
 Emesche bleyseh wor al dattet kinet
 q' guet wt en nb bet boort
 suldi in .R. horen die woort

Mercedes dat sin
 bekent wond die
 me t die zee bent

Die die heydene bekinnen
 En on hare zee god mirmen
 pling seghet ouer waer
 dat si sijn al ru van haer
 En int aenschijn sond' waen
 Een deel nade mensch ghedaen
 Welc tyt datter een sterue sal
 so hoort me dan drouich ghesal
 va alde anden clesn en groot
 die belbene hare doot.
 die zwaer is en niemet en mach
 ontgaen die es ond' de dach

Pancilly als pli
 mus seghet
 Is een wond' dat
 die zee legghet
 die langhe ar
 men heestet vore
 En t'biske die t'bie als wint hore
 heestet een vel dm en breet
 so heft hi hoghe op ghereet
 sijn arme voor mitten belle
 En seilt so heen als die felle
 mit and' voete roertet dits wond'
 En mit de stert stiertet onder
 Comt he waer i sijnen sijn
 so slumptet veel waters in
 so dattet te gronde smectet
 quite wat dattet drincket
 R. gaet wt en hier comt. o.
 daer. n. of sijn also.

Orcha seghet
 ons plinius
 Is een wond' dat
 aldus.

Platuer maecte dat sijn ghedane
 niemet en can doen te verstone
 niet dant fel is en groot
 dese iaghe en slaen ter doot
 die waluiffche i die grote zee
 si en conens ontgae nemer mee

Onos hiet die
 zee acht voeten
 lanc of mee
 als pyramidarum
 boec ons seghet

waentmen dat hi te sijn pleghet
 pultus hiet hi i sijnich lant
 die visch te pulu verbrant
 En ghemeghet mit sine bloede
 gaert frenesie i sachte moede
 baet me en stricter mede
 die bande steen draecht siechede
 drinct hnt hi sal sond' pine
 de steen pissen mitten orine
 vand. o. seg ic neme
 Ru hoort voert vand. p.

Perna seghet
 ons adelin
 Es een vande wo
 der die sijn
 En legghet i scellen als mussle plien
 Groot en woderlic i sijn op sijn
 binde scelle legghet dat vlies
 Te wonden ist sijn seker dies
 daer me of maect cled' diere
 Pa vroulbe en mans maniere
 En hoost cled' en cuikieue
 dieme voopt vroulbe op lieue

Difter is een
wond ond he
allen Es ghesriet
i die zee va galte
Als plimig te ver
staen doet

Dat he heft boue der ze bloet
Als oft waer een rootse vast
hogher ist dan zeil of mast
En werpt wat wt sine monde
Als oft een loue make woude
So dattet al die scepe vnaert
Dit versien i hare vaert

Platamsta seghet
plinius hier
Es i endi een water
dier In ganges leef

men dat si sin. Ghesrauel
sin si als delfin haer stert
is .xxx. voeten lanc dese sin
so seer stranc dat si vorecke
delpen diere Als si gaen drinc
zen totter riviere.

Polipus als
plimig segt
Es een visch
die te sin ple
ghet bi tenene
i dat meer

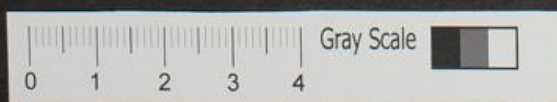
Om hooft dat is hert ter were
En sin stert i Abey ghespleten
Alre arme heeft hi als wi wete
Daer hi mede mit sinre cracht

Enē man die hē met en wacht
gedē haelt ou sceps boort
dien et hi dan En vsmoort
Wat hi vleysch score heuet
So vast hi an die rootse cleuet
En en carne of trecken niet
opt lant gaet hi als hūt ghebiet
Die en vander rootse wil brighe
Doe hē yet an va stinckede dighe
So valt hire of wat hi haet stanc
Als hi noot so is sin ganc
Dat ende lanc elc anden ghemoot
Sittende hi sin eyeren broet
boue. ij. iaren leester gheen
Segghe die meesters ouer een
hier gaen wt namen in p.
Nu hoort vand. s. boort mee

Derra als ysidory
seghet Is een
wond dat in die zee
legghet Groot ende
heest als wi kinne

Grote vloglen en sterke vinne
Dit dier alst een sip seilen siet
Om vloghete op te heffen pliet
En wil seilen na sceps maniere
Alst ghedaen heeft in milt of viere
En hē niet diet sin foghen
So en cant die pin niet ghedoghe
En vellet sin vloghete neder
Dan moetet keren weder

En smcke te gronde waert
 Daer sijn natuer es en sijn aert
 Serra dit wond bediet wel
 Menighe rics die feest en spel
 En zware costen wil hantiere
 En volghen hogh liede maniere
 Beide in riden en in deden
 En eer hiet half can volreden
 So wert hi d' fresse moede
 Wat het faelgiert he ande goede
 So moet hi vallen inde pat
 Daer sijn oudeuader in sat
 Een and wond men oer weet
 Dat oer mede serra heet
 Als phing en ysdory ghebaghe
 Ein rug is sterp ghehiet d' sage
 Dit dier pleecht mit wat te slupe
 En ond die scepe te crupen
 En smitse ontbee en vdrerse
 Inde scepe alle die man **L**dan
 Dit doctet al ome dat
 Dattet smans bleis wil ete sat.

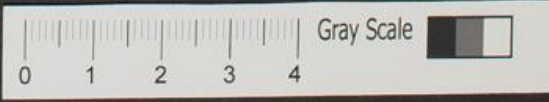

Sirena dats die
 meerminne
 philologus heuet
 inne datsi dragt
 wijsse ghelike
 Lotter nauelen sekerlike
 Groot sijn si en eselic ghedaen
 Het laghe haer sond waen
 En dat leyhet en groef mede

met hare kinde en is haer seide
 Die si t hare arme draghen
 heeftme ghesien in somighe daghe
 Wat si sokense als vrouwe plien
 Scipliede als sise sien
 Werpe si he een ydel vat
 En die wile dat si handelen dat
 So ontsele si die meerminnen
 Adeling doet ons bekinnen
 dat si gheclaent sijn als aerne mede
 En oer na and' vissche seide
 Si sijn gheselt en ghestaort
 Daer si he mede stiere ter waert
 Een luut hebbe si so door zoete
 Als die scipmas mit goed moete
 Gheent hore so en es gheen man
 die des slaeps ontbisschen can
 So vorenct sise en seueren
 Men vintse te somigher bren
 In seube en sdrht in riuieren
 Som die keken haer manieren
 Als si voort bi he sullen liden
 Stoppense haer oer in dien tiden
 So dat si hare sanc niet en hore
 So en cone sise niet vdoeren
 blupe waer ic en die menighe mede
 dat eerst hant dese behedichede.

Silla dats een wo
 der mede datme
 vint in eenre stede
 seghet waerliken
 adelin
 Daer. n. lande vscoden sijn

Plant vā ytalien en recile
 In die zee vntmese sond ghile
 Op alle liede sijn si uwoet
 Wat si vleysch minne en bloet
 borst ghescepe en houet
 Ra meerminne dies ghelouet
 of die mont groot en wjht
 Lande vreselic t alre tijt
 Ehelic als and dieren sijn
 En ghestert alst delfsijn
 Stert mit wat en crac opt lat
 oec singhe si soeten sanc

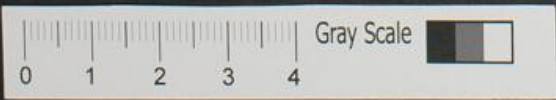
Dinacg spreect
 yssidory es in
 die rimer milus
 dats t egypte so
 der waen Ende
 is na cocodrillg
 ghedaen

mer mind veel en niet so lanc
 sijn vleysch gheminct i die drac
 die doet vgaen dat venijn
 men leget dat si broet sijn
 En dat si die storme voersien
 En in haer hoken blien
 En stoppe tgat te vande waert
 En make anders haer opuaert
 vand. s. heb ic neme
 Ru hoort hier vaert vand t.

Vestudo dats die
 vslac i latin
 die i india so groot
 sijn

Als pling en ander tellen
 dat lie de wone t haer soellen
 En si va eylande te eylande vare
 In die rode zee daer mede te ware
 Woderlic so vaetme dese
 Somwijl aldy als ict lese
 die flecke vloten t die vloet
 En als die lucht is scoen en goet
 En warm es dat sonen schijn
 Dinct he dat zoete sijn
 dat si wt d stellen dan crupen
 En eer si moghe t gheslupen
 worde si so droghe vad somen
 dat si niet wed t come conen
 En conen niet wed ond tibat come
 Aldy werde si ap ghenomen
 oec vaetmense ands als wi vstaen
 Nachts als si ter beiden gaen
 En si sat ter zelbaert comen
 wert sulc slapede va he somen
 so werpmese om dat neder
 so en come si niet come weder
 so seleten si wt en en conen keren
 he selue weder om keren
 so datmese mitter line street
 En ten lande waert dan trect
 get veel liede diese slepen
 Dus werde si somtijts ghegrepe
 Eheen tande heeft si mde mont
 doch es hi hert en slutede ront
 Als een lons no min no mee
 ene steen breeet hi ontbee
 Et ride en nofen ind maniere

Dat coyen doen en stiere
 Si legghē eyere oft gāse wāren
 .C. te samē i eenre staren
 Opt lant decke sise daert is pachte
 En broedense bi nachte
 Si boede haer toghe een iaer
 Sult segghē ouer waer
 Datse met sien haer eyer broede
 Dits wond mer die wel gheuroede
 En die dit wond dicke saghen
 Ne willens ou waer ghebbaghen

Ting als pling
 segghet es .i.
 wond dat i die ze
 legghet En stert
 is wel breet .v. boete

Opt lant gaet ete om hogh' te boete
 In noordwinde het meest plegghet
 pling van desen segghet
 dat si de steyen volghens plien
 Om dat he luste pite te sien
 So naerst sin si i dese doene
 Datmese selet aldy mit aerpoene
 So bet werde si ou waer
 dat si en leue mer .iii. iaer

Chimus is a
 visch mede
 van herde gter
 woderlicheide

get sin longhe en mit sin oghe
 machme een groot wond togghen
 qen smelt i een glasey bat
 get ze water en al dat

Datmer mede scrift ou waer
 sal nachts wesen herde claer

Tortua dats
 der tortulbe
 name diemen
 omt groot ende
 onbequame

In die ze .xvi. voeten lanc
 En .viii. breet stere en stranc
 laghe bene en dicke dalbe groot
 Die en had lelbe dies ghenoot
 Stut es si sere sond waen
 Si dar wel .iii. manen bestaen
 werpmese om mitter macht
 So en heeft si ghene cracht
 Wat haer stilt die es breet
 Si en mach niet op ghereet
 daer si in besloten legghet
 En drie hokende alsme ons segghet
 vand t. late wi bliuen nb
 hier comt alleen na een b

Tacca marina dats
 die zee coe drif
 totiles segghet daer
 toe dattet stere is
 ende groot

En wreet alst he comt ter noot
 dit dier dragghet nb een nb tbee
 Als een coe noch min noch mee
 .x. maende draghe si haer dracht
 Seer nauwbe sise wacht
 En minnese seer dat es waer
 Si leue .c. en .xxx. iaer
 En dit is gheproeft ghenoech

Alsmē hē die stert of sloech
vā .v. vīnd icker nēme te samen
hīer come t 3. vier namen

Bedross seghet
plīng om gro-
te vissche en hīte.
Aldus haer bene sīn
sulc als hī ghelba-
ghet
Datmer plackē of saghet
Daerme of maect weste en dūre
En sō lanc nader scrīfturen
Datmē te balkē in salen leghet
C. voete lanc als plīng seghet
dese beesten lesen vī
vīntmen in die zee vā arabi

Bidrach als li-
ber resp se-
ghet Es een wo-
der dat t die zee
leghet.
Wanderlic en vreselic mede
Roctan ist vā zoeter zede
Wat het en heeft ghene selte ac
Ghehoest ist als een paert
Rade drake els nederbaert
lanc en crom is hē sīn staert
agēmghertier is hē dat vel
En zibemet als and vissche wēl

Biron is noch
wonder mee
dat hiet die rid-
ders vand zee
liber resp hīer
of seghet
dat hī door te sīn plesghet.

De ridder ghelīc dies ghelouet
En recht ghelīc als t helm opt houet
vā ene herde rullben velle
Oft waer vā ledre of vā zibelle
Een salt op deen side
Lanc en hol en een deel wīde
Daer hē dat dier t dercke mach
Jeghe steke en ieghen slach
Oet sterke penelbe es hī best
die salt t sīn līf gheuest
die hoekende is als vī hore spreke
So sterc men en cans niet doorsteke
vī spellete en hē onder staet
daer hī seer mede staet
So dat cume man mach wesen
die des slaghes mach ghemesen
aldus is hī te vaen quaet
En vaetmē en men op hē staet
Niet licht en doetmē hē wee
dese vīntmē t dēghelse zee

Bifius dats een
wond bouen
allen andeh be-
sonder bazelis die
grote t sīn doen
Epreect mē boer vā epamroen
dat dit wond heeft groot hane
veel bouē smēsthen wane
so veel dat elc man seghē soude
Joffer natuer t spēle woude
het enghelhet bouē noch onder
Roct vīsch noch dier noch gheerehadē
Roct oer voghel gē of clene **Wod.**

4' sond'inghe allene
 Eatet alle ding die leue bouen
 So datmer wel mit recht i loue
 Gode mach diet al gheboot
 Sin hoost te sien is wond groot
 Ghelike als d hellen mont
 Dit maect ons die scrifte condit
 Sin oghe als dat helsehe vier
 En elc ander so onghelike
 Dat elc mach segghe dat hi en sach
 Hoyt sulc wond op ghene dach
 Hier eyndt dit boec en vats niet mee
 Vande wond vander zee
 Men sal hier vnde sticke
 .li. dat seg icken
 Voort hoort d vissche maniere
 Die de zee voedt entie riuere
 En mt ghoneen hoort een dele
 En dan va elken ghehele

Alle vissche
 En al dat
 leuet dattet
 herste berke
 richte heuet
 En heeft al
 toos de slaep
 met groot
 Remermeer en vkiestet sin genoot
 Visc h in die zee noch i die riuere
 Dat hi yet i emgh maniere
 And vsc h rnt i emgher vre
 Enne si va sinre nature

Staem di mesche i alre wne
 dat du argher dan beeste sijn
 Ele visch die bi propen leuet
 pleecht te propen daer hys macht
 Also gaern op sin gheslachte heuet
 Als op and bi daghe en bi nachte
 En gheen visch en et sin kinder
 Sin si volmaect meerre en mind
 Vissche die bi oueren wanderen
 Sin gransser teten dan die and
 Die de diepe zee in heuet
 Wat vissche die bi propen leuet
 Wil emmer zibemen allene
 En and zibeme i scare ghemene
 Al plat visch als butte en pladns
 Werde better in alre wne
 get sudene wnde als wnt hoorde
 En die ronde vissche mitte noorde
 Men segget dat ond die vissche sien
 meerre sin dan die hien
 Door d sonen op gar doct me vstaet
 Es die visch best te vaen
 Dan faulgiert he haer sien
 Some vissche die te come plien
 deen vande anden en va he somen
 dat si va pure aerde comen
 droech' veel hebbe vissche leet
 En in reghen werde si veet
 gemich visch is in die zee
 Die mesche en siet nemer mee
 Oulc riet wel en vstaet
 Eist bat ist net daerme i baet

En dien machme qualic baen
 mer dand sin bedroghe saen
 Elk visch moet out sin i. i. i. i.
 Per hi wint of draecht dato waer
 Nu ist ghesproke int ghemene
 Nu hoort va elke voort allene
 Teerst i. a. daer na i. b.
 Daer name i latin min no mee

Angulla dato een palic beket
 Een visch ghemaect ala i. i. i. i.
 Va vische lijn en som va sade
 En vand aerde sond gade
 Wast die paeldric regme mie
 Si en hebbe noch sie noch hie
 Psidory spreect die meest groot
 Die de palme inde wim doet
 En die de wim drinct dat he al
 Die wim daer bi vleden sal
 Finiere water minne si clær
 En allen vische sin si zwaer
 Die si vmoeghe en si leuen
 genich ier dus ist bescreue
 Sonder water als die wat is naet
 A leue si. v. m. dage alsme hoort
 Niet half so lanc i sude wimde
 In wint tide als ict vinde
 Goet hi bi grote wat leuen
 Rachte aest hi dus ist bescreue

palic sinout is goet i doren
 de ghene die qualic horen
 he bedarf wel laghe sieden
 Shebrade is hi best de liede

Alfonso spreect
 Aristotiles:
 Dat een woder
 lic visch is dese
 wast i warden
 natte woder

In marassche een deel neder
 somlijc droghe somlijc nat
 Eerst wust op die modd. dat
 Als een worm en cruipt en leuet
 En als die marassche wat henet
 Word een visch dus ist bescreue
 Onlaghe duert sin leuen

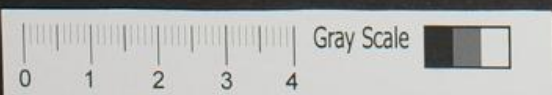

Hstano wust en diet
 Als ons aristotiles
 liest va reghe water
 en va aerde mede

Alst cont is dat is sin sedest
 dat me niet en can beslupen
 Wat hi moet i holen crupen
 In wermē woder comt hi voort
 In natten iare alsme hoort
 Als dan wat es int ghenoech
 wassen deser vische ghenoech

Allet dat es des
 tharmp name
 Een visch scoon
 ende bequame

Also als liber vesp seghet
 die alre meest te wasse pleget
 En best dus ist becant
 Tussche noorweghe en engelat
 In die tnt datme vaet
 Begme dat al ze nisch staet
 In sin ghetidugede ten besten
 In herfst tijt hi ten westen
 Also ooc dat voghelte doet
 Al es hi dcm hi is waert en goet
 Versch so is hi goet te cueren
 Ghesoute mach hi wel ghedueren
 Bide water leest hi allene
 Anders en mit hi groot nach elene
 Die milth. goods al onghegront
 Sendt ons dese ter eerst stont
 Met menighe so diuer groot
 Dat menich daer bi comt vt noot
 In wint tijt vaert hi he decken
 In die diepe zee daer waert trecke

Seghet het es een voghel dief
 voghelen die de zee hebbe lief
 Daer i te zloemen en he te ghenere
 Die can hi driue wel te sceren
 hi steect thoost op en siet
 Waer die voghel zloemet en bliet
 So cruipt hi ond twater bedect
 Also dat hi en onder treect

Huru uelly h luut
 gonden vlies em
 te ambrosij gheba
 ghet dies

Dat een bish in die zee leuet
 En een goude vlies op heuet
 Es edel so fin en so stome
 Dat noyt die verbe ond t throne
 Dies was ghelyc t ghenē stonde
 Verbe diet conterfeyten conde
 Men waent dat was dusdaen. j. vlies
 Daer wilen qua om t grote verlies
 Tussche t gricke en de troyene
 Die oerloechde 8 iaren tiemen

Harinos sprecht
 Aristotiles dat
 een visch i die zee
 es die so stark heeft
 dat vel.

Hapender als plim
 seghet Is een visch
 die te hebben plegget

Dat die ridders prisen wel
 Wat snt onder helmē draghen
 So en machme he mit ghenē slage
 Al slaetme he de helm doere fore
 Si en hebbe wande tot ghenre

Ein scellen tussche hoost en staet
 Verkeert staende en acht waert
 Vand. a. seg ic niet mee
 hier come name voort i. b.

Hries dats die
 zee ram plim
 daer ons dit op qua

Bote waen ic dat
 sin butte al
 water es he mitte
 wed het si versch
 of sout. wat hi he i elc behout.

ager t berfche en t riuieren
 hoor ic he ghesont fifieren
 Int lant daermer veel t baet
 heet hi ongan en quaet
 Alsmen vint dāne bet of
 daer heeft hi te mearre lof
 Opte gront neemt hi sine aert
 hi wert bet is die wit suutbaet

Borbacha es d'
 lompe name
 Een visch van bor-
 men onbequame
 Ghehuut en glat als die palic
 Teten ist een soet dinc
 of die leuer soetst al te boue
 boue alle vische wtucoren
 sin hoeft groot en sin mot wit
 leest hi vā. pū. iaren die tyt
 so wert hi groot en onbequame
 En dan is solaris sin name
 Daer men hiet na of vint mee
 Riuere mint hi en zee

Babilonia pisif
 sin besonder
 vā versche vische
 eenrehande wond
 Theoprasig die
 meester groot
 Es die te vstaen doet
 dat t woeste babilonien staen
 Cystaerne groot boue alle waen
 die wilen maecte die gregante

Die waderlike grote seriante
 Als die eufrate wassen beghinet
 die door die grote stede rinnet
 so dat si t afaerne coomt
 Comer wt vische al onghenoet
 somighe crupede en som gaende
 som zibe mende en som staende
 som ghehoort menighertiere
 hi en leuet diese al visiere
 so groot so vreselic nad' gheeste
 het schijnt bet duuelen dan beeste
 .b. gaet wt en .c. comt in
 Ic en vants no meer no min

Qetche is alre
 vische meest
 dat is die waluisch
 heb ic vereestht.
 vsidory seit al bloet
 dat mese vint vier buurre groot
 sin mot wit sin ghesbelch naube
 Al ist dat hi groot ghelaube
 het en mach lide niet die kele
 wat daer sin clyne gate t vele
 bi clyne vische moet hi leuen
 van desen vische es bescreuen
 datter drie gheuet ionas
 drie dage en .iii. nachte t was
 bi miraculen niet bi naturen
 anders en mocht niet ghedueren
 die ioghe hebbe die tande zwert
 en die oude wit en hert
 si nemen water t hare mont
 en spulbet wt t menigh' stont

So groot dat sijn mede bsmoren
 die scepe come si he te boren
 Als die calue volghet d moeder
 En om dat si sijn onbroeder
 Dan verebben si op een sant
 So neemt die moeder alte hat
 Waters veel i hare wide mot
 En ghiet op haer kind tier stot
 So dat sijn vande lande doet blote
 Oec vintme somwile so groten
 Dat hi legghet openbare
 In die zee oft een berch ware
 Ons scrijvet sinte ysidory
 En die grote basilius
 Dat mense vint en vant
 Op hare rugghe aerd en sant
 En dan scepe daer an quamen
 So hielden sijn on lant te same
 En worpe ancker en sloge vier
 Teerst dattet voelde dat dier
 So sancet te gronde neder
 Som quame te scepe weder
 En som die verdroncken
 Die mitten vissche med soncke
 Ambrosij spreect dat si lap d zee
 Echine berghe no min no mee
 Als die totten sterren staen
 Te hare .iii. iaren sond waen
 Rote si en he breeet die sacht
 So vlien si mit groter cracht
 Te dieper zee en wasse so seer

en cause gheuen nimmermeer
 Per si drie iaer ouer gaen
 Palmense hebbe men moetsen baen
 Ten waer dat si verebbet waren
 Int ondiep en so beuaren

Qancer is die cre
 ntsse als in diet
 sche hietet die creest
 als ict las Sberla
 wet sijn si en scarpe
 scaren hebbe si boor
 staende te waren

Achterwaert is haer gaen
 Liber reru doet ons verstaen
 En adeling dies gbelouet
 Datme vint ind oud bouet
 Twie stene mit roden ymant
 Men seit diese mit i dranc
 Dat si de hertuanc ghesen
 En dit mach wel waerh wesen
 Mussel oesten en haer ghelike
 Can hi bedrieghe scalkelike
 Wat hi he i werpt ene steen
 Datter luke en mach ne gheen
 En dan si die zaen gaen eten
 Aristotiles doet ons weten
 Dat eenre hede creest alsd wel
 In surien is herde snel
 En die binne met en heuet
 Wat hi sonder noten leuet
 In die west zee seghet solim
 Dat cremitsen so vreselic sijn
 Dat si de liede mit hare scaren

In wat v'drencke te waren
 Die wint is de crenitsen zwaer
 In lente en i herfft dats waer
 Worde si best i alre stont
 En meest als die man is ront
 Si leue langhe ouer een
 Die hien kernen mit i been
 Die hi ond de buke heuet
 Daer die sie al seuen leuet
 Die beentkin sin als i doorne
 Die eyer draghe na onse hoorne
 Die sin ieghe serpets bete goet
 Als si note elc legghē moet
 Ond water si laghe leuen
 Op dat me he melc wil gheue

Qongrus is een
 visch band zee
 Ghescepe wel no
 min no mee doch
 is hi meere hde veel
 pling sprecht i sine bispeel
 dat hi ghenoechlic is ter spise
 en met ghesont i alre wise
 wat hi heeft zware dierganc
 die sauce en si sterf of die drac
 In hoghe storme en i hogh bloet
 wort hi bet en goet

Carpeta is een
 visch va ma
 mieren beid i ma
 rassen en i riu
 ren wel ghestelt
 en talre stont

Reemt hi sin aerdighe opte gront
 Als die sie soet haren gade
 dat doet haer toe verlast va sade
 En daer an wriuet elc andren
 Gheuet die hie ter nauelen melc
 dat ontfaet si inden mont
 En daer na i corter stont
 Eriet si haer zaet daer si of dien
 die ander i hare partien
 Aldg en in deser manieren
 Also als ic hier visiere
 Deen dus vande andere comen
 boue alle vissche die wi nomen
 waest carpets herfen en waent
 gyt maen i elke maent
 het es een visch met groot te bare
 veel liste weet hi tongane
 hi weet daer toe vier of viue
 gede tongaen mitte line
 Een zwaer visch ist oec veel liede
 he bedarf oec veel te sleden
 En goede dranc en sauce heet
 salmepe v'dulben gheret

Carpitatus legget
 ond rootfen In
 somich lant hiet me
 se cabootfen haer
 hooft en es met deme
 haer aerdighe legget
 onder die stene
 half voets lanc vint mēse selde
 Al moet mer veel om lettē ghelden

doch sin si zout

Doch sijn si zoet en ghesont
En make goet bloet i alre stont

Apitomg als ict
an lesen dinct
in die selue vifch
wesen die bi hier
zee hafen nomen

En van he mach die name come
Dinct mi bedi sijn dies ghelouet
om dat ghelict des hafen houet
dat gheuleghe es sond waen
Eim ghemact es onghedaen
bequamelic is hi i sijn eten
onberdulbelic wilmen weten
des comter of somwyl de rede
Robaert hiet met i somigh stede

Voela dats min
no mee. dan .i.
slac vander zee
ghesont vifch ist
al onghelbaent

En vast en mindert i elke maet
Als die maen vast en breect
In alle vifche alsme spreect
In stellen legghe si als mosselen
die sijn best deel int sapsce. Idoen
Emmer mit wassen vand maen
dan mit breke doctme verstaen
Wat si dien en dinnen
Deel nader manē seimen
Dus en seg icker of nemeē

hoort voort va vifchen m.d.

Dies spreect aristo-
tiles dat oer een
vifch i die zee es
die mit recht se
heten mach.

Want hi en leest mer ene dach
Rochea gheest he die nature
al sijn recht dien creature
Voghele binne voeten tbee
mer gheen bloet min noch mee
Wat sal desen vifche dit al
dat so onlaghe leuen sal
get recht segghe wise clerke
God is wonderlic i sijn ghelberke

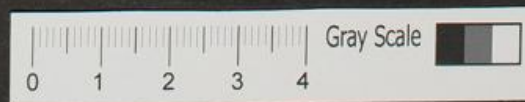
Del sine vintmen
segghet aldus
die heilighe ysdorg
sind dan die besonder

die hier vore staen on zee wond
die i die zee maken feeste
Als come sullen tempeeste
So snel vintmese sond liegghen
dat si on die scepen vliegghen
bi he machme dicke leren
Als he tbeder sal verkeren
.d. gaet wt. e. comt ane
hoort hier wond ten ane gane

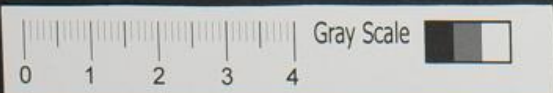
Aching spreect
iacob va betri
dat een wondlic
vifch si.

hi en is mer lanc. i halue voet

86 v
Een scip so sture noch so snel noch so
blijft clemende daer an groot
Ten is wint noch storm diet can
Vand stede brengghen gaende
het en blijft als een wotse staende
Recht oft een steenberch ware
die en porret haer noch dare
Rochta dat and anchor en heuet
Dan dat viskelkin dat an cleuet
Dit sin ongheloueflike saken
mer het lien mit haerre sprake
Aristotiles en plinius
En die grote baselius
Ambrosij en iacob van betri
Isidorus en daer bi
Roem ic v dese meesters bi name
En om dat die beste sin te same
En die dighe stene van naturen
En si ghelouelic sin ter euren
Al ist onwispelic i onsen sin
Waen he die cracht comt in
Sulc een viskelkin dattet hout
So groot een scip mit ghelbont
Waer is nu die grote philosophie
Waer is nu die sterke buggherie
Die ons die wet wille rouen
Wat wi boue nature ghelouen
Welc soude he wijslik dieken dan
So maghet kint hebbe sond man
So een vischken half voets lanc
Een scip te houde wege sine danc
Dattet alleen daer an cleeft

Segghe dat he therte gheest
si sullen segghe na mine wane
Dat wens reden doet vstane
Hoe die visch dat scip verlint
Dan hoe die maghet hadde kint
Merien pertrisen en gheren
En and beste menigbertiere
spreect ambrosij als iot vnde
Die ontfanghe bide vnde
Gonde ~~pl~~ pleghens haers genoot
En al es dit ~~u~~ wond groot
boue alle desen so draghet
pulegien die sone maghet
Wat si droech en brochte
dien doet dus wilde en vmochte
Dits die rede daert bi mach wesen
mer etym en heeft an desen
Altoes reden ne gheen
Wat het is crut en cloen
Recht ist dat mder scrifturen
Dat god i sin creaturen
hiet die wonderlike god
Wat aldy bliuen die wise sot
En die sinpeke die wel gheloue
sullen mit he sin daer bouen
Ghetalwet sin si alsme segget
Also als die creutse pleghet
Gheuerbet of si glesen waren
Kade scorpiceen te waren
Inde mont die he te middel staet
hebbe si doorn seet quaet
veel lieden gheue den etym
Vande teten oil bemijn

Wat diet et hi bliuet doet
Sulc tijt so maect een storm
So cleeftet an ene groten steen
So en v'portet vint ne gheen

Hop dies mach
men ghetrouwe
Is een visch ind du
noulbe diene den
huco noont i zwaue

Al waer hi al slecht ghesaen
Es hi slecht ghenoech als vint
Wat hi en heeft scarphe noch dorre
En hi en is pinlic cleyn noch g
y sachte pere en diere bloot
Hi en can u'beren he no came wis
de stekelinge va deyne vissche
die stuer speelt gaern iege desen
Als die wil ghebraue wesen
En als hi te vet gheuoelt sin vel
dat he te scarp is en te fel
vliet te sine hole dan
die hi inde ouer maken en
y die stuerre iaechte va dane
so vliet den voor en dand ane
So dat visschers werde ghebae
En waense beide teenre scare
Als die husen gheuaen sin
men gheef he drincke melc of
om datmen verre voere mach
het heeft ghesproke sulc diet sach
dat hi drie seste wijns wel drinet
so dat hi droncke wesen dmet
so groot vint meste datme ondre
drie paerde v'trecke op .i. kerre

men en vint bet smakede visch ne gheen
daer om en heeft hi maer een
Croestel heeft hi en luttel bene
Sond in dat hoost allene
Vand. e. gaen wt hier die namen
In .f. yser mer een te samen

Fundibula is een
visskelkin en wil
in riuieren sin altoos
bene in de gront
boue sietme cuum
tot emghet stont.
Spekeldde es sin vel ghemant
En na sinre grote lanc
het is va doer soeter smaken
mer te u'dulben zwaue sake
Fundibula hietet bedi
om dattet gaern inde gront si
dit mach waen ic die loke wesen
Ru hoort voort vand. g. na desen

Gobio dats die go
bioen In riuere
es sin doent die sant
en kessel hebbe ghe
mane daer is sin
doetsel en sin ganc
In claren water ende op te gront
het en neemt niet onryns inde mot
soe is gheselt en clare
Ghelic oft sulueren ware
Riet lanc en is en ront
bejmelic te eten en ghesont.

Trutis als ons pling
reghet Is een visch
die i die ze legget
ene oge dies ghelouet

87^v
 boue staende op sin houet
 Daer hi altoes mede opbaert siet
 En wacht of he mach scade yet
 Aldus is hi altoes in hoeden
 dese visch slacht de broeden
 die altoes hebbe thert te gode
 En nauwe houde sin ghebode
 En he wachte alle daghe
 Paulbe ieghe des vyants laghe
 So dat hise in ghene moede
 mach belope sonder hoede
 Vand. g. can ic niet meer scriuen
 hies een t. j. daer mede moet bliue

Lrondo als ons pli
 mus seget es een
 visch die in die ze leget
 En is die zbalu genat
 Ghelinc een deel d' zbalu opt lat
 dese visch gheneert he in die zee
 En es nochtan min noch mee
 Alst he lust es hi boue in die lucht
 boue in die hoghe vlucht
 Een deel nad' zbalu be maniere
 dese daer ic dit of visiere
 betekent goede lieden wel
 diene in deser werelt fel
 Ghelinc als onder die zeebaren
 wandelen siet en uaren
 doch als sine ghelbinnen stede
 vallen si somtijts in hare ghebede
 En vlieghe opbaert tonnen he
 met herte en mit zielen sere
 .j. guet vot en hier na

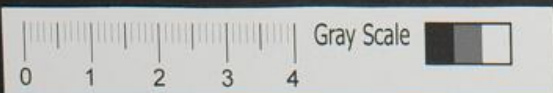
Comen visschen namen in k.

Kalaos sprecht
 Aristotiles
 dat in die oost zee
 een visch es
 die nature van
 visschen heuet
 die anders en heeft gheen die leuet
 wat die reghe es seer goet
 Andren vissche wat hise voet
 En kalaos wortter of blent
 En als hi he niet bekennt
 En mach hi he ghenereen niet
 dus moet hi spulbe sin vdrict

Rilop sprecht aris-
 totiles mede
 es een visch van sul-
 ker seide dat hi vast
 an rootsen cleuet
 die seellen daer hi in leghet
 Is hert en sturp na sin maniere
 dese heeft voeten viere
 En met sine achtersten tbeen
 cleeft hi vast an enen steen
 mitte voorste oft hande waren
 vaet hi dat bi he wil baren
 mach hnt albinnē daer ter stont
 In die midbaerde es sin mont
 van .ii. maniere vintmen dese
 die een is cleyne als ict lese
 dien soutmen en heet ou lanc
 dand is groot en stranc
 En spekelde bouen wit

88
Vol van bemijn so es dit
daer om so waer hi teten sel
k. gaet wt hier na comt. l.

Lolligo scrijft
Lone plinius
Is een visch ende
hiet aldus sel-
de leester ouer
waer

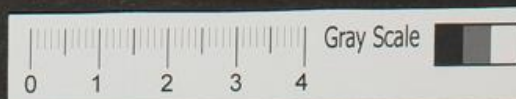
Enich langher dan een iaer
ei blien opbaert vter ze
Alse sichten min noch me
.ij. voete hebbe si daer si mede
In hare mot steken dats haer se
die voete sin hart en .i. deel breet
daer mede vechte si gheret
haer buuc en haer houet
es tussche die voete des ghelouet
Jeghe hant va mauritane
In die zee doetme vstane
daer lipis vallet in die zee
vintmese en nergent mee
hi sprecht hets .i. visch sond scelt
en als storm die zee sal quellen
vlicht hi wt de water te hant
so werpte die storm opt lant
en sin tonghe doet hi weten
dat si es in tbeen ghespleten

Locusta als ons plinius segget
Es een visch die i die ze legget
Lanc. vijn. voete bedect i stellen
mer als wi he horen tellen
so es sin scelle cranc
hoorne heeft hi boren lanc
daer hi mede vecht i menigh stot
en hi cruipt opten gront
sin hoorne hi te roeren pliet
Alme an die creuutsen siet
In water dat te boren vallet
goetme iwerpe als men callit
Jof hi is so bet datter gheen man
Anders gheeten niet en can
dese visch leuet i stene gronde
Ghescepe vintmese talre stonde
Rade creken en bedi
Ist dat hi so gheheten si

Lepus marinus
Les min no mee
dan die hase vand
ze Een visch ist
als plinius segget
die in dinche te wesen plegget
en es so seer gheuenint
dat argher gheen visch en stijnt
an die zee hase men vint
In europen datmese kint
Rade lant hase ghehnt va hare
en anders ist openbare
gare. dat hier i blaender lant
die hase heet als ict vant
dats een visch sond bemijn

Rocheda mocht hi wel ganser sin

Lucus dats die heert li ber rezp dier of sprecht ouer dat hi dus heet bedi

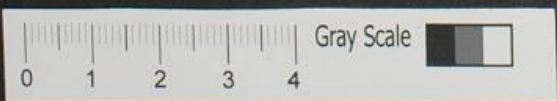
om dattet die water drief si bi desen ist dat hi laghe leuet En hi proie ghenoech heuet En soet water ghenoech ter noot So wort hi bter maten groot puden en visch dats sin spise En wat so leuet i sinre wise dat hi benaect i sine bedwaghe hi zbelghet vissche va sinre lage herde naer i sin maghe sin gheslacht gaet oer i die lage dat doet sin gherichede of dat hi he oneflet dus mede dat si wassen maghe en dien En he sin proie onturien sinne selues zaet sinne selues roch Elbelghet hi tote dat doch volscap es en het oer leuet Een steen i sin herste hi heuet Claer als cristal met pond gelbout en dat es als hi seer es out die noort wint doet dat hi draget Als aristotiles ghebbaghet Als die sie es vande zede zbaer En werpt si haer roch met naer om dat haer proie met si minder vintse wasdoom so doen die kinder

dit doet gherichede allene die niet en wil hebbe ghemene die baers poocht te hebbe brede voor des snoop gherichede het en si dat hise so baet dat he teerst thoost i gaet wat haghhet he die stert dan bte si steken hem die dutte Ghesont visch ist vmd ic va he vissche name hoort voort va. 4.

Durene dats die lamprei de daer hier te boren sulc of seide

Datmen vmt ne ghere hien en als si wille ghenoots plien dat si inde merst tnt En aldaer ter seluer tnt ontfaet si haer dracht Twacht dies plegghet die visscher diese dat hise mit wispelen baet wat si bter rimieren gaet Als die horen waent dat serpent bi ambrosius ist bekennt dattet serpent an hare ghehuet sin vemin te boren wt spulbet hier doet ons natuer vstaen mit wat herte men recht sal gae Ten rechte hulbelike elc man En heest hi enighe quaeth an wepe natuerlic en goet de vrouwe en wel ghemoet die lapreide als men waent

Werpt haer zaet i elke maent
 En dat doen alle vissche niet
 Haer zaet wast te hat dat si siet
 Aristotiles weder segghet
 dat si de slaghe niet en plegghet
 En si hebbe hien en sien
 daer mach vrese of ghestien
 lampreide teten eer si sin
 ghesode langhe i goeden wijn
 het specie en mit peper wel
 wat haer humore die sin fel
 En mitte vernin ghemanc
 dies moet haer siede wese lac
 lampreide beten sin gheuenint
 of wie dat sulke smerte pijn
 bern te poluer haer houet
 hets die doete des ghelouet

Dugilus als pli
 nus segghet
 Is die snelste bise
 die leuet In riu
 ren en is so sot
 datmen mit he
 hout al spot

Wat in uare dies ghelouet
 En deet hi mer alleen sin houet
 En waent datmens niet en siet
 dies daer men mede te baen pluet
 hi entie shoec ond he beden
 om te winter in ontreden
 In somertit ist al verghenon
 dies om dat si bi propen leue
 En te wint die proie nauibet

Daer elc om gaerne laulbet
Margarita als so
 ling segghet es
 een bise die te dru
 ghen plegghet die
 ste sin paerle die margarite
 In inden segghet sine vite
 vintmen een groot deel va desen
 als musselen ghemact als bi lesen
 om die margariten daer
 oer beten wi dat ouer waer
 dat onse musselen plume dghen
 of wi en willens niet ghelbaghe
 dat si so stoen sin noch so fin
 als daer ons tellet of solim
 Inde boec bande stenen hier naer
 sullen wure of spreke mer en waer

Margarita als liber
 rerum segghet
 Is een bise die des
 plegghet Inde lande
 daer men baet

Houtmen ouer onreyn en quaet
 mer men souter en boerten dan
 daer hi selsien wesen can
 En daer es hi lief en waert
 doch daerme baet i sine aert
 eer hi enich sout ghesmaect
 es hi va smake wel gheraect
 dat waen ic bi ghelike een deel
 datme meent den makareel
 wel is bi desen vissche bediet
 gemighe die luttel of niet
 gheacht is ond sine maghen

Ghesaect daer na t menige dagen
 dat hi t breemde lande coomt
 datme he en meest noomt
 En wort lief en waert
 Dieme luttel acht t sinen aert

Dultipes spreec
 pling Es een
 visch en hiet also
 om dat hi heuet
 veel voete

Een nest maect hi mit goed moete
 va roede daer hi een ey t legghet
 als die grote bazelis segghet
 En dat ey heeft eume die grote
 als hi segghet va eenre note
 En die sie broet en wacht
 vaste dat ey .xl. nacht **Te**
 dan comt wt een groot gheslach
 Een zwaer visch ist en niet va mach
 so seer de visch totsien mede **Te**
 als va groot behedicheide

Duricus spreec
 pling mede
 Es een visch na
 musselen seide

legghede also t scellen t hree
 dieme vint t die hoost zee
 dese hebbe t eenre hade bloet
 die verwe es dier en goet
 daermen mede verwet siden
 so moetme he een ader smiden
 daer dat dwerber dingt wt rinet

Alsmese leuede ghelvinnet
 En als si sterue spulbe si mede
 steruede vte die dierhede

Dulus als oer pl
 nus segghet
 Es een visch die te
 comen plegghet

enck ter goed lied dissehe
 Dies hietmet de edelen dissehe
 va desen vintme maniere t hree
 Deen ind rinier dand ind zee
 die vand rinier is ghebaert
 barbele heetmet ten walsse waert
 dand die wt der zee coomt
 dats dieme den ander noomt
 bede sm si va rinieren spise
 wat meer leue si t haerre wise
 bide danbe en biden monde
 dan bi proie vande gronde
 Ghesof visch ist wilme weten
 op datten die ghesonde eten

Dilagor seit
 Desidorus
 Es een ze visch
 die hiet aldus

die spierinc ieghe scoe lbeder
 als die storm sal vallen neder
 eenre hade visch spierinc al
 segghet dat storm risen sal
 dilagor en doet niet also
 hier comt na .x. een m.o.

Ostrea dats des
 oesters name

Ghesont visch ist en bequame
 En een deel heet va naturen
 Dec houtmese on goet ter cure
 Der borst wt ghesopen also in
 pling die scrift also
 Dat die credentse mit gte sine
 Dien visch die si hebbe inne
 he of winne en vteren
 Wat sise herde seer beggheren
 In die clare lucht va orient
 Daer es va oesters bekent
 draghet si verbe alsme weet
 die T latin oestrū heet
 daerme T pellele wel gheraect
 wat verbe praper of maect
 vand. o. bant ic nemee

Ru hoort die visse name i.p.
 Purpure horen
 wi pling lusen
 stellen em visse
 die legge T stellen
 die luxurie doen verggheten
 de ghene diese dicke eten
 purple daerwe vmdē wi T dese
 die si spulbe als wi lesen
 ser si noten yet te samen
 anders isser om gheen ramen
 dese verbe is seer diere
 En ghedaē nād maniere
 salmen spreken mt comun
 als een rode rose bruun
 In oriente dat es waer

Daer lucht en dou is fin en clare
 vintmese maer nemeymere
 waen ic T die coude zee

Pina horen wi
 pling tellen
 es een visch die
 legghet in stellen
 als die mane stinet clare
 ondoctet sin stellen naer
 als oft doet dochte wesen
 so come cleyne vissche T desen
 en crupen die stellen al vol
 dan es pina niet so dol
 si en linct haer stellen dan
 en wat sise in begghen can
 dat bliift doot al gheheel
 so gheeft si haer gheroot een deel
 dat altoes bi haer es in hoeden
 dus proestme dat vische gheuroede

Pungicus es her-
 de naer alre vis-
 sche minst dats waer
 stotemisse en stekelge
 hietme al dese dinge
 Garp hebbe si die vinnen
 die en sie machme bekinnen
 die hie es om die kele root
 dies en heest die sie cleyne nachert
 va desen seit d lied raet
 dat si wassen sonder saet
 en al and vissche als ict bore
 die wassen va hare gore
 en prouet bi dusdaentre cracht

90^v
En make een melbegracht
Ten eersten somer vintmere daer
En den and somer daer naer
Vintmer and vissche te hande
Also als die aert is vande lande

Pecten dats die pladys
pling gheuet he de prijs
En seit dattet ghetepert visch si
En prouet reden waer bi
Wat alst hitte es of cout
Shelbeldich i haer ghelbont
So blien si in die diepe zee
bede so doch si hem so wes
mer als die lucht is mt gheuoeth
Dan sin si gans en bet ghenoech

Porg maring dats tmeerslbyn
Sheribt ghespect dūctet in sin
Ra een zwin datme seit gaen
pling doet ons vstaen
dat some maerslbyn sond waen
die one opte rugghe staen
die zwaertic sin gheuenint
En daer men seer of is ghepint
die gal daer of dus segget hi
dat tacle daer ieghen si
bi lime leue si opte ngronde
En en sin niet va goed ghesonde
Alsmē ons doet te verstante
p. gaet wt. r. comt ane.

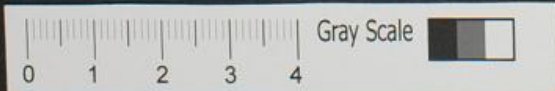
Rana maring dats die zee puut
pling hieten ouer lunt
pistatrix wat hi visschen baet.

Also alsme an hem verstaet
Es hi ghehoort daer hi mede
De gront roert datme die stede
Ghesien en tan aldaer hi es
Die vissche die niet en broede des
En niet en pensen ome dien
Comē daer si die moudelighe sien
So gript hi dat he es naest
Daer hi he selue mede aeft
O wi hoe menich i aertrike
Es bedroghe dus ghelike
Alsmē dat aertsche goet vroert
Daerme die ziel mede vboert
dat niet dan lym en es en sant
daerwaert steket alte hant
Wat al die werelt wilre toe
Dan comt die duuel en men en weet
En haelt niet ene certen lape
Sin proye vot den hope
Wat tghelbm alt volc so vblmt
dat niemē sin vlies en kmt

Romb is een visch
voet mede een
Deelkin van dier seide
Groot en stare va lude
die niet sinre behendigheden
he so deet inden gront
dat he niemē en siet te dier stot
van he els dan sine vinnen.
En als hi bi he mach bekinnen
In sine spronghe vissche comen
heuet hi sin proye ghenomen
dat si seale en listich si

gachme prouē wel hier bi
Wat ten es gheen visch so traghe
Roche vintme in sin maghe
gugiluse die seer sin siel
Dus merctme sin scalcheit wel
Dins met die stuer. doch va he somen
hore wi de stuer rombg nomen

sin si va sulker manieren
dat si in staende water en moghen
Riet laghe leuen noch ghedoghen
Een zwaer visch ist va goed smake
mer hi heuet ene sake
dat hi saen vsaden doet
Alis sine smake goet

Rais dats d' roch
en name een
lelic visch en on-
bequame en die
te verdulben is
seer zwaer.

Turio dats die
stuerre een
visch ist die sin
nature seemt
i grote riuieren

Aristoteles seit ouer waer
datse doet draghen die siut vint
daer men dese veel vint
sin si onder en onbaert
en almer verre mede vaert
dan sin si lief en diere
Jeghe and visschen maniere
sin eghe oft een duuel ware
scarp ghetandt. als een saghe
heeft die roche enen staert
als een serpent achterwaert
Ande buuc staet he die mont
lelic en onreyn talre stont
wel na also breeet als lanc
S. neemt hier ameganc

Cume in emgher manieren
Rut hi yet spisen dan vand lucht
Starc es hi en van grot vlucht
Ra sinre grote sin ghemene
sin darmkijn seer clene
en si dat mese bittren moete
sin leuer es so zoete
gitter gal die daer an cleuet
dat si teten mesquame gheuet
Een gat heeft hi staende ront
An sin hooft en ghenen mont
In sude vinde wort hi bet
met melke leeft hi wel na bet
dan hi waer in die riuere
versch gheten na sinre maniere
voedt hi bet dan visch negheen
dane recht so is al in een
sin visch te honde herde quaet
Wat hi te hant anghe gaet.

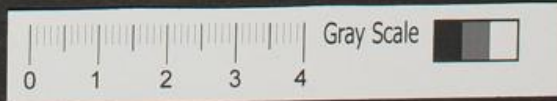

Salmo als lib
veru seghet
Es een visch die
te sin pleghet

Spagia als pli
ng seget es
een visch die te leue
pleghet.

In grote verischen riuieren

91^r
An rootse die in die ze cleuen
En die bide lime leuen
Men trecke of al stillekme
Als vintmese mit grof pine
Wat sijn gheuoete en houde he vaste
dese bringhe ons hare gaste
Riet om eten noch om smake
en om te oorbare Tand sake

Amatina als
plingig segget
es een visch die
proiens plegget
Die so hart heuet dat vel
dat mer mede pollert wel
beide hout en yuor mede
So hart ist ieghe alle smede
dat met cume mit enighe stale
of mach ghebbinnen wale

Alpa segget pli
mus mede es
een visch va vroom
der seide. **V**ouwen
Want nimmermeer en mach hi
dat me den visch mach ghesieden
In enich water mit enighe viere
men moetene dats sin maniere
Eerst seer blouwe en slaen
bi desen visch machme vstaen
de sondaer die langhe stonden
volghet dorperlike sonden
En men he me wiken en mach
met ghene prekele sond slach
van siecheden of van plaghen
So sietme T somighen daghen

dat hi he bekeert an sine danc
En wort behoude mit beduanc

Papia segget pli
mus me dats
een visch in die ze
hie en sie dats me
nighen cont blieten
de te same Tand
stont

Wort ghebbont T emghen doene
die sie in eneghen aerpoune
so staet haer die hie te staden
en wort die hie verladen
die sie gaet sculbe en bliet
En en danckes he weder niet
worde si oer beide te samen
Ghelbaer emgher mesquamen
Si spulbe wt een aterment
En makent so donck al omtrent
dat si ontsien oft waer nacht
dat aterment heeft sulke cracht
doet met T een lampe clac
En steect T een wieke daer
Wat daer omtret is als ict hore
scijnt zwart ghelijc de moere
Emmer sin si in die zee
In ghenote te samen tbee

Paurus is een visch
va manieren
diemen vint in die
vriieren En is ghe
noechlic ter spise
Amorosis spreect die wise

Dat hi edeket ghelinc den stiere
 Jeghe alre vissche maniere
 dese was i verre lande ghesocht
 En te room inde tyber ghebrocht
 So datter veel sijn aldaer
 Isidorg spreect ouer waer
 dat hi seet quaet es te danc
 Ontset hi he te begame
 Ist in corue ist i netten
 hi crumpt acht waert wt de stier
 En elc en begheest andeh niet
 Daer hien i die iachte niet
 hoort vissche namen wort i. t.
 wat i. s. vant is nemmee

Uorpede als ons
 plimig segghet
 es een visch die
 in die modder le-
 gghet en wat visch
 die sbeemen wille
 Daer hi legghet inde gront stille
 vliest hi sijn macht en wt tyge
 En dan daert hi en inder laghe
 gen daert sijn leuer verre
 daer meed liede te maken erre
 hi es va so groter machte
 wie dacten noopt mit ene stachte
 om armē en sime lede
 vslappen he en vstraghe mede
 Cume sime boete oec an sijn vel
 hi wort al mat al waer hi snel
 sime lucht van sinen liue
 verzwaert beid manē en liue

plimig en ysidorus mede
 segghet dit ouer waerbode

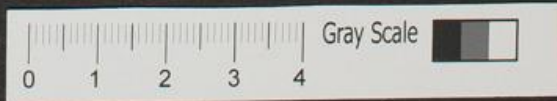
Tribit
 Kocstan es hi visch boeten dicke
 sijn simeer en wonder es dit
 inde somer ist zibart en inde winter
 plimig spreect i sime tale
 Al laghe gont in een make
 Ghesoncken en het blote ghelinc houte
 heestmet ghecultbet met soute
 Een sic met desen vissche doct
 En ment in dat water doct

Tymallus seit
 ysidorus Is
 een visch en hiet
 aldus om dat
 sijn roke es beqme
 dies heeft hi band bloom die name
 van thing dats een bloeme
 dese visch die ic hier nome
 heeft in water sijn ganē
 va verffche en va saure ymanē
 En is soen en va zoeter smake
 dus dmet mi bi deser sake
 dattet die spirinc mach wesen
 .t. gaet wt. b. comt na desen

Tipera dat es
 bekennt en hiet
 opt lat. i. serpent

92 v
 En in die zee ist een visch mede
 Van quade doen vā quade rede
 Riet groot en ist dies ghelouet
 boue den oghe op sin houet
 Staet he een been als keen hore
 Scarp en vreselic als wi horen
 Wat wie dattet v mede wont
 hi is gheuenint tot dier stont
 mer als dit die visschers vaen
 dan doe si he thoost of slaen
 En dat and' es goede spise
 En nuttelic i menigher wise
 Die boec vā vissche neemt nu ende
 Van die selue vissche die ic kende
 En die ic vant in latine
 heb ic ghedicht mit myre pine
 Voort suldi hore de. vi. boec
 daer ic v inden onder soer
 vande serpentes bedieden sal
 mer eer ic spreke vā elken al
 So sal ic een reden clene
 spreken eerst int ghemene.

haer toghe zwart en lat ghespleten

Hristotiles
 die seghet
 dat gheen ser-
 pent te hebbe
 plegghet gode
 ne ware dat
 sin saet sa-
 der vissche ma-
 nieren gaet

he legghet therte wil hi weten
 Recht nade halse ind' maniere
 Ghestepen dat es een mere
 Grote serpente hebben alle
 op die leuer die galle
 Den clene dats hare plegghen
 Es si op ene darm ghelegghen
 oer wert wed' slende tserpent
 Ist datmet maect blent
 Ist datme he de staert of staet
 hi waest als he die tint voort gaet
 Dertich ribbe heeft tserpent
 En daer si noten dats bekent
 So vast clene si te samen **men**
 oft een waer daer. ij. hoofde wt qua-
 vleyfch en gras eten si ghemene
 Luttel drincke si en clene
 Wijn hebbe si lief en daer mede
 Vaetmese i menigher stede
 Si en pissen groot noch clene
 Sa dat si groot sin ghemene
 pling die maect ons cont
 Alst serpet ene man wont
 dat daerde selue vreeet den man
 Wat i haer het niet gheduren can
 En moet sterue daer na zaen
 Elc serpent en mach v slaen
 Alsoe mer ene man te samen
 Soud salamandra bi namen
 pling spreect dat vand' galle
 Dat venijn comt hem allen
 Inde wint' crupen si ghemene
 In aerde in bomen en i stene

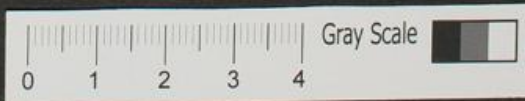

uit den lente comen si boert
 In wlat alsme on waer hoort
 En mach altoes gheen spet sin
 Roeh niet dat draghe mach bemyn
 Ja yersche aerde vintmen hiet
 Werpmese op een bemint dier
 Weder het es cleyn of groot
 het bliuet op die stede doot
 Dies leestme dat wilen ghestiede
 Tussse de engelsae en de scotte liede
 Een verringhe op een eylant
 Die yerste hesteden te hant
 Datme in dat lant brochte
 Waer daer sulc dat leue mochte
 So soude dat lant de scotte wesen
 En storne si het bleue he bi desen
 gen deedt en die worme storuen
 Dus hebbe die yerse tlat u borue
 Isidorg segget dier weet
 En iacob dat spente sin leet
 Daer om hebbe si cleyn ghelbont
 Rachts en als die tyt is eents
 ou waer spreectme dat t spet bliet
 daert de mescbe naect siet
 Ambrosig spreect voor waerh-nd
 dat des mescbe nochten spu
 de serpente sternen doet
 Dus draghet elc anders doot
 Giet dat serpet he inden noot
 Ic mach v segghe wat dat doet
 Alc lijf werptet inden slach
 Op dat sin hooft ont draghe mach
 Ic he thooft ghesont bleuen

dan behoutet wel sin leuen
 Alst wil mit water sin
 Spulwetet wt sin bemyn
 Alst wt coomt so neemtet weder
 sin bemyn daert leide neder
 Bliestet sin bemyn oec mede
 het doot he ter seluer stede
 Langhe leue mach tserpent
 Wat alst he bondert kent
 Vastet en wort magher dan
 So ruumptet sin bel dat heuet an
 En crumpt doer een nauwe gat
 daert he of mach stropen dat
 En vmetbet sine iogghet
 hier toe helpt he des venewels doeghet
 En als he die ogghen gaen vte
 Vermelbetse an die rute
 Goede roke es hem quaet
 Wat si tserpent verslaet
 hier eyndt die tale mit ghemene
 Ru hoort van elken allene
 Teerst T.a. daer na m.b.
 Ra dordme vanden a.b.c.

Hispis is een
 Serpent
 ghedaen Ege
 lu blaen heb ic
 verstaen diet
 bint hi es mitt
 doot ghemene
 g mit beben-
 dicheide met cle-
 belesement en so begaet **Line**

Dat sijn vernijn niet en scaet
 En ment mach vāghe mit gemake
 Dat is om sondlinghe sake
 Wat men he wt de hoofde doet
 Enen steen dier en goet
 En nb es een natuer i desen
 Dat seer scalt es mt belesen
 Wat als die toueruer bestaet
 Diet met sulke wiste vaet
 So strectet mt een oor sijn staet
 En werpt dat and ned' waert
 Jeghe daerde en staet sijn oren
 Also dattet niet en mach horen
 Soling bestreue heuet
 Dat elc met sinen note leuet
 Wat alsme slaet dat een doot
 Tand heeft de roulbe so groot
 Dattet na volghet de moordenare
 hme stonde nēmer i sulc scare
 Ten salne wille anevaerden Ten
 dat en lutet om gheen wese vā zblade
 he cant he oet benemen niet
 hi en si vroet of hi en ontuliet
 hi sal he emmer neme tleuen
 vā ene affis es bestreuen
 dan in egypte wilen een man
 door sijn tafel i voeden began
 So dattet memet en dede onfachte
 Ten leste dat .ii. ionghe brachte
 En een sijn ionc dode ghynder
 Een van des goeds mans kinder
 als die moed' om teten quam
 En si die misdact vernam
 sword stre om haer kint ontlee

En si en qua weder nēmer mee
 sra die manier vā ene zbine
 sijn ghescepe die tanden sine

Hustbena als wi hore
 dat heeft staende
 een hoofft boren Ende
 en and' inden staert
 sijn looptet hare nb der
 waert wmdende na
 des paeldrincs wise
 beide die hoofde mit
 ten spise.

beide striden si en bechten
 pling die hoor ic berechten
 dat he eerst na wint toghet
 wat het conde heuet ghedaghet
 vordē cuchunt comtet dats waer
 sijn oghe als dat vier clær
 Ic en vant nēme m.a.

sijn hoort vand. b. huer na

Basiliscus i la-
 tin est dietsch
 een kuenmpkijn
 En hebs oot cominc
 op allen vernine
 dese aertsege pla-
 ghe pleghet te sine

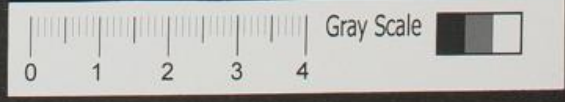
half voets lanc ghespoekelt wit
 op sijn houet heuet dit
 spekelde inder ghebare
 als oft een crome ware
 alle serpente sijn voor he bloodt
 wat hetse mitten adem doot
 get op sien dootet den man

Wie so ander teerst ghesien ran
 Die bliuet doot hoe dat si
 Dit scrinet iacob van betri
 En pling doet ons verstaen
 Riet allene mach verstaen
 De mesche mer al dat leuet
 Daert sine wone heuet
 Sin demin doet oer wt en wt
 Bderue beide doem en cruut
 En al dat wast groot en clene
 Het scuert mit sine ade stene
 Het demint die lucht oer mede
 Vliegghet een voghel d' ter stede
 Hi en mach niet min vdinghen
 Dan he die bedren besinghen
 Sin wispelen alle serpete ontscien
 En als snt vremen si vlien
 Allene die wepale die ulbmet
 Wat alsme in dat lant bekinmet
 In wat holen dat si wonen
 Come die lieden mitte goenen
 Het ruten al ome behanghen
 En latense men hote ganghen
 Daer bittet doet ter stede **7** de
 En dan moet hi selue sterue me
 Al ist nochtā dat bliuet doot
 Het blift i machte als groot
 Waer somen bestruet ene masiere
 Het polū vā sinre maniere
 Riet demins en comter mine
 Roch oer selfs die spime
 In erreke als wi horen spreken

Es een monst daer mede bestreke
 Men seghet ons hene oheen huus mede
 Esser een snt vā sinen lede
 Die spenten ne vlien dane
 Men doet mede te vstane
 Datme met sine pulū bestruet
 Sulu en het gout dan bliet
 Vliegghede vintme se som mede
 Die god niet en laet wt haer stede
 Verre vare om die saken
 Dat snt woest soude maken
 Vande ander basilisc ic wane
 Vintme mede boer vande hane
 Diet weten wille lese hier boren
 So mach hi die waerheit horen
Boa dats een serpet
 In calabren bekēt
 Also als ons pling se
 ghēt dat herde groot
 te wassen plegghet
 Talre eerste es sin doen
 Dattet smet boppelen
 ende coen .
 En wort van hare melc so vet
 Dattet wast veel te bet
 En wort so vtermaten groot
 Dat memet en dar bestae ter noot
 So dattet ulboest den lande
 vā creature menigher hande
 vā ene serpente ghe wassen dus
 scrift ons sinte iheronimus
 dat die goede sinte ylarion

Enē hoop houts op eteme doen
 bi goeds cracht sond' and manne
 En vberndse mit viere
 Om dats he die liede baden
 die daer meed waren beladen
 plinius scriuet al bloet
 dat wast vtmaten groot
 dat .c. boet en .xxx. mede
 lanc was seit die waerhede
 en brocht te romen sijn vel
 en sijn ribbe als wel
 Te sien doer die wonderliche
 Ghelue datme vint ene stede
 goestme dat dier bestaen
 Permet mochte verflaen

Berus dats .i. serpet
 Expimētator die be-
 kent dattet met wisse-
 len die lapreide. **W**t de
 water loct op die heide
 En het dan mit haer noot

Dus te wonderen herde groot
 En dicken ist als ghedaen
 Per die lapreide conde ontgaen
 datsi wort gheuaen opt lant
 bi deser rede es beant
 Seghet dit waer en solm
 dat die lapreide wort bemijn
 Remer en heb ic namen .i. b.
 hoort serpente namen m. c.

Qormuti dat
 sijn serpeten
 seit solij i orienten

Om dat si hoornen draghen
 daer si mede steken en iaghen
 Rochten hebbe si ander bemijn
 daer liede of sterue of daer moet
 Triakel toe salme gheuesen **I** sijn
 van he ist dat wi lesen
 dat god desen liet verbiten
 In egypten die hemiten

Qameleon als ysdorg
 seghet Is een ser-
 pent dat te leue ple-
 ghet bid lucht al sond'
 eten Ghesape ist als
 wyt weten Ra die la-
 certe mit voete viere

Scarp gheclawet en quadtie
 lanc ghestert crom en smal
 buulrest nade kemel al
 Remermeer en luuctet oghen
 sijn vel mach veel ghedoghen
 sijn buuc en is altoes niet m
 Tracch als die slette meer no
 bloet heeft vimate clem **I** min
 sond m dat hert allene
 Des ist bloede i sijnen moet
 wat die coenheit legghet mit bloet
 sijn verbe cant wel vkeren
 als ons die wise meesters leren
 dattet alsulke verbe ontfaet
 Alst ghedaen is daert op gaet
 het liet honden rauchen sliten
 sal yet va hem ombiten
 hi moet sterue omme dat

hi en hebbe een lauer blat
Wint tnt woontet i daerde
Ten lente gatet simre baerde
In asia als wi lesen

Qarastes als p
ling segghet
Es een serpet dat
te hebbe plegghet
achte hoorne als
die weder.

get dect hem inden sande neder
Op sin hoornen allene
Come besghelen groot en cleve
En wane daer op rusten gaen
dan worde si vbeten saen
het cruipt na lampreide manie
die hoorne hier of die sin diere
gen maecter of ten missen hecht
die come ter tafel voor alle gherech
En bringmer enich bemy naer **ten**

Dipias spreect iacob va betri
En soling die meester bri
Es so diere cleyne een serpent
dat met tume mit sien en kent
als ment tret men cant ghesien
En een wort gheueymnt mit diere
soling die segghet al bloet
dient byt hi blyst thant doot
Experimentator die scriuet
va he diere doot of bliuet
dat me met en can ghesconben
In sin aensicht teken va roulben

Draco seit iacob
en smte augghim
dat ond alle diere
die sin die alre
meest es dies ghe
louet enen cam
theest hi op sin houet

Ja sinre groot is cleyne sin mot
bemy mit hi tot alre stont
Wat dat hi mitten sterte bmt
hete doot en tbiuels met een tbiunt
Ja dolifant en cans ontgaen
Can hi en binde staerte beuaen
In steenrootfen en i riuieren
Es sin wesen na sinre manieren
Wat sin natuer is doer heet
En oer mit lant daermen weet
Is grote hitte vander somen
Want wi en selde ghebeten comen
de rechten drake dat weet idel
dat ome tien dien diere abel
dat woeste babilomen heet

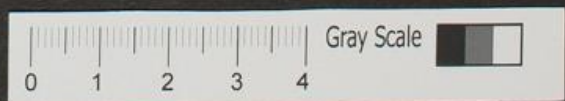
So wort dat hecht zibetende daer
Shelidrus dats een
serpent **visdory**
spreect dat is bekiet
dat sin bemy is so
quadet

Dattet hant daert ouergaet
Koken doet ind maniere
als oft waer van viere

In water leeft en
opt lant. hier comt
vand. d. na althant.

daer sijn si groot als men weet
 axerre dan .xx. cubitus
 haer ropen wi lesen dus
 vnaert de liede die dat horen
 haer op sien doet de liede vdore
 dat sulc heeft de anpt so groot
 dat hi vant op sien bliuet doot
 als si ont sijn wilmen weten
 dat si luttel dan eten
 Augusting seit sonder lighen
 dat si somtijt in die lucht vlieghe
 En haer vloghele sijn een vel
 als wi an die vleermuis sie wel
 En daer ene maect sijn vlucht
 ontsnuert hi altemael die lucht
 In sijn hol druecht hi ouer een
 dragancia de dueren steen
 of hi en is altoes mielwer toe goet
 Ten si datme he leuede wt doet
 sijn tonghe en sijn galle
 In vinn ghesaden mit alle
 En daer mede bestreken dan
 sijn leden ist wif ist man
 dien die duuelen meubi
 Quellen. si maken dri
 Aldg mach hi gheueghe wesen
 Talre eerst moetme belefen
 dat hi niet en si va felre juoere
 dan slactme door he een ta doer
 dan waent hi horen de donneslach
 wat ne gheen eer sterue mach
 dan va dome en va blypen mede
 Aldg vnaertme daer ter stede

so bint he dan daer op een man
 En doet he heen draghen dan
 daer hi wil in berren lande
 of daer of comt he dicke stonde
 wat gheraken si ter wider zee
 En hi dan mach vlieghe nemee
 so ist met he gherekent sien
 oec x can mese wel anders baen
 men neen een calfe en men doe he
 sijn darmen vol altemale // wale
 van melbe ghebernt calc al bol
 so comt dat grote beest al dol
 Aldaert staet onder set mit staken
 En slindet dat calf i sijn caken
 Alst calc in sijn buke legghet
 verhit ghint calc alstet plegghet
 dan wort drinckede die druke
 En teale vhit di sulker sake
 so dat i hi so seer ontfeket
 dat he therte binne breket

Dracones is een
 serpent als ade
 ling wel bekend start
 en groot en sond waen
 Int aensicht als een
 mayhet ghedaen En
 mederwaert ghelijc
 Den draken wi
 vane dies in
 vbaren saken
 dat tserpent was aldg ghedaen
 daer die duuel had mede benaen
 onser eerser moed yeuen
 als wi noch lesen in brien

Wāt beda seghet sonder waen
dat dat serpent was ghedaen
In aenschijn ghelinc d' maghet
En had der vrouwe p belaghet
dat si niet dan taensicht en sach
Wāt tand' hif bedect lach
met loueren en met risen mede
En die vyant sprac daer ter stede
Wt den serpent en loech
Also dat hise bedroech
Noch hebbe wi al daer of wee
hier gaet wt. d. en na volcht. e.

Amoros seghet so
lim es een sprent
en sin bemme heeft
sulke cracht wien soot
dat he al sin bloet ontgiet slact
so dats he tloemt en bliuet
En dan es die mēsch saen othiuet
Wāt daer es gheen seimen nēnme
Ic en vinde nēmeer namen T. e.

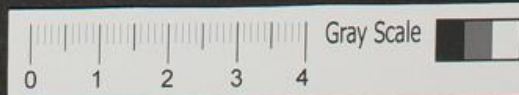

Uacula seghet so
is een cleen spetken
en bliucht als of een
quareel quame
En daer of heeft die name
des lusen in den bomen
En merke en gomen
wien dat si gheuemenen maghen
En come ondoorsten gheuloghe.

Unale dats
Solinus seghet
ons diet kent

96
dattet is vā aspīs gheslachte
dit serpent doet sterue sachte
wien dat bnt daers gheen ontgaen
hi moet i slape worden saen
Noch rofe noch steken noch trecke
men en canne nēmerme ghebecke
dat hi ontbaket daer na
Dus dānich hadde cleapatra
dien tiden dat augustey ulban
Antomise haren man
die he dode met bemme
Wāt hi verbonē was entie sine
si leden t enē graue diere
si nam serpēten vā dier maniere
en setse haren borsten an
en ghinc legghe bi haren man
en slapende t haren leuen
Dus heeft die roomsehe hīstōri bestre
Dus seghet ysdorus Juen
Es t egypten t nylus
en heeft scarpe doorne bele
het gaet t cocodrillus keke
daer hi legghet en slaept
en mitter keke wide gaept
en verft heeft he beslegghen
met mīderen dits sin plegghen
om dat sachte wesen sal
die grote vyant slent in al
en alst dan t die darmē legghet
so toontet den aert dwt plegghet
en strect he die darmen diere
dan sterft tand' in corter bre
en het crumpt dan wt vā benede
die liede zibellen t allen leden
dient ontreinet mit bemme

96^v
Coe mes is daer of medecine
Een tonghe is goet als hi weten
Jeghe der serpenten beten

Leros wandelt in
den broec segget
kyramidarum boec
En es een serpent
alsmen segget **J**eghe
dat bouen de watre te rechte plu
ene steen so draechtet binnen
daermet om vaet wilme kinne
Jof so breect dattene spulbet **w**et
mit woorde datmet oer so bedu
En mitte name oer mede va gode
dattene spulbet al doctet node
broed asbrecht spreect ouer een
dat hi selue proofde den steen
als hi segget an een wif
die vol waters hadde dat luf
hi gorden an haren lichame
daer si hadde die mesquame
En .iii. vnghere alle daghe
sanck haer lichame sond saghe
onthier en thout was ghedaelt
En haer lichaem ghesmaelt
Jeghe reune en tranende eggen
Can hi sine macht wel toghen
Dus tegheloue herde wel
.J. gaet wt huer comt. l.

Lacerta is een cley
serpent datmen
in veel landen kent
En heeft .iiii. voeten
als wnt weten

Een tonghe is t huien ghespleten
Riet vemin es niet so zwaer
Als menich voghels weet on waer
Cleyne ionghen si draghen
Somen boken hoort ghelbaghen
Die .xxiiii. voeten draghen
Va ghedaenten scoen en clae
Ru hoort vand. n. hier naer

Matris is een ser
pent als lucien
en ysidorus kent
dat met orim maect
putten beke en fontuyne **V**onreine
daer t luuschet en legget
des anders gheen spet en plegget

Madera dats
een serpet
datmen int
duitsche lat
eye vintse beude d'v en gt. **V**oeket
Een vemin dats herde groot
men heester triakel tieghen
Een vel si te hebbe pleggen
haer blasen is sulc va moghetbede
we neem een roed versch gesnede
En doet de ader blasen daer an
Si bliest die groenht. daer van
steemt oer een zwaert scoe en clae
En laetser op blasen daer
dat zwaert ontferbet alte gad
Dits die macht vande ader
wort oer een man inde voet ghebete
dat vemin liep opwaert als hi beten
En ome gaet des mesche hede

En comter ter aerde mede
 So valt die mensch neder doot
 Dat doet sine betten groot
 Die hier of ghebeten waert
 He hage sin hoest ned waert
 So moet t'femin inde voet bliuen
 Wat sin nature wil becliuen
 En men sal die bete wt smiden
 So gheneesmet i corten tiden
 Die seker gaen wil en wesen
 In steden en he ontslet va desen
 Wriue sin blote lede
 Met alfen en met ruten mede
 So sulte he dese worme bliuen
 Nu suldi name in .p. besien

Coster sprecet ia
 cob va vetri
 En soling die mees
 ter vri Is een ser
 pent dat talre sto
 de Capende gaet
 mitten monde

En wt der kelen gaet he rooc
 Wie va desen ghebot wert oer
 Die zwellet en seint i dier ghebae
 Als of hi vol waters ware
 En moet also bliuen doot
 hi en hebbe triacle ter noot.

Carcas als ons
 doet vstaen
 vst dorg en luacen
 Es een serpent
 dat sine vaert
 En sinen ganc heeft acht waert

dat is die nature sin
 vreselic seer is dat bemin
 vand .p. vmd ic neme woert
 hier comt T. in een spet boort

Bucela dats een spet
 dat met dit i oient
 Aristotil te witen doet
 dattet mit is en goet
 want hi doet ons verstaen
 dat apoterarise baen
 En hondet i haer apoteken
 met crude die si daer toe reken
 make si va he specie diere
 Ruttelic va menigher maniere
 Riet meer so en vand ic des
 boort boort spente namen T. S.

Salamandra is een
 maniere va ser
 pente die in viere
 kene daert in gaet
 Ja dat oer t'fier me
 de verstaet

plimig iacob ende adelim
 Aristotiles en solim
 begghe en daen verstaen
 dat yda die lacta is ghedaen
 vst dorg sprecet sin maniere
 Gaet voor alle beminde diere
 plimig segget men en siets niet
 sond' alst seer te reghene pliet
 sin spu dats vsmaten quaet
 Ist datter een mensch i gaet
 he ontualt al sin haer
 op home climtet en daer
 veminet dappete en wiere of bnt.

Dus hout staede mit sinre ghedane
 die niet vualghe mach mit game
 so heet ist dattet te wint wel
 oft somer waer of doet sin bel
 wient so steket hi en cans u binen
 hi en blift doot va droochte binne

Sirene sin ser-
 pente mede
 va dtimate gro-
 ter snelhede
 Experimentator
 die ontbint

Dat mese in arabien bint
 En sin smelre dan paerde
 Som vlieghe si haerre vaerde
 haer vermyn heeft macht so groot
 dat cerniet beuoelt ismen doot

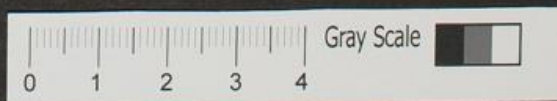
Scorpio dats een
 serpent soling
 scrift diert kent
 dattet mit aenschijn
 sonder waen herde
 goetelic is ghedaen

En heeft ene gheernachte staert
 die seer scarp is achter waert
 die es gheuenint talre stont
 En het cromten alst daer mede wort
 En tallen tiden poecht en puint
 hoet de mesche gheuenint
 Wiemen heet dit scorpion
 dan die oer scale die dit doen
 also gheset heuet en poghet
 hoe dat scoenste buten toghet

met spreke mit score ghelatu
 of als daer een gaet sinre strate
 steect hi die tonghe wt nade man
 En visiert dat hi best can
 bede scerpresse en stade
 ant sine gheueninden rade **T**ghe
 die gheuenint is mit scorpioes sla-
 leuet tot ande derden daghe
 psilli sin centrehande liede
 die om ghelbm en om mede
 vermyn suken wt den wonden
 dese brochte in oude stonden
 In italien ome belach
 genich dier daer vermyn t lach
 doe brochte si scorpione mit lant
 of si storue alte hant
 doch heeft mer scorpione ghesien
 die niet te scaden en plien
 die mesche die va scorpione
 ghequetst is t eniggen doene
 em affche ghedroncke t wine
 hi ghemest vand pine
 scorpioen aerde het tetene pleget
 als ons experimentator sighet
 ist dat met t olyen vsmoort
 bringmet dan ter sonen voort
 het ghenet en doet leue voort an
 En mer op ghiet aisin dan
 vand. s. vmdyo neme
 hoort voort speten namen t. t.

Tortuca is der
 tortulbe name
 een lelic dier en on-
 bequame

En es ond serpeten ghetelt
 Om dat si crumpt acht tuelt
 En legghet tussche .ii. sarpe scilde
 Die haer gaf die nature milde
 Diemen qualic mach doet slaen
 haer hooft is nad' padde ghedaen
 Ghestaert is si nade scorpioen
 Egeren leit si als een hoen
 En die niet ghesont es int sin
 Leuede es si sonder demin
 of doot als ambrosig segghet
 Tarde daer haer lende legghet
 die va haer es ghepint
 Wat hi bliuet gheuenint

Sirus dat serpet hoor
 die lien is omtrent
 padme i lombawrdien
 di. boete of .vii. lanc
 ghemene achter groot
 en boren clene

En staert is deyn en niet cranc
 omtrent eentre palmen lanc
 Ghehic de paeldring crumptet lbel
 mer hets vtermaten suel
 verre spröghe so cant gheuen
 En altoes thooft ap gheheuen
 En doet altoes memet quaet
 Ten si dat met zbaerlike bestaet
 opte rus heestet .ii. rode streken
 die met laserstrap sin ontsteken
 die doen rotten dat vleisch va desen
 En nuttent als wi lesen
 beide in dranke en in ate
 Wat hetser goet toe vtermate

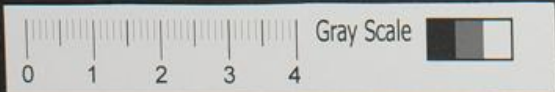
Aharas dats een
 serpent als
 ons pling bekhet
 van gheslachte
 van scorpioene

En blieghet na sinen doene
 Wat dient steect es ommer doot
 hi en hebbe triacle ter noot
 En daer toe and' medicine
 In ytalien pleghet te sme
 sond' demin sin si bekent
 of die quade sin i orient
 die moghe leue sonder saghe
 sond' eten .xx. daghe
 men sal doot slaen dat te hant
 En latent i oken rooste thant
 die olie es medecine
 fray en goet te dien benne
 hier na so hoort va .i. and' voort.

Cirus sprecht ia
 cob van betri
 En liber i veru oer
 daer bi es een ser
 pent en hiet also

Om dat lant van yeric
 En omtrent die iordane
 Saern pleecht te bestane
 voghelen en oer haer eyere mede
 die vteert talre stede
 dit vleisch hier of is datme briget
 En met and' specien minghet
 daerme triacle of maket

die doet al dattet bemyn slaket
 Sulke segghe dat dit dier
 Fel es en seer ongheliet
 Allen liede te pijnlic seere
 Voor die passie va onsen here
 Dat me een dat felste binc
 Als ihesus andat cruce hinc
 En hnghent he ter siden
 Voorbaert me in allen tiden
 Gitter cracht va ihesu bloede
 So qua ons ghint bemyn te goede
 Triacle segme medicine
 Jegghe alrehande venime
 Sond ieghe bemyn va tyrus
 Oet vintme bescreue aldus
 Dattet sin vel of doet na sin se
 En bwoecht aldaer mede.

Waer dattet come mach daer an
 vand. t. sprec ic met meer nb
 Nu hoort en serpent m. v.

Vipera seget
 iacob van
 betri en ysidoro
 rus dattet si
 Een serpent
 vander nature

Als noten sal dese creature
 die sie gaept va groter hitte
 En als die hie siet ditte
 Steect hi haer thoost inde mode
 Daer na i corter stonde
 Ontfaet si ionghe daer mede
 En als si comen ter ruyphede
 Dan stueren si der moeder siden
 En come voort i corten tiden
 Drierhande vintme in desen
 En haer bete es sond ghenesen
 haer radren sin goet en sin
 Jegghe alle serpente bemyn
 Doet ons plinius te weten wel
 Exprimetator seit herde smel
 dat si ten saisoene of doet
 Es tande en oghen goet
 Ghesode i goeden wine
 haer smeer maect dock' oge sine
 waer om datse die moed vsliten
 spreect pling in sine biten
 hi sprecet dus i sine tale
 Vipera draecht .xx. te male
 En worpt mer een te samen
 So dat hem dand' vergramen

Tiliacus als lib
 tres seghet
 Es een worm
 die te sin pleget
 In menighe lan
 de omtrent
 En als hi vast wort hi serpent
 lent worm hiet met als ut kinde
 wat hi vast wt der linde
 het verteert den boom mit alle
 binne so dat hi moet vallen
 dit serpent wort seer groot
 En doet alsme seghet gten noot
 beide de beeste en den man

99^v
 Die binne d' moed' sijn besloten
 En store mit haren roten
 Der moed' ontlbec die siden
 En come wt t corten tiden
 Luttel serpete bintme so fel
 Nochtan es sochter mit el
 Jegghen die sie ghene hie
 Dit segghet sinte bazelis mie
 Wat als si es ouer enighe side
 bi wispelt na haer en es blide
 Als hie beuoelt bi he te sijn
 Dan spulbet hi wt sijn beuyn
 En ontfaet mit grot minne
 Ome lieue beynoot mine
 onsalich dorper gronghaert
 scaem di dat du heues onlbaert
 Sonder reden din wnsf
 leer an dit felle diet keytiff
 dat sijn beuyn va he spulbet
 En an sijn ghenact vmlubet
 laet vare din selheit quaet
 En laet wt din quade zaet
 hooschelic mit bliden sinne
 En deel haer mede din mine
 hier eyndt der serpente boet
 had icker t mine onderfoot
 weer bonde ic hadt bestreuen
 Nu sal ic v die reden gheuen
 vanden wormen groot en cleue
 En teerst spreken mit ghemene
 van allen worme te samen
 Des help mi god en maria amen

Alle worme mit
 ghemene son
 der boeten hebben
 bloets cleue si
 en sukent va an
 deren dieren mer
 si hebbe t hare ma
 niere
Ghelick oft waer bloet
 wormen oer die sijn gheuoet
 hebbe niet dan sap allene
 waen ic wel t hare bene
 veel worme sond waen
 vintme die mitten somer bestae
 En mitten somer nemen eynde
 als he die sone niet es gheheynde
 Somighe wormen die crupen
 En som die in bomen slupen
 die blien en laten haer saet
 In loueren als die coude an gaet
 En als die doube comt mit sone
 so sietme dat si wassen comen
 Worme die meest hebbe va viere
 vlieghe best dats haer manere
 En sijn gheberibet als pellebm
 die gheen die vander lucht sijn
 lopen snellie haerre vaerde
 die meest water hebbe en aerde
 die sijn traech t crupe in gaen
 dit doen ons die meesters vstaen
 dits worme nature ghemene
 hoort va elken voort allene

100
Teerst i. a. daer na m. b.
Rade lettere vanden. a. b. c.

Apis dats i dietich
die bie omte a-
brofij seghet me
En baselis die grote

Dattet sin wormen sond ghenote
Et en noten noch en viden
En sin te samen tallen tiden
hare broem legghē si teenre stede
En eten al te samen mede
Cost en ghelūm groot en clone
Dat is talre stont ghemene
haer maghedom haer reynhede
Is ghemeen hē allen mede
Si winne vrucht en bringhen
Sond noten en minghen **T**e sin
An hē en pleecht gheen lypurie
Dies winne si vrucht sond p̄m
Nochtan wort haer gheslacht ḡt
Si nemen toenlic i haer ghenoot
En allegader so sin si
Onder haren cominc vri
Wat si eren en minnen
Als dien si ouer haren hē kinne
En bi haren wille gheset
Op hē en doen si gheen onbet
En dits ty woderē niet een t̄lmit
Wātfē die cominc weder mint
En es hē sachte sond waen
En bliuen hem onderdaen
hier om so en es sond lūghen
ond' alle wormē die vliegghen

meer te wonden dan die bien
gen mach hē honich gaden sien
dat boue alle soetheide is zoete
En te menigher misquaem doete
Si maken was en raten
gemighe mēsche te baten
Si hebbe voerhde en h̄tagghen
daer si hē an beraden mogghen
En en sin mielberen sel
vā maniere dan sachte wel
En dits een wonderlic engien
Te wint enmacher ne gheen sien
ente somer als mē winne mach
leechter gheen ledich alden dach
hets worm die gheen vrucht en deert
En alst bi hē heeft vertuert
die blome die si dan bespien
daer hē goet of mach ghestien
sin si in vreemd lande bi nachte
so sin si vā groter wachte
hoe haer bedren worden nat
En rijsse opbaert de buuc doer dat
haer conent deelt hē i drien
gē macher cominc en hē sien
En middele die die ioghe berechte
En ander ghelūc dienstknechte
In elken buuc is emer een here
En die es steonst emer mere
En also groot als n. bien
die bedren sin cort van dien
een deel hogher op die been
voor sin voorhoest al i een

100 v
 Ghelinc oft waer een crone
 boue de anden vele scone
 En oec segghe meesters wale
 dat hi is al sonder strale
 sin hoerheit es sin were
 Nature ontseghet he dat spere
 om dat prime va aertrike
 Exempel neme an dies gelike

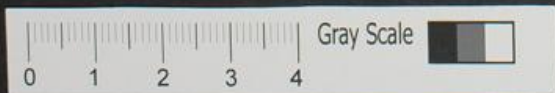

Dies deerste ordene
 vande bien dand
 diene daer mach sien
 die sin storp en fel
 En berechte die bedarue wel
 mer si en doent lude noch stille
 Anders dan die meesters wille

Onder dese sin ander
 bien die stalkelike
 te doen plien En wim
 me stalkelike en en hate
 daer si dander mede betalen
 dese en hebbe strael negheen
 En sin dienede al in een
 de rechte bien en de heren
 dese strectme wt mit oneren
 des morghe slapen si te laghe
 merre si te veel inde wtganghe
~~Si bitense doet in den wtganghe~~
 Si bitense doet sond ghenaden
 Ist dat si he te veel scaden
 als thomich ryp is en goet
 Si bitense doet mitt spoet
 als die ionghe sin storp ghenoech
 so doen si haer ghenoech
 En steken voort die middel scare

om dat si vlieghe haer entare
 om haer rust om haer stede
 En somich meest volghet mede
 diese berechte dus volghen si an
 hare meest haren cominc dan
 palladius segghet dus mie
 Twie daghe te boren of drie
 Eer dat si vliegghen wt
 smghe si mit grote egeruut
 so vaert die cominc voor wt daer
 En dand volghe alle naer
 so waer si te zwaerme bagghen
 Eist dat si tenen hoop hinghe
 so en isser in alden hoop
 mer een cominc mit gheloop
 Ist dat si oec meer hope maken
 dan weetme wel i waren saken
 datt' alse menich cominc es
 als menich hoop sijn seker des
 dat edele wert va haren rate
 mach elc wonden vtermaten
 si ruste inde morghe stont
 onthier dat een ondoet de mont
 En tropt .ij. warue ofte drie
 oec claer weder kemmen sie
 Ist dat die dach stoen sal wesen
 dan vlieghe si al wt mit desen
 En sal dat wed wesen onreyn
 so vlien die stalkelike wt alleyn
 elc heeft besceide ambacht
 als deen heeft hare list bracht
 so sinre daer .m. of .iii. ghesaen

107
Dieſe onthalen en ontfaen
Die een brēgt homich dand' blome
Wat' ſietmē breghe he ſomen
En ſult maken die wominghen
So diene daer ſom vā ſulke dige
Dat ſi anders niet en wachten
Dan de inganc niet crachten
Sulc ſoullē an die ſterren
Of he hbeder yet ſal erren
En alle eten ſi te male
Te ſamen t enen ſake
Alst' anot is ruſten ſi daer in
En immer ſo lanc ſo min
Ruten te ſamen terer ſomen
So dattur een blieghet al ome
En trompt t dier manere mede
Alſo als ſiē waken dede
Teerſt make ſi waer wome ſal
Die ghemēent en ruſte ſal
So ſcōe datē elke man mach luſte
Dan make ſi der heren ruſten
Als die ioghen dan op comen
So hebbe ſi thant vnomēn
Wie ſi ſim iſt meente iſt hen tnen
En wie he ſullen ter winge ke
En die doe ſi thant vande lue
Om dat dand' t payſe bliue
Als haer cominc ter weide daert
hi is mit ſinen heer bebaert
die bi he ſim en ſijne vbeiden
En als ſi al pine ter weiden

So es hi dan ledich allene
En meet hoe ſi pine ghemene
bi he ſim in ſine ſtare
Serianten en nemen ware
Of he yemet doet leet
En die ſim fel en duer wreet
En en laten niet gaern bliē
En dit en mach niet dick gheſien
Sond' alst' weder es gheſtade
En dan en is niemēt ſo ſtout vā
dieme op ſal blieghe hore rade
haer cominc en blieghe voren
waert dat yemet ſo coene waer
die wilde ſcore des comp ſaer
hi moſte dat ontghelden ſere
verlieſen ſi oer haren here
So es haer ſcare ondaen
En volghe ene andē ſaen
So wyl ſtrūt den buuc apte andē
Om die blome daer ſi t wandren
Jof om homet dies ghelouet
dat elc andē of rouet
Oec ſo vintmē dorpre bien
die ſelre te weſen plien
En die ſim bromelic en wreet
En altoes te winne ghereet
weletht dat die die ſo ſteet
dat haer die ſtrale wt breect
volchter enich darmkin naer
So moet ſit beſteruen daer
Si ſtulle ſeer quade lucht
voghete vā ganſe die t die lucht

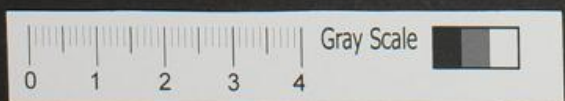

Oetmer crabbe bi of bract
 Si sterue van der roke quaet
 Die lucht vand doder bie
 Doot die and' dat segme mie
 In coude tiden bliue si binnen
 En leue bi dat si lbinnen
 Si minne seer zoet gheclanc
 Daer meed vgnadme ghemanc
 p. uer ten lancten of seuen
 Set he die natuer te leuen
 Re boffels darne mitte drecke
 En dat onder daerde decke
 Daer of sulle wassen bien
 Ouidius boke segghe va dien
 Delf ene stier of offe of toe
 Natuer doet haer cracht daer toe
 Datmer of siet wassen bien
 of die noten als vlieghe plien
 Doch ghelike si herde naer
 De edelen bien weet on waer
 honich is int beghin
 En droghe alst comt bet in
 honich suert en hout
 medicin i haer ghelbout
 En men tempert oer d' mede
 d' medicinen bitterhede
 Jegghe die coude maghet nat
 Ken honich en temper dat
 mit warme water en laet i gae
 het sal die maghe suere zaen
 het maect oer dat aenschyn daer

dwacstunt daer mede dats waer
 In een sterf seltn honich braden
 En doerre sout i bi staden
 En maec een suppositoia d' mede
 hets goet iegge den rede

Hranca dats d' spin
 nen name een le
 ue worm en onbequa
 me si weest lbt haren
 buke net daer si die vlieghe mede let
 Dick sietme se also weuen
 Dattet cost haer leuen
 So subtnl is haer engien
 Datmet noyt en mochte sien
 So subtile saken spinnen
 Ra vlieghe staet al haer lbinne
 En gheen ding en wacht bet
 Wie dat comt i haer net
 Als sine een i siet verberren
 loopt si daer toe al sond merrn
 En et daer of haer betomen
 Tand spaert si te haerre vrome
 ge waet die sien sijn dier weuet
 Entie hie die bid prouen leuet
 Aristotiles die segghet
 Dat si ten lenten notens pleget
 va hogher en sterster ghene
 lucht nat een deel voetse allene
 Expimetator die segghet
 Woden daerme webbe op leget
 dat si met en zibelt omtrent
 Als die spin siet een serpent

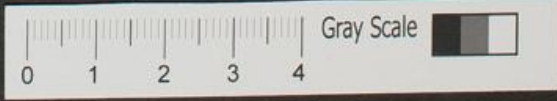

102
Legghen onder ene scade
Saet si neder bi hare drade
En steect so dicke dat si steect
Dat si he sin herffe door breect
En oec en wil sio niet begheue
Per si he nemet sin leuen

Bufo als liber re-
ru seghet es
Onder worme die le-
ghet en hiet die
pad in onser tale cheuenint is
si dat weetmen wale. + +
En eyfelic te sien den man
En bulic te tasten an + +
In daerde nemt si haren aert
Die si nochtan so nauwe spaert
Dat sio neme te lue en doet
Edaghes dan si beluue ond' voet
Om dat si haer ontsiet al
Dat haer aerde ghebreken sal
Aldg slacht si de vrecken wel
Die sinen lichaem es fel
En onthout he sin bederue
So comt een ander i sin erue
Die vdoetet en verteert
Dat hi zwaerlic heeft ghespaert
En dies d'ziete en danct niet
Ba al dat si haer acht' liet
Men vint padde mit lane ba galte
Quest bider zee hore wi callen
Die come wt ten lenten tide

En singhe en sin blide
Alot wed' warm es en sochte
hete beuonde datmese brochte
In anden aert dan inde haren
En daer en songhe si niet te bare
Dese slachte papen predicaren
Die nerghet bute poike baren
Daermese kent en dicken plien
ganc si de meest philosophien
Om dese sake als ict las
Was die propheet ionas
Vande waluistch vplonden
Als ons sin woorde onconden
Een derde maner vintme mede
Ba padde i somighe stede
In anschijn nade puut ghedaen
Oppmetator doet vstaen
Dat si groot beuyn heeft inne
Si vecht ieghe die copspinne
En en ran haer niet verbere
Die spin steet dat moet haer deren
So wort si gram en wil haer bre
En stbelt ba toern dat si moet b'ke
haer beten en ran men niet ghemesen
Een diere steen vintme in desen
dien draghe si int boorhoost sin
En men hiete crappandim
daer ic v of sal scriue waer
In lapidarise hier naer
borap sculbet ruce dats waer
En haet die some claer.

Nachts wandelt si meest alle weghe
 En gaern i ghetreden weghe
 Odaghes laet si haer node sien
 Wijn gaerts roke moet si blien
 Meest simre i spangre hoer ic wage
 Die die crappandme draghen

Bombax als plim
 seghet es een
 worm die te sim ple
 ghet in asrien meest
 en best die maect va loem so vast
 een nest dat met doersiete met en
 d' bime gadertet was gedaen van
 mildeliker dan die bien
 En dan spinnet mede in dien
 wol een deel na spinnen wise
 Daer men of maect va die re pfe
 cleden als ic horeghelbaghen
 die menighe gte vrouwe draghe
 hiet of maectme i hare tiden
 wt neme de ghelbat van sden

Bructus ad lacta
 dat sim diere
 van alsulker manie
 als wi hier die creke
 len sien wat dat si te sprige plien
 En alle hebbe si ghemene
 cort bore lanc after die bene
 bructus dat es een crekel chere
 daer wiken bi egypte ghemene
 God dede plaghe en quellen

Als moyses boken noch tellen
 In somich lant sietme se comen
 bi i aer ganghe te gter onbrome
 En als si comen si eten al
 dat groen is op berch en in dal
 En daer en is gheen boete ieghe
 deser sude dmet in pleghen
 ornaets sprekers die i hare doene
 verteren en vbiten tygroene
 dat d' goed' lieden weldaet
 verneme si dat si wassen bestraet
 so gaen si knaghen en biten
 En vteren en versliten
 Al d' goeder lieden weldoen
 En kerent i een valsch sermoen

Quanaunda als p
 sidorus seghet
 es een worm die
 te sim pleghet
 die claer is bi nacht en bi licht
 Gaende en vlieghende echt
 Een worm ye al sond' lieghen
 Ghelijc venter cleenre vlieghen
 diemen i menich lant vrees
 her i ytalien es hi meest
 .xiiii. nacht eer die dach en gaet
 dat die son ten hoogste staet
 En .xiiii. nacht daer naer
 sietme nachts vlieghen dat waer
 Odaghes so en sietme haer noch daer
 En nachts sietme inden ghebure

Recht als die spaerke ghebaert
 om claerht is meest ande staert
 dese heuwt ene cracht
 wederlic vā groter macht
 wat wie datter in of ate
 om bleytch en worde onghemate
 Remermeer oer sond blyf
 so en langhede he om sin wif
 En dit is waerlic onduonden
 diek en tot menighe stonden

Quimoma dats des
 honts vlieghe En
 si dat ons ysdort liege
 En is een worm pynlic sere
 En an haghel en quaet Emerme
 Si en laet den honde met rusten
 So he meer mach slapens lusten
 So he die vlieghe pynliker es
 Vint hise traech hi danct haer des
 So dat he tbloet trect naer
 dit dmet in wesen ou waer
 vande diuel een figure
 wat die hi vint vā tragh nate
 dien wondt hi i die ziele dan
 En ten es so wachtende man
 dat hi en yiet veel ruste laet
 wat hi en also bestact
 Al const hi alder werelt daet
 dat hi ontghinghe god en daet

Quimfes huet bi na
 men wormekime
 die veel te samen

Dicke vlieghe i menich lant
 uit ons sint mesten ghenat
 daert vet en verschen warm es
 waster veel sht seker des
 hier mede was egypte gheplaghet
 als die heilighe scrifture ghebbaget
 En al noch te deser stonden
 voreect god daer mede adas sonde
 wat si des metche adem volghen
 En make de menighe vbolghen
 met bittere roke hoor ic scriuen
 machmese een wil vdruen

Culep als ysdorus
 segghet Is een worm
 die te suke pleyghet
 bloet van liede en vā dieren
 Een strael heeft hi vā dier maniere
 In sinen monde wel
 daer hi mede doerboort een vel
 En suket bloet dit is sin recht
 Culep minnet seer dat lecht
 En seude daer hnt droghe weet
 Soete dinghe heeft hi leet
 die i husen slaept of opt velt
 die dese ontlien alsme ons telt
 Et hi looc slaept hi of waect
 Re gheen culep he en ghenact

Catgarides als
 ubi gomen
 wassen in bladen
 van bomen
 Teerst als ruypsen ghedaen

Dan met vloghelen ondaen
 En blien s'daghes hier en daer
 Nachts vintmese al opēbare
 Daer si he te god houden
 In ene hoop vaste gheuonden
 Groen is die ghedaet vā hare
 Si sine ghelinc de goude clare
 So weletyt die oest is nare
 Sin si goet dan gheuaen
 En in azim v'droeten saen
 En als si doot sin salmese daer na
 Met wim begrieten daer **L**
 En legghet op ene let te hant
 Daerme make wil ene brant
 Ond was ghebeluet wale
 Ghehooft na die noot scale
 So doen si daer heffen dan
 Ene blyne an enen man
 Die blym salme dan door bore
 Met cenre goutnaelde als in ho
 In menigher stede also **L**
 Jof tuterste met enen stro
 Daer sal quade humore wt gas
 En beter veel ist sonder waen
 .bb. daghe die brat ouer waer
 Dan een and brant een ier

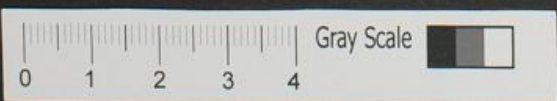

Arabo als pling
 segghet is een
 worm die te sin
 pleghet. **v** **v** **v**
 In daerde en vliet na die bie

Oec daer toe segghet hie
 dat hi wast i doden paerde
 daermese delst ond v aerde
 En huerfelen wassen daer of mede
 dieme siet i menigher stede
 Appelen eten si en paren
 Crabo die maect te waren
 ond daerde cenre hāde raten
 die me met en comen te baten
 En daer si haer brucht wt wimen
 Crabo na dat ict mach bekimen
 dunct mi ghelike die edel bie
 sond cominc so sin ste
 En so sin die huerfelen mede
 dat staet he te menigher stede
 Als si blieghe raten si sere
 haer homich en doech min no me
 En die he wil nemen thare
 hi auetuert he alte zware
 wat haer stralen sin so fel
 ogen en cant gheuesen wel

Quada dato v cre
 kelen name som
 vintmese stae en beqme
 Emghende scoen en claer
 Achter velde haer entaer
 En bide doube algad leuen
 Als die sie haer sal gheuen
 Te noten legghet si opbaert dan
 En die hie gater dan an
 die sie singt als pling segghet

die hie is die te zbighe plegghet
Een and' manier vint me mede
die hebbe altoes hare stede
In husen en i warme dinghen
die mede soetlike singhen
en si en hebbe vloglen ghene
als dand hebbe ghemene
Een derde manier vint me mede
diemen hiet i somigher stede
vliegghende hten i latim
die alle ghenogghelt sin
lanc ghehoort als wi weten
danden m. ii. ghespleten
men doe he thoost of het leuet
laghe na dat die buuc becheuet

Aruca als liber
neru segghet
Es een worm die
teten plegghet Cool en lof va tome
quisselic gheueribet mach me gome
Pupseme hietet i onse tale
met desen worme weet me wale
was egypten vilen gheplaghet
Ra half oerht als me wagghet
Alst regghet of doulvet wel
wort anders ghedaen haer vel
En wort vliegghede i die lucht
Beer scaden si der brucht
En daer na als herfft an gaet
legghet si dan haer zaet
In loueren en steruen dan
dat mer gheen lijf an sin en can

Tot dien dat warm wed' beghinet
En die dan die louere vinniet
So leue si bi somen schine
En biden douwe sond' and' pine

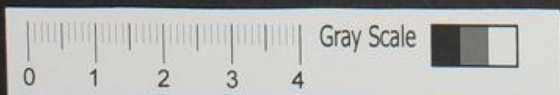

Aormica hieten wi
die miers
Een wormkin van
dier maniere.
men hoort salomon of i baghe
wat hi senter toe de traghen
En hiet an haer wijsheit lere
wat si en heeft meest noch he
Rohta vint si te somer dat goet
dat si te vint verdoet
Plimig segghet dat verstaet
dat elc te hare ambochte gaet
Elc mer hoe si haer beagghet
wat elc meer laste dragghet
Ra die grote va haven lue
dan emich dier daer me of seue
En dit is te wonden sere
Ambrosij spreect die gte he
dat si dat coorn biten ontbee
dattet en wast niemmer meer
daer sise i daerde hebbe vstolen
En die sin te groot den hoken
biten si ontbee voor tgat
wort haer coorn va regghen nat
dat dragghen si in stome weder
wt en legghent ind' son neder
En kehnen bi naturen rade
of een weder es ghestade
els gheen dier en wast so stave

704
Vā sijnre oude date ghemeret
Edaghes werke si en bid mane
Nachte mede doctme te vstanc
Tuffche maenstine doe si niet
Als hē nature wke ghebiet
So en leeft hi diet merke mochte
Hoe naeryst elc is te sine abochte
En als deen de anderen ghemocht
Ghebare si als een die groet
Sijn ghebuert deen de anderen
Daer si ou die stene waderen
Late si daer een lettelkin laghe
Vā hare kere vā hare gaghe
Opte herde mermersteen
Ist dat sint gae en kere t een
hare dode draghe si wt
En deluise ond ttruut
En dit en doet el gheen maniere
Sond die mesche entie miere
Gurmitaleon seghet adelijn
Die also veel lunt t latijn
Als die liebaert vande miere
Es een worm vand manieren
dat miere sijn vā beghinne
Als hi ionc es togget hi minne
En brieschap ieghe de miere
Daer na beghit hi hē verfiere
Als hi groot es en belaghet
De miere en neemt en ontiaghet
dat si vinnē te haerte noot

En somwijl bint hise doot
Te wint als comt die sake
dat die miere mit ghemake
Wane leue vā hare pine
Comt hi en rooft die wormkine
Al dat hi hē ghenemen can
Wat hi te somer niet en lan
Dus doen vdotue edelinge
die en doen gheen neringhe
en si nement sond vbiere
de goede ghetrouwe ghebuere
dat si ghebone hebbe en vspart
En nochtan hebbe sise onlbaert
Also dat si hē nemen tleuen
Si en vallent hē sond vstegue
In india vintme oec miere
vā seer wonderliker manieren
geerre dan men hier wasse weet
die sijn wonderlike vreet
aget clalbe scarp et en lanc
So sterc sijn si en so stranc
dien si de mesch si soere ontbee
hē vintse anders nem mee
Nieuwer seghet die waerhē sijn
dan daer die goude berghe sijn
beeste noch oec ander diere
En stade si t gheerre maniere
Wat si wel die waerhē weten
datse dat gout niet en t eten

mer opte mēsche si verboeden
 En sijn daer iēghen in hoeden
 Om dat si wille hebbe t'gout
 Daer heeftse gheset gods gelbont
 Om te werke daer mede
 Opte mēsche die gherichede
 Ou' waer scrift ons aldy
 Adelm en ysidorus
 pling scrift ooc van desen
 dat si te wint willen wesen
 In daerde om dat grote cout
 so seke hē die inde t'gout
 of die mēre die ghericket wel
 En ghenaltet wāt si sijn snel
 dat si die diēsten betapen **Tape**
 wāt gheen paert en mochte ont

Umap is een ma-
 mier bā slecken
 die wi sien haer
 seluen trecken
 En traghelike ane gaen
 Oppimetator doet verstaen
 dat si te wint es verloren
 In leten so comt si voren **Tre**
 En men seghet dat bloet bā ha-
 Treom meed wt t'smēsche hare
 dat porkme so baste slunt **wt**
 datter gheen haer meer gaut
 En daer puuste wasse t'wode

105
 en wrifse ontbe te dien stode
 dat si ghenesen doet
 bā desen worme ismen broet
 dese en legget t'ghene scelle
 mer si crumpt t'haer selfs velle

Locusta als ic
 hoor visiere
 Es een crekel bā
 eenre mamēren
 Ein hoost ghemaect als een paert
 laghe scinckete achterbaert
 Groe springhede achter belde
 En vliegheede mit ghelbelde
 pling seghet en adelm
 Ter nest leit hi deyeren sijn
 die de wint ouer diēren
 Te somer comer of creaturen
 sulke als sulc te sijn plegget
 die moed die deyerē legget
 sterft cortelic daer naer
 Egypte was gheplaghet zbaer
 ant dese worme als ic vant
 noch so vintme menich lant
 daer si dicke suet t'raden
 En met menichte so vladen
 dat si en late t'ghene doene
 loof noch gras noch gheen groene

Lamficus na
 dat me kinet
 Es een worm die
 sden spinnet

met beel doete en bont
 hi spinnet in alre stont
 wt sinen buke siden
 En hi en et Tghene tiden
 dan moerblade en anders niet
 si spinne daer men toe siet
 Eiden oft waer om een spille
 En daer binne als hi wille
 luuct hi he selue en d'na saen
 Comt hi boue wt ghegaen
 anders ghemact oer na desen
 dan si te bore pluge te wesen
 Wat hi te bore croep mit boete
 En nu bliecht hi mit goed moete
 drie dage houtsi haerghensot
 En dan bbift die vad doot
 So legghet die moed op een cleef
 gemich sadekim gherect
 letter wne ghetekent mede
 En dan sterft si daer ter seide
 So nietme teleden mitte sade
 En leit dat daer he gheen sade
 die wint ghedoen en mach
 Als dan vclaert die lente dach
 So legme dat sadekim
 voor dat hete somnesthim
 En vand' somme wort he ggeue
 haer borme en haer leuen
 Ghelue en wit verbe dese worme
 der and verbe en borme

dieme an s'hd wollen siet
 die en is va naturen niet

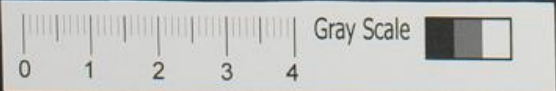
Multipes is een
 der worme
 va wold'liker borme

Want hi heeft menighen boet
 dese is al sonder bloet
 Van desen spreect sinte augustijn
 dat hi sack mitten eggen sin
 desen worm tuente steden
 In so menich stuc ghesmeden
 En elc leefde bi he allene
 En dit en is gheen word clene

Musta dats die name
 der vliegghen liber
 reru spreect sond liege

dat si minnet tlecht voor yet
 In deumstheden en wil si niet
 warme stede en daert is nat
 verkiest si en minnet dat
 Allen dieren wil si an
 En alre hondst bint si den man
 versch vleis besmit si sandlinge
 En stulbet alle zoete dinghe
 En besmit gaern witte sake
 En men en cant niet soe make
 Ser traer on is ghegaen
 Experimentator doet vstaen
 vlieghe vdrucke dat si come
 wed leuen mitter sommen

Vā messen iber me dat si comen
 men vint becke an he somen
 daer si mede steken sere
 Te vint en vliw si min no me
 in husen siet mese sitten
 die dick vol biere sin en bitten
 Ehelic of si wahren doot
 Jeye de oochst vlie si dem en g
 pling sprecht sond bedrieghen
 datme vint T cypers vliegghen
 vier noete en meer met alle
 dan donse en hiete piralle
 dese wone i houene al
 en vlieghe make ghesal
 bond stude midde mit vier
 en dit is te woden hier
 also laghe als si sin inde brant
 om si leude en ueliant
 vlien si wt yet berre mede
 so blinc si doot op die stede

Papilio als liber
 veni seghet
 Es een worm die
 te vlieghe pleyghet
 bi blome leeft hi alsme waent
 en hi noot na die oochstmaet
 die hie noot en steruet ter stede
 die sie werpt haer zaet en sterft
 dat saet duert die wit done Imede
 als vhit des somers nature

So wassen daer of worme mede
 en vlien als die vader dede
 son en dou die come he gheue
 beide vloghete en leuen
 som wit som blaen som pellebin

Pra dat die lucht ghetepert sin
 Onlep hiete wi die blo
 liber neap seit also
 datter van stoue en va mulle
 In warmē wēd wassen tfulle
 Dits vande clene vlichten een
 daer wi mede inde aertsche ween
 Ghesellet sin i allen stonden
 va ons vaders adams sonden
 Nachts sin si wred dan bi daghe
 om ons vaders adams plaghe
 boete ieghe der vlo beten
 doen ons wise meesters weten
 dats dat een mesty vbrine sin
 als hi slape gaet herde wel Joel
 yet absmthiu alsme weet
 dats terunt datme alsen heet
 emte adrosig hoor ic bedieden
 ge sal alsen T oly sleden
 en bestrikerē mede t fel sin
 alpen es der vloon vermin
 alsen blade gheborpe mede
 omtrēt vdriffse wt d stede
 Colognida te broke sticken

gijt water ghesparset dicken
Daer veel sijn als wi scriuen
gachmese een wyl verdriven
Alst cout es omtrent ium maet
Waster minst alsme waent

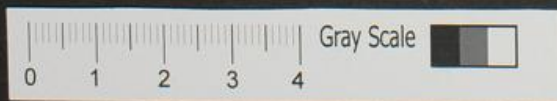

Rana dats die
vorsch of die punt
gutte worme telme
Vt som sijn si roet
ende som groene

Pediculz dats een
worm mede die waest
Vt des menschen lede
men segget on waer alsme vstaet
Die die sijn leden dwaet
gijt zeebat dat hise vdrinet
Quicfelu oec alsme ons scriuet
gijt boem oly ghesden bet
En een gordel daer t ghemet
Dracht daer ieghe hets mede goet
Rem tbit va ene eye en doet
saerstelic mit quicfelu minghe
het is goet te sulke dinghen
An een wolte gordel ghedaen
oly doetme ons vstaen. **T**de
ghemeghet mit quicfelu en d me
bestreke cleden naest de lede
Verdrift sulke wormekine
Ghebernt loer oec met ayssine
get olien dus ist bescreuen
of ayssin met saelienghelbrete
Dits al weghe lusen goet
mensche wes fiet in dine moet
Daer di die worme die dus orgne
Vertere entie sijn cleyne **T**namorse
Soe begin te prijge lege bete die come

Die rootste sijn va quade doene
em crayen seynt va sulke trite
of hi altoes pynde om spreken
hi brucht al dat hi siet
bedi spriet hi inden bliet
In oechst maet segme dat vstaet
dat sijn mont niet op en gaet
Roeh om ate noch om dranc
Roeh om spul noch om clanc
of als si noten t haren spele
Scieten si zaets herde vele
men waent en leer volc segget
die des punts foghe nent en leget
elapede ond des mensehe houet
dat hi calt of hi waer vdoet
En bregt voort dat vholen es
Quemico ghelouet mi des
pling segget diet weet
dat een pruit rubeta heet
die t wacke aerde leuet
En an he medicine heuet
Ryramindariu boec die segget
dat hi te pulue uberne plegt
En wope t een vat dats waer
het doet de menseh of valte sijn
haer

Twie hoornē heeft hi isme broet
 Daerme veel quaets mede doet
 En die anctoe seue te stride
 Een beenkinn wt sin recht side
 Worpmet i een vat dat wallet
 Enn hitte te hant al ballet
 Jeghe demin dat hi doet
 Es sin polu ghedroctue goet
 Jen and puut leit ond riet blade
 Dieme hoort no vro no spade
 Wat hi tallen tiden stom dinct
 Als die een beeste drinct
 wast he die buuc boue geloue
 Roch sit een aoid puut i loue
 Die wel can doorsien de reghe
 bedi hi singhet daer ieghen
 En selden singhet hi dan om nat
 Va desen pude segmen dat
 Werpme ene hont inden mont
 Dat hi blijft al stom ter stont
 Elym is dese al sond waen
 En groen als dat loef ghedaē

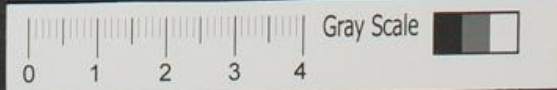
Stella date een
 worm mede
 hi legghet nachts
 nader sterre pede
 Men sieten melber ouer al
 Dan na reghe alst claren sal
 pling sprecht hets sin maniere

Comt dese worm inde viere
 Dat he sen wit demin wt gaet
 Die gheent vier al verslaet
 En comtet yelber an eens huut
 Al die hare moete rotte wt
 En die stede daert wt ran
 Blyft groen boerbaert an

Spoliator colu-
 bri is een
 worm hiet dus
 bedi als one liber-
 rerum segghet.

Want hi serpente teten pleget
 Egeuerbet es hi na dat gout
 Als een serpent i een wout
 leit en slaept inder stede
 Comt hi crupede mit stede
 Onthier en thonet ghelminnet
 Teerst hi craulbe begghinnet
 So dat hi sin vel byt doere
 Alst serpet gheuoelt d score
 So waentet de worm ontflien
 of ten mach he niet ghesien
 Wat spoliator en wilt niet vghere
 Eer hi he thoost heeft door beten
 hier gaet behedich voor cracht
 die somwyl luttel es gheacht
 Rochta doctme mit listicheit
 dat der cracht is ontfreit.

Uanguisuga sprecet
adelim es een worm
die wil sin In versche
water en suket bloet
som wyl quact som
wyl goet.

Beide an beesten en an man
die strijpte hebbe meest doechte
Wat si suke dat quade bloet
die zware el niet dan goet
Kyrāmidarū die segget
dat me desen te berne plegget
Te pulu en aysin daer toe
Eist datment terer stede doe
daer wt is ghetrect haer
En nemmeer en wast d'naer

Tamur na
datment
waer weet es
die salomons
worm heet

get desen dede salomoen
wiken een groot wonder doen
doe hi maecte de dieren temple
Rader tabnaele exempel
En daer toe ons heft outaer
Verbiēde hoerde hi ou waer
moyses in doude wet
dat gheen steen en most sin geset
Inde outaer tot gheente steden

Jae die met yser waer ghesnede
daer toe dede bringhe doen
vā verre lande salomoen
mermersteen wt ene eylande
dat me parioen doe gherande
hoeme dat best smiden mochte
dat was so hart dat he dochte
hier toe socht hi behedichede
also dat hi nemen dede
dat lone vā ene voghel strus
beslute dede en deed aldus
In een stero glazen vat
so dat die strus mochte sien dat
en altoes daer toe niet comen
die voghel heeft sine wech genome
daer he nature wilsde die vaert
en vloech ter woestinen waert
en hi brocht een wormekijn
en street mitten bloede sin
opt glas en het scoerde te hat
hi deser behedicheden vant
vā sulke worme salomoen
hoe hi mochte scoeren doen
den sine herde mermer steen
soud altoes yser ne gheen
Tamur hiete dese worme
get ic en weet niet haer borme
daer om ic zibige eer ic lage enge.

Appula dats een
maniere van
wormen en heeft
voeten viere

Dese loopt heen mitter vaert
Opt wat' en onberuert
Opt lant loopt hi herde sere
Opt water loopt hi mere
En als hi wil en hem des lust
So staet hi opt water en rust
En seer is te wonden dat
dat sin voete niet worde nat
Al sweetmese ond' t'wat' mede
Als hi op comt dats sin seide
dat hi altoes draghe bliuet
Noch mit wat' niet en wt' othiuet

Aestudo dats die
name d' flecke
die haer can i haer
hous decken

En schijnt oft waer maer mer
En dat verhaert dat sone schijn
ba haren lime en maket hart
Som sin si root som bot so zwart
En alsme werpt op hem sout
dan vderft si mit ghehout
So datter bliuet herde clene
Sond een luttel bloets allene
En dat es goet ter medicinen

Altoes doetse dat sout d'binen
Aredinis die
bast mit hout
En is een worm
die met ghehout

Dat hout doer gaet al in een
socht' ding en es me gheen
Nocht' en can he niet u'beren
Thout hi en moetet al v'eren
In des lants hout worme mee
dats i hout va ouer zee
Ic waen men luttel bome vinde
sond die eke en die linde
In dit lant dies hem verboen
die worme en moetse al v'eren
En dats een v'reemde seide
En d' naturen heymelichede
dat die linde dien worme otgaet
die and herde bome doer gaet

Aespa als
plinius
segget Is een
worm die te
wassen plegget

van doeden paerden sond' waen
en es na die die ghedaen
va seepnessen va veribe met
wat mese al ghelu siet
Appelen eten si en paren
sin strael dat mach seer daren
huerfelen hietet in onse lant

108^v
Den blieghen sin si vyant.
Despa maken ruten als been
Mer daer en mach gheen goet of

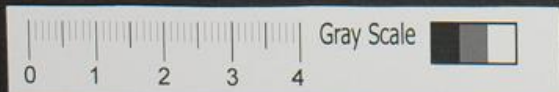
scien

Wormis is een naem ghene
Van allen worme gē ende
Doch es dorpers des worms nae
Die sond' smet ende sond' blaem
En en noot noch gē noch clene
Vand aerde wast hi allene
Aet desen worm ist datme aet
Die yghine en visch u dwaest
En bediet d' magghede kint
Die sond' meenscap een t'vint
Van marien wort ghebornen
Dits taes daerme bi mach v'dore
Die vyande min noch mee
Dan als die vissche in die zee
Worme sint. sūt sinte augst'm
Die t' ene lande sin
hiet celidoma hets ghestreuen
Dat si in wallende wat' leuen
En come si wt de hete mt coude
Si bliue door als houde
Dits wonder na dat ict onthoude
Daer an es exempel menichuonde
En die namen vande wormen

diemen vint van vele vormen
had ics in latin meer bonden
Ic hadt i blaems meer ontbonde
Ru suldi horen vanden bome
Daer ghi an vint wildys gome
Ter inghe ende medicine
En baet ieghen menighe pine
Dat suldi vinden ouer waer
Wat het staet ghestreue opbaer
In dietsch ghemaect wt de latin
Nochtan mochtet zwaerre sin
Te dichten dan te lesen
Ru dunst mi alre best wesen
Dat ic eerst dicht int ghemeen
Eter ic va' elken spreke alleen
So beghin ic dan en seg aldus
Ru helpt mi ihesus cristus
Dat ic dit boec moet vol eynde
En mi sine heilige gheest sende
Te volbrenghe de rechten sin
God wouts al en ic beghin.
Te spreken eerst van bomen
Ten goeden eynde moet ic come
Amen dat moet waer sin
God behoed ons voor alle pin
Die ons hnden mach an lijf an ziel
Dat gon ons god en sinte michel
A : : q : : e : : R :

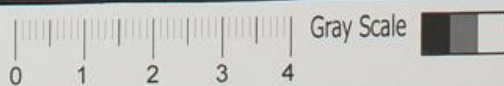
Ghemeenlike vintme

Ghemenele vintme vā hem
 somen bome die vā sade
 comen als eke en effche mede
 Som poetmese naden sedeth
 datmen wilghe te pote plegghet
 welke wassen alsme segghet
 wt troncke daer wint stouwen
 als daer een eke is ghehouwe
 of een boeke vast te hant
 and' mander t' menich lant
 some bomen also ghemoot
 datmese mitter wortel plate moet
 som warden si gront en ionc
 datmese ont op and' tronc
 ons doet vstaen palladius
 datme mach winne aldus
 peskers sone emghen steen
 en and' haer ghelinc ghemee
 gen neem een wilghe ionc
 wel wassende op hare tronc
 omtrent ghelassen .v. voeten
 en doerboertse mit goed moete
 en beid die ynde t' daerde dan
 ghelinc ofme een boge spanne
 des peskers plate staet ond' dat
 en me doetse wassen int gat.

109
 of ghedaen telghe en blade
 En laetse met goeder stude
 wassen wel te maten dure
 So neemtme ter seluer vrie
 En stapt mit aerden teat
 En bint vast te samen dat
 dan lachment een iaer staen
 En die bomen te samen gaen
 So datsi te samen verheelen
 En haer natuer ond' te delen
 dan smitmen den pesker ontbue
 En neemt mitter aerde mee
 So datme dan dat deet so hoghe
 datme bedect die wilghe boghe
 En men begghet dich t' een
 dit worde peskers sone steen
 daerme beste bome of winet
 En daerme goede vrucht kinet
 Sed' dat applen sim of paren
 dato datme haer kerle twaren
 Reemt alsme ripe waent
 En mense in october maent
 draghe in die somme doe
 En leghese t' ene pot daer toe
 In wel gheseteter better aerde
 En houdse te winter waerde
 En mense t' maert poten doet
 hier of comen bomen goet
 hier yndt die tale mit ghemene
 Nu hoort vā elke doort allere
 t' eerste t' a daerna t. b.
 Ra die orden vande .a. b. c.
Arbores eden dat sim bome

109^v
daer wi ghehinc enen drome
of spreke conē of tellen bet
wat si sijn mit padhē gheset
Wat eden dat sijn wi vons
Es i ebreusch dat padhē
die sette onse here god
Na sinen wil na sijn ghebot
Int hoechste en int edelste mede
vā alreha de aertsehe stede
Jacob van vetri segget wale
dat die bome medicinale
die god daer plate propheke
Int begijn vā aertrike
Allen mēsche sijn ontbekent
Wat het is thochste vā oient
Es verre lants so onghelbeght
Als ons die rechte waerht seget
Es tussche dat en onse ellende
dat royt man sond' ada bekende
Al mocht mer toe comen mede
Es es al om bemuert die stede
mit cenre miuer fier en schoon
Al op totte hoghen troon
No quaet ingel no gheen man
Es diere toe comen en
vā veel bomen diere i staen
Als wi weten sond' waen
Ne heeft die scrifture te same
Es nēme dan hie bi namen
Deen es die weten doet
ons seet quaet en goet
daer an brae ada tgebot
dat he hiet onse he god
dander hiet des leuens hout

dat is vā sulker ghehout
Als ons scrifture doet vstaen
diere of ate sond' waen
vā sijnre vrucht hi soude bliue
In ene staet sonder ontliuen
Arbores scilicet lunc
die sijn oec te wonden me
dan and' bome diere vint
Wat moyses vā he ontbint
Een punt aldaer hi benediede
Josephs gheslacht en vriende
hi noemde na minē waen
dappelen & sonne enter maen
En al ontbint me i ander sijnre
rochtā meent hi yet groots d'inne
vā desen bome ghebwaghet des
Ten sijnē meest aristoteles
Alepaneren en scriuet dat hi vant
desen boom i een lant
En sijn hoghe. c. culitus
Gheantwort was he wi lese dus
Tien bome dat hi seime en name
waer dat hi te babilomen quame
En men wil weten ou' waer
dat he die diuel antwode daer
sulke wane nochtā mede
dat he god antworden dede
dier pape bome hete die vrucht
die daer an hinghe an die lucht
ende leefden. cc. iaer
dit vint me lesende ou' waer
Henus casterus als plat seget
Es een boom d'craft an leget
want hi is droghe en heet

die mensche dies crucht gervet
 Inde lenter en louert hi niet
 Als alre hāde hout meest pluet
 Als die somer is dūer heet
 Sijn natuer is als sijn weet
 Dat hi purgiert en dūghet mede
 Des mensche onsuuerhede
 Dit doet sijn sap en sijn blade
 Ja daerme sijn telghen dade
 En ens man en op hē leide
 hi maecte veyn en sacht beide
 Sijn blade en sijn blomen
 Soeghe i medecijn vromen
 Wat t'wat datme daer i siet
 Ewels het te vslaen pliet
 En is nuttelic oec mede
 Tot des mensche scamelhede
 Ied datme oec hier i siet
 Es ooc de mensche diet pliet
 Rachts hē tontsuere i dme
 Dits die vtuut vā dese boome

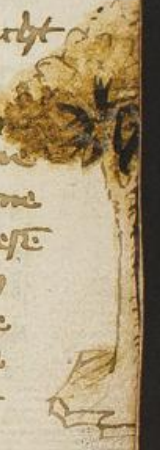
Abides dats bekent
 Hoer daer boom i oient
 die lanc wast en herde slicht
 Sijn hout is vut en licht
 dat niet lichtelic rotte en mach
 worm en heet op ghenē dach
 hier mit lant hietmet abeel
 s' hi en heeft des' macht geen deel

Amgdala dats damādel boom
 En verst nemets goem
 die bloyt alst warmē beghinet
 heet lant desen boom minnet
 daer is hi drachtich en goet

In coude lande hnt node doct
 Aristotiles die segghet
 datme desen boom plegghet
 Te beteren haer nature
 Oecmer ene nagel dure
 So werpt si wt eenre hāde gome
 En die vrucht wt zoet s' ome
 plater segghet dat sime
 bitter goet ter medecine
 Soete die sijn goet ter spise
 i sonde goet. de sieke i alre wise
 die legge i beter sucht
 oec gfortteert mede die vrucht

Ariane is een boomkin
 In endi ist datt' veel sijn
 plinius spreect als ut gome
 dattet riet nade lancer boome
 Sijn vrucht can menmet geneese
 vā alexandren machme lesen
 dat als i endi qua sijn here
 dat hē die zoete roke ghere
 Saf teten dat quade cruat
 En had wel naer al wt
 hi sulker dme sijn heer vloer
 oec wast daer eenre hāde doren
 Sijn sap maect al oghe blint
 oec is daer een cruat bekint
 dat ruud vtmate wel
 s' menich cleyn spentkin sel
 leit daer i dats emer waer
 Wien si stecken hi sarnet daer
 dit heb ic bedi hier ghenoomt
 so wat mensche die wt coomt
 dat hi hē hoede al omtrent
 vā dinghe die hi niet en kent

Arbor ade dats bekent
 Es een boom in orient
 die adams boom hiet bedi
 als ons seit iacob van betri
 om dat si applen draghe vele
 Eoon en va verbe ghele
 En elc appel mit centre beten
 so datme sien mach en weten
 dat god togget t aertrike
 Adams sonde wel dorperlike
 Ja ons segghet mede aldus
 Et anden applen iosephus
 daerme die misdaet an bekent
 Tu sodoma was ghesent
 daer god sif salp^r en brunt
 vande hemel of warp thant
 En daer die dode zee nu legghet
 ontret doueren alsme segghet
 staen bome die soe applen dighe
 en binne so hoor ic ghelwaghen
 es el niet dan assehe die stricke
 En dit mach ons wond dincte
 datme dese thierhade misdaet
 Inde appel noch verstaet

Adellu als pling segghet
 Es een boom die plegghet
 In t lant heet batta te stame
 t wart so is sin ghedane
 vand grote va centre oliuen
 wt dien boom sietme driuen
 Centrehade gome seer goet
 Alst hier wt kerseboom doet
 die riet vtmaten zoete

En nutse te memgh^r boete
 die glose spreect op genesis
 dat si mit wijn ghemect best is

Bupus is een boom vade doene
 boomers en winters is hi grote
 busboom hietet t onse tale
 en oorbarte weetme wale
 geest ten tafelen daerme t scriuet
 om dattet laghe gans bliuet
 doch etent die worme als wnt binde
 per dan thout vander linden

Cedrus is een der edel bome
 die hoechst wast als ict gome
 diene blade wel te rieken plien
 En daer die serpente of vlien
 sin hout ruyet so wel ter curen
 En mach laghe gheduren
 he loopt wt eenrhade rasine
 die cedra hiet t latine
 daerme boete mede bestruyet
 En nemenmeer daer na en blint
 An dien boot worme ne ghene
 noch si en rotte groot noch cene
 verpeten vlien dien root mede
 en vint cedra t hare stede
 t thierhade alsme ons wagheth
 een die bloyt en niet en dragghet
 and die ~~ne~~ niet bloyt een thomt
 En dats daerme die vrucht an wt
 die minste dragghet dies ghelouet
 applen also groot als .j. mas houet
 iacob va betri die segghet
 dat sin applen drie machte t heuet
 tuterste is van heter naturen

bet ghetepert wel ter cure
en talre meest dats cout
Cedra bintme menichuout
ontrent de berch lybanus
die en drage niet wi lese dus

Qyppressus dats een hout
bi na va des cedars gelbout
wat het wast hoge en groot
en niet selgiert doer gene noot
al daer me ten balken legghet
hets hout dat wel te ruke plegghet
Int lant daer dit hout wel geraect
pleechme datme daer of maect
der dode kisten om den stanc
die vande dode comt die is stranc

Cerasus dats die kerselare
ysidorus segghet te ware
dat lucillg een roomse here
porten van mit groter ere
en bellede een poort alte samen
die cerasa hiet bi namen
en dat aldaer mit lant
die alre beste keerssen vant
en brochtse eerst na ou zee
en gaf dien naem emer mee
vander seede cerasa

Re waer sijn brucht niet so ga
bi waer te prisen veel te bet
wat si coel is en nat
die kerlen hoor ic ghebbaghen
en goet der blasen enter mage

Castania als ysidory segghet
es een boom die te wassen
pleghet vrucht die castage hiet

die sijn wel smakede en heet
en maken goeden mont
des sijn si goet i wint stant
wat si der maghe mitte worme
gheue macht verhit te sine

Qheng als ysidory segghet
es een boom die India plegghet
en i ethiopye ind moeten lant
ghehouwe wort altubant
vhart ghehinc enen stene
ten maghe berne gheen vier clene
al worpme oer i grote blere
altoes i gheenre maniere
Reghene blapeme hi geue en can
en hi vderst i asschen dan
dat van ethiopen comt
es datme ou tbeste neemt
hets sachte zwart alst hore ware
en dat va indien comt hare
dats beide zwart en wit
en niet also goet als dit
in wige bintme dusdane hout
wat me seit het heet gelbout

Te vdrine vande kenden
yselike worme die wi binden
dat si i haren slape sijn
plater segghet van dien
en hout ghepulvert herde clene
breect inder blasen die stene

Esculg dats die messelare
en vrucht en is niet mare
er si gheroert is ghemene
elc heeft in vnf saene
el sijn mit en bequame

Die siet sijn in de lichame
Thout is wmaten hart
Roctat ist eer yet lanc uart

Hilcus als ysidory seghet
Is een boom die bige dgh
sin bladen die sijn quaet
Wat so ond he wast en stuet
Vderstme doed toe anden ruet
Oer seut pling dat verstaet
sin vrucht heeft die zoete sijn
Dieme vint ba menigher sake
Die serpeten van endi
pleghen te leuen daer bi
die sijn zoet dandonse sijn
pling segh die meest sijn
dat si quaet sijn veel lieden
aldg hoorment bedieden
als hi india voer striden
vighen teten tallen tiden
apostera segge voorbaer hier
men binde ene wrede stiet
ande bigheboom hi salre mede
verliesen sijn felhede
sin witte sap dat balme weten
Is mit ieghe serpente beten
oer en es dat sap met quaet
de smette die i daghe gaet
Galieng te vstaen doet
ei en sijn te uduke met goet
en hi raet al opobare
dat mese eet mit gegebare

Hagus na dat ut besoke

es een boom dieme hie boeke
sin vrucht is zoet in de mont
die quact der borst t alre stont
se gheen olye nes so clare
die beter yet t lape ware
dan dieme va boeken slaet
sin hout is hart te houwe quaet
Roctat etent die worme thant
Dese boom wast t menich lant

Huxoring als ysidory seghet
es datme de esch te hiete plegz
Een boom ist mittelic ten sechten
die esch die heeft veel crachten
men maect wel mede ene brant
se mengse mit asin thant
en legse daer die brant sal wesen
daer blift een bleyen van desen
essche blade mit azine
se stampet wel es medecine
Jeghe seuerie en iegelalen
die zware den mesthe betalen
essche seuertse en essche loef
sielbe en muerlbe hebs gheloeff
wel ghelwene mit warme wine
es een sterke medecine
daer benen te broken sijn
va essche hout een legghelm
soud and hout ghemant
houdmer winn in ou lanc
die winn is ghedrocken goet
dien die milte wee doet

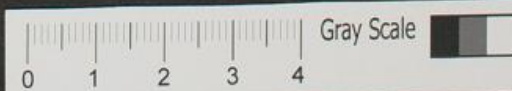

Iimperus dies neem ic goen
dmet mi wese die ienen boom

en die es dus ghenatueret
dat een coel vuers een iaer duert
datme met sine assche uet
alzo als plater met
wilic ienen vifseren
heet en droghe va mamieren
haer doen is va recht naturen
ontbinde en steren ymuren
Jeghen bint eucl va leden
so palmen ieneue sieden
In reghe water en dat ontfaen
die met lanc eucl es beuaen
siede ieneue mit wine
seto goet ieghen sin pme
van dese hout maectme mede
oly va grot moghenthede
Teerste moet ghedroghe wesen
In die son dat hout va desen
gan setme ene pot gheheel
In daerde diep ghenoech een deel
en ene anden op sine mont
en die ydel oet tier stont
die heeft inden bodem een gat
vol va dien hout legme dat
en stappet boue so tien tiden
datter gheen lucht wt mach liden
dan maectme ande pot ien bier
alzo stant en alzo fier
dat dat hout binnen vsmacht
alzo comt met grot cracht
wt dien hout een luttelkin
olien dier en sin
Inde nederste pot tier stede

112
dits goet ieghe de vierde rede.
en ieghe lanc eucl mede
bestrihet mer mede tsmesche lede
en mede ghenut i spisen
oet ist mede i alre wisen
Jeghe t grot eucl zwaer
so moet mer salue mede daer
eens mesche rugbeen hoor ic liden
en die veel heeft melacolon
die salse eten het sal he bliken
en oet sal hie mede bestriken
die siet is vande aertitike
dus ist een mederim rike

Laurg is oec een boom allene
Onder dand ghemene
dier gheen blaepeme als wint kinne
Remermeer ne mach gheblinnen
Eim blade wat soos ghesiet
en vallen te wint met
en sin goet van roken mede
sen salse i een doncker stede
draghe daert es pond roet
so bliue si goet traer ou oet
en si sin nut ter medicine
plater segt mit sine
dien die mage qualic vduibet
of die va coud maghe spulbet
drinc wine ghesode mitte bladen
en dien coude reume steden
sen sal rosen met loueren bladen
Int water siede en so begaden
dat boue ghestapt es inde mont
en hi die es onghesont

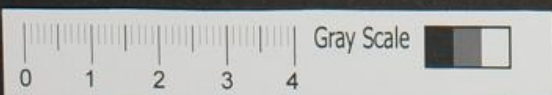
Sal dien doorn inde mot ontfaen
 worhoof en slaep d' mede d'baen
 bacca hiet die vrucht i latin
 die va sulker vtunt sin
 dat si vteren en ontbinden
 ene olie machme daer binde
 die goet is reghe daertike
 en reghe eucl dies ghelike
 dat ons comt va coude saken
 die olie moetme aldy maken
 die boke va louer borne
 goetme breke als ic gome
 En langhe i olie sieden
 En dan wt dulben so salt die de
 En dit hietme olie laurine
 die goet is reghe mengre pine
 dies ghelike machme begaden
 vande versche louer bladen

Lentificz als ysidory seget
 Is een boom daerme of plegz
 olie te make va sinre vrucht
 Riet hoghe en wast hi i die lucht
 ooc loept wt die scuertse sin
 Kap hietme mastice i latin
 En dats best int hete lant
 plater seghet diet vant
 dat sin blade nuttelic sin
 En goet i medecim
 watter mede slute moet
 gestrua dat zibare bloet
 En die bloetsucht sluutme mede
 he die va grof cranchede
 dicke spulbe an hare danck

ei sin goet ghemut i dranc
 scurfde lippen tonge mont
 ghenesen si i corder stont
 In suchte salme die blade sieden
 In asin so sulsi dieden
 En ontfaen daer of den roer
 En spoelre mede dat ghezelich oer

Medita als pling seghet
 Is een boom die te waste plegz
 In een lant en in ghere stede
 dan i persien en in mede
 gen conde noyt gheblinnen
 In el negheen lant als ibi kinnen
 sin blade sin medicinale
 he die vcout sin altemale
 van roke sin si seer goet
 hier om ist datmen doet
 ond cleder om zoet te bliuen
 En om dat si motten vdrinen
 dese boe draecht appte talte tiden
 als deen ripen en lberch liden
 sin dand volwassen daer an
 en bet iongher come wt dan
 gen et niet des boens vrucht
 se houtse om haer goede lucht
 En om medecim mede
 so men lanpt mach i haer stede

Morus dats des moerboes name
 sin vrucht die is bequame
 In die bloetseme es si wit
 En als die sone verbet dit
 dan wort si roet en hart
 als si ruy is wort si zwart
 en seit dat tserpet blift doot

Vande blade come si op he bloet
 Puluis hietme dese boom mede
 In latin T semigge stede
 plater segghet en togghet
 dat sin vrucht coelt en droghet
 dat sap daer of hiet diamaroen
 dat salme dan sleden doen
 So ist iere signacie goet
 laen ghedroct mede dat doet
 de lichaem ontfluten zwen
 get homighe ghemanc ghedaen
 verdrift sulke luse ghereet
 dieme lumbrici bi name heet

Malu punicu is .i. boe vrucht
 En men nutse t het sucht
 En heet vande lande pwinke
 dat mt lant is va affrike
 Wat dan wast datmese erst dant
 Pu wassen si T memich lant
 rume garnact hietmese gemene
 wat si hebbe veel grene
 galognata is d blome name
 die dese applen droghe name
 En droghe leide sonder lucht
 Twie saer bleeft goet die vrucht
 Som zuer som soet heestmese gehat
 die zoet sin warm en nat
 En die sure droech en cout
 die va colren heuet ghelbout
 Twie best datme die suer he broghet
 dat sap mit suere gheminghet
 doet der maghe wel verdulben
 oer sin si goet iere spulben
 best sin die suere dieme vint

Wat die zoete maken vint
Mirus als ysidory segghet
 Is een boom die te wasse pleget
 In woestine en op stene
 En op zee oueren ghemene
 Fisike boeke die bescriuen
 dat dese boom mit is de wunen
 wat si ou hitte en ouer cout
 Tempert al mit sin ghelbout
 plater die segghet
 dat sap va desen te helpe pleget
 biedme sin blade in wine
 die siechede of grote pine
 An leuer of an longhe heuet
 sin pulu mede diemet gheuet
 helpt T spisen mede in dat
 die seuertse is beter dant blat
 mirty hiete wi hier dat gagel
 en boken segge dat lagel mer
 En nappe of make mach
 dus en loet ic met dat ic sach
 So groot gagel mt lat hier bi
 dus tbiuel ic wat mirty si

Nux hiet een boe die note dget
 En also mede alsme gelbaget
 hiet T latin die note mede
 plater segghet teler stede
 dat hapolnoten wel voedt
 En ghere vint wasse en doet
 En die huus is goet of ghedaen
 Alsmese sal T spisen ontsaen
 vand noker note hi segghet
 dat die boom te scaden pleghet
 Crude en bomen mede

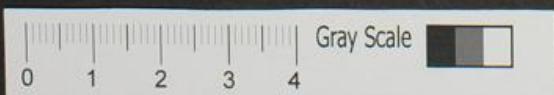
Die wassen bi sijnre stede
 Die sijn vā so groter macht
 dat mē ouer waer dit acht
 dat si alsulc vermīn vslāen
 Alsmē i spisen mach ontfaen
 Die borst is die note quaet
 Si doet dat een stēme vgaet
 wat si doet enē heesch wesen
 palladig spreect vā desen
 die een noot poten wille
 legse int water iiii. dage stille
 En poetsē i lou maet of i seure
 En legse lanp. dats die manere
 En enē steen dan ond hare
 dat die wortel sprede haer entare
 En ned met recht te game
 Si varens te bet sond waene

Olea als ysidory ghebbaghet
 dats een boom die brucht d
 ghet daerof comt oly vā olyue
 Groen en sacht hoor ic scriuen
 haer licht als mēse i tape doet
 Jo onghesonde ogghen goet
 dolie diēme eerst wt dubbet bore
 Is best en soetst als wnt horen
 dand min zoet is haer nature
 die derde is wreet en sure
 Soet is die bloem diere an staet
 en haer roke is vroulike quaet
 die met kinde sijn beuaen
 Ghesont es si sond waen

Palma als abrossig segget
 Is een boom die niet en ple

Te vniēwe hare blat
 plinius segget ons dat
 dat een boom is sond waen
 die herde menich iaer mach staen
 Al wast hi oec i menige stede
 In elc lant draecht hi niet made
 So dat ripe wort haer brucht
 In orient i heter lucht
 draecht hi best dus hoor ic rade
 haer brucht so hietmē daden
 dese boom heeft sie en hie
 En nem meer ne draghen sie
 Elke ne sta de ander so na
 dat elc telch boue de ander ga
 Als elc hē voeghet tandre waert
 En dats in de lentim haer aert
 dat elc hē ten ander boghet
 En elc pynnt en paghet
 Als die soect haer ghenoeft
 En dit is een wonder groot
 die hie bloyt entie sie met
 sulc es die te segghene plict
 dat si moet hebbe. 4. iaer
 Sur si draghet ouer waer
 dat en dar ic niet ou waer voort geue
 wat ic nerghet en vant besereue

Platang als ysidory segget
 Is een boom die te sprede plegg
 Lem telghen al om en omē
 .lyppp. iaer teenre seime
 sijn bladen breet en dinnē
 als wīngaert bladen als ic kēne
 om sijn telghe en om sijn stede

En om sin scone blade
 Was hi wiken waert en vri
 En emm staet hi soeyne bi
 He platen wite i compe houe
 En was va also grote loue
 Dat me he met wijn begoet
 Om dat hi soude wassen groot.

Pinus dats een pinboem
 So wit so zwit des meel goe
 Wit de zwarte come per halen
 En tot de witte haers gherake
 Daer loopt oer wt eenre hede tate
 Dat claes is en welghedaen
 En wort hert ghelint de stene
 Dat hiete wi amer mit gemene
 Die pinboe es niemel quaet
 Die ond he wast en bi he staet
 Die pin appken die sin goet
 Als plater te weten doet
 De appel leit me opt vier dan oer
 En men ontfaet daer of de roer
 Gitter nasen diere of gaet
 Wetet wel dat an stade staet
 Der herste en maect goet bloet
 Ten droghe hoeft ist oer goet
 En tel menich ding ist meden
 Wat dat die karnelckme
 Sin va nature nat en heet
 Rade boeke als ict weet

Populz dats die popeliere
 Gen vint an tbiere hede maniere
 Deen draecht blade va salke doe
 An deen side wit an dand groen

En dmet mighelike een deel
 Als ofme meende de abeel
 Gaet die brume popeliere
 Draghet brucht goet en diere
 Int opperste vande telge geuest
 In mey is dit ghegadert best
 Plater die segget
 Dat me dus te gadere plegget
 Gen neme die crosse daer si stae
 Daer dat loef wt sal gaen
 En dat salme stede i bot smout
 Daer nye toe en quam gheen sout
 En die boter moet sin vand toe
 En meysche daer toe
 Dat siedmen dan so euerlant
 Tote dat groen is alghemant
 Doer een cleet so duveme dat
 En ontfaet i een aerden vat
 Dus ist goede salue te samen
 En hiet populu bi namen
 Dits ieghe die hitten goet
 En als een hoeftzbeer we doet
 Ent he hete saken doet
 Reme dit popelien
 En saluer mede slaep en voorhoest
 Bi ghemeset zaen dies gheloest
 Bede zwellinge en wonden
 Ghemeset zaen i corte stonden
 Die diere ghinghe popelien
 Hebbe wil en coud mit doen
 Daer en sal gheen boter toe sin
 Ger olye en azim
 Salme eerst doen i een vat

En laten te same smcke dat
 En dan salmet siede daer mede
 En puret alsme tand dede
 En pu datme boue d' of vliet
 Dats datme diergheghe siet
 Dits goet ieghe frenesie
 En ieghe hete maladie
 Die but natter pepelisen
 hebbe wil en coud int doen
 En doerre gheen boter toe
 Ser oly en water soe doe
 Te gader en sieter mede
 Dits vand' meest' couthede

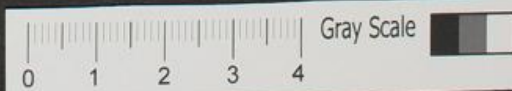
Quercus dats d' eken name
 Een sece boom en bequame
 Die beide groot wast en lanc
 Wat sin natuer is so stranc
 Dat hi laghe mach gheduren
 Wat wi vnde i scrifturen
 Dat een eke was va adas tiden
 Als laghe d' gheduerde siden
 Dat gstatim moghentlike
 Regneerde int roomsche rike
 Dit was meer dan in i aer
 Dit stoet te manbe dat es waer

Rubus es een boom bekent
 Int lantstap va orient
 En heest die seuertse bute root
 Sin hout is va herthede groot
 In ytalien me somighe ziet
 Ser hi en wast te borne met
 Some boken segghen mi
 Dat bi namen ramus si
 Die startste rubuse sin

Ter medecim goet en sin
Rosa als plater segghet get
 Es een vrucht d' me of ple
 Deel te mitte i mederinen
 Die boom mach bet een doorn sine
 Van een boom va recht' namen
 Sout en droghe es hi te samen
 En sal die rose lesen root
 Ondach en ghelbassen groot
 Die bleke blade entie ghele
 Sin onut in allen spele
 Droechmese mittet sonen dan
 Es machse in i aer voort mitte an
 Vand' rose maectme en doet
 Gemighe medecim goet
 En maecter of homich rofaet
 Aldus alst hier bescreue staet
 En siede homich en seumet d' naer
 En ghietet doer een cleet aldaer
 Dan min rose blade daer naer
 Daer toe mede dat witte waer
 Dat i die rose knappe legghet
 Dit seuertme sticke alsme plegghet
 So cleyn en siedet i homich dan
 Onthier en rode ilbe ontfaet an
 Es dat al dicke bestaet
 Aldus danich homich rofaet
 Sofortuert des mesche maghe
 En suerse va menigher plaghe
 En purgierse va ymmuren
 Die sin va coud naturen
 Saker rofaet maectme mede
 Ser grot' behendichede.

Rosenbladen goet en sijn
soeten met suker ghestapt sijn
En dan T een glazen vat
Ter sijnen ghehaghen dat
Dertich daghe achter een
En elce dages sond late negheen
Gheroert te gad wel ene stont
En ghestopt wast des uats mont
Drie ier houtmet dat mit en deert
dese sake confortteert
En coelt die hete bloetsucht mede
Jeye spulben ist nuttelijchede
En wege teuel hiet sincipis
op dattet ghegheuen is
get rooswater en ment so ontfaet
se maect oer aldy siroop rosact
gen siede wat mit rosen blade
En daer na met goed stade
Siedme suker ouer hoop
En dit wort rosact siroop
Nochtā helpt bet en soude in stade
dat sap vā groene roosbladen
en suker ghesade daer toe
dan datme suker i water doe
dit siroop als ic bekimme
ontomt de lichaē vā beginne
En het stapt des lichaē doene
hete goet ieghe tmensoen
Jeye sincipis op datmene name
die beslote heeft de lichaē
Rode rose draech of groene
Confortteert i alle doene

115
gerffen en hert mede
als he deert enighe siechede
Hetim is ouer al bekent
En is een boom i orient
Die lanc wast en herde groot
Riet lichte duer enich noot
En laet he berne dat hout
doe ist vā sulker gheibout
dat vertotten met en mach
dies vitmen noch an dese dach
die arke die so vele diere
En vā so meniggher manere
In die diluue behilt
Noch stauende i haer gheibelt
opten berch vā armenen
die ghemact was hore in lien
van setim dus ist ghedicht
Sijn hout is wit en licht
moyses arke als wi lesen
was mede ghemact vā desen
In salomos tempel sondlinghe
waren hier of veel dinghe
Halip dats d wilghe name
Een mit boom vā gt vrame
Int lant daer hi de aert i heuet
Wat hi veel telghe gheuet
So men he meer telghe of slaet
so he meerre telch wt gaet
si bloyt en gheuet lucht
ser si en draghet ghene vrucht
men seit wie so wilghe blomen
In sijn spise heeft ghenomen
dat is goet iegen den rede
haer blome i water mede

Ghestropt ontret he die legghet
In hete rede of suchtes pleget
Ontret te vcoelen die lucht
bedt ist goet ieghe die sucht

Timus es in orient
Een edel boom ons bekent
der conghin ne boec dat gelbach
En seit dat op ene dach
die conghin va saba quam
Tot salomo wat si vnam
va sinre grot wist mare
En brocht mit haer dare
present va grot dierbede
En hout va tymus mede
die glose seit ons dat dit hout
riet en rot al ist out

En het va witht keert mit clare
Ghelic alst een cole ware

Thebenting als ons segghet
Is een boom die te wasse plegghet
hoge en heeft stona blade

Ghenoechlic is sin scade
Vot desen boom vot deser huut
loopt eenre hede sap wt
dat vsmake wel te ruke pleget
plater die ooc segghet

dat me sal nenne gherste mele
En va deser dinc niet vele
En daer of een plaest maken
die zibere had en niet en bra
Si soude seueretis bekent
ge leest dat m wicroot an bent

of dats i dat hete lant
hier is thebenting yser bekant

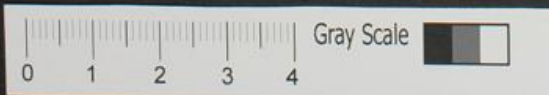
Capus die es ysidory goem
dats een gheuenint boom
men maect of eenre hede benijn
hect corium i latin

valbe hetet i onse tale
Dese boom dat weetme wale
men maect of selfcote en boghe
die laghe diere moghen
In daerde en macht niet lage du
of boue ist va herd naturen
sin blade sin vande doene
ei bliue alt laer groene

Tilia dats die lende
In sin tim i dietsch late ende
die minlieste boom ist va staden

Entie minlieste va bladen
sin hout is licht en wit
En gheen worm comt i dit
dit hout vintmen hie en sie
of die sie en droech nie
die hie draecht vrucht allene
va smake zout en clere

Titis dats die wingaert
Een boom mittelic en waert
van houte so teder nochtan
dat hi ghedraghe niet en can
sin telghe i ghen lande
des gheest he die natuer bande
daer hi he mede so vaste hout

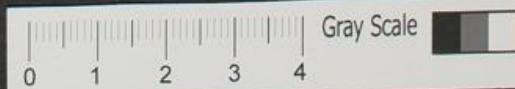

Dat hi crompt op'wt mit gelhout.
En sap maect w'n so wt so root
Die cracht an heuet herde groot
Winguaert blome doet tserpet
Die trane diere wt rent
Es ieghe die tonghe goet
Wat het se ghemeyen doet
Men leest dat ghemaect mach s'm
Al ghetaelet w'm
Die goet es als mē wil weten
Jeghe gheuen m'nde beten
bede s'm ay s'm en s'm drant
Als traer is aende ameganc
ondoet mē de tranc bid aerde
En mē neemt wt mit g't waerde
Da sine merghe wt d' woude
En bintse vast ter stonde
En dit doet mē wt der woude
En wachte hē dat si tier stonde
Riet dan drie bighermale s'n lac
Dan heeft mē triacle met crac
En deese mitt' aerd mede
En vplat mē se tot een and stede
So verliese si dan die wime
Altemael die medicime
Hier maect ic vande bome ende
Ic dichte daer op dat ic bekeede
En dats m' oerbaerlic docht lie
Vorlt me so suldi lesen **I**en
vande bome die specie draghen

116
Dies luttel wasse t onse hage
ger int lant van ouer zee
Per ic v nochtā segge mee
Sal ic een rede clene
Spreekte teerst int ghemene.

Ghemene
lic is
wel bekennt
Dat mt lat
va orient
In egypte
en t surien
ende mede in turkien
En namelic mt lant van esdi
Dat de padyse es bi
die beste bome s'm int ghemene
Dat beste crunt die beste stene
Riemet en wese dan so sot
dat hi dit houde ouer spot
om dat t onse lant
deese bomen s'm onbekant
dat bedi dit gheuen set mach wesen
Wat wi dichte dat wi lesen
en elk hoor na die medicime
En elk proue int herte sine
dat niemēt ghegronde en can
hoe dat god onse hē dan
va ene sipe no meret en meet
Dat hi wt der aerde trect
Daer die troc s'm telge of gheuet

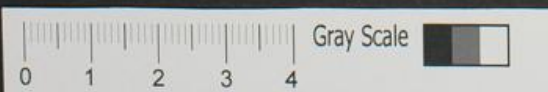

En daer bi sin bloeseme an heuet
 En sin vrucht en sin blade
 En waer hi niet bā dome rado
 Die dit siet en niet en vstaet
 Jof hi wilde wete goede raet
 Nu late wi hē ghebruke dan
 En dancke hē dat hi ons ian
 Sinre ghifte die hi ons gheuet
 Wat hi altoes ghenoech heuet
 Hier late wi dese tale staen
 En sullen onser materien gaen

Aloes als ysidory seghetaget
 Is een boom die te wasse ple
 In arabia en in endi
 Roetha scrift iacob van betri
 Dat niemēt nū werelt en si
 Vā goeter roke dat is hi
 Die noyt quā aldaer hi sach
 Sulke boom ons den dach
 Haer telghe hore wi callen
 Come van berghe gruallen
 Daer altoes die blome staen
 En niemēt en machertoe gae
 Als als of hi horte die wint
 En die vactme en vint
 Gitten nette dats die manere
 Te babilomen t die riviere
 Hier om spreke some wise
 Dattet comt wt de paradise
 Bide riviere diere wt lopen
 Dus leermēt kene hē diet ope
 En het zwart si en rickede wel

bitter en niet alte sel
 bruun root en niet alte zwart
 En ons ds tandē niets te hart
 En als niet caulbet dat die roke
 Alte hant die herffen stoke
 De hoofde ist goet hoor ic gelbage
 En daer toe d cranck maghen
 Der leuer enter herte mede
 En tot menigher sieghede
 Hestrua die onder bliuen
 Helptet stoppe oec den vruen
 Wom ghesde met aloes
 Begme dat al desen goet es
 Die doom vande wim aldy gesde
 Quint d herffen vande noden
 Die bā coude es ombaten
 Ontfa de rooc in de niese gate

Amomū wast t armemen
 Als pling en ysidory lien
 Een boom clym alsme gelbaget
 Dat saets herde veel draghet
 Het riet na canels nature
 Het doet slape wel ter cure
 Een deser maner hiet cardomie
 Lagher ghezaet dan amemie
 En daer mēse vint groen en bet
 En met scarphe dē gheset
 En haer dan node last vruen
 Wilmen dan on best besruen
 Een deel rickede na dat goete
 Dits d crancker maghe boete

En doet mede wel verduiben
En quade mont vnuiben

Borap als plater bekent
Is een boom T orient

Die inde somer een sap wt geuet
Datme T spisen waert heuet
En is conreghade gume
En vdraghet al om of ome
Omtrent de tronke dit
die beste die is hart en wit
borap mit homich ghemect is waer
haect des mensche aescim claer
En is nittelic en goet
te die die tighhe woe doct

Balsamq als seget solim
En menich meest dat wel

mach sim die doolste boe diemen
weet Int einde va endi daert is het
leefme dat Talepaders geesten
daer vntme die alre meeste
wilen vantme den boom also
In engaddi bi iericho
In des conincs salomons tiden
Dane was hi ghenome siden
In egypte wast hi nu stome
Int pleyne neue babilone
Nu mach niemet balsa wimen
Dan kerste lude als wijt kinnen
Wat hets gheproeft T veel stonde
Dat he kersten onderbonden
Datt gheen vrucht en wilde come

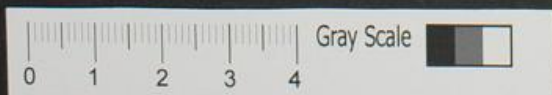
doch sim si heer band bromen
Int velt daer dese bonie staen
Sim. vi. fonteyne sond waen

In die een regme dat marie
Ihesu moed die maghet vrie
bade hare keue some
Dese fonteyne sim ghelbone
Tpleyn te benette daer si staen
die balsam boom sond waen
Pierber sond daer allere
En draecht die boom gt no clene
de wyngaert gelijct thout al wt
En die blade ghelike der ruut
of witter sim si mit allen
en die nemermeer of en ballen
aldy moetme die balsam ontfuen
die wt de houte sal gaen
Een glazen mes of va stene
daer meed maectme een wode clene
In die seuertse en men ontfuot
dat sap dat ter wonde wt gaet
Onder int glazen vat
waert so datme smede dat
get yser tyat soude vdraghe
waer die boom en const ghedoge
vilo balzamu hietet hout
dat zaet va die booms ghelbout
hiet carpo balzamu en datt wt rimet
datmet on balzame kinnet
hiet apobalzamu bi namen
dese valsemen te samen
en docter toe olie ciprim

117
 Dus proestme of si fray sijn
 besmet si gheen wollen cleet
 Echeualsede besmet ghereet
 Doer ghingel es si seer bekent
 Of eerbaerste i onse saement
Cinamomū als ysaac seget
 En pling is een boe de pling
 In egypte veel te stane
 Ten hoechste. bi. doet als ic wane
 Va brunne seuertse va hout clene
 Ist graf so en heestz wde ne ghene
 Het wast met hitte en met droghe
 Wat het en can gheen regē ghedoge
 Alst nicke es en met brect ontbee
 Werptet ene root wt min no mee
 get stunghe inde ghebare
 Als oft een mist kin ware
 Caneel men dit te nome plegget
 plater die seghet
 Dattet heest groot ghelbont
 herffene maghe sijn si vcont
 oer maectet goede appetit
 Ist dat met i somer tint
 sijn puluer werpt op die spise
 Goede mot en va goed wise
 gaectet he diet dicke kulbet
 Wattet quade adem idulbet
 Jeghe quaet tatuleis eer mede
 salmet wrine daer ter stede
 get roudē wat so dat tloet
 Dan is ghepuluert caneel goet
 In warme win en daer ter stont
 gede ghedraghe veel de mont

Jeghe simeopie en hertuanc
 salme dit pulueren ghemanc
 En grossels nagete ghebreue
 Te samen i fsiken gheuen
Calsia lysma als pling seget
 Is een boom die te wasse pling
 In arabia sijn loueren sijn
 Gheuerbet na dat purpurin
 Ghescepe als een geneuer blat
 Des doete hoghe i lepen wi dat
 driesms es sijn ghedane
 benede wit doctme te vstane
 Inde middel i root en zwart boue
 dat zwart is dat die meeste loue
 En datter root is dats goet bediet
 of dat witte en doech met
 datter best es dat es zbaer
 plater seghet ouer waer
 dat lege roudē reume es goet
 Enter leuer enter loghe doet
 Enter maghe sijn si vercont
 Erate doecht mit sijn te ghelbont
 Dan salmet x in wine sieden
 En also gheue sieke lieden
Castama na dat ic weet
 Is een boom droghe en heet
 En waest best in broke lant
 sijn vrucht is cleyn als ic vant
 Ghelijc ieneuerkime,
 Goet sijn si ter medicine
 beide die vrucht en die blade
 die dese wel siede dade
 get starke win dats bestrene

het waer goet iegē die gicht gegene
die band gicht oer altemale
Ontuallen waer sine tale
waert dat hi ate die groene blade
hi soud that spreke bi stade
dit moste wi doen als wi kinne
Alst eucl waer t sin beghinnen

Cassia fistula is een boē die plegg
als ons plater segghet
Te wassen mit lant van orient
En is vā nature goet bekent
om vrucht is lat als hi is ripe
En alst waer t een pipe
baet dat t sine merghe legghet
En esser als sine voor waer segghet
geer dan .pl. t een pipe
swart en groen sin si en ripe
dat merch hier of is bequame
wat het ontsluit de lichame
En is goet iegē de hete rede
En t die stertte ontfaghe mede
En wed wt gbelaten gaen

Calam aromaticus
als ons segget psidorus
es een eenrehande riet
dat me int lant van endi siet
wel rukende vā zoeter saken
een deel cander like vā smaken
plater die segghet
dattet te ghemese ne pleget
die maghe vā coude doene

En ghemeseet torstone
En ieghe der dar me wint
So nemet tsap daer me of wint
get alssen sape en met wine
om te ghemesen die pme
om die macht oer te vnuwen
der maghe wel te vduwen
en neem hier of pulu een deel
En daer toe ghepuluert caneel
En het maect dat vduwe strant
hets oer goet iegē hertuanc

Colloquintida als plater segget
Is een vrucht die een boom plegg
Te draghe mit lant vā orient
Te iherlm en daer omtrent
vande applen blift een doot
of dat saet heeft macht so groot
als ons plater segghet
die tanzbeer te hebbe plegghet
hi sal suedo dit zaet t wine
En doent inde mont sine
En en latent niet tbaert gaen
get garriseren en dhaen
daer mede lede tant en mont
hi ghemeseet t corder stont

Capparis es een boom clene
dat me staende vint ghemene
In poelien en in orient
Te gstatinopolen en daer omtret
best sin die vā orient comen
scuertsen blade wortel blomen
In medecm hebbe si vtuut
als ghedraghet es sin huut

Es si bitter en bruun root
 Ghesoden mit wⁿ heeft si macht ^g
 Te gheuen van enele brede
 Ter leuer en ter longhe mede
 Men sal nemen sine blomen
 Et si altegader wt comen
 En begaetse als si sin fin
 beide i soute en in ay sin

So maect si appetit ter cure
 En vdrine die ymure
 Die die maghe inde crop hout
 En vwarmte es si vcont

Qubebe es een boom vrucht
 Van orient va goed licht
 Veghet pling dat de hoefde doot
 Jeghe conde reinmen goet
 Etende of rickende daer toe
 Of dat me op colen doe
 Qubebe berne en dier bate
 De roke onfa i die nose gate
 Men false culbe maet met laghe
 Dat haer macht ter herste gaghe
 Die van conde es onghedaen
 Si bertert he die verloe saen

Draguncin hebbe wi bekent
 Es een boom van orient
 Ene gome diere wt rimmet
 Die sone draghetse en vlnmet
 Dat beste es va withe de pure
 En salc es van roder nature

Mer dat en is niet also goet
 Dattet bi naturen doet
 Euchte voelen mede
 Den mesthe i sin siechede
 Mer die die borst niet heuet goet
 Die dat hi van dragante doet
 Die n. deel en daerde ay sin
 dat es dyadragat fin
 Dit is der borst medecine
 En nuttelic veghen haer pine
 Als si dan es verdroghet
 Dat het sin macht togget.

Galbani als plater veghet
 Es een boom die i oriet plegget
 Te sin daer wt loopt een gome
 Die galbani hiet daer omme
 Die loopt wt bi des somers gelbont
 En verhart dan ant hout
 Doet galbani es puer en vout
 Eueren doet wt breken dit
 Dien litargien doen slape en dolen
 Legghe galbani op colen.

En laet den roke hets sin bate
 Blaen in sine niesegate
 Sin root doet tserpent blien
 En men purgiert reume mit dien

Cariofilon veghet pling **T**alag
 Es in endi een boom en hiet
 Vander groot vintmese ghemene
 Dat reuenerkime sin elene
 Eheruffel naggel dats sin vrucht

119
Vā grof macht vā grof lucht
Dus die balsch. diemer toe doet
En neemt gheroffels nagel goet
En breefe te puluer sijn
Daer doetmē toe start ap sijn
Die vā scarper smake sijn
En oec wt wel rickede wim
Dan neetmē nagle nouw toe goet
Dieme i een cledekijn doet
En legghetse daer i ene nacht
En si nemē smaec en macht
Van daen dinghe sond saghe
En ghedueren. xxx. daghe
Dit sijn naghelen balsch en loos
Eend' dweghet ne gheen altoos
Die goede sijn der herffene goet
Op datmēse dicke ricke moet
En oec ieghe dat mensden
Calme i medecinen doen

Oalanga keestmen dat si
Een boom mt lant vā pā
Sijn wortel heeft groot ghebbout
Sij faer keesne datmet hout
Dat bruun root es en zwaer
En scarp vā smake is best dus is
En machse valse als ghi vstoet
Datmē groffels naghel doet
En datmēse mit pep vnullbet
Calaghe doet dat spise vduilbet
D maghe ist remedie mede

Vā winde en vā bercontede
Op datmēse mit wime siet
Wel ghepuluert en anders niet
Haer rike maect die herse ghesot
Oec make si wel ricke de mont
Lupurie weert si te menigh stode
Te wint heeft si meerte gesode
Dan si inde somer heuet
Wat si te veel hitten gheuet

Oum arabia es een gūme
In arabien daermē omē
Die vāle groot ghebt gheuet
Wat si veel ghesonde i heuet
In arabia staet een hout
Daert wt rimmēt mit ghebbout
Witte gūme dats die beste
Dicke rode dats die keeste
Die middelste die is dinnē root
Plat sijn si haer macht groot
Wat die die teghe heeft scarp en
Plater gheuet he raet // quaet
Die gūme mt water doe
Tot dat si smelte en ondoe
En sijn tonghe urine d mede
Die oec spulbet vā gē crachede
Men gheef he gōmen pulu' een deel
En daer toe ghepuluert caniel
Ieghe hoest op ieghe droghen
Can dese gom haer machtt teghe
In water mit gherst ghesoden
En oec ist goet te sijn noden

Die die borst heeft v droghet
 Die van viere smerte doghet
 Apuluer bā gum maerts vergāt
 Aget witte van eye ghemanc

Mirra als ysidory segghet
 Is een boom die in Arabia te
 Incubity hoge als wat hore Vlasse plegg

En heeft menighe scharpe doren
 Als der oliuen es sijn blat
 Scharp ghedoornt so es dat
 Kerfper est en ronder
 Wat desen boom loopt sap daer ond
 Dat bitter es en medegroene
 Dat wat loopt sond niet te doene
 Dats beter veel tallen stonden
 Dan dat wat loopt twente wonden
 Werptme die telge her oft viere
 Ei sijn va so felre maniere
 Dat si dicke make suke
 Ten si datme storap rieke
 Va desen bome blade en blomen
 Doen de suke vele bremen
 Ter sonne moetmese droge doen
 Ei sijn goet teghe tmensoen
 En weghe t spulwe en bloet sucht
 Nochtan es beter die brucht
 Dat mirculg hiet in latim
 Jof t sap datter of mach sijn

Maris als ysidory segghet
 Is een boe die in dia wasse plegg
 Wat desen boom bloyet en gheet

Die dinc diene mastinc heet
 Wel rukede en gheulbet root
 Die va blecheden heuet noot
 Het maect he taenschijn clær
 Die seurtse hier of dats waer
 En homich ghesaden te samen
 Is goet den sieken lichamen
 Het sluut de lichame ter cure
 Doc ist goet ieghen ymure
 Die vand herffen te dalu poggen
 Ten tande waert en ten oggen
 plater die segghet
 En sulc die he te volghet plegg
 dat dit maris dat ic hier nome
 Is d noten mustaten blome
 Jof die sleume daer si t legghet
 Pecht als die hasel note plegg
 Te hebbe een sleume an hare
 Die maris salme hebbe mare
 Die een deelken es bloet root
 En smaken scharphet groot
 Sen salse culben en inde mont
 Houde een langhe stont
 En die lucht dan opbaert sla
 So datsi ter herffene t ga

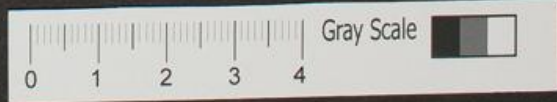
Muscata scrijft iacob va betri
 Es een edel boom in endi
 En stoon seer otermaten
 pling volghet deser straten
 Rote muscate es sijn brucht

Wel rukende en va zoeter lucht
 heet en droghe inde derde graet
 men sal kiesen dat verstaet
 die alre zwaerste diemen vint
 haer blade sijn mede ghemint
 grote muscate is d' herffen goet
 die maghe si uilbar men doet
 en haer spise bedulben
 bleke verbe doet si vmlben
 Tilike gheghete een muscate
 Jo der herffen grote bate
 is dat mer et te vele
 so gatet al buten spele
 wat si is duergate bi naturen
 wim daer mede ghesode ter curen
 es der herffen herde goet
 als men ons te weten doet.

Piper is een boom in ende
 en wast als men segget mi
 der sonen waert als men ons segt
 daer canasus die berch legghet
 pling segghet dus en solim
 om hout en die bladen sijn
 rade ieneil boom ghedaen
 dat wout daer dese come staen
 wachte ghememde diere
 en die ragghemen wt mit diere
 aldus wordet bruun al dit
 wat sijn nature es wit
 langhe peper dans ripe met
 dat men onder bilen siet.

En dats vad' starost' maniere
 wat hets onghewest' va diere
 Jacob van vetri segghet mi
 dat al ander redene si
 Twi he es so hart sijn vel
 en dat dunct mi sijn redene wel
 hi segghet en men machs gheloue
 dat me pep droecht in onen
 om dattet te langhet duerghe
 en ment ghesaen met en mrieghe
 dat zwaere peper dat es goet
 wat het grote scarpheit doet
 dat peper inde vierden graet
 droghe en heet is dat vstaet
 peper of ghedaen die huut
 en die keest diere comet wt
 te sticken ghepulvert wel
 als al of ghedaen is tuel
 en dicke mit rose wat ghenat
 en dan ghedrogghet dat
 en als een colirium
 ghedaen Teens ogghen som
 dat maect des mensche oge claer
 en die uelme of doet dats waer
 peper es quaet de saguimen
 om dattet maect lazers dien
 om pulu bitet tallen stonden
 om ut vleysch wt den wonden
 men heeft tytalien bonden
 Genreha de peper hoort ic oroden

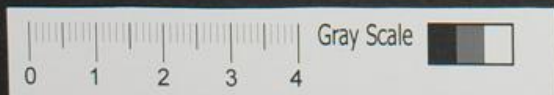
plimuse maer melber na
den peper van india
mer ic en houd niet on dat
dat yelber lant es ofte stat
dan in endi dus hoor ic lude
goeder es van allen cruden.

Porap spracet ysidorus
plat en plimus
Is een boom van arabia
Garnate boom gelinc wel na
voor oest als die costre riset
Als ons die lettren wiset
Vallet daer wt menich truen
dat moet me hebben en offae
Eert ghemac wort mitt aerde
dit fracte es va meest waerde
dat me mach vade telghen lesen
dat siet me wit en reyn wesen
q mitt somme worttet blont
Vet en wel rickede es gont
dats die beste die saen ontlaet
En daer zoete lucht wt guet
Als mese handelt mitt hant
het es die beste ding becant
Daer men of mochte ghebbage
Cranker en coud maghen

Pandali dus lesen wi
Es een boom en wast in endi
Als ons plater segget

die driehade hout te dge pleget
hets wit vael en root
Dat vaelse heeft roke groot
Trode es waert het riet te me
Alsmet breeet in mids ontbee
Epuluer is goet van pandali
Op dattet ghemeghet si
oet oly rosact nu merke dit
Als die leuer is verbit
Een plaest ghemact d mede
Op gheleit buter stede
Vand leuer dies esmen broet
Echt is oet dat pulu goet
Om slape die niet slape en can
En ieghe de hoostzbeer nocht
Es moet met meghe dat vstaet
Mitt olien mandragonet
En met latulben sap
Roos .i. doecht heestet sond spot
Men neem puluer van pandali
En die steuerten fuminuli
En gummi arabicu
Suker en wit mecapim som
pulu va liquirissen mede
dit stampme mit gl naersichede
Wel te samen en men doe
simpel sroep daer toe
dit is vtermaten goet
Jeghe zberen die wee doet

En ieghe dorst

En ieghe dorst I heten rede
En ieghe hete leuer mede
Der drogher borst is mede goet
En he die thoost wee doct
Doe ist goet ieghe doorhoost 3 lere
Als van hetten comt die dene
En es dyapandali
En al ist dat sake si
dat met maect va and maniere
hete best dus als ict visiere
Wil me oer dat wel slape doe
Reem pulu va madragge 8 toe

Thus als plater segget
Es een boom die pleget
Te wassen mt lant va arabi
Edel wel rickende so es hi
lane en ghedelghet sere
Gheblaet wel na min noch me
Dan oft paerboom ware
Voor den oest tnt alle iare
Om t men diert sine huut
So loepter als een seume wt
En die vhart dan ant hout
Echt van des winters ghehout
Gheualtet dat me selues doet
Mer dat en is niet so goet
Wat hets root en twerste wit
Wit en root alre best es dit
En dat saen ontstrect va viere
hoert va werooc goede manie
Rem t blitste werooc dat me vint

121
En wt neme de wel pulu ghint
En min melbe was te dien
Thant ghenome bande bien
En nem boetre daer mede
Daer me noyt sout an en dede
va desen drieh daer me of segget
Sic dat elc hoop ene w veel weget
Doe dese drie dan I een bat
En te viere so set dat
En meghet te samen somen best can
En laet coelen bande viere dan
En alstunt dan wilste oorbaren
Oet te viere wed t baren
En laet ontlate een luttelken
En dan nem een vel scapim
En smeer gont op die vleesch side
het es best wt allen stride
Der borst dat yet wesen mochte
Wat niet maketsic so sochte
Ieghe tant zbeer en tranede ogen
Dal sin pulu wal macht toghen
I. plaest daer of ghemaect m3 wine
Entie band reume heest pine
houts 11. stucke laghet sine mont
En eet daer na hi wort ghesont
Remme en can ic v ghebbaghen
van bomen die specie draghen
En ieghen siechede die goet es
Dat segge meeste philosophies.

~~De hoort van cruce~~

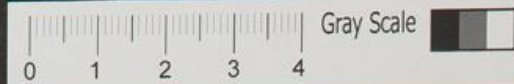
Hoort van crude al ghe
 mene van wat wonder
 ende niet es elene
 Hoe si' wassen sonder saet
 hoe teen bide andren staet
 En teen heet en tander cout
 En ander van droghe ghelbout
 En and va natter nature
 hier op antwoortme ter cure
 Alle die wise plementen
 Die spreken vande .iiii. elemente
 dats water aerde lucht en vier
 hier of sin alle dighen hier
 Ghemane en also als met meet
 Ra dien dat elcs natuer trect
 Ru vande water die natheide
 Ru vande aerde die zwaerheide
 Ru meer droechede vande lucht
 Ru vande viere hitte en vlucht
 So es crunt ghenatuert
 En ghesape en ghesiguer
 Want hier T onse menschelicheide
 daer onse lijf gheset is mede

goeten elementen sin ghemane
 of onse lijf waer thant vgan
 Wat puer aerde en droge geen vrucht
 Gheen vogel leefde T pure lucht
 In puren water T pure see
 En leefde gheen visch nemer mee
 Waer t hier hier pure sond ghemane
 So waer zaen alles dinc vgan
 Ru dese vier he te samen minghe
 Ghene si voedinghe allen dinghe
 En na dat elc ontfaet van dat
 Ist cout ist heet ist droghe ist nat
 So is elc dinc ghenatuert
 Dat T dese werelt gheduert
 hier bi es der cruden ghelbout
 Ru droghe nb nat nb heet nb cout
 verstaet dat meeste ba naturen
 hier of spreken bi figuren
 En segghe dus. pep dat vstaet
 Es heet T sine vierden graet
 Ru hoort wat die gden menen
 In corte woorde en T elenen
 Teerste ghenoeft en beset
 Tander hem bet op vhest
 die derde quetst die nature
 die vierdulbese al dure
 Aldg als dese redene lunt
 Es ghenatuert specie en crunt
 Ru nat nb droghe nb heet nb cout

La dien dat die nature hout
hier eyndt die tale mt ghemene
hoort van elken doort allene
Aloe dat es een crunt
Als plater seget ou luit
Dat stampme en me dulbet dan
Dat mer wt ghedulben en
Dat siede si diet siede comen
Ra dat siede set met ter somme
Copperste es ghelu en pure
Dat middelste van brunnre nate
Tonderste dick en zwart
Al ist bitter en hart
Va smake ist te pronen alsoe
En dit crunt hiet aloec
Aloe es goet ouer een
Ghebonde op een ghebroke been
Wat hetse versluben doet
Hets reghens serpents betu goet
Jegē fleume ist goet gemit ter cure
Het suert die maghe va ymure
En het vdrift melancolie
Die van quader epilacie
Leuer of longhen wec doet
Aloe es he ghenut goet
Het purgiert die herffen saen
Va ymuren die opbaert slaen
Oec ist medecm mede
Jeghen die seamele lede

Die van sieghede es onghedaen
Het maect sin verbe saen
Aloe is den monde onbequame
Mer soet d maghe en bequame
Oet alffen sap of met vome
Gelmese gheue seghet tlatine
Aloec als plater telt
Es een crunt va groot gebelt
Bitter seer en doet groot goet
Alfment mit wijn drincken doet
Jof tsap ghebroggen allene
Dan is sin nutseap met clene
Alfen hietet en helpt wel gherede
Der leuer en der milten bede
Warm en droghe es sin nature
Lumbricos spreect die scripture
Vdriftet mede dies ghelouet
En t purgiert mede thout
Die he apoplexie ontfiet
Je rade dat hi deser pliet
Wat het verdrue hare comen
Dien die sprake es benomen
Es nuttelic datmese he gheuet
Die worms t sinen oren heuet
Ghuetse daer t si bliuen doot
D maghe ist nuttelic herde groot
Doe vdriftet worme en miten
Die bocken eten en vbiten
Haer sap ghedrucke ou waer
Quert doncker oghen clær

Anetu dats amio
 plater segghet die was lins
 Dattet droghe es en heet
 drie ier duertet ghereet
 op dat verdrogghet si een deel
 het doet breken den graueel
 segghen spulben van coudersaken
 En hem die verhisschen maken
 so ist goede medecine
 der herffen als si heuet pine
 salment siede en drincken
 En culbet en laet so smcken
 oec ist & maghe goet alsme vint
 En verdrinet oec den vint
 hem ist goede medecine
 die met pine maken orine

Apium als plater togghet
 dat berhit en verdrogghet
 die wortel es medecine
 he die van torsioen heuet pine
 En es oec der leuer goet
 op datmese stampen doet
 En ment drincke mit lalben wine
 segghen sulkerhande pine

Procius hieten wi suffraen
 plater doet ons vstaen
 dat ghetempert es droghe en heet.
 Jese smapio ist goet god weet.
 En jese dat die maghe dogghet
 suffraen t een saerfighedrogghet
 En ghepulvert een deel debet

En ghedroncke t vleischsap vet
 ondoet den lichaem met dien
 men heuet gheen colorien
 het doetse spulbe hets he quact
 die den oghe trode beudet
 Ent van colren of van bloede
 doe des ic hier beuroede
 Rem puluer va suffraen
 En hdit va ene en en mit flane
 sal hnt menghe en in dat
 Een smdaelkim maken nat
 En sim ogghen daer mede netten
 wie so quade lipiken letten
 Een plaest daer of ghemaect
 Is nuttelic en wel gheraect
Oucurbita es droghe en nat
 plater segghet ons dat
 dat si es ghetempert mit gheuoeth
 In warme lande waster ghenoeth
 Caulboerde hietet t onse tale
 haer saet helpt ten fisiken wale
 In suchten salment sieiden of brade
 somerch een van haren saden
 En dat mer anders niet toe doet
 dat es den siebe herde goet
 men salpe in brode mede backen
 En daer na salmese ontmaken
 In water en mer suker toe doet
 dit es siroop harde goet.

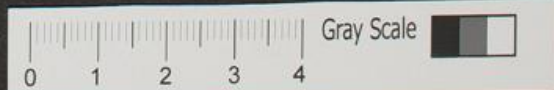

123

Qoriander als ic toghe
Es een crunt heet en droge
Ghetempert wel mit ghenoech
Sijn zaet es mittelic ghenoech
Wat hets goet d' coudet maghe
En het mach de vint biaghen
Alsmet met and spise ontfaet
In vint ghesoden, sijn zaet
Of sijn puluer ghestroit i spise
maeste smakende va goed wisen
Qanfora als plater ~~puluer ket~~
Es een crunt in orient
Van zoet roke groot bekent
gen leest als die lenten ent
Dan stampet met en dulbet wt dat
Es smet die droesem ou' een trap
En bouen bliffet clare
So moet ter sphen stae dat nare
Alst droghe es ist clare en wit
So machme lichte breken dit
En meest mit hade die sijn m3 wue
En met ander pulu' verluen
Omtrent sijn het is so sijn
dat sijn dragher reyn moet sijn
Ist dat hi dicke riet dat crunt
bedi segghetme ouer luut
dat clare roke es ghenatuert
gen houtet i een maerberm dat
of alabaust' wi vinden dat.

Quminium dat es comin
plater segghet die meest sijn
dattet droghe es en heet
en dat oec den vint verfleet
en die vol ficken van noden
gen gheuet he mit vint ghesode
oec ist meer te prisen noch
wat het meest d' vrouwen sach
so salmet dan drincken gheuen
of eten te pulu' ghebreuen
gen alsen sap sal werken ditte
sijn natuerlike hitte

Qruentamed es droge en heet
dat bitterste crunt dat me lbeet
dies hietent die meesters alle
bi namen d' medicinen galle
gen false ruden in wine
en sulc daer toe lege die pine
van sijnre groter bitterhede
so ist medecine mede
Jeghen sporinghe alsme hoort
die leuer en milke vsmoort
Jeghe herthede die wec doet
gilt en leuer is dit goet.
Item dese wortel die ic telle
die venschel piteralle
en dat salme ruden daer na
Int sap van saturne
en dat dulven door een cleet
en gheuet hem dien dat doet leet

Dit is ieghe hanc enel goet
 En he die die sucht wee doet
 In wim ghesode en men ontfaet
 De dranc alsme te bedde gaet
 Al ware dat doet zweet wt comen
 of hets quaet dick ghenomen
 Wat het maect die quade berst
 beter ist inden berst
 ghenut als die wim is cout
 dan in des heets somers gelbont

Diptang als plater seghet
 Is een crunt d cracht an leget
 An rootsen wastet wilmen weten
 Goet ist ieghe vermynde beten
 Ghestampt en gheleit op die wode
 Sim sap ghedroctie mitten monde
 mit wijn ghemanc dat is goet
 op datmer mede toe doet
 sap va mente een lettelkijn
 dat dese dinghe waerheit sim
 wert eerst bid herte cont
 wat als si waren ghelbont
 aget eenre verminder strale
 saghe dat die iaggers wale
 dat si dit crunt sechten dan
 En vrene haer wonde daer an
 En dan aten si mede dat crunt
 En spoghe strael en vermijn wt

Hemicy als plater seghet
 Is een crunt dat wert en isghet
 En is va subtilen saken
 het wel onne maken
 wortel blade ende saet

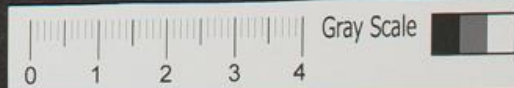
Sim T fisiken toeverlaet
 men sal nemen den wortel sim
 wt d aerde inden lentim
 die es goet ghesode T wine
 he die bernoy heeft en pine
 An milte an leuer ist ooc goet
 En mede dies sht broet
 Jeye de steen ist goet ter cure
 he diene heeft va cond nature
 oer venckel ghesode als pulmet
 En so gheten es bekent
 dat goet is tot sulker siechede
 En wint vdrifstet mede T quact
 En helpt he die tuerdulbe heeft
 daer toe ghepulvert wel sim zaet
 doet al hfelues dat tander doet
 die dat sien niet en heeft goet
 Stamp de wortel en dan
 dat sap dat hi er wt dulbe com
 En haghel T een capen dat
 job. daghe buten dat
 daer na sal hijt T daghen dropen
 die mach wel der baten hopen

Iusquiam is seer cout
 En een crunt va grot ghelbont
 An hofsteden als ict bant
 wastet veel hier int lant
 Groen ist mit eenre blonck blome
 It waen met T dietfch beelde nome
 De ghene die de slaep heeft quat
 men neem die blade of dat saet
 En stampet en bindet dan
 ande slaep ist wijf ist man

124
hi sal ruste ist dach ist nacht
sin zaet heeft so grote macht
slaep en rust te gheue
gen neem tarwe of euene
en beelde zaet en latet vallen
dat te gader met allen
en late gheent de voglen eten
ei sullen slapende he vghen
dat mense mach nemen mit hant
en en gheeft memet hi en waer bi
die tsaet et hi bliuet doot
of hi en viel i slape so groot
dat sin misquame
lichte ter litergien quame
gen segget dat een biscep was
die so grote pin hadde dat
die luxurie de liede doet
en hi menghe meest goet
om ract daer ieghen sochte
en he helpe niet en mochte
en hi dit cruut stampe dede
en sin manlicheide
gitten sape vcoude also
dat he daer na spade noch bro
becoringhe groot noch clene
altoes meer en qua meghene
oly hier of is een bere
herde groot iegel die tanzbere
als die dinc va hetten coomt
en iegel menich dinc ongenoomt
Mandragora als plater kent
es een cruut in orient
cont en droghe daer toe
gen vnter of hie en soe

die hie is gheblact in ghebare
welnaer oft die bede ware
die sie oft ware louer blade
appelen draghet dit ghegade
soet rukende als men weet
dattet d aerde appen heet
hant en blade en die wortele sin
is nuttelic der medecine
die t heter suchte legget
en te slape niet en pleghet
so salme met mandragora bladen
vrouwe melc stapen en begaden
en tbit va ene eye des ghelouet
en make een playst dat boorhouet
bedect en slaep mede
aldg las ict hier ter stede
he dien va grot heethede
sin hoost zbeert en sin lede
legge die bladen ghebreuen
op sin slaep het salt begheuen
aldg alst hier bestreuen staet
haectme oly mandragoraet
die appete stampmen clene
en menghesse mit oly ghemene
dan sietment te samen heet
en dulbet also doet een cleet
dits oly mandragoraet
daer die hoost zbeer bi vgaet
wel slapen doetet mede
en is goet iegel de heten rede
op dat mer mede striken doe
voorhoost en slaep daer toe
gen sal oer de wortel sine
vreden een wyl in wine

En ghenet he drucke diet so staet
datme he die lede of slaet
hi sal he slapende so vgheten
dat hi d sake niet sal weten

Menta als plater weet
Is een crumt droech en heet
Hof mente is beter segme mi
dan die acker mente si
he die tantuleisch en mont
quaet heet en onghesont
Siede hofment in asme
Wriuer meed die tanden sine
Sachte en urine daer an
pulu' va drogh' mete dan
calme oec ieghe beijn
Gheue dranc so moeder i sin
Wim daer mese i slet is te wete
En dat puluer daer of gheten
Vand maghe cracht vmlben
En doet ter cure v'dulben

Marrubeu als plater toget
Is .i. crumt dat hi en ne dget
Die de borst va coude heet quaet
Doe daer dus mede minen raet
Sic dat hi tsap hier of gelbine
En doe horech daer inne
En poluer daer toe te hant
va lignistic en va dragant
En siede dese dinc radicke
onthier en het word dicke
dus der borst mit en goet
die die spene wec doet

Aeem sout wat hoimich en wim
en sieder i dit crudckim
en daer of een suppositoria make
het is he een mitte sake
dit moeste sin des men belbare
Oer die speen te broken bare

Nardus als ic hore lien
Is een crumt en wast i surien
En mt lant van endi
dat van surien segge si
dat beter is dan dat va inden
sin wortel is cort als wi binde
elbart. en broosch. en bet
sa cipresse rietet bet
dan emich and crumt
sin blade daer si gauen wt
sin scarp en draghet hare
oft eenrehande coorn ware
dat rietet vtermaten wel
sin blome bet oec dan yet el
heet en droghe es sin nature
Jeghe sinapis ist goet ter cure
en oec ieghe den hertuanc
men neem dit en daer toe gemat
suker en men siede bede
In rooswater dit gherede
en wort een sroop daer toe goet
die coude reume oec wec doet
of die crancke herffen heuet
Ist goet datmese rieche ghenet
Jeghe coude maghe of torfloen
dat coude ymuren doen

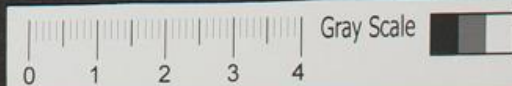
Salme nardij t'winn steden
En gheuet alsulke lieden
band' haulbe vā nardij mede
gaecme ongemet vā gē dier hede
Ind' manier als ict gome
datme vande ieneuer bome
oly maect alpet bestreue
hier voren es dē bome benene

Propinū heet mede crassula
dies vintme veel der en na
Sulc hiet radale sulc vrieselbode
Ruttelic ist talre stonde
Te bruke biene nad' strifturen
Rat en heet ist vā naturen
Waerlic ist gheprooft vā desen
Wilment ploeken en lesen
·x· daghe voor de lanpten dach
dieme int iaer vinden mach
En ment binde huse hanghet
daer niet dan die lucht ghelaget
Dattet bi na al dat iaer
Groyt en selet dits opebaer
hier an machne mercke mede
D' naturen heymelichede
En die macht meed van gode
diēt al maect met sine ghebode
die hē te wonden can gheuen

In dinghe die selue niet en selue
Petroalimū es draghe
als als plater toghe
die in sin' hooft staer pluet te sine
Ruttelic in medecine

125
Orim so wel make het doet
En es ieghen fiske goet
Weder het es crunt of zaet
Ist datmet t' spisen ontfaet
het doet vdrine en vdrinet
de vint die inde mesthe bliuet

Papauer dats micopin
plater seghet si sin
Cont en nat daert es wit
vā vande brone seget hi dit
Dattet si cout en droghe
enten besten niet en deghe
beide wortel en zaet
En es ten fischen niet quaet
men neem wit mecapen saet
En melc die vā vrouwen gaet
En vā ene eye dat witte
Tene plaest' maecme ditte
En so ist nuttelic en goet
wat het de mesthe slape doet
Ieghe de slaep gheleit en gebode
Ieghe hete pisse me heesact tier stode
Ist goet ghebode ieghe die stode
En ieghe die leuer mede
So salme minghe dat zaet
mutter olien rosaet
dit es een fiske hoghe
Ieghe die borst die es draghe
men neem tsaet van mecapine
En tpa tpa vā letorissen sine
En vā arabia gummi

Hier of en vā desen saken
Salme latuarie maken
En dat mit syrope minghen
Dit sijn mittelike dinghen

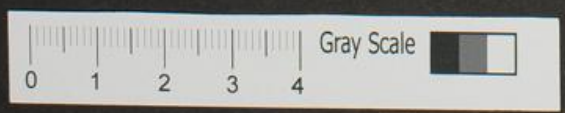
Pionia seghet platearis
dat heet en droghe is
Galiemus seghet ouer waer
dat wilen ouer menich iaer
dit cruut ghegaghe was enen
Ande hals als ic beuinde **skinde**
En het g t grote eucl v dreef
al waest dat hi dit bescreef
agen en vint nu niet dese macht
Ant cruut datme piome acht
Jeghe **d** die uicht ist oer goet
op datmer beuers cul toe doet
En men dan dat slet wine
Ghepuluer staet haer te sine

Primula dato een cruut
Teerst dat lentin comt wt
Calre eerst dat blome draghet
dit cruut alsme ons ghebaget
Ghedrocken mit roden wine
dats volmaecte medicine
Ghedroncke in alre noot
Jeghe t sware eucl groot

Pesullu es cout en nat
platearig seghet dat
In sucht ist mit alsme es begpe
Datme des siep teghe sal screpe
En binde in een doekelijn
pesullu en dat sal ghenat sijn
In coude waer en vrinuse d mede

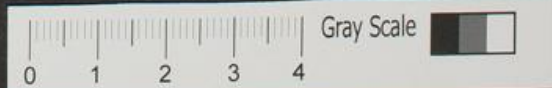
Die vande derst heeft pijnliche
houde dat zaet ond die tonghe
die vā droghe hoest es bedroghe
ge sal pessulu dit nes gheen ghile
Biede i winn een wile
En wt ghiete dat daer naer
ge neem cout wat dan daer
En mitte dan dat zaet
En dit es de fisiken raet

Ruta es vā groter macht
bi naturen gheuet cracht
beide dat zaet entie blade
die behore ter medeane rade
Winn mit rute ghesode allene
gaert des mensche herffen rene
Jst datmer t puluer mede toe doet
vā promen so ist goet
wt goet wge die maledie
diemen hiet epilencie
he oer die niet wel en siet
hets goet dat hi rute siet
en beuers cul mit goede wine
En nuttet ouer medicine
als vrouwe haer pgar ghebreect
daerme telker maect of spruect
en om te losen dat dode kint
dat de vrouwe sere bint
en om te lossen die secundine
dies die vrouwe hebbe pine
so salmen mitten trifera
gitten sape van ruta
of dat sap alleen van ruten

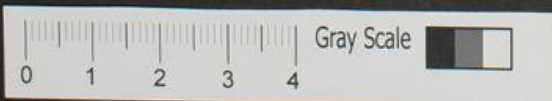
dat false vand noot ont sluten
Ieghe misquae die lede ontfaen
Van tormere en vā slaen
Of oec mede met ander saken
Salme rute warm maken
En bindense op die stede
Ieghe zwellinge vanden lede
Ist been. ist arm. ist yet el
So nem rute en stampse wel
Aet boter daer noot sout qua an
En legse op dat zwellen dan
En tledekin daer boue reyne
Gheroelt t toud fonteyne
Thāt sal dat zwellen riten
Of die cracht vā gher hitten
Sal opbaert dan wt slaen
Mit bleyne diē wt sulte gaen
En al wech gaen die zibe groot
Ieghen lepe oghen en root
Puluer vā comijn non
En wrif en minghe mit hon
Sap vā ruten en in dat nat
En smdate cleet maet nat
En legghet op die eghe dīm
Ei worden dan daer en fīm
En drinct rute ieghe demin
En die met beten ghenemint fīm
Jof vā ene verboede honde
En legghent op die wonde
Het behout di dīm ghesonde
Rute root seubbet elc serpent
Alme ouer waer dat kent

126
Wie so he met groenre ruten
Al om en om behaghen buten
hi mach sond sorghe gaen
Ten basiliscuse en doet vslaen
En heestet den roke yet besuen
het cost he te hant fīm leuen
Aet ruten sap so dwach dīm haer
So en come nemo meer nete daer
Atafisaga dat crout staet
Droghe en heet inde derde gmet
Aen seit dattet fleume idulbet
Aet mastie en met weroor ghecullet
En maect daer of dat honet daer
Aet asin ghedroeken dats waer
Maect si der tantflbere brede
Dus onduonde te mengh stede
Ghepuluert en t een cleet ghenome
doet si te hant te hare comen
Alle lusen cleyn en groot
En bliuen te hand en doot **T**me
Sponsa solis dats die goublo
stat en cout ist dat ic nome
Gheten en wel ghebreuen
Salme se ieghe demin gheuen
dat comt vā deminden beten
En dan salmen met vgheten
Aen false legghet op die wonde
haer sap is goet ieghe donghesde
der milten enter leuer mede
als vā hette comt die sūchede
Axifagra es droghe en heet
een crout dat mit recht dus hiet

126 v
Wat het de steen ontwee breekt
die in die blase en in die lede steekt
Ist datme die wortel sijn
drinet ghetepert inde wijn
ghespulvert die wortel sond waen
en dan een meru es ghedaen
en wt ghesape mitter spoet
es ieghe lanc cuel goet
Salvia es heet en droghe
herde blade sijn te pse hoghe
wat wijn ghesode daer mede
Is goet ieghe inchtichede
en weghe epilencie
dats een zware maladie
Viola dat crumt dat staet
cont inde eerste nature crumt
n. i. ier machme houde dat
dat segget tlatim teere stat
mer best es si nien en groene
men maect mit dufdane doeme
syroop datme hiet violact
violetten men sieden bestaet
In water en dulbet deer .j. deet
daer toe suker dus ist ghereet
waert va violetten groene
es waert dan va beten doere
hets goet alsme heeft de rede
de lichaem tontbinden mede
men maect olie vyolaet
dus daer mede dat vstaet
me siede in olien die blomen

en dolie diemer wt siet comen
dieme dulbet doet een cleet
dats dieme vyolaet heet
men sal dien sijn houet zweet
Ist dat he van hitten deert
voorhoest slaep salue daer mede
hets he grote behoudemichede
Sinziber dat crumt dat staet
heet inde derde graet
en inde eerste grade ist nat
platearius segget dat
een crumt ist en comt va endi hare
en heet de wortel gheghebare
ou tbest dat witte hout
Ieghe die borst die es vout
en weghe die coude maghe
Ist goet gheten alle daghe
de lichaem maectet goet
mit and doechde die het doet
In wijn ghesode of ghecubet
segme dat al dit v dulbet
Diazinsiber diet can maken
Is best tot al desen saken
Sedwaer is droghe en heet
In crumt dat in orienten steet
In ytalien ist oec vonden
Tuterse is best tallen stonde
Ieghe lanc cuel en wint
en ieghe streken dieme vint
die somwil ter herte gaen

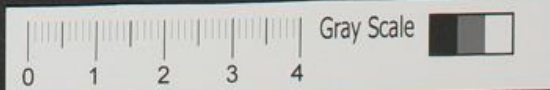
Es zedelbaer goet tontfaen
 En wie dat steecken besest
 Die bre band herte heft
 Die dat hi zedelbaer spaert
 Wat het trefse ter hte waert
 Om pulu i spisen ghestriet
 Gaet goede appetit
Sucari is warm en nat
 Platearius segget dat
 Som ist wit en som ist bruun
 Elwitste is best int comun
 Wat dat bruun is alte heet
 Dies heeft met in suchten leet
 Het is goet ieghe die borst
 En ieghe hitte en ieghe dorst
 En dien va hette sin hoest zbeert
 En die beslote lichaem deert
 Rem water suker violetten
 Biet te same sonder letten
 En drinet het togget vtuit
 D crude boec gaet hier wt
 Had is meer bonde i latine
 Ic dichtes meer mit mipe pine

Oghemeen
 like va
 alle fontey-
 nen beide
 va zoeken
 en va on-
 reyne es
 te vstaen is
 men droet

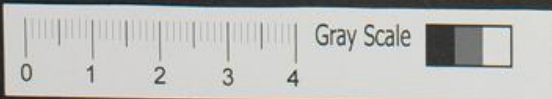
127
 Es een fonteyn quact of goet
 Bout of stanc. heet. of cout
 Of claer of dick of menichuout
 Dat si die smake en die ghedane
 Vand aerde pleecht tontfane
 Daer si neemt haer begijn
 En daer dadre legget in
 Van fonteyne die hier staen
 Doen ons die meesters vstaen
 pling en sinte augustijn
 Sinte yssidorus en solin
 En oec die bible daer hi
 En iacob van betri **T**wis

Moyse spreect die meester
 dat int aertfche paradys
 Een fonteyn springhet so groot
 dat vier riviere sond ghenoot
 come wt d fonteyne allene
 phison noomt hi die ene
 g auctore hetense ganges
 die door daerde sijn seker des
 comt wt de aertfche paradys
 En t centre woderliker wise
 come si wt ene berghe ghebullet
 van india en vallet
 dat edel lant al door entore
 van haerre reynre nature
 vintme in haer zant ghemene
 sin gout en diere stene
 syon die oec mlus heet
 springt bide berch adias gheret

Daer naer eer dat es wel lanc
 Doet hi in daerde sine ganc
 En loopt in die dode zee
 Daer na dats te wonden mee
 Riet vre vande ouere dan
 Sprigheit hi en voort an
 Comt hi snellike ghelopen
 Door dat lant va ethiopen
 En maect met sine water nat
 Egypte so datme in dat
 Coorn winnet dus lesme dicke
 En deelt he in .vii. sticken
 En loopt in die zee ghereet
 Die mediterraneu heet
 Tigris en eufrates mede
 Springhe beid wt centre stede
 In dat meeste armemen
 Wt ene berghe hoor ic lien
 En dan alte hant
 In elke loopt doer menich lat
 Nu seghet dat dese fonteyne **ne**
 So groot so milde so dwer so rey
 benette ghemeenlike
 Die plaecte va aertrike
 So wilmen some wise vstaen
 Dat alle fonteyne adren gien
 Wt deser moeder fonteyne
 En si of goet of omeyne
 Worde bid aerde nature
 Daer si come ghelopen dure

En alle lopende watre keren
 Ten hoefde daerse die macht ouer hen
 Erst spinghe dede moerhentlike
 Om te lopen ebelike
 Nu hoort wederlike dinghe
 Va elke fonteyn sondlinghe
Holing en iacob van betri
 Segghe dat een fonteyn si
 In epyrus daerme te hant
 In mach blussche enen brant
 En thant wed ontsteken
 Dit machme voor wond spreken
 In ethiopen dat hete lant
 Daer volc woont hiet garamant
 Een es sdaghes so cout
 Dattet wond is menichuout
 Dats niemet en gheniet
 Nachts so heet dat al vsiet
 Jacob va betri diet kent
 Seghet een born i orient
 Daer me griex vier of can milke
 Met toe meghhe va and saken
 En alst wort ontsteken iet
 So en can ment gheblussche mit
 Ten si mit sande of mit aistne
 Of mit des mesche orine
 pling seghet dat watre si
 Daer hoghe wonde ghenesen bi
 En sulke watre die wonde plege
 Ghenesen sin sire mede ghedwege

Augustin sprecet sekerlike
Dat een fonteyn is i affrike
Die alte scoe singhen doet
He diere of drincke moet
plimig seghet dat si
Een fonteyn hiet tibri
Die luxurie doet vgaen
Augustin doet vstaen
Dat .ii. fonteyne sin i cussien
Die een heeft macht talre wilen
Dat si vrouwe ghemet macht
Ontfaen va mane dracht
En dand beneemt zaen
Vrouwe dat si niet kint ontfaen
Oec seit hi mede dat i cussale
Flume lopi i ene dale
Watermen die soepe in dene
Si worde zibart alghemene
En in dand nu meret dit
Worde alle sopen wit
Watermese nu hier nu daer
So worde si bont van haer
Jacob van betri die seghet
Dat in ydumea legghet
Een born die loopt fonteyn heet
Vierbarf ten iaer alsme weet
So vkeert si haer ghedane
Drie maende after een ic wane
Nu root nu groen nu ~~mat~~ nu claer
En dese dinck bitme dats waer
Oec seit plimig dat waten sin

128
Dier of drinct hi vhaet winn
Augustin die oncondt
Eulc wat is daert inde gront
Alle dinck gaet dat in i legghet
En vand doder zee men seghet
Aldaer wile eer was hlant
Dat god mit vier heeft vbrant
Dat niet en can ghehinghen
Datter enich ding i singhen
Oec seit sinte augustin
Dat noch sulke waten sin
Die .iii. warf ond dach en nacht
Nu zoet sin en va sure cracht
Jacob seit i sin scripture
Men vint fonteyne vand nature
Die warm sin en oghe ghenesen
Men mach deue keue en bi desen
Wat die dief die iege diefte zibeert
Te hat he dat water deert
Wat hi wort blint dit sietme teghe
Es hi onschuldich he beten daghen
Soling doet ons verstaen
Dat een fonteyn is sond waen
Ist datmer bi blaset en pipt
Dat si dan een moet gript
En wast als si die note vstaet
So dat si boue den ouere gaet
Liber rerti mede seghet
Dat i cleyne vtangen legghet
Een fonteyn ouer een
Shietmese op enen steen
Die daer bi is ghelegghen
Daer wort een zibert en een rege

En doncker daer toe mede
 Te iherlm bid stede
 Es die stede va syloe
 Die water gheeft nu min nu me
 Also god gunt den lieden
 Dit horen wi historien bedieden
 En flume loopt wi lefent dus
 Biden berghe lybang
 Twiske .ij. stede als ict las
 Tussche raphana en archas
 En is ghebetē sabact
 Om dat bin ald' weke ne gact
 Altoes water ne ghene
 Sond' sat daghes allene
 Dan es si vaerdich en snel
 En vuolt mit wat wel
 ons scriuet iacob van betri
 dat int lant van parchi
 Es een riuier va elker nacht
 vuriestet si va grot' cracht
 datter liede en beeste op gaen
 En s daghes doet si wed' zaen
 bi suers so spinghet in die zee
 Een adre en neme
 Also seer wt den gronde
 dat mēse mach talre stonde
 boue steppe zoete en goet
 Sond' alst die storm doet
 hoghe heffen die zeebaren
 So en sietmer niet te waren
 Dit heb ic va fonteyne bande
 Ru hoort voort tēser stonden
 Wat crachte men vint an stene
 En uore die tale int ghemene

Ghemeenlic
 sijn best
 die stene die
 ons comen
 groot en clere
 bide riuere
 neder te ware

wt den paradise gheuaren
 stene die comen va orient
 die sijn verre wel bekent **T**acht
 Nieme en tbiuels dieme broet
 stene en sijn va groter macht
 wat men siet ande seilstien
 dies en ombeert seipma ne gheen
 hoe hi die leetsterre wiset
Sochta es hi ondieer ghepriset
 of bi reden en canmen mit
 Gheproue die cracht dieme siet
 waen si come mach yet lichte
 sond' bi ons hen' gichte
 Ru sal icse v bi namen nomen
 Also als si hier na comen
 Teerst T. a. daer na T. b.
 Ra dordine vand. a. b. c.

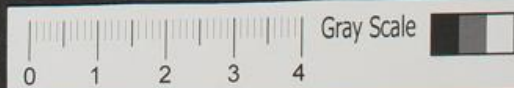
Amesticus dien ic verst sette
 Es ghelijc v violette
 En daermēse vint also ghedaen
 Dats die best sond' waen
 Come amastien sijn
 Gheuerbet nade reden wijn
 gitte water verkeert

In etyope als men ons leert
Vintmase en in endi
En in germania hier bi
Ager die en sin bure diere
Roeh oet va scoene maniere
Wed waer hi waer so min
Die cracht die hi heuet in
Dats dat hi drockestap vdrinet
Alsmē ons leert en striuet

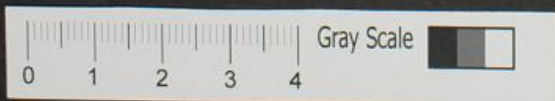
Achates es een diere steen
Zibart vintmer menich een
Daer witte adren i gaen
Oet segmē ons sond waen
Dat hi i heuet figuren
Ghebassen bi recht naturen
Als die hystoien doen vstaen
Dat comē pirus sond waen
Die wilen street ieghe die romeyne
Ene achiet had hi reyne
Datter i stonde praperlike
Reghe instrumēt der musike
In die middele apollo
Autter herpe sittende so
En dit en maecte leet no clere
Ager het was d nature wert
Dese steen vdrinet vemin
De dragher doet hi sterc sin
En gheuet gheluc ter cure
In menighe zibare auoture
En hi maecten bequae en lief
Hi weert de dief seghet de brief
En hi maect die oghen claer

houtmē de viere naer
Puet hi zoet als wi lesen
Eneas die hadde desen
Die va troien vlo den man
Die menighe zibare noot ulban
Alabaustr wi lesen dit wit
Es een steen diemē vint
Daermē bate of maect goet
Daer men specie in doet
Wat mēt lichte i lagher stont
En wortter specie i onghesont
Omtrent damasch en tebe mede
Vintmase va groter wthede
Of die beste comt van endi
Of die steen dat segmē mi
Es die vrieschap beiaghet
He diene ou he draghet
In dit vat brocht magdalene
Die diere specie entie rene
Daer si ihm saluede mede
Aldaer si at ter seluer stede
Adamas dat is een steen
Die ghetuert es i tbeen
En adamas vintmē dat si
In calende van endi
Die vintmen inden dale
Ond fine rootsen va carstale
En es nade carstale claer
Ager een deel gheuerbet daer naer
Datmē ghemilt hser siet
Desen en machmē breke mēt
Ager vier noch mit slaghe ne ghene
Dan mit bup bloet allene

129^v
Warm rinnende vsmate d'wonde
Daer mede scoert hi daer t' stonde
Met sine splente gheset i stalle
Betmen en grauet wale
Die hardste ste steen diene vint
Dese is muerre met een tlbint
Damen die hanel note weet
Eulc man die dese diamas heuet
Men seghet dat hi gracie gheuet
He dien ouer he heuet
Op datme he ouer vriescap gaf
En dat hi anders niet een gaf gaf
En diet en si also beiaghet
Hi is beter alsme ons ghebaghet
Es datme doet staen in stalle
En is dat vngberlin altemale
Ba goude ghemaeect allene
Doer die eer vande stene
Men vint een and' diamant
Tot arabien mit lant
En in die zee mede alsme seghet
Die bide lande ba cypere leget
En iserne die es
In grieke q bi philippus
En dien hiete wi de seilsteen
Des en comen ouer een
Die seplieden ombere niet
Wat alsme son noch stene en siet
Wiset he die steen die leetsterre
Anders bleue si inde werre
Bi dien datse die steen leert
Wete si waer si sin ghekeert

Dese steen des hoor ic lien
Es mitte tot touerien
Hi gheuet he cracht en beiaghet
Ieghe sine vrant diene draghet
Hi vsteect drome die ydel sin
En hi opebaert venijn
Wat men seghet dat hi zibeet
Es dat venijn bi hem steet
Die mitte vrande sin beseten
Es hi nuttelic wilmen weten
Ten lichten arm hoor ic vbaghen
Dat hi wil sin ghedraghen
Abeston dats ouer een
In arabia een steen
Als yser so yt ghedaen
Ontsteet so machme soa waen
q nemermeer i gheene maniere
En wort hi gheblust van biere
Dit segghe wise meesters al bloot
En dit is wond alte groot
Amanos men vint dat wale
Es een d' stene hoor ic stalle
En is als aluun ghedaen
Een siden cleet bestruet men saen
Mit desen so dat sin maniere
Dat onstaet blijft inden biere
En wort claer inde ghebare
Als oft gheblussen ware
Goet es hi ieghe forterie
En ieghe alreha de touerie
Allectorius es ouer een
Dat wi hieten die capoen steen

130
Ale ghi moghet onder soec
hier uore doen ind' boghelen boec
Vand' groot vā eenre bone
Ghedae na dat carstael stome
Anders dan hi doncker es
Dien inde mot' d'ghet s'nt sek' des
hi en laet gheen derst nake an
Dit mach vstaec elc edel man
In wighe es hi seghē vri ter were
En beaghet prijs en ere
Sijn dragher maect hi lief en wijs
En meest vrouwe die mesprijs
vā hare mānen moete ghedoghe
doet hi de māne vrieschap toghen
Alsture voordeel an wille beaghe
So moetstuen inde mot' draghe

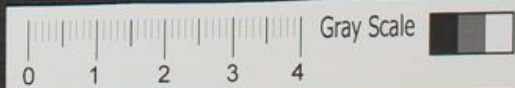
Absinctus is zibart ghedaen
Daer witte adren door gaen
Van sintre grote seer zibaer
maectme int vier-heet dats waer
vū daghe blift hi heet
he is hi goet die ghereet
Ter uicht sijn en so sere riesen
dat si haer lede verliesen

Alabandina es ghenant
Also watmense Ten lant
vint dat hiet alabandia
En es int lant van asia
Dier en stoon vtermaten
Een deel ghelike d' garnaten
Noch bet ghelike den robine
So vloeghet therte sine

diere naerstellic an siet
dats datmer an te prisen pliet

Hidramada is na selu ghedaen
En biereat sond' waen
herde ghelike de adamant
In die rode ze lese ic datme bant
dese sakt des machē moet
die altemael dinct verboet
daer toe es hi were groot
Jeghe der luxurien noot

Besillus is een steen opebare
Clair oft zelwater ware
Mer die beste sond' waen
Sijn na clair olye ghedaen
En binne onbesmet
Wat somighe berillen let
Adren binnen ind' ghebare
Ale die ghelike van enen
daer hi is als een appel ront
Ghenet Ten water daer ter stont
En die sone daer duet sine
doet hi sond' and' pine
dode colen vier ontfaen
En andren dinghe sond' waen
die droghe sijn en vā recht' natuere
Oec segme ind' scrifturen
dat hi squinacie ghenesen can
En met vruene vdrift den man
es hi wassende ant' hif
hi maect tusschen man en wif
vrieschap sijn si in onbreden
hi ghenet veel waerdicheden
sueke oghe en is hi niet quact

Alsmen in water d'baet
 En wat daer hi is ghed'bege
 Es goet die nesen en ficke plege
 Sicker leuer es hi goet
 Begheuri es hi en vel ghemact
 Van .iii. maniere machne binde

Borap date d' padde steen
 Van .iii. maniere of van twee

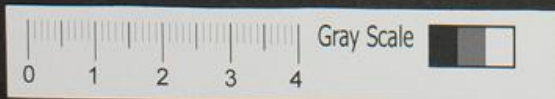
Een deel sprac ic vand' vorme
 Inde boec vand' wormen
 Som sijn si wit en som bruun
 Dit witste comt selde mit conuun
 Mer het die beste te boren
 Wat die witte als wit horen
 heeft die mēsche in enich quact
 En hi dan de steen ontfaet
 En s'belghet t'gheheel
 hi en laet nietber gheen deel
 Inde daren hi en gaet dure
 hi en purgiert die nature
 En hi comt beneden wt
 Onghesact sijnre vtuut
 En e' anden zibarte mit en' oghe
 Sietme ond' walen toggen
 En die es goet ieghe benin
 Die derde ne es bure sijn
 hi es zibart en s'ond' oghe
 En van prise ne bure hoghe
 Wat hi es s'ond' medicine
 In wael heetmet crappa dine
Arbunculus es een stene

Die ghelinc en heeft neghene
 Die felsenste diemen vint
 En daer men of die waerh' kint
 dat hi heeft alre stene macht
 hi maect den dach ind' t'nacht
 Edaghes es hi als die cole root
 Nachts so gheeft hi clach' groot

In libien der tragediten
 vintme se segge die biten
 Driehande sijn maniere
 Die riet ghelick den biere
 Gaer doncker violetten root
 Doch es sijn waerdich' so groot
 dat waerd' es sijn maniere
 dan die iaspere of die safiere

Qalcedonig es een steen
 Dick gheuerbet al t' een
 Tuffche de blalben enten claren
 es hi duergate te waren
 En men draechte als ic vant
 Ist an die hals of an die hant
 hi doet dicken in ghedinghe
 pleit v'winne sonderlinghe
 En hi temperet sere mede
 hitte die comt vand' rede
 Driehade vintmen desen
 Also als wijt bestrene lesen

Corallus es een steen al root
 Van desen binde wi al bloet
 dattet cruut es langhe stont
 En wast op der zee gront
 En als met t' die lucht brinct wt

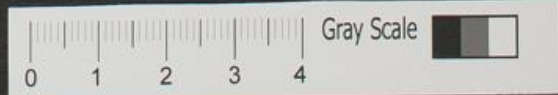

131
So ontfatet des steens vtuut
Omtret saerdaenge in die zee
Vintme dit cruint en nauw mee
Lanc so vintme dese stene
halfe voets lac en lagh ghene
Jeghe blysem en tempeest
Es hi nuttelic verheest
Dies playge doouderighe dicke
Dat hi coruel bruke te sticken
En worpent mit belt mitte sade
Jeghe des waders onghenade
En an oliue bome hinghen sijn
En al omc des haghels strit
Quade gheeste sculden al
hi is goet ieghe menich misual
Ghesont es hi de lichame
Jeghe der fleumen misquame

Qrisoprassus es een steen
vā. n. verbe ouer een
als poreide sap es hi groene
get spockime vā sulken doene
als oft gout droppelkime waren
so die meesters opebaren
en dies te waerder so es hi
allene so comt hi van endi
de ogghen es hi seer goet
alsme ons te vstaen doet

Qelidomus alsme reghet
es die i die zibalu leget
lelic es hi en niet alte hart
sulc es root en sulc is zibart
swalebbe ionc die hebbe inne
leer ic datmese dus bekimne

die bec ieghe bec sitte i een
hebbe in desen steen
die rode es goet ghedraghe ane
he die pliet ter mielb mane
Quade gheeste te hebbe inne
he die worde buten sinne
Entic laghe quale draghet
die draghe alsme hier ghelbaget
In een linne cleet ghelbonden
Ter lucht hant ter selu stonden
alsme oec de zibarte vint
es mede nuttelic datmen vint
In een tunc cleet en dese is goet
he die comstap doet
en boetstap draecht i doren lade
Grastap so sacht hi te hande
aget wat ghedwoghe dats waer
gaet hi donck ogghen claer
In een bruun root cledekijn
wil hi somwil ghedraghen sijn
so es hi goet ieghe den rede
en ieghe quade ymuren mede
Qarcosang heeft zibart ghedane
gheesten een suu man ane
hi doet wel singhe en claer mede
wat hi vdruct die heeschede
alsmer met yser aen slact
soet ghelantke vā hem gaet
Qozmedg es een d coragelime
hi pleecht doncker root te sine
ghelinc oft ghesmede vleisch ware
Grastap beneempt hi opebare
blout dat wt d noesen rinnet

of wt de woude alsme kinnet
 Stempt dese steen mit sinre macht
 Gheest nochtā heest hi die cracht
 vrouwe te helpe i haer moeyen
 Gōht als si vā bloede vloyen
 In dese steen vintme figuren
 Ghesueert dat die sefturen
 hier naer of spreke wōd en wel
 die he die kind vā israhel
 wiken gake in die woestine
 daer si dagbede menighe pine

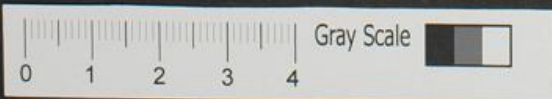
Arisolity es sonder waen
 Ra groen zelwater ghedaen
 Ghelinc daer toe vā gouts manne
 En spaert ghelinc de viere
 Eyt datme i goude draghet
 hi vdrift en vraghet
 de liede wt d herte vaer
 diene weten wat no waer
 Ist datmer door maect. i. gat
 En men dan doet in dat staet
 haer dat op des ezels affele
 hi vnaert d duuelen baruet
 dese wil ter lichter side
 Ghedraghe sin vro en betide
 die coopmanne diene ons vcope
 bringhene wt ethiopen

Cristally seghemen ou' een
 vā oude yse worde steen
 mer daer wylge spreect solim
 En seghet dat cristalle sin

Alst noyt en broes ijs
 Ei segghe die hier of sin wils
 Wrijfme desen steen te sticken
 En men gheuet dricke dicken
 vrouwe die die melc vdroghen
 dat die an soch sin cracht toghe
 oec es hi sieke oghe goet
 En ghesonde hi wel doet

Crisoletus tfinen doene
 Ghelinc goude of latoene
 scoenst es hi inde morghe stot
 die bokte maken ons cont
 dat die steen draghet die were
 Jeghe dien zwaren hoestlvore
 En can oghe ghesont maken
 die siet sin vā heten saken
 die heuet de heten rede
 draghe in die hant mede
 wat hi die hitte vdrinet
 Ist datme te puluer vriuet
 hi gheueest seuerste en seer
 sulke vintmen nemermeer
 Gheuerbet die tfer ontslet
 entie die hete vlamme bliet
 die vintme goet i allen stede
 he die ghesbolle sin vā lede
 hi vdrinet oec die wamme
 die de mēsche wassen arme

Ceramg dats ouer een
 datme hiet de donre steen
 wat hi valt mitt' blypen neder

men sake desen voort en weder
of al eenlike in almdengen

Vintme en int lant va spaenge

de duutche die vintme groene

de spaesche va roden doene

So hart es hi men en canē wa

ghelvine met yser noch mit stale

ge seit so waer dat is dese steen

datter dore en scaet ne gheen

meesters segge hier of me

ist onwed opt lant en i die zee

dat dese steen va alre pine

es sondlinge medicine

Diacondites dits ware sake

is een steen tot die drake

hi en is wed scoen noch goet

Ten si datme he leude wt doet

datmene mit dusdane doene

liede die stout sin en come

gerke dat al vande drake

en als hi slaept doe si die sake

dat si he thoost breke seure

en werpe wt die ghime diere

men segget dese ghime sin

is nuttelic ieghen venin

en daer toe sin maniere

veraghet vinnende diere

desen steen dat bectme wale

ymne die comighe hoor ic i tale

en hebbere in ghenoechte groot

claver sin si en bernede root

Diamista es bekent

en die steen i orient

hit witten dropete doer fait dicke

ist datme dese vriuēt te sticken

In water het riet als wim

rochta es die nature sin

dat hi drockenstap vriuēt

dits wond datme va he scriuet

Diaiores es sonder waen

en steen nade beril ghedaē

alsme werpt int water desen

sond manen ofte lepen

so sietme daer thant figuren

ewart va leliker naturen

also datme he antwoort

die he val vraghen voort

of comt dese cleen of groot

an ene mēsche die es doot

sin craft ontgaet he opebare

ghelic als oft oer siene ware

dat hi droghe brese groot

natuerlike ieghen den doot

Emachites machme copen

In arabia en i ethiopen

en is ghelic de roestmale

get rode adren ghemeghet wale

desen steen ghemault te sticken

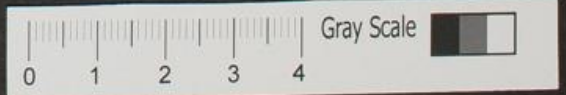
In water ghemit gheeft hi dicke

de ghene ghelbesen goet

die va ewele spulben bloet

ge sal op ene groene wetstene

dese malen herde cleen

132
En drincke gheue diet so staet
Dat hi bloet ter came gaet
Jof nose iof wonde bloet
het stopt te hant die rode bloet
Jof sijn wolle ghenet i stof
Datme slipen mach daer of
Gheleit op die nose gate
Jof op wonde gheest hi bate
Oec stopte de vrouwe t bloet
Alsmē sijn pols i wim doet
doet gheue seuerf sere
en gheuenijnde beten mere
Ist datme sijn stof oec som
doet i een coliriu
So maectet die oghe clær
dat stof ghedroctie oec dats waer
mach de steen in die blase breken
en doet vleisch datme siet stekē
In wonde bitet die steen wt
dusdaen so es sijn vint
Achites dats een steen
dieme vindet al in een
Int nest daer die aern broet
en luttel yemet es broet
die weet wane brinet die aern
In he selue heeft hi te wahren
ene steen dat machme horen
diene lotert voor sijn oren
Soet is hi seer sond waen
vrouwe die i pine gaen
Wat hi cort seer hanen arbeit

En oec waentme voor waerheit
dat hi leuende hout dat kint
suuerheit hi sere mint
en hi maect de sine seghe vri
Pijchede so meetret hi
men segget dat castor pallux
bi desen hadde veel ghelux.
Alitropia als men segget
dien steen dien i wat legget
In een vat en dat somme schijn
stinde op die side sijn
maect die son also root ghedaen
als of si recht waer vergaen
en doet springhe t water wt de bate
so seer en so onghemate
ghelie dan alst waer een reghe
ware daer liede dan die pleghe
beseten te sijn va quade gheeste
en soude rope en make feesten
en pphetien oec wt gheuen
dese steen gheest laghe leuen
he diene waerdlike draghet
bloet stempt hi en benim biaghet
en laet de sine met bedrieghen
het en si of ons meesters lieghe
die desen steen belesen can
de ghenen diene draghet an
In cypre en i affrike
vintme desen sekerlike
Ja die mirande es hi groeme
bedropelt oec met roden doene
Alidros dat vintmen wale

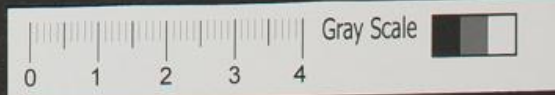
es een steen ghelinc carstale
daer altoes wat of druupt mede
dat goet ghemit is ieghe de rede
en dats wond datmer of telt
die steen en mindert noch en smelt
ger hert blift hi en gheheel
en hi ten weert self niet een deel

Oerachides is een zibart steen
beter es hi ouer een
van crachte dan hi is ghedaen
Berst sal een sinen mont dilaen
en inde mont de steen dan draghe
hi mach weten sond ghelbaghen
al dat een i sinen sm
van he beynst ist meer ist min
hi maect lief wie sone draghet
dus proefme alsme hier waghet
bestric mit homghe enen man
heeft hi de steen mit hem dan
alle vliegghen sullen hem vlien
dus machme sin cracht besien

Oaraneus es een sone steen
welhaer met robine ou een
els dan die kwer es sin ghedane
der rosen wel na ghelinc ane
so hart datme ghytraue en can
en si datmen smide daer an
aget ft splint vade dyamant
agen vint i ethiopen lant
en omtret suurs vintme mede
hoor ic segghe mit waerhede
int lant ghelborpe op mitt zee
dit machme gheloue mee

en vdrinc perichede
en vioechden therte mede
sule heeft violetten ghedane
dats die best als ict wame

Gagates is een steen al zibart
licht en niet alte hart
In licia es hi eerst bonden
en i staengen dat ter stonden
Inghelat heet vintme mede
Wrijfme hi heeft op die stede
Eaf en paclgen van stro
die water lade en staet also
dien raed ic wel dat si en dghe
hi doet vast staen tande die waghe
ghenet i wat en dan ontfecken
vrouwe die manen ghebrenen
dien doet hi thant ghenesen
en wacht he wel van desen
die vande grote eucl es besmit
ist dat hi in die roke sit
hi mach herde lichte ballen
daer die quade gheeste wt callen
si sblighe rieke si den rooc
Jeghe toumje es hi goet oer
vrouwe die gaen in arbeide
he waer mittelic datmen leide
In een water drie daghe desen
drocke snt si soude ghenesen
gitten water ist alsme segget
datme machde te proue pliget
Oelasia es ouer een
ghedaen nade haghelsteen
Remermeer i gheente maniere

283 v
En ūbarmet hi vande biere
mer ewelic blijft hi cout
dese vdrift met sinre ghelbout
Grascap en quade fede
En luxurie daer mede

Oecolicus comt vā orient
En es ghedaē alsme bekēt
Rade olme kneel ic wane
Ondier es hi in dier ghedane
vā crachte es hi diere
en vriuē stickē hets sin manē
en water en men drinckē dan
wat hi den steen breken can
dieme in die blase draghet
En die grauwle hi vraghet

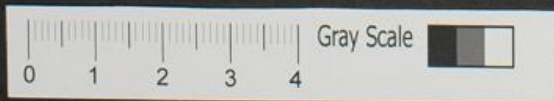
Calaritides als men kint
Es een steen dieme in milg
En es na die effheghedaē vint
voetstren die haer soch wil ontgā
vriuē mit melc sticken
en gheuest drinet si dat dicken
hi ontōmt d vrouwen pine
En die scurft pleghe te sine
witte witte vā eyē ghedweghe
es hi nuttelic daer ieghen
gheluc en goet hi beiraghet
hem diene mit hē draghet

Carotremens es ouer een
die rechte seghe steen
En es ghedaen als een re vel
die desen heuet men weel wel
dat hi in wighe alle weghe
sonder waen vint den seghe

Ist opt water is opt lant
van desen ic bescreuen vant
datter hercules mede ūban
hemighe strit en menighe man
En als hys niet en had altoes
dat hi dan de strit verloes

Lena heuet die name
van enen beest onbequame
daer ic of sprac hier te boren
wat sine eghe als wijt horen
Reumtme desen dieren stene
meesters draghe ouer ene
dat hi doet voor weten dien
diene draghet wat sal ghestien
En dan moctme hoor ic waghen
Emm ond die tonghe draghen

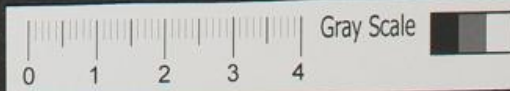
Laspis is een steen al groene
En som es vā sulken doene
die ghedrapelt es al root
en die heeft die dyeghet groot
die ghegwert es en daer
dies suer men weet on waer
dat die ghene diene draghet
de corts en tbat veraghet
hi es de vrouwe die sin in pine
Goet en maect waert en seke de sine
cureertme hi verdrinet noch
quade gheest en elfs ghedroch
vā selu sal sin sitten sin
vā goude ands niet tbingherlin
Grote meesters die visieren
desen vā .xxvii. manieren
daer men vint ghedrapelt al root

Daer es hi vā crachte groot
En sulc es root ind' ghebare
Als oft gheslepē teglen ware
En die nes bure diere
Een iaspis es vā sulc' maniere
Die wast mit boorhoost vā de ezel
Alsmē waent hert als een kessel
Helic en vā verben wit
philosophen segghen dit
vijf iaer hinc willen si weten
hi is goet vermīde beten
Een puluert iēghe vermīde
Ghedroncke dats medecine
ghe seauē sijn pulu' mit eenre
En gheuet terpelu' vōile vōile
get wat drincke het doet vrede
hebbe zaen iēghe den rede
men vint oec dat es bekent
In iaspis dat quade serpent
In iaspe ghedaen menich een
die doecht an heeft menich een
Lactetus is een steen wel stome
blalbet dan die calerdone
In clare lucht so es hi clare
In doncke donck' dat es waer
vā middelre verbe so es hi best
swart es sijn natuer gheuest
dat mēne gūwert mit dieghe ne
es d' mit adamas sijn allere ghene
Beer cout is hi talre stont
En alre coudst i sijnesthen mont
hi maect ene bliden sijn
besarmenis en goet ghelbin

134
Es hi de ghene an die hant
die verregaet mit dreemde lant
Soet es hi seer iēghe plaghe
En iēghe vermīn en serpēt's slaghe
hi maect lief hoer ic bedieden
de mēsche gode enten lieden
Ethiopen gheuet ons desen
Also als vint in boken lesen

Litos dat es een steen
beghet ysidorg ouer een
ghelu na suffraens ghedane
Een deel clare licht sond' wane
die hē sachte vriuen laet
Ist datmer mede wouet en begaet
Een cleet en ranghen vier ghelbinē
of het gloit als die vlam binnen
somwil ghelijct hi alune
Touerie mit comune
Verdrift hi mit sijnre cracht
Een derde es diemē beter acht
als een wit kessel ghedaen
die vdrift als wi verstaen
die zibe die carbonckel heet
En sacht sijn hitte ghereet
sieke oghe en die tranen
die quīt hi vā groter baren
Ghepuluert alsmē weten doet
es hi iēghe ronge goet
Iris ghelijct den carstale
lac en met tante ghemaect wale
laet mē die sijnē vand' romen
In een huus daer dure romen
het sal maken alte hant

Ene reghebooch an die want
 Jeghe blypen es hi goet / **W**roet
 Die scoonste vintme des sijn wi
 Ter dod zee dus hore wi lien
 En int ghebercht va toberdien
 In almagen vintme se mede
 In rootfen i steneghet stede

Lipparia es ouer een
 In libia een wonderlic steen
 Alst valt teneghen stonden
 Dat beesten blien voor die honde
 Statuer leertse daer te bliene
 Alst he diene va misschiene
 Al besermet voor die honde
 Wante ens die he ghesade conde

Ligurius es een steen diere
 Die comt va liny de diere
 Van sijnre orim dattet laet
 Also alst hier voren staet
 Inde boec vande dieren
 Liny pleghet eenre mamieren
 Alst sijn orim maect te hant
 So worptet daer op te hant ^{dat} sant
 Om dat benijt des mische bate
 of niet en diet he die hate
 Dies daer vhart so te stene
 Sijn verbe dies ghemene
 Root en een deel bruun d' mede
 pling segget ou' waerhede
 Dat hi root es ouer een
 Gheuarbet als die carbokel steen
 War dat hi nachts niet es clac

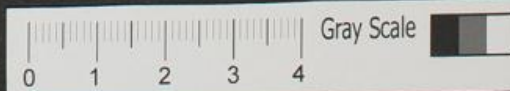
Lapidaris seit ouer waer
 dat hi is va verbe groene
 Ruttelic is hi te menighe doene
 of alre meest die de lichame
 bestopt heeft en die mesquame
 Op datme mit water dbaet
 hi doet dat die misquac vgaet
 En die sijn verbe es ontuallen
 hi gheuetse he wed mit allen
 paelgen trect hi en ontfact
 Ghelinc dat doet die ghegaet

Margarita es ouer een
 Een der preciosen steen
 En het sijn musselen diene d'ghe
 Soling hoor ic ghebaghen
 Dat die musselen sond waen
 die si vande doube ontfaen
 En na dat die tijt es int iaer
 Doncker root of wit of clac
 So es die margarita ghedaen
 en heuet dat niet verstaen
 Datme noit i enech lant
 meer dan een te gad vant
 Dies hietmen steen vmeen
 Sijn verbe is best in dit doen
 Dat hi wit is ghelinc alune
 Sijn cracht is wit mit comune
 Datmer of mach maken doen
 spectie diamargaltoen
 die is die cranke maghe goet
 dus seit pling diep was troet
 pais bleent hi ende brede
 En gheuet grote ghesonde mede

hi maect de sinen ryme moet
ond haer hooft als soer ne woet
Ghemeenlic en ouer een
heten wi paerle desen steen
Dagnes es sond waen
Als een yfermael ghedaen
Sijn natuer is sulc ghernect
dat hi yfer an hem trect
Ist datter een seilsteen si
of yfer gheen seilsteen bi
So segme dat hie niet en doet
Ter touerien es hi goet
En oec heeft hi ene cracht
dieme on wond acht
Wie he dies ontsiet te vele
dat sijn wif mit anderj spele
sal hi legghen den magnet
Om dat te onduinden bet
als si slapende legghet sochte
es si va ryme ghedochte
si sal slapende als en als
hare man nemen om den hals
die onghetrouwe sal met allen
bande bedde neder vallen
Dese die maect den brede
Tussche vrouwe en manne mede
ghelbreue en met melke begaet
es hi goet he die twater laet
In india leue ic datme vant
en in tragoditen lant
ysidorus segghet int leste
dat die gheelste sijn die beste
en dat hi glas en yfer bede

35
an he trect wel gherede
Denstes dat es een steen
diemen vint ouer een
In egypten en es wel naer
Foot als vier ghedaen dats waer
Desen steen vrinmen te sticken
en minghet mit aysim dicken
en gheuet mitten tien tiden
dieme berne sal of smiden
So en gheuoelt si quaet noch goet
Watme haren liue doet
Melomtes es vonden
In arabia bi stonden
Doncker groen sond waen
Een deel na die mirande ghedaen
of niet so dure claer
Dese steen bestermet dats waer
Kinden i hare ionchede
va onghenal i menighe stede
Medus es een steen va miden
giet een luttelkin grochede
giet vrouwe melc hoor ic waghe
die een knapelkin heeft ghedoghe
salme se male men sal mettien
blinde wed gheue haer sien
gaelme met water so is hi quaet
diere mede sijn oghen dbaet
hi verliest beide sijn oghen
drinct hiet hi en can ghedoghen
hi moet sijn toghe spulbe bor oghe
aldy plegghet die meesters te toghe
Omching dats ouer een
Een vtermaten diere steen
en es gheuartbet en ghedaen

En vand grote sonder lbaen
 dat eens mesche naghel si
 Aldus segghet die glose mi
 die ons die bible ontbint
 die dieghet diemer an vint
 Jeghe seuerue es hi goet dats wa
 En hi maect dat aescim clær **E**
 En riet doer wel alsme segghet
 Alsme op die colen legghet
 En die sim ogghen heuet quaet
 Men legghene daer hi gaet
 Sond quetsinghe taghe dure
 En purgiet die nature
 En dit es te wonder' wel
 Wat men segghet int bissel
 Toghe es een herbighe clem
 het en ontfaent gaste ne ghene
Omp es een diere stene
 Zwart es hi eerst on' ene
 En ghetafelt some mit witten
 som mit blawe die wel sitten
 hi maect sine draghet coene
 In slaep es hi va goede doene
 dat hi vdrinet serichede
 En else droch en sulc ding mede
 es dits te lachtes als en als
 En datme draghet ande hals
 dat hi maect orloghe en strit
 En veel spulbens talre tijt
 es dese quaetheit hi begheuet
 alsme sardig daer bi heuet
Ostomus of ostolanus

Es een steen en hiet aldus
 desen heten alle briene
 patroen en bestermer d' diene
 wat diene draghet hi bedect dien
 datme niet en tan ghesien
 Also vdonckert hi haer siene
 dit es wond' va ghesiene
 des draghers oghe maect hi clær
 dat hi siet verre en naer
 sin verbe slighet tghedichte
 om datmene niet vinde lichte
Ozites es een steen groen al
 Soet es hi ^{weert} reghe onghenal
 sulken vintme ^{weert} smal en ront
 die va bevin es ghelbont
 steten i olien en striker op desen
 hi sal thant wel ghenesen
 Een derde es na yser ghedaen
 die doet vrouwe kint ontfaen
 En draghe si kint sond waen
 hi doetsse ghenesen herde zaen
Pindes of peridomus
 Es een steen en hiet aldus
 blont alsme on' waer hout
 En some ghedaen nade crisout
 En groen in die ghelike
 dese gheneset daertitike
 En es nochtan te wonder' mere
 Ist datme desen dulbet sere
 dat hi smesche hant bescont
 soetelic wil hi datmen hout
Panthera dats een steen ghedaen
 va menigh' verbe sond' waen

Ghenoemt na panthera dat dier
dat vā steenheit es so fier
bi desen draghet hi sculbe ane
Tilic mitter somen op game
so sal he die dach al diere
Ten beste gaen sijn aventure
verboethede doet hi ghesen
In india vintmen desen

Als menighe vtunt men he gheuet
als hi menighe verbe heuet

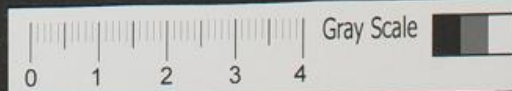
Prassus is een steen al groene
Een en goet te gheue doen
sond vā verbe allene
Watmen voopter menich ene
ou die miranden sijn
y' dicker es die verbe sijn

Pirophilus dat is een steen
Daer esculapius ouer een
Tote augustine octomaen
Dusdane ding doet vstaen
hi spreect mans hte met bemine
ghedoot es of met sulker pine
als hert eucl es of bliuet doot
datme altoes i een vier groot
sijn hte vberne niet en can
seghe ier acht een dan
so salme des mans hte legghen
In een vier dit es sijn segghen
so wart si te stene dus
en die steen hiet pirophilus
die heuet sondlinghe macht
wat hi sine man belacht
vā donre en vā blijsen mede

En maect lanthens talre stede
Seghe vri altoes te sine
En seker vā bemine
En hi bestermet die ga doot
Wat dien i die hant heeft bloet
hi en rht nemmeest sond lbaen
die steen en si vā he ghedaen
her i eucl en in pine

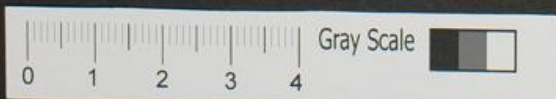
staet he eenpaerlic te sine
Ind serpentes boec so es
Ghesey van aristotiles
dat alexand desen droech
In een cledekim dier ghemoch
Talre tyt sinen liue na
En doe hi kerde vā india
soude hi hem door sine bate
vlbaen en bade i die eufrate
daer dede hi vā he ghemene
dat purpure cledekim mitte stene
wat een serpet qua daer gherect
dat de steen wt de clede beet
en spulbeden i die riviere
cheel en blaen es sijn maniere

Saphirus is een edel steen
hemel blaen is hi ouer een
die beste comen van indi
Remermeer en door sine si
de lichaer is goet datme draghet
hetten vā binne hi vlagghet
hi doet oec dat zilver vdragghen
soer goet es hi de ogghen
die boorghoost zilver doet hi mesen
Jeghen vonge mach niet beter lbaen

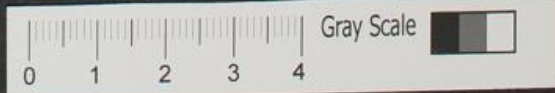
Dat zwaer enel geneest hi dats
 Dat hiet noli me tangere **meer**
 of hi ontfant aldaer mede
 Jeghe mit en boefhede
 Jeghe is hi mit en ieghe vaer
 Te payse es hi goet ou waer
 of diere op wil hebben ere
 goet he houde rein sere
 en vint saphieren al nu
 Conser vrouwe heet ampu
 daer he die menghe als men
 luttel vtuten an legget
 of som vint mēse ghedaen wale
 sra saphiere orientale
 die sim va doechde bekenet
 som saphieren va orient
 sijn ghemane mitte rubin
 dat regme dat die beste sim
Amaragdus is d mirande nae
 va groente uibe bequaem
 en vintse seer menghertiere
 die sim sim en diere
 Come wt de lande van aten
 daer voghel eripe om ubiten
 liede diese he willen stelen
 gheen volc en canse bet stelen
 dan liede die hiete arimasspi
 en mer een oghe en hebben si
 dat voren mit houet staet
 ei bechter om hoe soet gaet
 en nemese he met crachte
 of vaer valscheres elc he wachte

ei sim te conterfeiten goet
 of die de goede hebben moet
 hi moeten hebbe herde claer
 so groen es hi dat al opelbaer
 die lucht die es biden stene
 Groen mede scijnt ghemene
 so dat no weder sone noch scade
 he en deren t ghenen rade
 waerdelike moet me drughen
 so can hi t grote enel vraghen
 en hi maect die oghe claer
 lief maect hi sinen heer dats waer
 en meert dat aertsehe goet
 oec is hi de ghene goet
 die besken heymelicheide
 Tempere v drijft hi mede
 luxurie coelt hi diene sal draghe
 goet rein sim hoor ic ghelaghe
Hardomix is een steen hart
 Root en wit en zwart
 als of hi van omichinus
 van omp en van sardius
 van he drien ghesond ware
 Nuttelic is hi en oerbare
 die misselic es t sinen sinne
 wat hi vlamenteerten daer sine
 hi doet stelpē mestrua
 van indi van germania
 Comt hi haer. som sim si gheghe
 entie sim meest waert va hauen
Hardius es sonder waen
 een steen na roder aerde gedie
 bloet stempt hi daer hi es mede

En doet om p gheen felhede
Eulke wane dat dese steen
En corangeline sijn een
Aamg alsme bekint
Is een steen diene t panoto wt
In een eylat t die suut zee
Ra sijn grote weghet hi mee
Dan mach ghedraghe sijn gelbout
aget he polliertmen gout
hi paystert des mesthen sijn
of een quaetheit heeft hi in
vroulbedien hebbe als wt hore
En machme niet wel vdoren
Airus als ic hoor lien
Es een steen t surien
ysidorus seit diet es broet
dat hi t watergheheel bloet
En hi sinct es hi te broken
dit sijn wonderlike sproken
Auccing dats damper steen
ysidorg seghet ouer een
dattet sap va pijnboem si
En daer wt rinnet. en bedi
so vhartet tene stene
dit vintme groot en clere
me macht met wriue wmen so
het heft op af en stro
sijn roc dats ou waer bekent
blijt bi nature elc serpent
vroulbe die t pme gaen
es die roke goet ontfuen
In goten vintme dese stene
In somighe watre ghemene

137
Aelomtes es ouer een
Een vtmaten diere steen
purpureu root groen en wit
In india wi vinden dit
sodeaghe die grote stecken
wi horen wond daer of vtrecke
dat es dat hi keert sione
dinghe die sijn te gheschiene
pense dit of dat van dien
die weten wil wat sal ghesien
Comt dat yet t dinen moet
dat sond tbiuel ghesien moet
hi bliuet so vast t sijn ghedachte
dat he niemet wt breghe mochte
gutter maen in elker maent
vast sijn cracht en lbaent
Ter mane ontfanghe sond ghile
gheduert die cracht een wile
en al wassende sond saghe
gheduert die cracht totte middaghe
als si lbaent moet die cracht blien
In vier en mach he niet messchien
Tussche vyande maect hi brede
Tuske gheweest hi mede
Copasus heeft grote ghelbout
Een steen is ghedaen na gout
vtermate out va naturen
so datme seghet in scrifturen
dat hi een vat datme siet lballen
vroude doet entie walme vallen
ouer so es hi vermaert
he die va spene es vltbaert
Gramscap en onstuerhede
verdrift sijn moghent hede

137 v
In arabia als wi lesen
heeft men die boude desen **T**uen
hier eynde ic die waerd bade ste
hets van andren somer enen
vintme lichte in anden boken
of hier in mijn onder-saken
So en vmdie and besceet
Daer ic of durste dichte gherect
su suldi hore wort bedieden
vande stene dies veel lieden
wondert hoemese make mochte
wat cracht ic daer of besochte
of so wat datm of seghet
It en rade niet dat mer an legghet
Te vafte waen no min no mere
of alleen in onsen he
dact al neemt en gheuet
En die elbelike leuet
Sulc es die wtbaert coomt
En sulc steen sijn dieme noomt
Quame een ond cooptman
die tbaert sijn gheghe dan
heet men tgegrave stene
dese hout tlatim in al ghemene
hoert de waen va desen dinghen
als ons quam bade ouderinghen
In wat steen als ict vnam
ghemaect staet hoen of ram
Jof sagittaris dats bekent
Een stee immer van orient
hi es goet ieghen den rede
En doet de manghermit sijn mede

hi gheneest die tbat heeft in
En hi ghestarpt enen sijn
En maecte gheraect va sprake
En seker va sinnen saken **T**ghet
Die steen die de stee stier in dra-
of campitoriu of die maghet
dien seghemen seer cout lbesen
ghesacreec en belefen
Daer du gheuenims in sies
Jof aquarise ghelouet dies
hi es goet ieghen de vierde rede
En gheuet die bate mede
En ieghe die incht dies ghelike
dies ghelouet sekerlike
En oec ieghe de derden rede
ghesacreec hietmese mede
Amtstu ghegheert ene man
In die recht hat een sekel nocht
die heeft grote moghenthede
alle daghe va wassen mede
Amtstu staende dies ghelouet
ene man en eens rams houet
hi maect sine draghet lief ou al
get liede met beesten duer al
Amtstu in desen steen dan
ghemaect ene wapende man
Jof een maghet sond waen
haer cleder wide ondaen
En dan in hat een rns
hi is ghesacreec in alre wns
En goet ieghen onghenal
In wat steen men binden sal
son en maen ghegrauert

Dats die luxurie verbeert
Tintstrughemact enen man
An die noet gheuloghelt dan
En een roede in die lucht hant
En een serpet daer om gherant
Die maect sine dragher ghesont
Vol graciën en wijs talre stont

Alsme ghemact siet enen man
Een palm in sin hant nochtan
hi gheuet sine dragher seghe
En lief mit pincen alle weghe

In steen iaghers ofte honde
Of hert of haes hi doet gemese
vā frenesien als wi lesen

Daerme in een spent vint
En men op sin rug oec kint
Een cruke en ene raen
op sine staert. hi maect vā hane

Eine dragher ruc en broet
En quade hitte hi tempen doet

Waer so een scip mit seile staet
Dats d' coopmāne treuerlast
Wat hi gheuet he gheual

Waer so men vint ouer al
get ene zwaerde enen man
Dats die seghe gheuen can

Daerme in siet stāen de aren
die behout die ver te waren

Daer men in vint ene zbane
die quijt die zbare quartane

En he die die lucht vābaert ~~faat~~

Daer men in siet een gheuloghelt
hi is goet in wighe en in tornoye

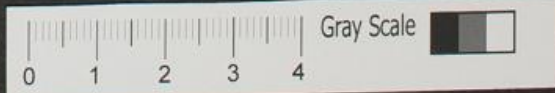
138
hi hout die paerde vā vnoye
En hi gheuet dapperheit en maet
Saghestu steen daer wijs in stoet
al om en om vāde ghehaert
die hāde hāghede nederbaert
En tanghele op haer houet
Sittende in ene zetel des ghelouet
die gheuet troest en rust mede
In arbeit en siechede

Hebstu oec ghemact ghesien
ene man knielende op sin knien
slaende een loen fier
of een and wonderlic dier
hi gheuet in allen stride seghe
Gheuerbet wil hi sin alle weghe

In steen in ene steen .ii. baren
En tussche he een spent te ware
hi maecten behedich diene hout
bequade de liede stanc en stont
dus verre sach ic in latrin staen
der oud' broeder lieder waen
die ic algad met vsteke

Roch ou' rechte waerheit spreke
Wat men vint d' auctore met
daer met of bestreuen siet

Woort vneemt en vstaet wel
dat een filosofhe hiet tochel
een mede die hier volghet naer
vā taelgeng scrift al ouer waer
En segget oec al sēder spel
daer om vstaet dit herde wel
doe si' doer die woestine ghinghe
dit maecten en vā desen dīnghen
Rochtan seit broed' aelbrecht

Dat hi niet en raedt ouer recht
 Dat me desen sal ghelouen
 Eger gode alleen van daer boue
Hlfmen i iasse ghesien can
 aget ene sachte enen man
 En niet enen stilde mede
 Ond sim boeten daer ter stede
 Een serpent die heuet macht
 Jeyhe al dat me vyande acht
 Daer du i siet de vlieghe de man
 die es goet ter comastepe dan
Untmen i enen crisont
 Een wnf die een voghel hout
 En i dand hat ene visch draghet
 he es hi goet die boetsap draghet
Ist dat me tortelduue vint
 agit ene telch hi wort ghemint
 vand werelt alghemene
 die draghet es va ghene stene
Daer men i ene steen bekenet
 den sagittare en een serpent
 als of si onslanghe streden
 die heeft macht te make brede
Untmen i enen witten steen
 Een maermin ouer een
 In die hant ene spieghel no gome
 In dand de telch va ene bome
 die wil staen in goude sim
 En in die hant beloken sim
 sulke cracht segme van dien
 hi en laet sine draghet niet sien
Hlfme in ene iasse groene
 Een cruus vint stae hi is vade doene

Dat sim draghet niet en mach
 Verdrinckie noch nacht noch dach
Doechstu i enen steen bekimen
 Een baslifa mit eenre meerminen
 dien heeft ghetroest he sek te sine
 Ond beesten van bemine
Maerke die iout i stene vant
 Enen man en in die hant
 Van eenre uiant dieghedane
 Dus ist ghescreue ic wane
 Ghehoornet en gheuloghet bede
 In dand hant een serpent gherede
 Ond sim boete een liebaert
 boue dese figure opwaert
 boue stuwde son en mane
 dese begaert in lede te stane
 hier mede die duuelen so vraget
 dat si segghe dat me he braghet
Untstu in de iasse enen man
 Een bondel gras opten hals dan
 In sulu moet sim sim stede
 hi leert kenen alreha de stichede
 En stempet bloet i elke stede
 En gheuet eenreha de waerdichede
 desen als ict bestreuen vant
 droech galieng an sim hant
Untstu i ene zibarte stene
 Ene man staende als ict mene
 In sine recht hant ghedreghen
 Een septer als comghe plegghen
 op die lucht hant ene voghel
 Wide ondaen elken vlogghel
 Ene cocodrille onder die voete

139
hi draghet gherichte boete
Jeghe des vyants touerie
En vdruct sin partie
Daer si die liede hebbe bezeten
Alexand wilmen weten
droech dusdane sonder waen
En hi wil tyser staen

Undstu t ene zibarten steen
Enen man sletende ouer een
op ene lapaert en hout een riet
dese laet quade beesten niet
sine draghet comen an

Undstu ghemaect ene man
ene hase t sin rechter hant
een roede in die lichter es betant
da gonde sal sin sin stede
hi heeft macht te gheue brede
en seghe int ghedinghe
Re gheen beesten t sondlinghe
sigromacie ouer een
pleghe te hebbe desen steen t can

Als men in desen steen vnden
opt hoeft een ghectoent man
en hi in die recht hant hout
een cepter na stommes ghelbout
in die lucht hant een palme rijs
ond sin voete of stoel of liss
in goude palme desen draghen
wat hi doet eer beaghen
Reghene ding bestaet hi mede
Ra goude na wetachtichede
hine comets ouer weet boer een
Alsme vmt t ene steen
enen boem ter recht siden dan

Een wnf en enen man
die versdent al sonder blif
wertinghe tussche man en wnf

Alsme t ene steen siet dan
in die recht hant enen man
een lampe an die lichter hant
eens wnf's hoost als ict tant
so es hi die breide iaghet
mer diene ou hem draghet
als hi slaect seghet tghedichte
men en cans ghelbertie niet lichte

Die t een steen vmt leesme hier
ene ram en enen stier

hi es goet ene taelman
en he die t water heeft nochtan

Untme ene man alsme ghelbaget
die t sin hant een sekel draghet
die beiaget gracie en lieue

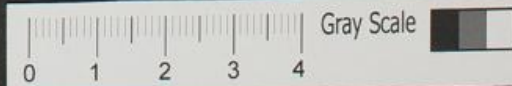
Alsme vmt segghe die bricue
ene man die t die hant een roede
dies herte goet va ouer moede

Alsme vmt als end als
ene man ene hoorn omden hals
dies goet ieghe ubaethede
en ieghe faucomen mede

Alsme oer gheminden can
ene steen half os half man
die gheuet en stert den sin
tallen doechde int begim

Untmen t stenen als wi horen
een haeskim mit langhen oren
dies goet ieghe d beesten doen

Untme t enen steen een boem
hi is goet ieghe drape ouer een

Alsme vint T enen steen
 Enē caporne en enē aren
 hi is goet T comāscap te waren

Alsme de dromedarijs vint
 die doe ic v al bekint
 dat is hi die maken can
 vrientscap tussche wif en man

Als T enē steen steet T steet
 En wif en heeft opt hooft een
 En in die handen mede

die es goet ieghen moethede
Sietme T enen steen noch mee
 Een torteldiue en ionghe tloee
 Dies emergracie en goet

En nuttelic T storm zee bloet
Den vint ghescreue T he somen
 Enē voghel met eenre bloemen
 In sinen bec die es nuttelic seere
 Omgracie en om eere

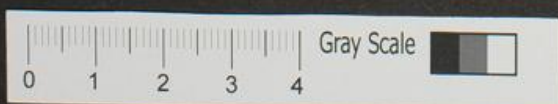
Alsme T enen steen siet dit
 Enen man die op enē stoel sit
 Ghecroent en die hande ondaen
 Te hemelwaert en dan staen
 he viere die sijn sitten draghen
 sijn datme di sal ghelbaghen
 dats mastie en terebint
 En lech ond den steen ghint
 In een sulue vingerlīm
 En dat sal also zwaer sijn
 di. werue als die steen
 lecht ond din hooft al in een
 di sal dromen die selue ding.
 die in din herte ghing.

En die du penseste en wilt
 doe alstu di wakende hilt

Alstu ghemighet seste on een
 Inde iacmet enē witten steen
 En in de witten dan een paert
 die steen es graciē waert
 En glorien en eren met clere

Alstu vints in enen steen
 Een scumende paert en dan
 daer toe mit eenre ceptre een man
 he die boue liede heeft macht
 es hi nuttelic gheacht

Dits dat ic bā stenen vant
 diemen vint T menich lant
 van haer cracht vā haer taelge
 En weet dat ic sond' faelge
 dat ware dichte sonder begheue
 Na dien dat ut vant bestreue
 ghellic als Taertsehe stonden
 om ons baders adams sonden
 Alle aertsehe creaturen
 smetrent waren bi naturen
 so verloren die diere stene
 haer cracht veel mit ghemene
 En ghellic oer als die man
 bide doopsele versdent dan
 om te comen daer mede
 Ten state d' omoselhede
 Also doctme stene ghehesen
 het woorde diemer toe can lesen
 dat si vand' eerst mesquame
 die si namen vā adame
 En vand' smette en vand' plaghe
 die si nemen alle daghe

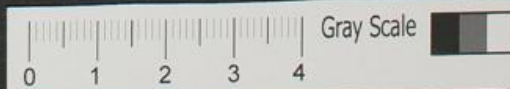
Van onsen onreynen doene
Come vā aertsche perdoene
En he die moghetheit comt an
die si hadde eer sonde began
hier cyndt vā stenen die tale
hoert voort in die by. matale

Inder adren vand aerden
Is menich ding vā g't waerde
mer die metale der. by. sin
Daer si goet sin en sin
sin nuttelicst vā hem allen
van dien macht ons gheualken
Sullen wi tellen i ware saken
En dan des boecs een cynde make

Huru hietē wi dat gout
plat segget sin gheuwout
Es als met te pulue voriuet
En ment i speeten doet daert bliuet
Alsulc als die aert bestruuet
dattet laz er scap vdruiet
En het ronge doet gheuesen
Wonde met goude als wi lesen
die en s'bellet nē mē
Een masse vā goude es. h. wā mē
zwaerre dan suluer of tin
segheen roest comter in
ghetempert ist gout en diere
En altoes vā claerre manere
so et roder es vā sin ghedane
so he meerre prijs legget an
des mēsche sien maectet claer
bi vier purgiert met dats waer
so blijft al die valsheit dan
Int vier die hem volghet an

Adren die wt berghe springhen
vintmē die gout voor he binghe
dits i menich lant verre en bi
g' mit lant scap van endi
vintmen dat beste sond' waen
dit doet ons moyses vstaen

Argetū dats suluer i onse tale
ghetempert cout ist weetmē wale
Als ons platearig segget
Daer dese vtuut an legget
Ieghe fleumen bet en nat
Salme ghepuluert nemen dat
En in latuarie minghen
Wat het is goet te sulken dinghen
Wel ludende ist en gheuet clanc
op dat met koper es ghemanc
dit vintmē i menighe landen
de mēsche te stads en te scanden
Wat hets te waert ente diere
men purgiert mitten viere
En sin root es sere quaet
It en weet he te helpen riet
get roke veel die maect wierrooc
Of ander diere spise oer
Ooc vintmē quicfulū mede
In daerde i menighe stede
daer met vint mit grot pine
hets goet te menigher medicine
mer seer cout ist vā naturen
voor sin rooc ist quaet gheduren
hets den senelbe grote brucht
Wat daer of comt die iucht
Electrū es dat weetmē wale

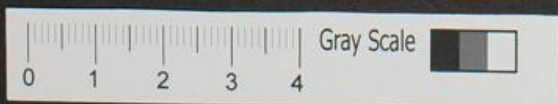

140 v
Een spise vā metale
Dat men onder die aerde
In cipre vint vā grot waerde
En is roed dan seluer si
En bleker dan gout daer bi
hets waer men mestet bid aert
v dat nes niet als waert
Als dat die nature bringhet
Die gheen diet make can hi mighet
Selu mit goude en elc su
Dat so heetmen electrū
v dat nes dat fraie niet
hoert wat fraie electrū pliet
Ist datmer of maect een vat
En men bevin doet in dat
het scarrēt en vliēset mede
Een verbe op die stede
So dat niet pure moet met biere
Dit sijn fraie maniere
Es dats copet on waer
nature gheuet he luut claer
Op dat met he met ghelwout
Ghemeghet si selu tin of gout
Allene es sijn luut so claer
Dattet die oren quetst dats waer
Riēwer vintme verre noch nae
Dan int lant vā germania
Dat wi sassen hieten nb
vā copet maectme seg ic b
get grot pin en met biere
Een metael vā cenre maniere
Dat amitalaes hiet in latin

dat waen ic mach wel latoen sijn
voerwaer so segghe boken som
dattet si electrum

Stagmū hieten ibi dat tin
dat vintmen niet verre hin
In tormalie en t enghelant
Wat wilen ment elc niet en vat
v no heeft niet t corten tiden
In germania vonden siden
dats vā naturen claer en wit
ger lichtelic het besmit
get copre wel te rechte ghemac
Gheestet herde zoeten clanc

Plombū hietme t dietsch hier bi
loet int lant segghe wi
van sijnre nature ist seer zwaer
En men segget on waer
dattet min arghet en slyt
dan gheen metael t lagher tnt
doof ist selue altemale
En doof maectet alle metale
So waer so ment daer toe doet
Een seume sijn dicken goet
get lode en met biere
saectmen vā alre maniere
dat seluer en maket wit
En men en volquaems niet en waer
Herrū dats ys t onse tale Idit
Cout vā naturen hert als wale
dat alle and metale verbinet
Roctan vintment en kint
an he die cranchet vā naturen

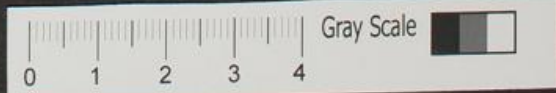
Dattet niet en tan gheduren
Ghemanc t aerde en in stene
Der naturen hout allene
En roest en verliest aldaer
En men seuret selul so daer
Noch en vult noch en sluypt
het en ontfangt en begript
lichtelic een roeste smette
Daer he of comt grote lette
Der maghen ist goet alsme vint
Wat het vtoelt en ontvint
stael machme va iser maken
get grot p m met zware saken
get veel slaghe mit grote viere
En aldy worttet w herd maniere
Oec vintme t sommich lant
Eenrehande yser als ic vant
datme anders hiet openbare
gen macht smelten oft cop ware
ay ten is te smeden niet so goet

Ten si datmer const toe doet
Hier eynden die metale seue
dit is tbelof va mine ghene
dat ic beloofde minen here
en es mit recht al die ere
Effer niet goets t gheseyt
Wat ic en had de arbeit
siet bestaen lude noch stille
het en waer doer sinen wille
die eneghe doeghet t sine boeke
mach gheuinde of ghesoken
doe voor de ghene s m ghebede
die dit selue dichten dede

En oec mede ouer diene dichte
dat god alle zielen verlichte
En si ghenadich en verlene
dat hif daer doot es an ne ghene
A . . . . .

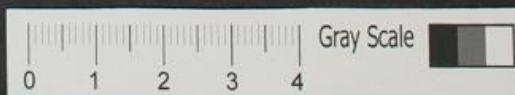
Wesen als ons scriuet solim
Es een dier dat dinket s m
Rade wilden stier ghedaen
Els dan he inden hals staen
borstelen en manen mede
Lanc recht na des paerts rede
enel ist seer t sine vlucht
va groter were va groter brucht
ay mach et baen mit somighe dige
ay nemmeer temen noch dwinghe
In foreeste groot vintme se wale
Wesende hetent t duutsche tale.

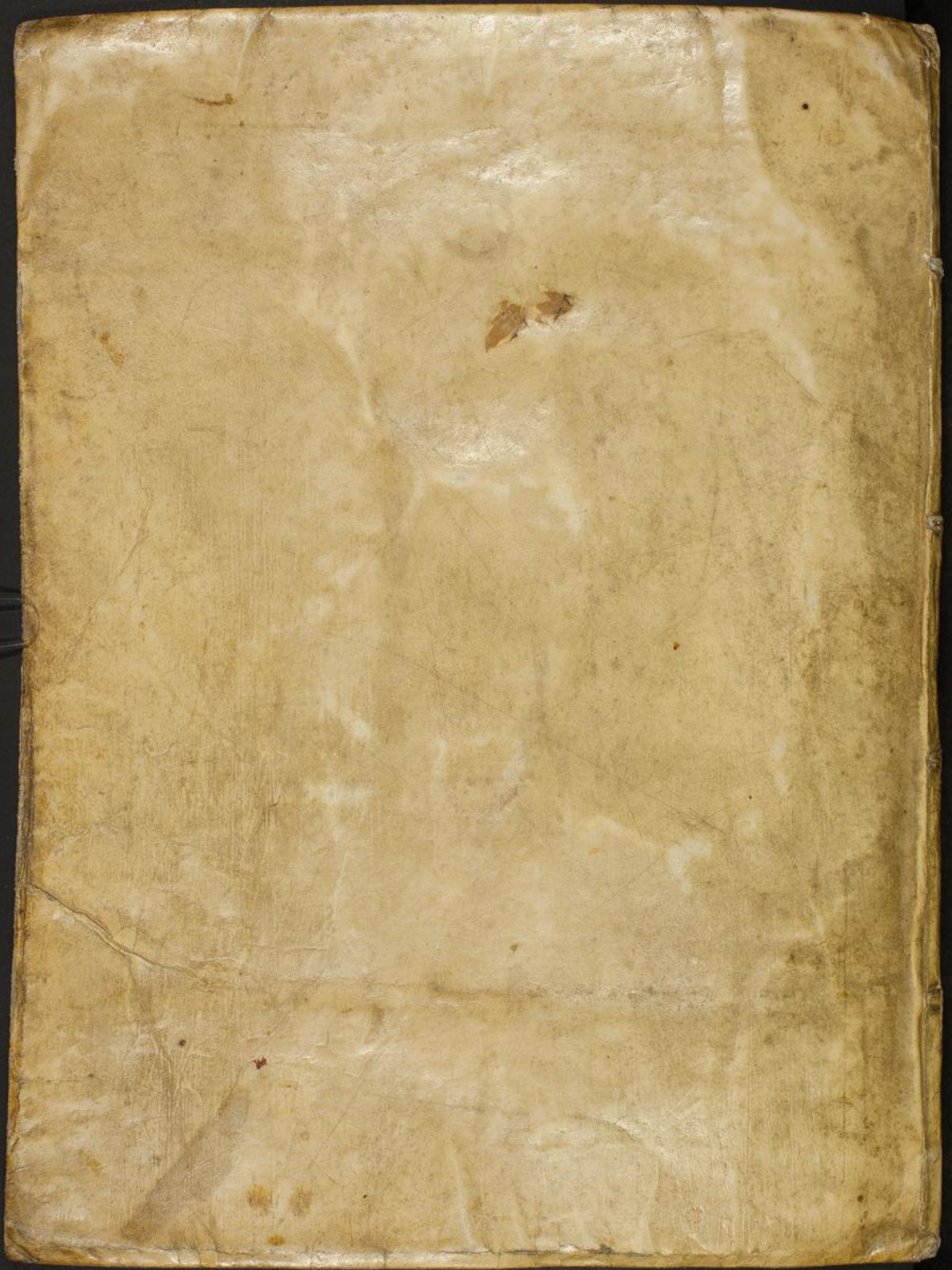
Dit is wt god danc en heeft
ghescreue he puet poulbels zoen
van stoube priester. wonende nb
ter tht tot egmonde Jnt iaer ons
hen . ay . ccc . drie en vijftich .

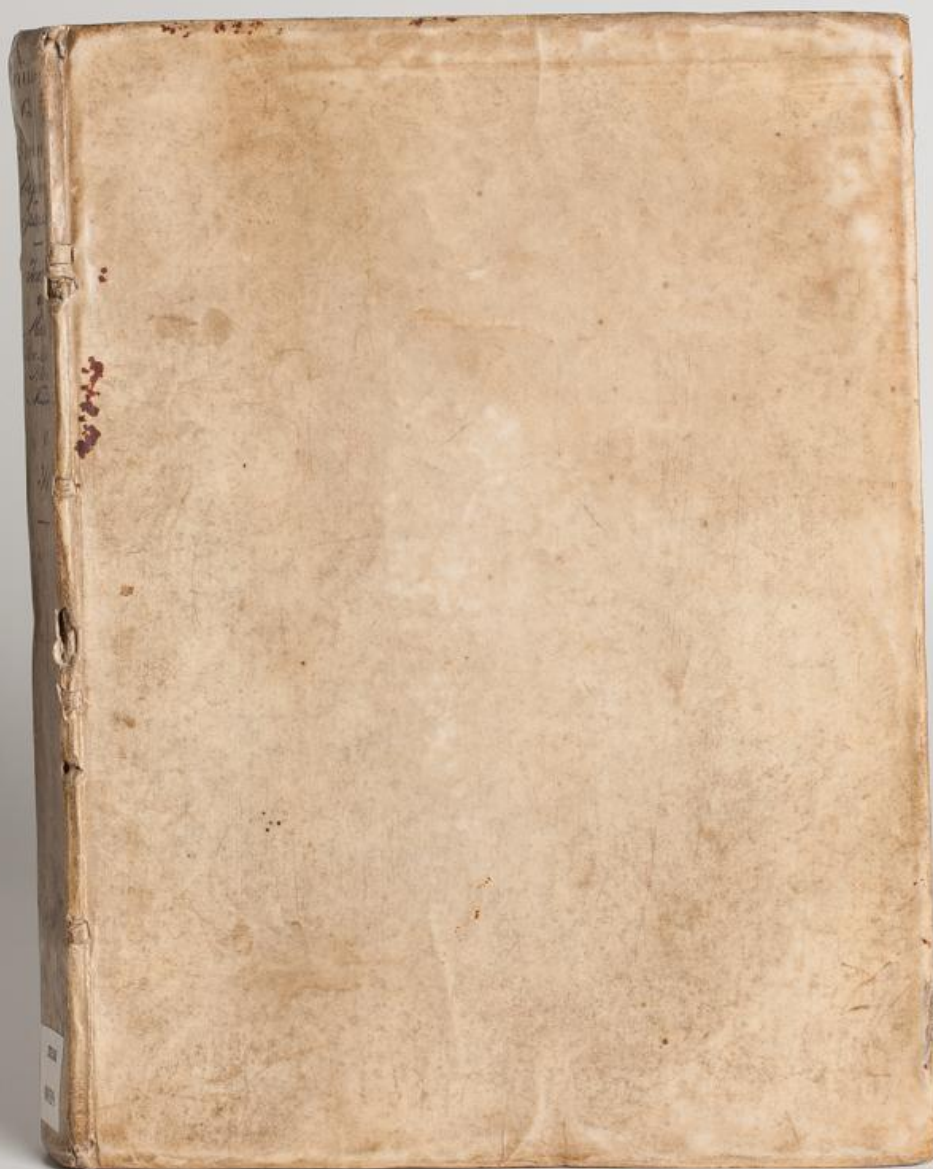

172. C. 11

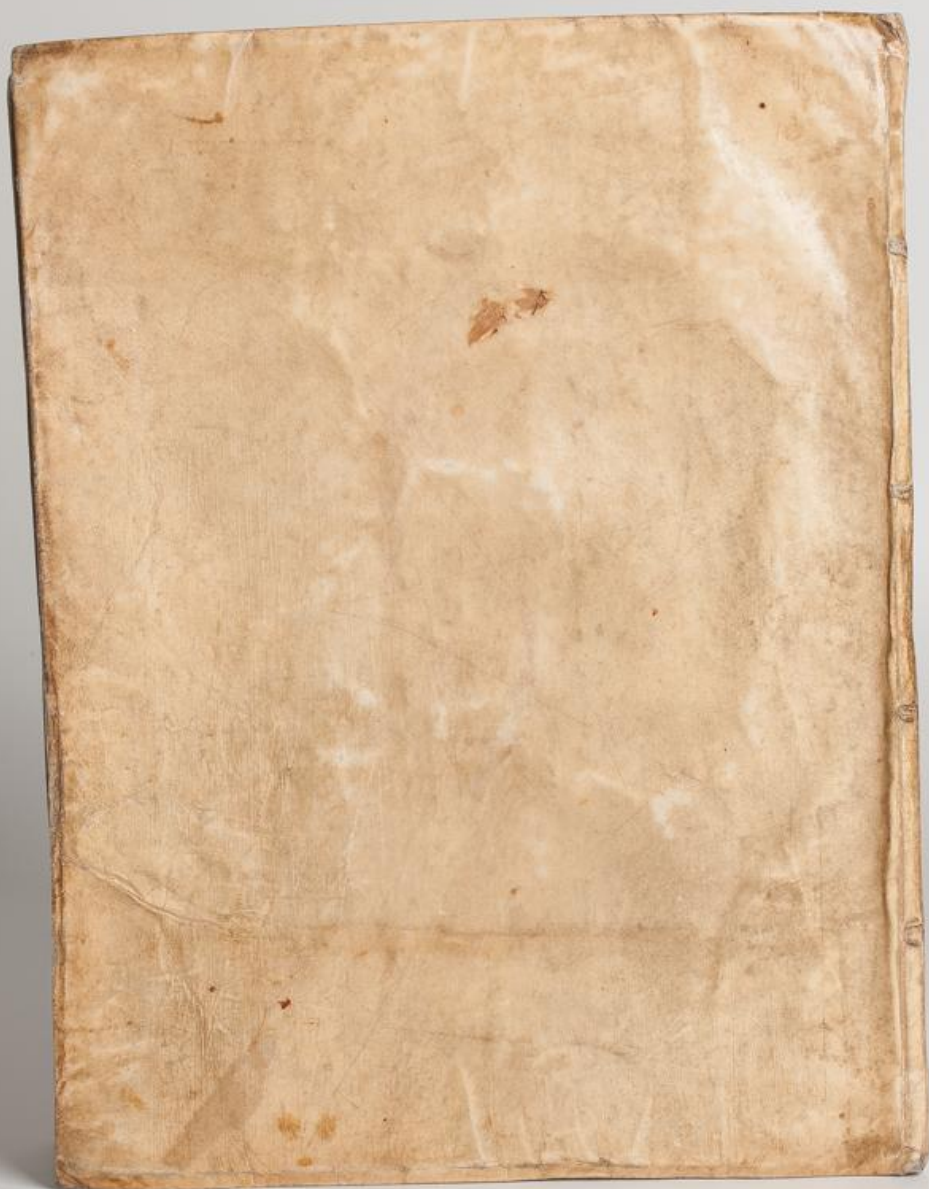

Amite
in 13
Decken
Beschreibung
(j. 1722. G. 1. 1. 1.)

Karte
von
Humboldt
in. 1. 1. 1.
Strom
Kunstsprache

a.
39.

msa
0039

Staats- und
Universitätsbibliothek Bremen

